

ΣΙΦΝΙΑΚά

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

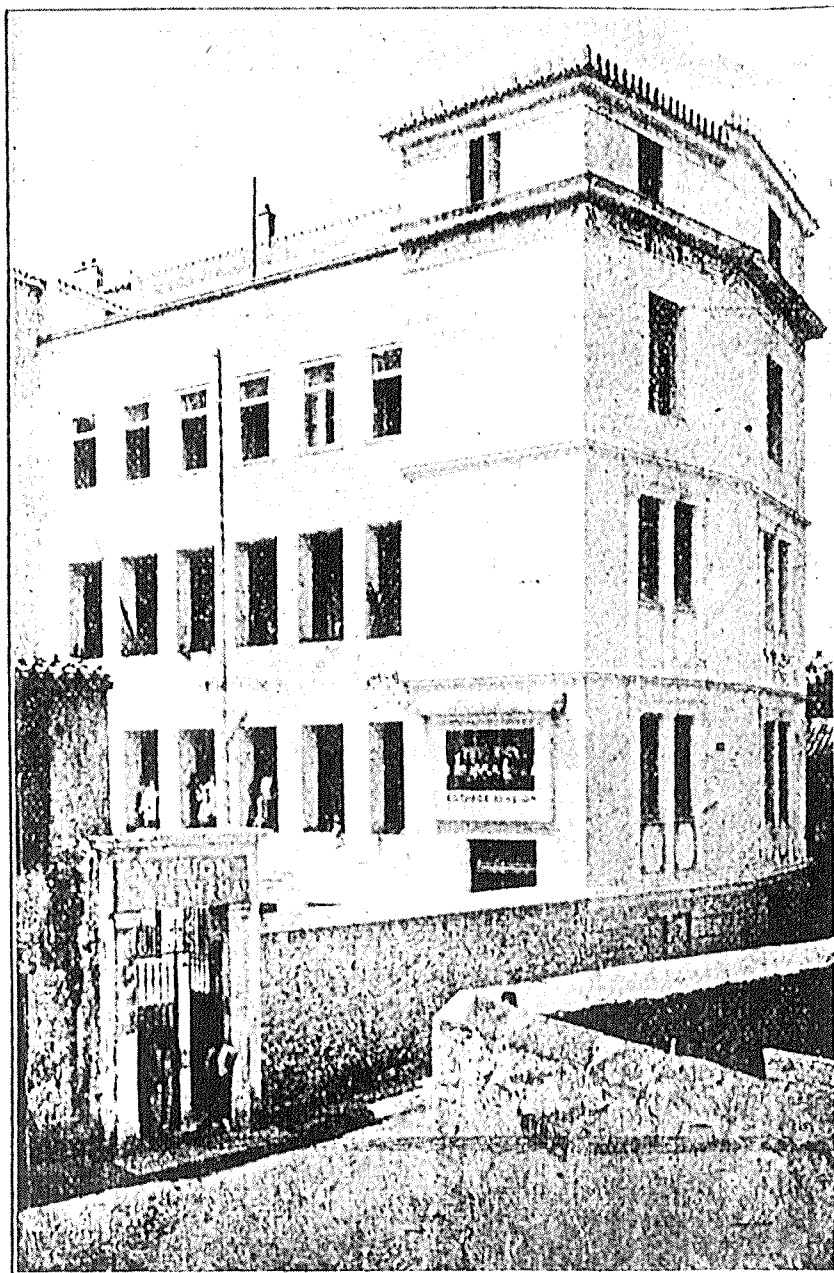

ΑΘΗΝΑΙ
2002

Γ'

Σιγνιακά

**ΑΘΗΝΑΙ 2002
ΕΤΟΣ 10ο - ΤΟΜΟΣ Ι΄**

Τό κτίριο του Λυκείου «Σωτήρος» του Κ. Διαλησιμᾶ στή διασταύρωση τῶν ὁδῶν Ἐπιχάρμου καί Σχολείου στήν Πλάκα (βλ. σελ. 44-45).

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΜΕ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

ΣΙΦΝΙΑΚά

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 2002 ΤΟΜΟΣ Ι΄

Συναγάγετε τά περισσεύσαντα κλάσματα ἵνα μή τι ἀπόλλυται.
Ἰωάνν. ΣΤ΄, 12.

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

Ἄμμοχώστου 18α - Περισσός - 142 33 Ν. Ἰωνία, Τηλ. 010.2797.317
Ἐκδοτική παραγωγή: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., Ἄρδηττου 12-16,
116 36 Ἀθήναι, Τηλ. 010.9214.452, 010.9217.513 Fax: 010.9237033
www.eptalofos.com.gr E-mail: info@eptalofos.com.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Οἱ Σίφνιοι στά γράμματα καί τήν ἐκπαίδευση	σελ. 5
2. Στατιστικά καί κοινωνικά τῆς Σίφνου ἔτους 1828	σελ. 109
3. Ἀποστολική ἐπίσκεψη τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας Σίφνου	σελ. 153
4. Σύμμικτα	σελ. 169
5. Σημειώματα	σελ. 181
6. Εὐρετήριο	σελ. 187

Copyright Σ.Μ. Συμεωνίδη

ISSN 1105-4239

Ἡ ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ προέρχεται ἀπό ἔγγραφο τῆς 19ης Μαΐου 1822 πού ἀπέστειλαν «οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σίφνου» πρὸς τοὺς Ἄρμους τῶν Αἰγαιῶν Πελάγους. (Μπενάκειο Μουσεῖο. Ἄρχεῖο Ἀγῶνος. Φάκ. 87/3). Εἶναι ἡ παλαιά «ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΙΦΝΟΥ».

• Ὁ παρῶν Ι΄ τόμος τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως καί οἱ προηγούμενοι, διατίθενται ἀπὸ τὸν Δῆμο Σίφνου.

ΟΙ ΣΙΦΝΙΟΙ ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (19ος ΑΙ.)

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

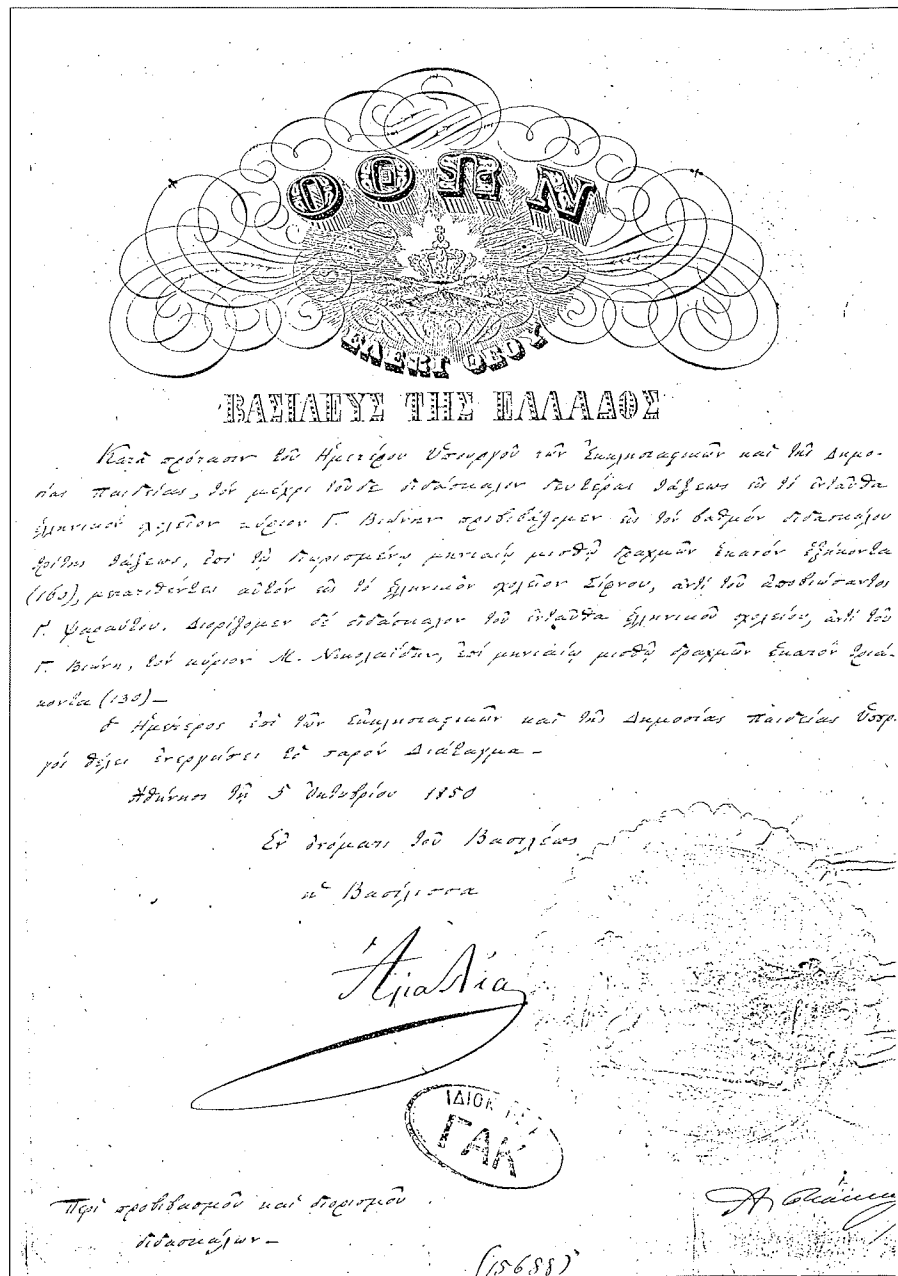
Α'. Κατά τὰ πρῶτα βήματά μας στις ιστορικές περί Σίφνου ἔρευνες, διαπιστώσαμε μέ θαυμασμό μεγάλον ἀριθμό Σιφνίων διδασκάλων, γεγονός πού μᾶς ὤθησε στήν κατάστρωση ἑνός καταλόγου τους, τόν ὅποιον δημοσιεύσαμε σέ συνέχειες ἀπό τῶν στηλῶν τῆς μηνιαίας ἐφημερίδας «Σιφναϊκά Νέα» (φφ. Ἀπριλίου 1959 - Ἰουλίου 1960), ὅπως ἀσυστηματοποίητα καί μέ κενά ἐνδιαμέσων μηνῶν, ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες τῆς σέ ὕλη. Παρά τό ἀμέθοδο τῆς «ἐργασίας» ἐκείνης, ὁ τίτλος τῆς, «Σίφνιοι Διδασκαλοὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ» (πού ἀποδίδει μέ ἀκρίβεια τήν ιστορική πραγματικότητα), ἀπετέλεσε ἔκτοτε ἕνα ἀπό τὰ κύρια θέματά μας στις ἔρευνες πού διήρκεσαν μέχρι σήμερα.

Μέ τήν πάροδο τῶν χρόνων καί τή συστηματοποίηση τῶν ἐρευνῶν μας στή βιβλιογραφία καί, κυρίως, σέ ἀρχαϊκές πηγές, ἤλθε στό φῶς πλῆθος ιστορικῶν στοιχείων σχετικῶν μέ τήν Ἑκπαίδευση (καί τήν Παιδεία γενικώτερα) στή Σίφνο καί τοὺς Σιφνίους Διδασκάλους.

Καί ὡς πρός τήν Ἑκπαίδευση ἐπιτύχαμε νά δώσουμε στή δημοσιότητα ἱκανές μελέτες¹ πού πλούτισαν σέ μεγάλο βαθμό τό κεφάλαιο αὐτό τῆς Ἱστορίας τῆς Σίφνου μέ ἀναγωγή τῆς ἀρχῆς του στό ἔτος 1625, στά σκοτεινά χρόνια τῆς τουρκοκρατίας. Τό θέμα ὅμως τῶν Σιφνίων Διδασκάλων, δέν εἶχε, ἐρευνητικά, τέλος, τόσο ἐπειδή αὐξάνονταν διαρκῶς ὁ ἀριθμός τους, ὅσο καί γιατί ἀνέκυπταν σοβαρές δυσχέρειες στήν κατάρτιση τῶν βιογραφικῶν τους, ὅπως θά ἐξηγήσουμε κατωτέρω, μέ συνέπεια οἱ ἔρευνες νά συνεχίζονται ἀδιάλειπτα.

Β'. Στήν ἐργασία «Κοινωνία καί Παιδεία στή Σίφνο κατά τήν τουρκοκρατία (1587-1821)», πού δημοσιεύτηκε στόν τόμο Ε' (1995) τοῦ περιο-

1. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, α) Τά Γράμματα στό Νησί τῆς Σίφνου, Πειραιεύς 1962, σελ. 1-44, β) Ἱστορία τῆς Σίφνου, Ἀθήναι 1990, σσ. 207-225, 302-331, γ) Ἡ Ἑκπαίδευση στή Σίφνο κατά τοὺς δυσχερεῖς χρόνους, «Σιφνιακά», τόμ. Γ' (1993), σσ. 5-108, δ) Κοινωνία καί Παιδεία στή Σίφνο κατά τήν Τουρκοκρατία (1537-1821), «Σιφνιακά», τόμ. Ε' (1995), σσ. 7-167, ε') Τό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου (1850-1880), «Σιφνιακά», τόμ. Η' (2000), σσ. 123-142.

Τό Βασ. Διάταγμα (1850) προαγωγῆς σέ σχολάρχην τοῦ Γ. Βιώνη καί τοποθέτησής του στή Σίφνο, ἀντί τοῦ ἀποβιώσαντος Γεωργίου Ψαραυτή (βλ. σελ. 27).

δικού, περιγράψαμε με πολλές λεπτομέρειες τήν κοινωνική κατάσταση πού επικρατούσε στό νησί κατά τήν περίοδο εκείνη. Στό κεφάλαιο μάλιστα μέ τίτλο «Οί φορεῖς τῆς προόδου» (σελ. 111-126), καταγράψαμε μέγαλον ἀριθμό Σιφνίων πνευματικῶν ἀνδρῶν, λογίων καί διδασκάλων, οἱ ὅποιοι, μέσα στό τότε κοινωνικά πλαίσια καί δυνατότητες, συνετέλεσαν, μέ τίς ποικίλες δραστηριότητές τους, στήν πνευματική ἀναγέννηση τῶν συμπολιτῶν τους καί ὄχι μόνο. Οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, λαϊκοί καί, κυρίως, ἐκκλησιαστικοί (ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, μοναχοί) μέ τήν ἐπίδοσή τους στό Γράμματα καί τήν, ἐν συνεχείᾳ, μετάδοσή τους ἀπό τίς θέσεις πού κατέλαβαν καί ἔδρασαν, καταγεγραμμένοι στό κεφάλαιο τῆς ἀνωτέρω ἐργασίας, ἀποτελοῦν ἤδη τό πρῶτο τμήμα τοῦ σιφναϊκοῦ Πανθέου προσωπικοτήτων, τῶν ἀξίων κάθε τιμῆς καί αἰωνίου εὐγνωμοσύνης. Ἡ καταγραφή στόν ἐν λόγω κατάλογο καί πολλῶν κληρικῶν, μή κατονομαζομένων ὡς διδασκάλων, δέν ἔγινε γιά νά καταδειχθεῖ μέγαλος, δῆθεν, ἀριθμός Σιφνίων πνευματικῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐπειδή οἱ κληρικοί ἐκεῖνοι, ἡγούμενοι κυρίως τῶν δύο μεγάλων ἀνδρῶν Μονῶν τοῦ νησιοῦ, διακρίνονταν «ἐπί Παιδείᾳ καί Πνευματικότητι». Πρός τοῦτο συνηγοροῦν τά διασωθέντα συγγράμματα, χειρόγραφα καί ἔντυπα, τῆς (ἄλλοτε πλούσιας) Βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς τῆς Παναγίας Βρυσσιανῆς [καταγεγραμμένα λεπτομερῶς στό «Σιφνιακά», Ἀθήναι 1994, παράρτημα Νο 1], ἀλλά καί ἡ μαρτυρία, ἡ σχετική μέ τόν τρόπο διαβίωσης τῶν μοναχῶν τῶν δύο σιφνιακῶν Μονῶν, κατά τήν ὁποία αὐτοί ἐκπατρίζονταν «εἰς τά μέρη τῆς Τουρκίας, ὅπου, τινές μὲν μέ τό διδασκαλικόν ἐπάγγελμα, τινές δέ μετερχόμενοι τόν ἐφημέριον καί ἄλλοι προσκολλούμενοι εἰς τινά ἀρχιερέα... ἐπορίζοντο τά πρός τό ζῆν».² Οἱ μοναχοί αὐτοί, ἐκπατριζόμενοι στίς ἀκμάζουσες ἑλληνικές παροικίες τῆς Τουρκίας, διέθεταν, μέ τίς σπουδές τους στίς μονές καί τή Σχολή Μέσης Παιδείας τοῦ Ἁγίου Τάφου τοῦ νησιοῦ, ἰκανή κατάρτιση καί πνευματικά ἐφόδια (ἀφοῦ μετέρχονταν καί αὐτό τό διδασκαλικό ἐπάγγελμα), ἡ κατελάμβαναν σημαντικά ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα (πρωτοσύγκελλοι, ἀρχιδιάκονοι κ.λπ. ἢ καί ἀρχιερεῖς πολλοί ἀπ' αὐτούς). Ὅσοι ἐπέστρεφαν στίς μονές τῆς μετανοίας τους, ἀναδεικνύονταν στό ἀξίωμα τοῦ ἡγουμένου, ὡς προσωπικότητες μέ διοικητικά καί πνευματικά προσόντα καί ἄλλες ἰκανότητες, ἀλλά καί σέ στελέχη τῆς κοινωνίας μέ βαρύνουσα γνώμη στό ζήτημα τοῦ τόπου, ὡς «λογιώτατοι» καί «πνευματικοί».

Γ'. Κατά τή συγκρότηση τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὁ Κυβερνήτης Ἰω. Καποδίστριας καί οἱ κυβερνήσεις πού ἀκολούθησαν, ἐπιδόθηκαν στήν ἀναδιοργάνωση τῆς Ἐκπαίδευσης κατά τρόπο συστηματικό. Ἡ μεγάλη ἐκείνη προσπάθεια συνήνησε σοβαρές δυσχέρειες, οἰκονομικές καί ὀργανω-

τικές, τά δέ προβλήματα ὑπῆρξαν πολλά καί δυσεπίλυτα (ἔλλειψη σχολικῶν κτιρίων - βιβλίων - ἐποπτικῶν μέσων κ.λπ., διδάσκαλοι ἀκατάρτιστοι στό ἐκπαιδευτικά συστήματα τῆς ἐποχῆς, μή καταβολή δεδουλευμένων μισθῶν στους διδασκάλους καί παραιτήσεις τους κ.ἄ.). Ἀλλά καί ἡ πρόσβαση τῶν μαθητῶν, ἰδιαίτερα ἐκείνων πού ἐπιθυμοῦσαν νά σπουδάσουν σέ ἀνώτερα σχολεῖα πού τότε ἰδρύθηκαν σέ λίγα ἀστικά κέντρα καί νησιά (Ναύπλιο, Ἀθήνα, Σύρο, Αἴγινα, Πόρο), ἦταν ἀποτρεπτική, ἀφοῦ ἔπρεπε νά ἐκπατριθοῦν καί νά ἐπιβαρυνθοῦν μέ τίς σχετικές οἰκονομικές δαπάνες. Ἡ κατάσταση αὐτή διήρκεσε ἐπί πολλά χρόνια, παρά τόν Διοργανισμό τῆς Ἐκπαίδευσης καί τά συνεχῶς λαμβανόμενα μέτρα, γιά λόγους, κυρίως, οἰκονομικούς. Καί ὄχι μόνο ὁ ἐκπατρισμός τῶν νέων μαθητῶν ἀποτελοῦσε ἐμπόδιο, ἀλλά καί ἡ ἔλλειψη σχολικῶν κτιρίων (καί διδακτικοῦ προσωπικοῦ, βέβαια) δυσχέραινε τήν ἐκπαίδευσή τους. Καί σ' αὐτούς τοὺς τόπους τους, λ.χ. στή Σίφνο, πού ἀριθμοῦσε τότε περί τίς 5.000 κατοίκους καί πολλούς μαθητές, ὑπῆρχε ἕνα μόνο Δημοτικό Σχολεῖο πού δέν ἐπαρκοῦσε γιά τή στέγασή τους. Ὁ Διοικητής Μήλου Ἰ. Γ. Λάτρης σέ ἀναφορά του τῆς 2-11-1836 πρός τό Ὑπουργεῖο σημειώνει γιά τή Σίφνο: «Τό μοναδικό Δημοτικόν Σχολεῖον εἰς τό χωρίον Σταυρί χρησιμεύει ἀνεπαρκῶς καί διά τά πέριξ χωρία Καταβατήν, Ἐξάμπελα καί Ἀρτεμῶνα... πλήν χρειάζεται ἀναποφεύκτως καί ἡ Πόλις, τό Κάστρον, ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου καί ὄλου τοῦ Δήμου, ὅπου εἶναι πολλοί ἔμποροι καί θαλασσινοί, τῶν ὁποίων τά παιδιά μένου ἀγράμματα δι' ἔλλειψιν σχολείου...».³

Δ'. Οἱ δυσχέρειες γιά τοὺς Σιφνίους μαθητές (πολλοὺς σέ ἀριθμό, ὅπως ἐπιτύχαμε νά καταγράψουμε),⁴ ἦταν ἀκόμη μεγαλύτερες ὅταν, μετά τήν ἀποφοίτησή τους ἀπό τό Ἑλληνικό Σχολεῖο, ἐπιθυμοῦσαν νά ἀκολουθήσουν ἀνώτερες σπουδές ἐπειδή, ὅπως προείπαμε, ἔπρεπε νά ξενητευθοῦν σέ ἄλλους τόπους. Τό σπουδαῖο λοιπόν εἶναι ὅτι, παρ' ὅλα ταῦτα, μέγαλος ἀριθμός τους, ὄχι μόνον ἀπό τίς εὐπορες οἰκογένειες πού ἦταν σέ θέση νά ἐπωμισθοῦν τά ἀπαραίτητα ἔξοδα, ἀλλά καί πάμπτωχοι καί ὀρφανοί προστάτη - πατέρα, τόλμησαν νά ζητήσουν μεγαλύτερη μόρφωση, εἴτε μετερχόμενοι διάφορα ἐπαγγέλματα, ἀκόμη καί τοῦ ὑπρέτη, εἴτε προσκλαιόμενοι στήν Κυβέρνηση γιά μιά μικρή κρατική ὑποτροφία. Τοῦτο δέ γιὰτί οἱ νέοι ἐκεῖνοι (ἢ καί μεγάλοι σέ ἡλικία, ἀκόμη καί κληρικοί) εἶχαν πόθο γιά μόρφωση, ἀλλά καί βαθύτατο αἶσθημα προσφορᾶς, μέ τή μόρφωσή τους, στό σύνολο καί τήν Πατρίδα. Ἀπόδειξη τούτων εἶναι τά διατυπούμενα σέ αἴτηση τοῦ νέου διδασκάλου Ἰωάννου Ζηλήμονος:

3. ΓΑΚ/ΓΕΔΕ (1833-1848), Κλάδος Β' - Παιδείας, Θυρίς 155 - Φάκ. 4, «Κυκλάδων γενικά τῶν δημοτικῶν σχολείων καί διδασκάλων».

4. «Σιφνιακά», τόμ. Γ' (1993), σσ. 81-94 καί τόμ. Η' (2000), σσ. 134-142.

2. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἡ Κυρία Βρυσσιανή, Ἀθήναι 1966, σελ. 41.

« Ἀθῆναι τὴν 9 Σεπτεμβρίου 1837

Πρὸς τὴν, ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν,

Β(ασιλικήν) Γραμματεῖαν,

Αἴτησις διδασκαλικῆς θέσεως.

Ἄνεκαθεν τρέφων σκοπούς τοῦ νά γείνω καί ἐγώ ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα μου, ἐδόθη ὅλως εἰς τὴν σπουδὴν, πασχίζων, ὅσον τό δυνατόν, διὰ νά ἀποκατασταθῶ μίαν ἡμέραν ἄξιος τῆς διδασκαλικῆς θέσεως, ὡς βλέπων τὴν Ἑλλάδα διδασκάλων, παρ' ἄλλου τινός, χρειάν μεγίστην ἔχουσιν. Ἄλλο λοιπόν μέρος τῆς σπουδῆς μου καταλληλότερον δέν εὔρον, εἰμή μόνον τό ἐν Ἀθήναις Β. Γυμνάσιον, ὅπου διατρέξας ὅλον τό προσδιορισμένον διάστημα καιροῦ, τακτικῶς ἐτελείωσα τὴν σειράν τῶν μαθημάτων μου, καθὼς δύναται ἡ Γραμματεῖα αὕτη νά πληροφορηθῆ παρὰ τοῦ Γυμνασιάρχου κ. Γ. Γενναδίου καί παρὰ τοῦ ἀπολυτηρίου μου.

Μεθ' ὅλα ταῦτα, μένων τώρα νά βάλω εἰς πρᾶξιν τόν σκοπόν μου, παρακαλῶ τὴν Γραμματεῖαν ταύτην διὰ νά φροντίσῃ ὥστε νά μοί προμηθεύσῃ διδασκαλικήν τινα θέσιν, διὰ τό ὅποιον καί ἐπέστρεψα ἐκ τῆς πατρίδος μου Σίφνου καί διαμένων ἐπίτηδες ἐνταῦθα, νά μοί εἰδοποιήσῃ ὅσον τάχιστα, διὰ νά μήν ἐξοδεύωμαι ἀδίκως.

Εὐέλπις ὢν ὅτι θά ἐπιτύχω τῆς αἰτήσεώς μου, ὑποσημειοῦμαι μέ τό προσῆκον σέβας.

Ὁ εὐπειθέστατος
Ἰωάννης Ζηλήμων». ⁵

Πόσο σπουδαῖο, ἀλήθεια, τό λιτό περιεχόμενον τῆς αἰτήσεως τοῦ 23χρονου τότε Ἰωάννη Ζηλήμονα! Βιάζονταν «νά βάλῃ εἰς πρᾶξιν τόν σκοπόν του», ἐπειδὴ ἔβλεπε «τὴν Ἑλλάδα διδασκάλων... χρειάν μεγίστην ἔχουσιν» γιὰ τὴ μόρφωση τῆς νεολαίας τῆς!

Ε'. Αὐτούς τούς Σιφνίους, τόσο νέους σέ κανονικὴ ἡλικία γιὰ σπουδές, ὅσο καί μεγάλους στά χρόνια, πού προσέτρεξαν, ὑπό τίς ἀνωτέρω δυσμενεῖς συνθήκες, νά βελτιώσουν τίς γνώσεις τους πρὸς ὄφελος δικό τους καί τῆς Πατρίδας, καταγράφουμε ἐδῶ μέ ὅσα στοιχεῖα ἀπέδωσε μέχρι σήμερα ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα. Κατὰ τὴν κατάρτισή τῆς ἀνέκυψαν πολλές καί σημαντικές δυσχέρειες ὀφειλόμενες στή μὴ ἀνεύρεση ἀναγκαίων σέ βιογραφίες πληροφοριῶν, ὅπως λ.χ. χρονολογίες γέννησης καί ἀποβίωσής τους, πατρώνυμα (πού θά διευκόλυναν τόν ταυτισμὸ προσώπων), ἢ συνέχεια στήν προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν τους κ.ἄ. Στὴν τελευταία, εἰδικά, περίπτωση, τά μητρῶα διδασκάλων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (πού τηροῦνται στά Γενικά

5. ΓΑΚ/ΓΕΔΕ (1833-1848), Κλάδος Β' - Παιδείας, Θυρίς 139 - Φακ. 1, «οἱ ζητούντες διδασκαλικὰς θέσεις».

Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους), δέν εἶναι ἐνημερωμένα μέχρι πέρατος τῆς προσφοράς τῶν ὑπηρεσιῶν τους, ὥστε ἡ περαιτέρω παρακολούθησή τῆς νά δημιουργεῖ προβλήματα, παρὰ τίς ἀναζητήσεις πληροφοριῶν σέ ἄλλες πηγές καί βοηθήματα (βιβλιογραφία, παλαιές ἐφημερίδες - περιοδικά).⁶ Μάλιστα γιὰ διδασκάλους πού δέν δίδαξαν σέ σχολεῖα τῆς ἐλληνικῆς ἐπικράτειας, οἱ δυσχέρειες ὑπῆρξαν περισσότερες. Προχωρήσαμε λοιπόν στήν κατάστροψη τῆς ἐργασίας μας μέ ὅσα προέκυψαν μέχρι σήμερα στοιχεῖα ἀπό τίς πολυχρόνιες ἔρευνές μας καί πιστεύομε ὅτι, παρὰ τίς ἐνυπάρχουσες ἀδυναμίες, τό θέμα προάγεται σέ ἱκανοποιητικό βαθμό. Θεωροῦμε ὅτι, συμπληρώσεις στοιχείων ἢ ἀποκαταστάσεις τυχόν σφαλμάτων τῆς παρουσίας ἐργασίας, θά ἐπέλθουν μετὰ τὴν δημοσίευση τοῦ μεγάλου ἔργου πού ἐπιχειροῦν οἱ ἀξιότιμοι ἱστορικοί κ.κ. Τριανταφ. Σκλαβενίτης καί Δαυτὶδ Ἀντωνίου, οἱ ὅποιοι, ἐπὶ πολλά τώρα χρόνια, ἐγάζονται καί συγκεντρώνουν ὑλικὸ καί ἀπό πηγές πού δέν προσεγγίσαμε ἐμεῖς, σχετικὸ μέ τό σύνολο τῶν Διδασκάλων πού δίδαξαν μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821 καί ἐξῆς.

ΣΤ'. Ἡ παροῦσα ἐργασία περιλαμβάνει δύο Μέρη ἢ καταλόγους τῶν ἀποδεδειγμένων Διδασκάλων καί ἀριθμοῦ Μαθητῶν. Στούς δεύτερους καταγράφονται πρόσωπα πού, μετὰ τὰ σχολεῖα τῆς Σίφνου, ἔκαναν καί ἄλλες σπουδές (συνήθως γιὰ ν' ἀκολουθήσουν τό διδασκαλικὸ ἐπάγγελμα), ἀλλ' ἀγνοοῦμε ἂν τελικὰ ἔγιναν διδάσκαλοι ἢ, ἂν ἀκολούθησαν τό διδασκαλικὸ ἐπάγγελμα, σέ ποιά σχολεῖα δίδαξαν. Ἀκόμη, καταγράφεται καί ἀριθμὸς πανεπιστημιακῶν σπουδαστῶν, ἂν καί ἐπαγγέλθηκαν κατὰ τὴν ἐπιστήμη τους (γιατροί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι κ.λπ.), ἐπειδὴ θεωροῦμε ὅτι προσάγονται γι' αὐτούς νέα στοιχεῖα, χρήσιμα γιὰ τὰ βιογραφικά τους.

Ὡς πρὸς τόν τρόπο κατάρτισης τῶν καταλόγων σημειώνομε τὰ ἐξῆς:

- Καί στούς δύο καταλόγους τὰ πρόσωπα καταγράφονται μέ ἀλφαβητική τάξη καί πρόταξη τῶν ἐπωνύμων, ἐλλείπει δ' αὐτῶν (σέ ἐλάχιστες περιπτώσεις) τῶν κυρίων ὀνομάτων, ὅπως παραδίδονται στίς πηγές.

- Οἱ χρονολογίες σπουδῶν στὰ σχολεῖα τῆς Σίφνου, εἶναι οἱ καταγεγραμμένες στούς μαθητικούς καταλόγους προόδου τῶν μαθητῶν, ὅπως ἔχουν ταξινομηθεῖ στὰ «Σιφνιακά», τόμος Γ' (1993), σσ. 81-94 καί τόμος Η' (2000), σσ. 123-142. Διευκρινίζεται ὅτι ἱκανές ἀπ' αὐτές δέν

6. Μεγάλῃ βοήθεια εἶχαμε ἀπὸ τὴν ἀρχαία καί πολύτιμη ἐφημερίδα τοῦ νησιοῦ μας μέ τόν τίτλο «Σίφνος», πού ἐκδίδεται ἀνελλιπῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1880 (Περίοδος Α', 1880-1932, ἐκδότης Γ.Ι. Καμπάνης, Περίοδος Β', 1932-1974, ἐκδότης Ἀπ. Ν. Καλογήρου, Περίοδος Γ', 1974-, ἐκδότης Οὐρανία Ἀπ. Καλογήρου). Δέν χρησιμοποίησαμε τό βιβλίον τοῦ ἀρχιμ. κ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Σίφνιοι Διδάχοι - Ἐκπαιδευτικοὶ ἀνὰ τούς αἰῶνες, Ἀθήνα 2000, ἐπειδὴ γέμει σφαλμάτων - ἀθαιρεσιῶν καί ἀγνοεῖται ἀπὸ τὸν συγγραφέα ἡ βιβλιογραφία μιᾶς ὀλόκληρης 40ετίας (1960-2000), μολοντί ἐκδοσὴ σύγχρονη.

έμφανίζουν συνέχεια σπουδών, είτε επειδή δέν έχουν διασωθεϊ συνεχεϊς χρονικά μαθητικοί κατάλογοι, είτε γιατί πράγματι οί μαθητές διέκοψαν για κάποιο διάστημα ή και όριστικά τίς σπουδές τους για ποικίλους λόγους. Καταγράφονται μέ άλλους λόγους τά έτη κατά τά όποια και μόνο βρέθηκαν νά σπουδάζουν.

- Οί χρονολογίες γέννησης προέρχονται από τούς ίδιους μαθητικούς καταλόγους (πού σέ ικανές περιπτώσεις έμφανίζουν διαφορές από κατάλογο σέ κατάλογο), ή από τά μητρώα του Ύπουργείου Παιδείας ή από προσωπικές αναφορές τους.

- Τά στοιχεία πού περιέχονται και στους δύο καταλόγους, Διδασκάλων και Μαθητών, τεκμηριώνονται μέ κατάλληλες παραπομπές σέ αρχειακές πηγές και τή βιβλιογραφία. Οί μή τεκμηριωμένες περιπτώσεις άφορούν σέ πρόσωπα καταγεγραμμένα ήδη στον κατάλογο πού δημοσιεύτηκε (μέ τεκμηριώσεις) στά «Σιφνιακά», τόμ. Ε' (1995), σελ. 111-126. Τοῦτο προκειμένου α) νά καταφανεί ό συνολικός αριθμός των Σιφνίων Διδασκάλων - Λογίων από τής εποχής τής τουρκοκρατίας και β) νά προστεθοῦν νέες μαρτυρίες ή διορθωθοῦν σφάλματα και τυπογραφικές άβλεψίες.

- Καταγράφονται, επίσης χωρίς παράθεση βιογραφικού, προσωπικότητες πού διέπρεψαν στά Γράμματα και τίς Έπιστήμες, για τίς όποϊες και τό έργο τους άπαιτοῦνται ιδιαίτερες πολυσέλιδες έργασίες (Νικ. Χρυσόγελος, Κων/νος Προβελέγγιος, Άριστομένης Προβελέγγιος κ.ά.). Σύντομα βιογραφικά τους περιέχονται στο βιβλίο μας «Ίστορία τής Σίφνου», Άθήναι 1990, στο όποιο και παραπέμπομε.

- Ό άστερίσκος (*) πρό των ονομάτων δηλώνει ότι, πέραν των καταχωριζομένων βιογραφικών στοιχείων, ύπάρχουν και άλλα, άνέκδοτα όμοια περί των βιογραφουμένων, τά όποια θά χρησιμοποιηθοῦν έν καιρῶ για τήν ανάπτυξη ιδιαίτερων έργασιών, όπως αυτές πού δημοσιεύτηκαν από τίς σελίδες του περιοδικου για τούς διδασκάλους Νικόλαο Σπεράντσα, Ίωάννη Βαλέττα και Γεώργιο Ψαρούτη.

- Τέλος, έπισημαίνεται ότι, και στους δύο καταλόγους, περιλαμβάνονται μόνον οί γεννηθέντες μέχρι του έτους 1900.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΣΙΦΝΙΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α.

* Άβραῦς Άγγελος ή Άγγελέτος.

Άλληλοδιδάκτης - έλληνοδιδάσκαλος¹

Άβραῦς Άντώνιος του Άγγέλου.

Έλληνοδιδάσκαλος. Γεννήθηκε στις 20 Οκτωβρίου 1838. Έκανε τήν έγγραφή του στο Δημοτικό Σχολείο στις 29-10-1845 και μετά τό Έλληνικό Σχολείο και τίς γυμνασιακές σπουδές του έγγράφηκε στή Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Άθηνών, από τήν όποια άπεφοίτησε τό 1862. Διορίστηκε Α'βάθμιος έλληνοδιδάσκαλος στήν Κόρινθο (ύπουργ. άπόφ. ύπ' αριθμ. 7550/1-10-1862). Στο μητρώο του καταγράφονται όκτώ μεταθέσεις, χωρίς νά αναφέρονται και τά αντίστοιχα σχολεία, και δύο προσωρινές άπολύσεις του (1867, 1868). Στή Σίφνο ύπηρέτησε ένα μήνα τό 1873 και από 1877-1881.² Άπεβίωσε στις 25-6-1919.³

1. Για τόν Άγγελο Άβραῦ έχουμε ήδη δημοσιεύσει πολλά στοιχεία, παραμένουν όμως και αρκετά άνέκδοτα. Μέ τή συναγωγή έκδομένων και άνεκδότων θά τόν βιογραφήσουμε προσεχώς. Έν τῶ μεταξύ βλ. σχετικῶς στά «Σιφνιακά», τούς τόμους Γ'/1993, σελ. 65-102, Ε'/1995, σελ. 177, ΣΤ'/1996-1998, σελ. 137-141, Ζ'/1999, σελ. 138, Η'/2000, σελ. 123-126 και Θ'/2001, σελ. 174-175.

2. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλο των λειτουργών τής Παιδείας Δ'-Δ'-5, σελ. 38, όπου τό σύνολο των άνωτέρω πληροφοριών για τόν διδάσκαλο.

3. Έφημερίδα «Σίφνος», φ. 30-6-1919.

Άβραῆς Ἰωάννης τοῦ Ἀγγέλου.

Ἑλληνοδιδάσκαλος. Γεννήθηκε τό ἔτος 1840. Γιά τίς σπουδές του δέν γνωρίζουμε λεπτομέρειες. Δίδαξε καί ἀνέπτυξε μεγάλη πατριωτική δράση σέ διάφορες πόλεις τῆς Μακεδονίας: Κοζάνη, Σιάτιστα (1870-1874)⁴, Τσοτύλι, Θεσσαλονίκη, γιά λίγο στήν Κωνσταντινούπολη καί στά νησιά Σέριφο, Νάξο, Ἰθάκη, Κίμωλο καί τή Σίφνο.⁵ Μετά προσωρινή παύση του ἀπό τήν ὑπηρεσία, ἐπαναδιορίστηκε τό 1895 στή Σίφνο, ὅπου, ἔκτοτε, δίδαξε συνεχῶς μέχρι τοῦ ἔτους 1911, ὅποτε καί συνταξιοδοτήθηκε.⁶ Ἀπό τά ἰδρυτικά μέλη τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός» καί ἔνθερος ἀπόστολός του γιά τήν πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν τοῦ ἱστορικοῦ Συλλόγου. Ἀρθρογράφος τῆς ἐφημ. «Σίφνος» γιά κοινωνικά θέματα.⁷ Ἀπεβίωσε τό 1925.⁸

Άβραῆς Σωκράτης τοῦ Ἀγγέλου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1839, δημοδιδάσκαλος. Σπούδασε στό Διδασκαλεῖο Ἀθηνῶν ἀπό τό ὁποῖο ἀπεφοίτησε τό 1861. Καταχωρίστηκε στόν κατάλογο ΞΘ' δημοδιδασκάλων μέ βαθμό Γ3 καί ἰκανότητα «πάνυ καλῶς», ἀριθ. διπλώματος 1738.⁹ Δίδαξε «ἐπί τεσσαρακονταετιῶν ἀδιαιλίπτως» στή Σίφνο, στά Δημοτικά Σχολεῖα Κάστρου καί Ἀπολλωνίας. Ἀπεβίωσε τέλη Αὐγούστου τοῦ 1903.¹⁰

Άγγελῆς Κωνσταντῖνος τοῦ Δ.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1823. «Σπουδαί: κοινά καί ἑλληνικά» στή Σίφνο. Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1843 ἀνευρίσκεται νά σπουδάζει «ἰδίαις δαπάναις» στό Β' Διδασκαλεῖο Ἀθηνῶν.¹¹ Ἔχουμε τή γνώμη ὅτι πρόκειται γιά τόν ἀμέσως ἐπόμενο Ἀγγελίδη Κωνσταντῖνο.

4. Ἰ. Ἀποστόλου, *Ἱστορία Σιατίστης*, Ἀθήναι 1929, σελ. 51, ὅπου ἀναφέρεται Σερίφιος, ἐσφαλμένα.

5. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθήναι 1990, σελ. 308.

6. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. 25-8-1895, φ. 5-7-1899, φ. 27-6-1907 καί φ. 2-7-1908.

7. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. 27-2-1914, ὅπου περὶ τοῦ, ἐκ Σιατίστης τῆς Μακεδονίας, καταγομένου Ἰατροφιλοσόφου ἀειμνήστου Γεωργίου Ρουζίου... πρώτου ἐρευνητοῦ τῆς Μακεδονίας ἰδίως Χλωρίδος...» καί «Σίφνος», φ. 19-10-1910, ὅπου περὶ «τῶν ἀδελφῶν Γρουπαρῶν, Νικολάου καί Ἀριστοδήμου», πού δέν εὐεργέτησαν τήν πατρίδα τους Σίφνο καί «τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τῆς μικρᾶς Σίφνου Μ. Λουκάκη» ἀπό τήν Κρήτη.

8. Περιοδ. «Ἡ Σιφνιακή», φ. Μαρτίου 167, σελ. 39.

9. Γ. Α. Κ./Κατάλογος τῶν Δημοδιδασκάλων καί Δημοδιδασκαλισῶν κατά τό ἄρθρον 66 τοῦ Νόμου. Κατάλογος ΞΘ'/1861, ἀριθ. 1829.

10. Ἐφημ. «Σίφνος», φ.φ. 15-7-1884 καί 31-10-1909.

11. Γ. Α. Κ./Πρόχειρος ἀριθμ. Κατάλογος τῶν ἐτῶν 1839-1844 ὑποψηφίων διδασκάλων-στοιχεῖα σπουδῶν καί ἀποδεικτικά. Ὁ ὑπ' ἀριθμ. 769.

Άγγελίδης Κωνσταντῖνος.

Δημοδιδάσκαλος. Δίδαξε ἀπό τοῦ ἔτους 1851 καί ἐπί «τριακονταετιῶν» στή Θράκη, σέ Δημοτικά Σχολεῖα τῶν πόλεων Γάνου, Χώρας, Μυριοφύτου, Περιστασης καί Καλλιπόλης. Δημιούργησε οἰκογένεια στή Θράκη, ὅπου ἀπεβίωσε τό ἔτος 1881.¹²

Άερικός Ἐμμανουήλ τοῦ Γ.

Ἑλληνοδιδάσκαλος ἀπό τοῦ ἔτους 1850 δίδαξε στήν κωμόπολη Σιγῆ τῆς Βιθυνίας ἐπί πολλά χρόνια,¹³ μέχρι τοῦ 1870. Σύμφωνα μέ τά διαλαμβανόμενα στήν ὑπ' ἀριθμ. 33/Δ.13/25-1-1872 ἀναφορά τοῦ ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος στήν Προῦσα πρὸς τό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, ἡ κωμόπολη Σιγῆ ἀριθμοῦσε 250 περίπου ἑλληνικές οἰκογένειες πού διατηροῦσαν Ἑλληνική Σχολή, Ἀλληλοδιδασκτική καί Παρθεναγωγεῖο. Ἀπό γεγονότα καί βιαιότητες τῶν Τούρκων τῆς περιοχῆς, ὁ Ἄερικός φοβήθηκε καί ἐγκατέλειψε τή θέση του. Σημειώνεται στήν ἀνωτέρω ἔκθεση τοῦ ὑποπροξένου: «... τόν μεγίστην τουρκοφοβίαν πάσχοντα ἑλληνοδιδάσκαλον ἐκ Σίφνου Ἐμμ. Ἄερικόν, ἀναπληροῖ διά καταλλήλων ἐνεργειῶν ἀπό δύο ἤδη ἐτῶν ὁ, ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ, ἀποκατασταθεὶς ἰατρός, τελειοδιδάκτος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Νικόλαος Στρουμπούλης, ἐκ Καρπενησίου...».¹⁴

Άθηνάδης Θεόδωρος.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1863. Μαθητῆς τῆς Γ' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου κατά τό σχολικό ἔτος 1876-77.¹⁵ Καθηγητῆς τῆς Θεολογίας.¹⁶

Άλιμπέρτης Γεώργιος.

Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1995, σελ. 118, ὅπου διορθωτέο τό ἔτος θανάτου του ἀπό 1873 σέ 1878.

Άλιμπέρτης Ἰωάννης τοῦ Γεωργίου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1845. Ἀναφέρεται ὅτι, μετὰ τίς σπουδές του στά σχολεῖα τῆς Σίφνου καί «ἐξ ἰδίας βουλήσεως καί μελέτης ἀναδειχθεὶς»,¹²

12. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1881.

13. Μανουήλ Γεδεῶν, *Μνεῖα τῶν πρό ἐμοῦ*, ἐν Ἀθήναις 1934, σελ. 366.

14. Ἰστορικό Ἀρχεῖο Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν, Φάκ. 1872/77/2.

15. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 142, ὅπου κατάλογος τῶν μαθητῶν, στόν ὁποῖο, ἀπό τυπογραφική ἀβλεψία ἀναγράφεται ἡλικίας 44 ἐτῶν, ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ 14 ἐτῶν.

16. Νικ. Γ. Παππᾶ, *Οἱ διαπρέψαντες Σίφνιοι κατά τήν τελευταίαν ἐξηκονταετιῶν*, ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1939, σελ. 5.

έγκαταστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου, μέχρι του έτους 1878 «διδάσκαλος και βιβλιοπώλης έχρημάτισε», αλλά και συνεργάτης φιλολογικών περιοδικών και γραμματέας του Έλληνικού Φιλολογικού Συλλόγου. Ακολούθως πήγε στο Βουκουρέστι, όπου εργάστηκε ως γραμματέας του Κων. Ζάππα επί μία δεκαετία, μέχρι του 1887. Τό 1882 παντρεύτηκε τη λογία Σωτηρία Κλεομένους, την μετά πολύ γνωστή Σωτηρία Άλιμπέρτη. Τό 1893 τό ζεύγος έγκαταστάθηκε στην Άθήνα, όπου ανέπτυξε μεγάλη πνευματική δραστηριότητα, ιδιαίτερα μέ τό περιοδικό του «Πλειάς». Άπεβίωσε τό 1902.¹⁷

*Ανδρόνικος Έμμανουήλ του Γεωργίου.

Γεννήθηκε τό έτος 1860.¹⁸ Πτυχιούχος τής Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών τό 1881. Έλληνοδιδάσκαλος Σίφνου κατά τό σχολικό έτος 1882/83¹⁹ μέ σχολάρχη τόν Ίω. Δεπάστα. Σχολάρχης Σίφνου τόν Σεπτέμβριο του 1893 μέχρι του Αύγουστου 1895, όποτε «άντεκατεστάθη διά του σεβαστού Καθηγητού κ. Άνδρέα Πρεζάνη»²⁰, αλλά τόν έπόμενο χρόνο τοποθετήθηκε και πάλι στη Σίφνο. Τόν Αύγουστο του 1897 μετατέθηκε στο Έλληνικό Σχολείο Πύργου Καλλιόστης (Θήρας)²¹ και τής Ίου²². Άπό του 1899-1904 σχολάρχευσε στη Σίφνο, όποτε παραιτήθηκε τής δημόσιας ύπηρεσίας και ανέλαβε τή διεύθυνση του άνιδρυμένου από τόν Αίμ. Γρόμμιν Σχολείου στη Σέριφο για τά πολυάριθμα τέκνα τών εκεί μεταλλωρύχων²³. Τό 1909 αναδέχτηκε και τήν έποπτεία του νεοσύστατου Ταχυδρομικού Γραφείου Σεριφου,²⁴ παράλληλα μέ τό έργο του στο Σχολείο.

Ό Έμμ. Άνδρόνικος ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερω και για τόν άθλητισμό και γυμναστική άσκηση τών μαθητών του, εργάστηκε δέ δραστήρια για τήν ίδρυση Γυμναστηρίου στη Σίφνο «κατόπιν μάλιστα τών άρτίως τελεσθέντων Όλυμπιακών Αγώνων, δι' ών έδοξάσθη τό Έλληνικόν Έθνος»,²⁵ όπως τόνισε σέ όμιλία του τήν Κυριακή 16 Ίουνίου 1896. Κατ' άλλην σχετική αναφορά τής έφημερ. «Σίφνος» (φ. 12 Άπριλίου 1901), σχολαρχούντος του Άνδρονίκου «έγένοντο αί έξετάσεις τών μαθητών όλων τών σχολείων εις τήν Γυμναστικήν έντός του περιβάλλου του Δημοτικού Σχολείου τών άρρένων έν Άπολλωνία. Αί έξετάσεις έστέφθη-

σαν υπό πλήρους έπιτυχίας και συγχαίρομεν τόν γυμναστήν κ. Άφεντάκη». Άπεβίωσε τό έτος 1922.²⁶

Έγραψε: α) «Αί μεταλλευτικά έργασια έν Σεριφω και οι έν αυτοίς εργάται», στο «Κυκλαδικόν Έμερολόγιον», τόμ. Α' (1907), σελ. 39-42 και β) «Τά Γράμματα έν Σίφνω κατά τούς Χρόνους τής δουλείας», αυτόθι, τόμος Β' (1908), σελ. 109-113.

Άντώνιος, ιερέυς-ιερογράφος (1652)

Άντώνιος «Σιφναϊός»

Πρώτος όστιάριος και γραμματεύς του Οίκ. Πατριαρχείου (1766-1774)

Άνώνυμος ιερέυς.

Διδάσκαλος Σίφνου τό 1638.

Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1999, σελ. 33.

*Άρβανιτάκης Γεώργιος του Λεάνδρου.

Γεννήθηκε τήν 1-8-1872²⁷ στα Ίεροσόλυμα, όπου ο πατέρας του δίδασκε στη Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού.²⁸ Σπούδασε στην Έλληνική Έμπορική Σχολή τής Χάλκης και στη Φυσικομαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Άθηνών. Μετά τήν άποπεράτωση τών σπουδών του, διορίστηκε (1895) καθηγητής τών Φυσικών και Μαθηματικών στη Θεολογική Σχολή Ίεροσολύμων. Διετέλεσε μέλος του Αίγυπτιακού Ίνστιτούτου και τής Βασιλικής Γεωγραφικής Έταιρείας Καίρου και άρχισυντάκτης τής δημοκρατικής έφημερίδας «Άγών» και τής «Κλειούς»²⁹ και ιδρυτής του μηνιαίου περιοδικού «Μουσειον» (1911-1913). Τό 1923 έγκαταστάθηκε στην Άθήνα και διορίστηκε διευθυντής τής Βιβλιοθήκης του Ύπουργείου Έξωτερικών. Άπεβίωσε στις 12 Άπριλίου 1946.³⁰

Πολυγραφότατος συγγραφέας δημοσίευσε 193 έργασίες του ποικίλου περιεχομένου, κατάλογο τών οποίων, συντεταγμένον από τόν ίδιο, δημοσίευσε ο άείμνηστος καθηγητής Ν.Β. Τωμαδάκης στο περιοδ. «Μνημοσύνη», τόμ. 1ος (1967), σελ. 300-309. Έγραψε επίσης περί τά 600 άρθρα στον «Messenger d'Αθήnes» από τό 1925-1939.³¹

26. Περιοδ. «ή Σιφνιακή», τ. 16, φ. Άπριλίου 1968.

27. Περιοδ. «Μνημοσύνη», τόμος 1ος/1967, σελ. 300.

28. Βλ. τόν έπόμενο Άρβανιτάκη Λεάνδρο.

29. Έφημ. «Σιφνιακά Νέα», φ. Αύγουστου 1959.

30. «Μνημοσύνη», ό.π.π.

31. Αυτόθι.

17. Περιοδ. «ή Σιφνιακή», φ. Άπριλίου 1967, σελ. 58.

18. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 139.

19. Έφημ. «Σίφνος», φ. Άπριλίου 1882.

20. Αυτόθι, φ. Αύγουστου 1895.

21. Αυτόθι, φ. Αύγουστου 1897.

22. Αυτόθι, φ. Ίουλίου 1899.

23. Αυτόθι, φ. Μαρτίου 1904.

24. Αυτόθι, φ. Μαρτίου 1909.

25. Αυτόθι, φ. Ίουνίου 1896.

*'Αρβανιτάκης Λέανδρος.

Γεννήθηκε τό έτος 1823. Μετά τό Έλληνικό Σχολείο Σίφνου συνέχισε τίς σπουδές του στό Γυμνάσιο Σύρου καί στή Φιλοσοφική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μόνο κατά τό ἀκαδημαϊκό έτος 1848-49.³² Ἀκολούθως πῆγε στήν Κωνσταντινούπολη, διδάσκαλος κατ' ἀρχήν καί γιά λίγο διάστημα στόν Βαθυρρύακα³³ καί ἀπό τοῦ 1850-1857 στή Σχολή τῆς Χάλκης καί ἀπ' αὐτήν, ἐπί 19 χρόνια, στή Θεολογική Σχολή τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ἱεροσολύμων. Ἐπαναδιορίστηκε στή Χάλκη τό 1876, στήν ὁποία δίδαξε ἄλλα 15 χρόνια, μέχρι τοῦ έτους 1891.³⁴ Ἀπεβίωσε τό 1892 καί ἐνταφιάστηκε πίσω ἀπό τό ἱερό βῆμα τοῦ ναοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, στόν χῶρο τῶν μνημάτων τιμημένων γιά τό ἔργο τους προσωπικοτήτων, τιμημένος καί ὁ ἴδιος μέ τόν τίτλο τοῦ «Διδασκάλου τοῦ Γένους» γιά τή μεγάλη προσφορά του στήν Ἐκπαίδευση.³⁵ Ἐγραψε «Ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων μέχρι τοῦ 1453».

Ἀφεντάκης Ἀριστείδης.

Δημοδιδάσκαλος στό Δημοτικό Σχολείο Ἀπολλωνίας τό 1901. Σ' αὐτόν ὀφείλονταν ἡ ἐπιτυχία τῶν γυμναστικῶν ἐπιδείξεων τῶν σχολειῶν κατά τό έτος τοῦτο.³⁶

Ἀφεντάκης Γεράσιμος, ἱεροδιάκονος.

Γεννήθηκε τό έτος 1794³⁷ καί σπούδασε στήν περιώνυμη Σχολή τοῦ Παναγίου Τάφου τῆς Σίφνου. Μέ τήν ἑναρξη ἀναδιοργάνωσης τῆς Ἐκπαίδευσης ἀπό τόν Ἰω. Καποδίστρια καί τήν ἔκκλησή του πρὸς τοὺς φιλομαθεῖς νέους νά μετεκπαιδευτοῦν στά νέα συστήματα διδασκαλίας γιά νά ἐπανδρώσουν τά σχολεῖα τοῦ κράτους, ὁ ἱεροδιάκονος Ἀφεντάκης ἔσπευσε νά διδαχτεῖ τήν ἀλληλοδιδασκτική μέθοδο στήν Αἴγινα, στό ἴδρυμα τοῦ Ὁρφανοτροφείου, στό ὁποῖο δίδασκε ὁ Ν. Νικητόπουλος. Ὁ τελευταῖος στήν ἀπό 23 Ἰουνίου 1829 ἀναφορά του «πρὸς τόν Ἑκτακτον Ἐπίτροπον τῶν Δυτικῶν Σποράδων ἐξοχώτατον κόμητα Β.Α. Καποδίστριαν», ἐπεσύναψε κατάλογο «τῶν ὄσων σπουδάζουν τήν Ἀλληλοδιδασ-

32. Γ.Α.Κ./Γ.Ε.Δ.Ε., Θυρίς 118-Φάκ. 21, «Φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου-Κατάλογος αὐτῶν».

33. Τρύφ. Ε. Εὐαγγελίδου, Ἡ Παιδεία ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν Ἀθήναις 1936, τόμ. Β', σελ. 35. Ἀθ. Γαϊτάνου-Γιαννιοῦ, Ἡ Ἐπαρχία Δέρκων, περιοδ. «Θρακικά», τόμ. 13/1940, σελ. 141-42.

34. Ἀριστείδη Πασαδαίου, Ἱερά Θεολογική Σχολή Χάλκης, Ἀθήνα 1987, σελ. 40, ὑποσημ. 57, ὅπου ἀναφέρεται ἀπόφοιτος τοῦ Πανεπιστημίου.

35. Αὐτόθι.

36. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1901. Βλ. καί ὑποσημ. 16.

37. Γ.Α.Κ./Ἐκτακτοὶ Ἐπίτροποι, Φακ. 83.

κτικήν διά νά χρησιμεύσουν ὡς διδάσκαλοι». Στόν κατάλογο περιέλαβε καί τόν Γεράσιμο Ἀφεντάκη, ἱεροδιάκονο ἐκ Σίφνου, σημείωσε δέ γι' αὐτόν ὅτι α) σπούδασε «ἐξ ἰδίων του ἐξόδων», β) ἀποπεράτωσε τίς σπουδές του, γ) «θέλει νά συστηθεῖ (= διοριστεῖ) εἰς τήν πατρίδα του» καί δ) «ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς»³⁸ πρὶν προσέλθει στήν Αἴγινα, ὅμως δέν σημείωσε σέ ποιό σχολεῖο εἶχε δίδαξει. Μετά τίς σπουδές του στήν Αἴγινα δίδαξε ἀπό 1ης Αὐγούστου 1829 στό Ἀλληλοδιδασκτικό Σχολεῖο Μήλου γιά διάστημα μικρότερο τοῦ έτους. Ἀναγκάστηκε νά παραιτηθεῖ ἐπειδή δέν πληρώνονταν οἱ μισθοὶ του.³⁹ Γνωρίζουμε ὅτι δίδασκε 49 μαθητές.⁴⁰

900

ἰδιον ἰκαυότα χρονίως μόνον τῶν ἐργαστηρίων τῶν κατὰ τὴν
αὐτὴν καὶ τῶν ἑργαστηρίων τῶν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων ἀλλοθι. Ἐπι-
χειρῶν τῶν ἐργαστηρίων, ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων τῶν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων. Ἀ.
Βαγγ. καὶ ἄλλοι. ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων τῶν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων
ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων.
καὶ ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων τῶν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων.
ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων τῶν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων, 1829.

ὁ Σχολάρχης τῶν ἑργαστηρίων τῶν ἐκτὸς τῶν ἐργαστηρίων

Α. Ἀβραῆ.

Ἀπόδειξη τοῦ Σχολάρχου Μήλου Ἀγγ. Ἀβραῆ εἰσπραξῆς 900 γροσίων
τοῦ ἐτήσιου μισθοῦ του (1829-1830).

38. Αὐτόθι.

39. Σίμου Μιλτ. Συμειωνίδη, Σίφνιοι Διδάσκαλοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐφημ. «Σιφναϊκά Νέα», φ. Ἀπριλίου 1959.

40. Αὐτόθι.

Β.

Βαλέττας Γωάννης του Νικολάου.

Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 143-154, όπου και ή βιβλιογραφία.

*Βαμβακερός Μιχαήλ του 'Αγγέλου.

Γεννήθηκε τό έτος 1846. Μετά τό 'Ελληνικό Σχολείο Σίφνου σπούδασε «έν τῷ 'Αθήνησι Γυμνασίῳ καί Πανεπιστημίῳ διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς» μέ βαθμό «καλῶς» (1867). Πρωτοδιορίστηκε καθηγητής στό Γυμνάσιο Κερκύρας (ἀπόφαση 9449/5646/25-10/1867). Μετατέθηκε στό Γυμνάσιο Σύρου (ἀπόφαση 7308/4764/11-9-1868) καί ἀπ' αὐτό στοῦ Ναυπλίου τό 1872, στίς 19 Αὐγούστου, ἀλλ' ἀρνήθηκε νά πάει καί ἀπολύθηκε τῆς ὑπηρεσίας (ἀπόφ. 8214/5023/6-9-1872). Ἀναδιωρίστηκε καθηγητής εἰς τό ἐν Πάτραις Γυμνάσιον (ἀπόφ. 6744/4639/31-8-1873), ὅπου δίδασκε καί τόν ἐπόμενο χρόνο, κατά τόν ὁποῖο «ἔλαβεν αὐξησιν μισθοῦ ἐκ πενταετίας» (ἀπόφ. 2708/1905/12-4-1874).¹ Γιά τήν περαιτέρω ὑπηρεσιακή κατάστασή του δέν ἔχουμε ἐπίσημες μαρτυρίες. Τό 1884 ἀναφέρεται ὡς γυμνασιάρχης,² ὅπως καί τό 1891 (γυμνασιάρχης Κορίνθου).³ Δίδαξε, ἐπίσης, σέ γυμνάσια τῶν Ἀθηνῶν καί τοῦ Πειραιῶς.⁴ Γνώριζε ἄριστα «τήν Λατινικήν, ἣν καί διδάσκει καί τήν Γαλλικήν πρός ἰδίαν του χρῆσιν». Ἐγραφε «Περί Ὁρατίου καί τῶν ποιημάτων αὐτοῦ»⁵ καί τιμήθηκε μέ τό παράσημο τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος.⁶ Ἀπεβίωσε τόν Δεκέμβριο τοῦ 1897.

Βάος Ἀπόστολος τοῦ Μαρίνου.

Γεννήθηκε τό έτος 1812 στήν Καταβατή.⁷ Τόν Νοέμβριο τοῦ 1829 ἦταν μαθητής τῆς τελευταίας, ἀνώτερης, τάξης τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου μέ σχολάρχη τόν Γεώργιο Ψαραύτη⁸ καί ἀκολούθως ἐγγράφηκε στό Πρότυπο Σχολεῖο Αἰγίνης γιά νά ἐκπαιδευτεῖ στή διδασκαλία τοῦ ἀλληλοδιδασκατικοῦ συστήματος. Μετά τήν ἐκπαίδευσή του, διορίστηκε ἀλληλοδιδασκαλός «εἰς Μιστρᾶν» καί ἀκολούθως στό σχολεῖο τοῦ χωριοῦ

2. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Φεβρ. 1884.

3. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰουλίου 1891.

4. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Δεκεμβρ. 1897, ὅπου ὁ ἐπικηδεῖός του.

5. Γ.Α.Κ., ὁ.π.π.

6. Ἐφημ. «Σίφνος», ὁ.π.π.

7. Γιάννη Κόκκωνα, *Οἱ μαθητές τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου (1830-1834)*, Ἀθήνα 1997, σελ. 98.

8. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Τά Γράμματα στό νησί τῆς Σίφνου (1650-1833)*, Πειραιεύς 1962 (ἀνάτυπο ἀπό τήν ἐφημ. «Κυκλαδικόν Φῶς»), σελ. 32.

Βαμβακοῦ τῆς Λακωνίας. Κατά Μάιο τοῦ 1830 ὁ Κυβερνήτης Ἰω. Καποδίστριας, μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 855 ἔγγραφο τοῦ πρός τήν, ἐπί τῆς Οἰκονομίας, Ἐπιτροπήν ἔγραψε:

«Διά τοῦ Διοικητοῦ Λακεδαιμονίας καί Μονεμβασίας θέλετε πληρώσει φοῖν(ικας) ἑκατόν ἑξ (106) διά τόν ὀφειλόμενον μισθόν εἰς τόν Ἀλληλοδιδάκ(την) Διδάσκ(αλον) τοῦ χωρίου Βαμβακοῦ Βάον, δι' ὅσον καιρόν ἐδίδασκεν εἰς Μιστρᾶν κατά τήν ἀναφοράν τοῦ ἰδίου Διοικητοῦ. Ταῦτα δέ θέλουν λογιζεσθαι εἰς χρέος τῆς, ἐπί τῆς Δ(ημοσίου) Παιδείας, Γραμματείας».⁹

Τόν Νοέμβριο τοῦ 1830 ὁ Ἀπόστ. Βάος, στήν ἐπιθυμία του νά ἀποκτήσει μεγαλύτερη μὀρφωση καί βελτιώσει τίς γνώσεις του, προσῆλθε «εἰς τό Κεντρικόν (Σχολεῖον Αἰγίνης) καί ἀκολουθεῖ τήν Α' τάξιν», σημειώνεται στοῦς καταλόγους τοῦ Σχολείου.¹⁰

Βάος Ἀπόστολος τοῦ Νικολάου (οἰκονόμου).

Γεννήθηκε στίς 2 Φεβρουαρίου 1832. Μετά τό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου (1846) σπούδασε μέ ὑποτροφία στή Ριζάρειο Ἐκκλησιαστική Σχολή καί, ἀκολούθως, «διήκουσεν τά ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου μαθήματα. Μεθ' ὅ, ἐπί βραχύ διάστημα ἐξασκήσας τό τοῦ διδασκάλου ἔργον, ἐπεδόθη μετὰ ζήλου καί ἀφοσιώσεως εἰς τά τοῦ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου καθήκοντα ἀνελθών εἰς τάς ἀνωτέρας Διοικητικές θέσεις. Μετά 25ετῆ ὑπαλληλικόν βίον ἀπεσύρθη καί ἰδιότευεν εἰς τήν ἰδιαιτέραν πατρίδα μας. Ἀπεβίωσε 14 Μαΐου 1913».¹¹

Βάος Γεώργιος.

Ἀπό τοῦς μαθητές τῆς Σχολῆς τοῦ Παναγίου Τάφου τῆς Σίφνου. Συνέχισε τίς σπουδές του στό Ἰάσιο καί ὑπῆρξε ἕνας ἀπό τοῦς πρώτους πού ἐκπαιδευτήκαν στήν ἀλληλοδιδασκατική μέθοδο ἀπό τόν διδάσκαλο Γεώργιο Κλεόβουλο. Στά μέσα Ἰουλίου 1820 ἔδωσε ἐξετάσεις ἐπί τῆς μεθόδου καί ἔλαβε τό σχετικό δίπλωμα.¹² Ἀφοῦ μυήθηκε στή Φιλική Ἐταιρεία ἀπό τόν Δημήτριο Θέμελη στό Γαλάτσι, «ἀπῆλθεν εἰς Κρήτην», ὅπου διορίστηκε διδάσκαλος στό Ρέθυμνο. Μέ τήν ἔναρξη τῆς Ἐπανάστασης τοῦ '21, τόν συνέλαβαν οἱ Τοῦρκοι καί τόν φυλάκισαν,¹³ ἀλλ' οἱ

9. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Πρωτόκολλο ἐξερχομένων ἐγγράφων (Δ.Α.2), σελ. 16.

10. Κόκκωνα, ὁ.π.π. Βλ. καί σελ. 69, ὑποσ. 155.

11. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Μαΐου 1913.

12. «Ἐρμῆς ὁ Λόγιος», τόμ. Ι' (1820), σελ. 688-690 (ἐπανέκδοση Ε.Λ.Ι.Α., Ἀθήνα 1990). Βλ. καί «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1995, σελ. 119.

13. Ἐλένης Δ. Μπελιᾶ, *Ἡ Παιδεία τῶν Κρητῶν κατά τήν Ἑλληνικήν Ἐπανάστασιν καί τήν Καποδιστριακήν περίοδον*, περιόδ. «Μνημοσύνη», τόμ. Α'/1967, σελ. 268.

Ρεθύμνιοι τόν εξαγόρασαν «άντί πολλῶν χρημάτων». Δίδαξε καί στό Ἡράκλειο πρό τοῦ 1827.¹⁴

Βατῆς Νικόλαος τοῦ Γ.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1813. Μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου τό 1841, υπέβαλε στίς 18 Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους αἴτηση στό Διδασκαλεῖο νά ἐξετασθῆ ὡς ὑποψήφιος δημοδιδάσκαλος. Στόν πίνακα πού καταχωρίστηκε ἡ αἴτησή του σημειώνονται: «Στοιχεῖα σπουδῶν: κοινά καί Ἑλληνικά ἕως ἀρχάς τοῦ Συντακτικοῦ. Ἀποδεικτικά: πιστοποιήσεις τοῦ Δημάρχου Σίφνου περί ἡλικίας καί διαγωγῆς».¹⁵ Τά τῶν σπουδῶν καί τῆς ἀποφοίτησής του δέν γνωρίζουμε, πρέπει ὅμως νά τά διεξῆλθε ἐπιτυχῶς γιατί τό 1843 ἀνευρίσκεται δημοδιδάσκαλος στίς Λεῦκες-Πάρου¹⁶ καί πρό τοῦ 1847 Μαρπίσσης-Πάρου.¹⁷ Στίς 15 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου μετατέθηκε στό σχολεῖο Μεσαριάς τῆς Ἄνδρου, ἀλλ' αὐτοῦ «ἀσθενούντος» τοποθετήθηκε τόν Ὀκτώβριο ὁ Γ. Φαρμάκης, δημοδιδάσκαλος Κανδήλας Ὀρχομενοῦ.¹⁸ Ὅμως τό 1849 ἀνευρίσκεται νά διδάσκει στό Κόρθιο τῆς Ἄνδρου.¹⁹

Βέλλης Αἰμίλιος τοῦ Ἄντωνίου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1858. Κατά τό σχολικό ἔτος 1872-1873 ἦταν μαθητής τῆς Β' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου μέ βαθμό προόδου «κάλλιστα».²⁰ Γιά τίς περαιτέρω σπουδές του δέν ἔχουμε ἀπηκριβωμένες πληροφορίες, πλὴν ἀπό τά ποιήματα, ἄρθρα, ἐπικηδεῖους του, πού καταχωρίζονται στήν ἐφημερίδα «Σίφνος», διαπιστώνεται ἡ σημαντική κατάρτισή του στά Γράμματα. Κατ' ἀνακοίνωση τῆς ἴδιας ἐφημερίδας (φ. τῆς 29-11-1924): «ἐγένοντο τά ἐγκαίνια τοῦ νεοσυσταθέντος ἐν Κ. Πεταλίῳ Δημοτικοῦ Σχολείου «ὁ Χρυσόστομος» ὑπό τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς περιφερείας Νάξου κ. Παναγ. Στεφανάκου. Τό σχολεῖον τοῦτο ἰδρύθη τῆ συνδρομῆ καί πρωτοβουλία τοῦ ἐν Πε-

14. «Σιφνιακά», τόμ. Ε' / 1995, σελ. 119.

15. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Γέν. Διευθυντήριον, ὅπου «Πρόχειρος ἀριθμ. κατάλογος (443-818) ἐτῶν 1839-1844 ὑποψηφίων διδασκάλων - Στοιχεῖα σπουδῶν καί ἀποδεικτικά», ὅπου ὁ ὑπ' ἀριθμ. 620.

16. Γ.Α.Κ., ὅ.π.π., «ἀντίγραφον καταλόγου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Δημοτ. Σχολείων τοῦ Κράτους 1843».

17. Δαυῖδ Ἄντωνίου, Ἡ Ἄνδρος μέσα ἀπό τό Ἀρχεῖο τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (1833-1850), περιοδ. «Ἀνδριακά Χρονικά», τεῦχος 24, Ἄνδρος 1995, σελ. 44.

18. Αὐτόθι.

19. Γ.Α.Κ., ὅ.π.π., κατάλογος τοῦ 1849.

20. «Σιφνιακά», τόμ. Η' / 2000, σελ. 140.

ταλίῳ ἐδρεύοντος Σωματείου «Ἡ Ζωοδόχος Πηγή». Ὁ κ. Στεφανάκος προέβη εἰς τήν ὀρκωμοσίαν τοῦ ἄρτι νεοδιορισθέντος ἐν τῷ σχολεῖῳ διδασκάλου κ. Αἰμ. Α. Βέλλης». Ἀπεβίωσε στίς 17 Μαρτίου 1932.²¹

*Βέλλης Ἄντωνιος τοῦ Ἰωάννου.

Γεννήθηκε στόν Ἀρτεμῶνα τό ἔτος 1815, «ὁ πατήρ του ἔμπορος, ἔμαθε τά κοινά εἰς τήν πατρίδα του. Ἦλθεν εἰς Κεντρικόν Σχολεῖον (Αἰγίνης) τήν 15 Ἀπριλίου 1830 καί κατετάχθη εἰς τήν Δ' τάξιν. Γνωστός εἰς τήν Γραμματεῖαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν (δηλ. τοῦ Γραμματέως Νικ. Χρυσογέλου). Λαμβανόμενος μισθός (ὑποτροφίας) εἰς τάλληρα δίστηλα 4».²² Συνέχισε τίς σπουδές του στό Γυμνάσιο Σύρου μέ διδάσκαλο τόν Γυμνασιάρχη Γ. Σερούιο ἐργαζόμενος καί ὡς «Γραμματεὺς παρά τῷ σεβασμιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Κυκλάδων» μέχρι καί τοῦ Ἰουλίου 1840, ὅποτε ἀπεφοίτησε.²³ Τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1841 «διά πράξεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Σίφνου διορίσθη διδάσκαλος εἰς τό Σχολεῖον αὐτῆς μέχρι τοῦ 1844» (ἂν καί δέν εἶχε πάρει δίπλωμα διδασκάλου), λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς μόρφωσης πού διέθετε καί τοῦ λαμπροῦ χαρακτήρα του.²⁴ Τό 1845 ἔδωσε ἐξετάσεις κι' ἐπῆρε «πτυχίον τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν» ἑλληνοδιδασκάλου Βας τάξεως καί διορίστηκε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Ἰου (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθ. 32199/18-10-1845). Δίδαξε ἐπίσης στά Ἑλληνικά Σχολεῖα Καλλιστης-Θήρας (1848-1852), Μυκόνου (1852-1861, 1876-1879), Ἄμοργου (1861), Νάξου (1862, 1864), Μήλου (1862-1864)²⁵ καί τῆς Σίφνου (1865-1876). Σχολάρχης Σίφνου τό 1879/80.²⁶ Γνώστης τῆς Λατινικῆς καί Γαλλικῆς. Τό 1886 παραιτήθηκε «τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας... χάριν τῆς κλονισθείσης ὑγείας του». Ἀπεβίωσε στίς 11 Φεβρουαρίου 1891.²⁷

Βέλλης Δημήτριος τοῦ Ἄντωνίου.

Ἀπό τοὺς διαπρέφαντες στή δημοσιογραφία Σιφνίου. Βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἱστορία τῆς Σίφνου, Ἀθῆναι 1990, σελ. 313-314.

Βεντούρης Βασίλειος τοῦ Ἰωσήφ.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1831. Στίς 14-5-1838 ἐγγράφηκε στό Ἀλληλοδιδακτικό Σχολεῖο Σίφνου καί ἀκολούθως φοίτησε στό Ἑλληνικό (1845-

21. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1932.

22. Κόκκωνα, ὅ.π.π., σελ. 100-101.

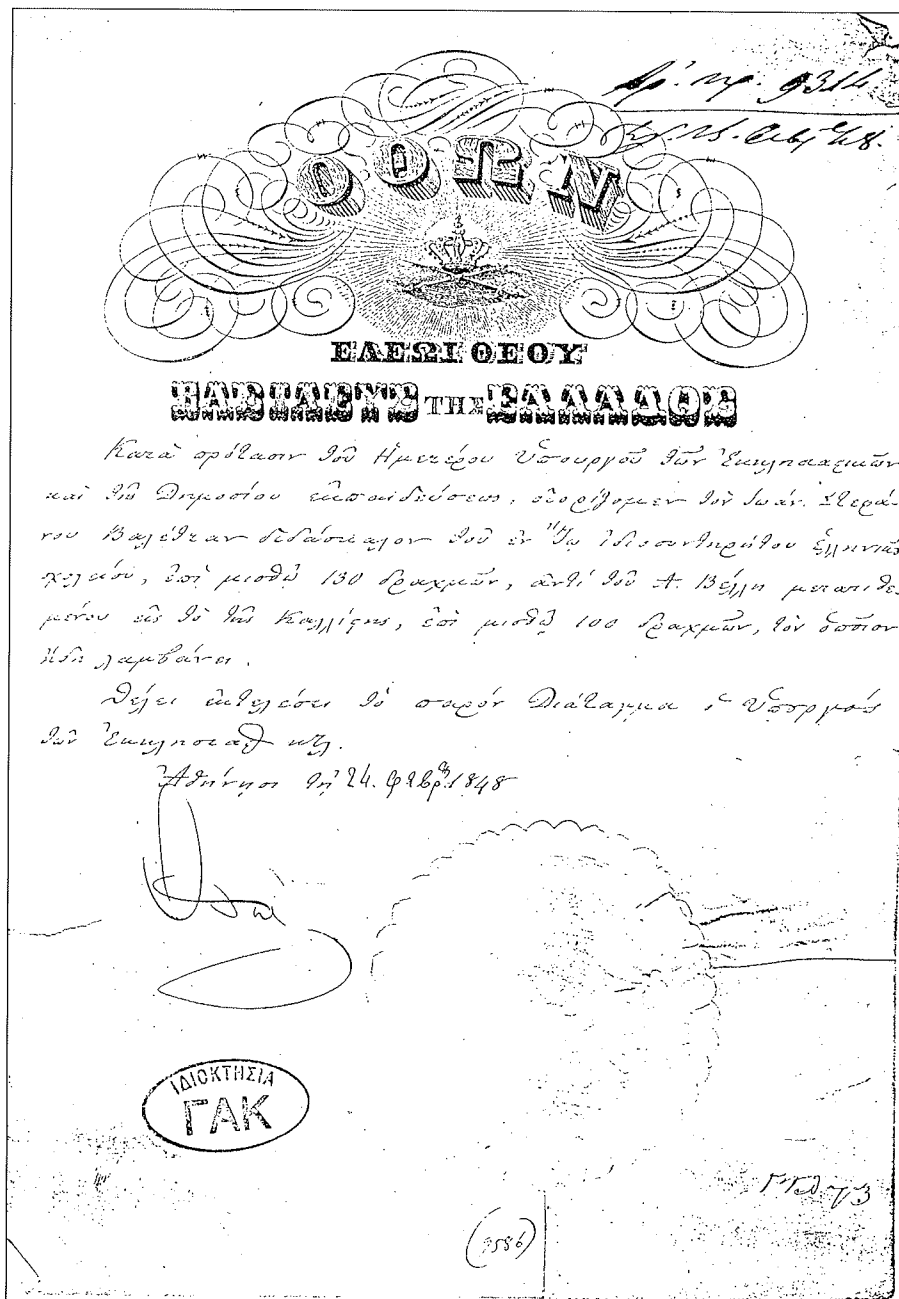
23. «Σιφνιακά», τόμ. ΣΤ' / 1998, σελ. 137 ἐπ.

24. Αὐτόθι.

25. Γ.Α.Κ./Μητρῶ τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν καί Μέσης (1868), σελ. 273.

26. «Σιφνιακά», τόμ. Η' / 2000, σελ. 131 ἐπόμε.

27. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Φεβρ. 1891.

Τό Βασ. Διάταγμα (1848) μετάθεσης του 'Αντ. Βέλλη στο Έλλην. Σχολείο Καλλίστης-Θήρας.

1846).²⁸ Για περαιτέρω σπουδές του δέν υπάρχουν πληροφορίες. Γνωρίζουμε ότι διετέλεσε έλληνοδιδάσκαλος στην Άρετσού (Ρύσιο) της Μ. Άσίας από το 1861-1870.²⁹ Φαίνεται ότι τοϋτος συνέχισε νά διδάσκει σέ σχολεία τών έλληνικών παροικιών της Τουρκίας. Στόν κατάλογο συνδρομητῶν τοϋ βιβλίου «Ιστορία της Νήσου Σίφνου» τοϋ Καρόλου Ίω. Γκιών (1876), ό Βεντούρης καταγράφεται διδάσκαλος στην ΚΠολη. Άπεβίωσε στην Καταβατή τόν Ίανουάριο τοϋ 1918.³⁰

Βεντούρης Νικόλαος τοϋ Α.

Γεννήθηκε τό έτος 1865. Τό σχολικό έτος 1876-77 ήταν μαθητής της Α' τάξεως τοϋ Έλληνικοϋ Σχολείου Σίφνου.³¹ Άσκησε έργο γραμματοδιδασκάλου στο Κάστρο. Όταν οι έργαζόμενοι στά μεταλλεία τοϋ λιμανιοϋ τών Καμαρών απέφασισαν νά συστήσουν δικό τους δημοτικό σχολείο, προσκάλεσαν τόν Μάιο τοϋ 1904 για διδάσκαλο τόν Νικ. Βεντούρη.³²

Βερνίκος παπα-Νικόλαος.

Διδάσκαλος Σίφνου περί τό 1660.

Βερνίκος Νικόλαος τοϋ Κωνσταντίνου.

Γεννήθηκε τό έτος 1844 και προορίζονταν για τόν ιερατικό κλάδο. Μετά την αποφοίτησή του από την Ίερατική Σχολή έδωσε εξετάσεις για δημοδιδάσκαλος μέ έπιτυχία. Καταχωρίστηκε στόν Κατάλογο δημοδιδασκάλων ΟΓ'/1865 τοϋ Ύπουργείου Έκκλησιαστικῶν ως δημοδιδάσκαλος Γ' τάξεως μέ ικανότητα «καλῶς» και αριθμό διπλώματος 2266.³³ Διορίστηκε άμέσως στην Τήνο, όπου δίδαξε μέχρι τοϋ έτους 1876 και άκολούθως μετατέθηκε στη Σίφνο (1876-1879). Στη συνέχεια μετεκπαιδεύτηκε στο Διδασκαλείο Άθηνῶν δύο χρόνια (1879-1881) και επέστρεψε στη Σίφνο ως διευθυντής τοϋ Δημοτικοϋ Σχολείου επί 16 άκόμη χρόνια. Στίς άρχές Σεπτεμβρίου 1892 χειροτονήθηκε ιερέας και τιμήθηκε μέ τόν τίτλο τοϋ μεγάλου σακελλαρίου. Για την όλη εκπαιδευτική και κοινωνική προσφορά του τοϋ άπονεμήθηκε ό άργυρός Σταυρός τοϋ Σωτήρος. Άπεβίωσε στις 31 Ίουνίου 1905.³⁴

28. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 81 και 88.

29. Εϋαγγελίδη, Ή Παιδεία, Β', σελ. 292. Γρ. Ν. Οικονομίδη, Ή Παιδεία στο Ρύσιον (Άρετσού) Μ. Άσίας, περιόδ. «Ή καθ' ήμās Άνατολή», Άθήνα 2000, τόμ. Ε', σελ. 317.

30. Έφημ. «Σίφνος», φ. Ίανουαρ. 1918.

31. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 141.

32. Έφημ. «Σίφνος», φ. Μαΐου 1904.

33. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ/Κατάλογοι τῶν δημοδιδασκάλων και δημοδιδασκαλιστῶν κατά τό άρθρον 66 τοϋ Νόμου. Κατάλογος ΟΓ'/1865, ό ύπ' αριθ. 2357.

34. Έφημ. «Σίφνος», φ. Ίουνίου 1905.

Βιολάκης Ανδρέας.

Γεννήθηκε τό έτος 1843. Μετά τήν άποφοίτησή του από τό Έλληνικό Σχολείο Σίφνου, έδωσε εξετάσεις γιά νά γίνει δημοδιδάσκαλος κι έπέτυχε. Καταχωρίστηκε στόν κατάλογο ΟΣΤ'/1868 του Ύπουργείου ως δημοδιδάσκαλος Β' τάξεως μέ αριθμό διπλώματος 2987.³⁵ Δέν γνωρίζουμε άν άσκησε τό έπάγγελμά του. Συμβολαιογράφος Α. Βιολάκης αναφέρεται στους συνδρομητές Έρμουπόλεως του βιβλίου *Ίστορία τής Νήσου Σίφνου*, 1876, σελ. 167, του Καρόλου Ίω. Γκιών.

*Βιτσάρης Αντώνιος του Κωνσταντίνου.

Καθηγητής τής Ίατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.³⁶ Γεννήθηκε τό έτος 1819 στή Σίφνο από Ψαριανούς γονείς πού είχαν έγκατασταθεί στό νησί. Τά πρώτα γράμματα, δηλ. εκείνα του Δημοτικού Σχολείου, έμαθε στή Σίφνο, είτε σέ γραμματοδιδασκάλους, είτε στό Άλληλοδιδασκτικό, μεταξύ 1830-1835 (χρόνια κατά τά όποια δέν διασώθηκαν κατάλογοι μαθητών των σχολείων). Περί τό 1836-37 άνευρίσκεται στήν Αθήνα νά εργάζεται σέ τυπογραφείο «έξοδεύων τόν (έλεύθερον) καιρόν (του), όσος του έπερίσσειεν» από τήν εργασία του «εις τό νά σπουδάξη κατ' ιδίαν». Τό 1839 έκανε τήν έγγραφή του στό Έλληνικό Σχολείο, στό όποιο, όπως πρόσεξε ό Διευθυντής του Γυμνασίου Γεώργιος Γεννάδιος, «διά τής έπιμελείας του διεκρίθη των συμμαθητών του πάντοτε και χρηστοηθέστατος δέ έπολιτεύθη». Ό σπουδαίος εκείνος διδάσκαλος συμπαραστάθηκε στόν Βιτσάρη καθ' όλην τή διάρκεια των σπουδών του στό Έλληνικό και τό Γυμνάσιο μέχρι τής άποφοίτησής του τό σχολικό έτος 1845-1846. Όλα αυτά τά χρόνια τόν ύπεδείκνυε ως άξιον ύποτροφίας και ό Βιτσάρης σπούδασε μέ κρατικά έξοδα.³⁷

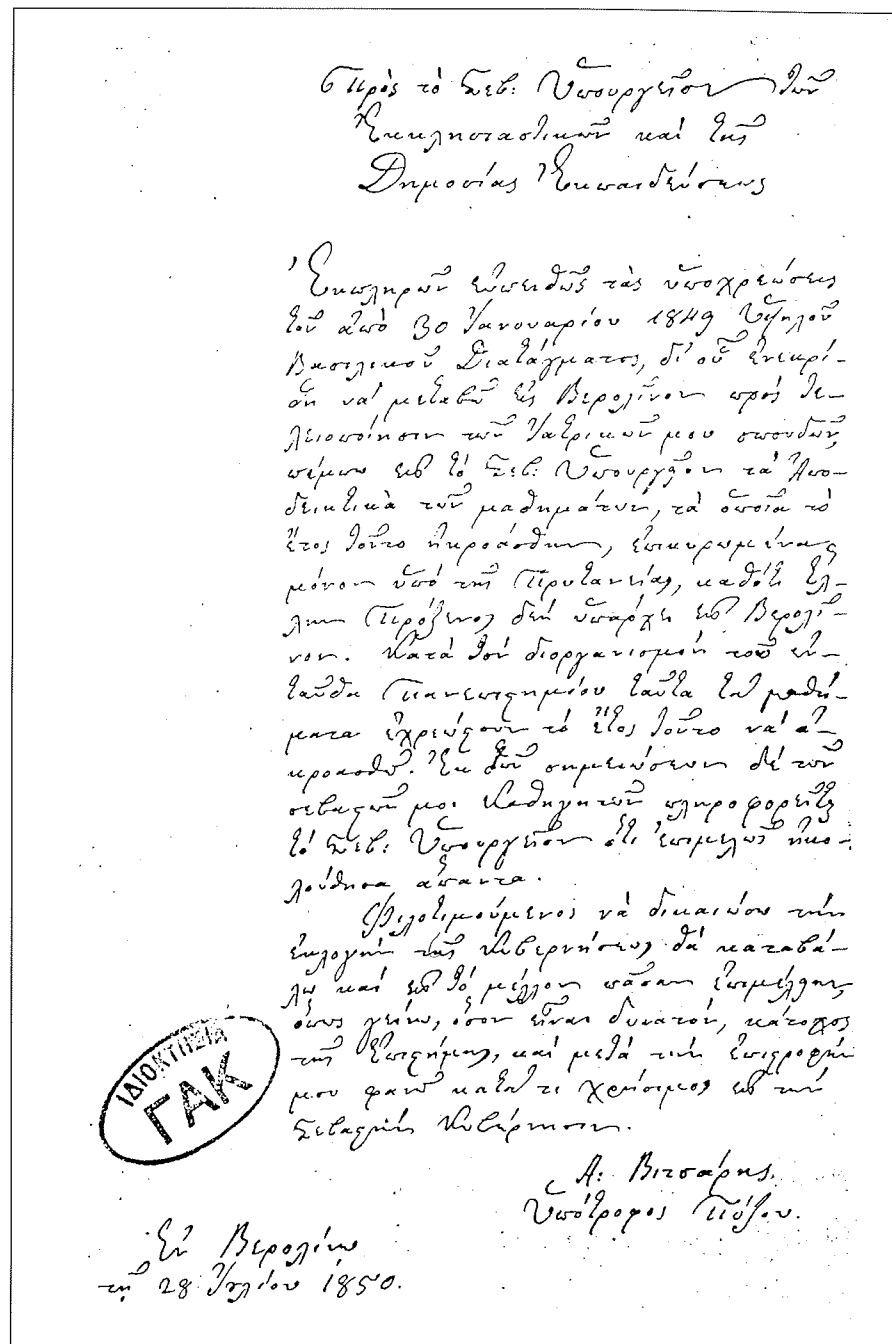
Πρέπει νά έπισημάνουμε ότι σέ έξι, από τά έπτά, έγγραφα-προτάσεις του Γ. Γεννάδιου γιά τή χορήγηση τής ύποτροφίας στόν Βιτσάρη, άνέγραφε τουτόν Σίφνιο και μόνο μία φορά «έκ Ψαρών», πράγμα δυσεξηγήητο, γι' αυτό και τόν θεωρούμε Σίφνιο από Ψαριανούς γονείς.³⁸ Τέλος πάντων, ή μεγάλη έφεση γιά μόρφωση του Βιτσάρη τόν ώθησε, στή συνέχεια, νά έπιζητήσει μιάν άκόμη ύποτροφία από τίς προσφερόμενες τότε από εύπόρους πατριώτες γιά σπουδές στό έξωτερικό, πράγμα πού πέτυ-

35. Βλ. ύποσημ. 33, Κατάλογος ΟΣΤ'/1868, ό ύπ' αριθμ. 3076.

36. Κ. Ξανθοπούλου, *Συνοπτική έκθεση τής πνευματικής αναπτύξεως των νεωτέρων Έλλήνων από τής αναγεννήσεως αυτών μέχρι τουδε, έν Κωνσταντινουπόλει 1880*, σελ. 51. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Δρ. *Αντώνιος Βιτσάρης, Ίατρός-Καθηγητής Πανεπιστημίου (1820-1882)*, έφημ. «Σίφνος», φ. Νοεμβρίου 1999.

37. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Θυρίς 205-Φάκ. 1, «Ύπότροφοι Γυμνασίου Αθηνών».

38. Στο μητρώο καθηγητών Ανωτέρας και Μέσης Έκπαιδεύσεως του Ύπουργείου (Δ'-Δ'-4), σελ. 71, σημειώνεται «έτος-τόπος γεννήσεως 1820 Ψαρά».

Άναφορά (1850, από Βερολίνο) του Α. Βιτσάρη για την πορεία των σπουδών του στο Πανεπιστήμιο.

χε. Μέ Β. Δ/γμα τής 30-1-1849 ἐγκρίθηκε ἡ μετάβασή του στό Βερολίνο νά σπουδάσει τήν Ἱατρική ἐπιστήμη ὡς ὑπότροφος τοῦ κληροδοτήματος Πόζου ἐπί τέσσερα χρόνια, μέχρι τής 30ῆς Ἰανουαρίου 1853.³⁹

Ἐτσι ὁ Βιτσάρης ἐγγράφηκε στήν Ἱατρική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Βερολίνου καί ἀρχισε νά παρακολουθεῖ, μέ ἐξαιρετική ἐπίδοση, τά μαθήματα. Τόν Ἰούλιο τοῦ 1850 ἀπέστειλε στό Ὑπουργεῖο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν «τά ἀποδεικτικά τῶν μαθημάτων» πού παρακολούθησε κατά τή χειμερινή ἐξαμηνία τοῦ 1849 καί τή θερινή τοῦ 1850 (εἰδική ἀνατομία, εἰδική φυσιολογία καί τό περί γενέσεως, φαρμακολογία καί ἐρεθιστικά, γενική παθολογία-θεραπεία καί τό περί συφιλιτιδος, τήν συνδεσμολογία καί τίς ἐπί τῶν πτωμάτων ἀνατομικάς γυμνάσεις), ὅλα «μετά μεγίστης ἐπιμελείας».⁴⁰ Τό ἴδιο ἔκανε καί τόν ἐπόμενο χρόνο γιά τά μαθήματα τοῦ δευτέρου ἔτους. Στίς 12 Δεκεμβρίου 1854 ἔγραψε στό Ὑπουργεῖο ὅτι «ἡ μεγάλη ἔκτασις τῆς (Ἱατρικῆς) Ἐπιστήμης, ἡ προσθήκη καί ἀνάπτυξις νέων κλάδων αὐτῆς, μέ ἀναγκάζουσι νά ὁμολογήσω ὅτι εἰς τέσσαρα ἔτη, ὅσον ζῆλον καί ἐπιμέλειαν καί ἄν καταβάλω, δέν θά δυνηθῶ βασίμως νά καθέξω αὐτήν» καί ζήτησε «παράτασιν δύο ἐτῶν» τῆς ὑποτροφίας του «πρός τόν σκοπόν τοῦτον».⁴¹

Τό Ὑπουργεῖο δέν ἐνέκρινε τό αἴτημά του καί ὁ Βιτσάρης περί τόν Ἀπρίλιο-Μάιο 1854 γύρισε, πτυχιούχος τῆς Ἱατρικῆς, στήν Ἑλλάδα, μέ εἰδικότητα τήν «εἰδική φυσιολογία». Ἀφοῦ ἔδωσε ἐξετάσεις ἐνώπιον «τοῦ Ἱατροσυνεδρίου» ἐπῆρε ἄδεια ἄσκησης τοῦ ἐπαγγέλματός του καί ἐν συνεχείᾳ, ὅπως εἶχε ὑποχρέωση ἀπό τήν ὑποτροφία πού εἶχε πάρει, ζήτησε νά διοριστεῖ σέ «δημοσίαν τινά θέσιν», πρότεινε δέ νά ἐγκριθεῖ ὁ διορισμός του στό Πανεπιστήμιο γιά νά διδάξει τήν εἰδική φυσιολογία, κλάδο τῆς Ἱατρικῆς πού πάρεργα δίδασκε ὁ καθηγητής τῆς ἀνατομίας.⁴² Καί αὐτό τό αἴτημά του δέν ἔγινε δεκτό, οὔτε συνάγεται ἀπό τά ὑπάρχοντα στοιχεῖα, ἄν διορίστηκε σέ δημόσια θέση. Ὁ διορισμός του πραγματοποιήθηκε τρία χρόνια ἀργότερα ὡς «βοηθός ἱατροῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀστυκλινικῆς» (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 5665/9-9-1857).⁴³ Τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1862 διορίστηκε «ἔκτακτος καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν» (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 7558/3-10-1862)⁴⁴ στίς δέ ἐκλογές τοῦ Νοεμβρίου ἰδίου ἔτους ἐκλέχτηκε βουλευτής τῆς ἐπαρχίας Μήλου μαζί μέ τόν διδάσκαλο Ἀνδρέα Πρεζάνη.⁴⁵ Τακτικός καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου μέ

τήν ὑπ' ἀριθμ. 9999/12-11-1864 ἀπόφαση⁴⁶ μέχρι τοῦ θανάτου του τό 1882. Ἐγραψε «Παθολογία τῶν Παίδων» καί «Ἱστορία τῆς Ἱατρικῆς».⁴⁷

*Βιώνης Γεώργιος τοῦ παπα-Ἀποστόλου.

Στά μητρώα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας φέρεται ὅτι γεννήθηκε τό ἔτος 1814,⁴⁸ ἐνῶ στούς μαθητικούς καταλόγους τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου τό 1823.⁴⁹ Τό 1837 ἦταν μαθητής τῆς Β' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἀπό τοῦς ἀρίστους μαθητές.⁵⁰ Ἀπεφοίτησε τό 1838 καί ἐγγράφηκε στή Β' τάξη τοῦ Γυμνασίου Ἀθηνῶν⁵¹ ὑπό τόν Γεώργιο Γεννάδιο καί τό 1841 στή Φιλοσοφική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀλλά δέν ἀποπεράτωσε τίς σπουδές του.⁵² Ὑστερ' ἀπό πρόταση τοῦ Γ. Γεννάδιου, ὁ ὁποῖος γνώριζε τήν ἄρτια κατάρτιση καί ἰκανότητες τοῦ μαθητῆ του «διωρίσθη τό πρῶτον ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Σχολεῖῳ Ἀθηνῶν» ὡς ἑλληνοδιδάσκαλος (ἀπόφαση 17816/3357/1-9-1842). «Προυβιβάσθη τό πρῶτον τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1846 (ἀπόφ. 3158/1501) καί τό δεύτερον τῇ 22 Ὀκτωβρ. 1848 (ἀπόφ. 12353/2697)». Δύο χρόνια ἀργότερα, στίς 10 Ὀκτωβρίου 1850, προβιβάστηκε σέ σχολάρχη (ἀπόφ. 8967/2709) καί τοποθετήθηκε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου, ὅπου δίδαξε ἐπί πέντε χρόνια. Ἀκολούθως μετατέθηκε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Πειραιῶς (ἀπόφ. 31/57/7-1-1855) καί, μετά διετία, σ' ἐκεῖνο τῶν Ἀθηνῶν (ἀπόφ. 5486/2801/3-9-1857). Μέ τήν προαγωγή του σέ καθηγητή, τοποθετήθηκε στό Γυμνάσιο Πειραιῶς (ἀπόφ. 7546/4410/1-10-1862) καί, ἀκολούθως, στό Γυμνάσιο Ἀθηνῶν (ἀπόφ. 7669/4084/25-8-1864). Τό 1868 τοποθετήθηκε Γυμνασιάρχης τοῦ Γυμνασίου Λαμίας (ἀπόφ. 1807/1234/25-3-1868), ἀλλά δέν ἀποδέχτηκε τή θέση καί ἀπελύθη τῆς ὑπηρεσίας. Ἐπαναδιορίστηκε καθηγητής στό Γυμνάσιο Ἀθηνῶν τόν ἐπόμενο χρόνο (ἀπόφ. 5677/29-8-1869) καί ὅταν μετά πέντε χρόνια ἀρνήθηκε τήν τοποθέτησή του στό Γυμνάσιο Πατρῶν, ἀπελύθη γιά δεύτερη φορά (ἀπόφ. 7886/7-10-1874). Στίς 25 Αὐγούστου 1876 διορίστηκε (ἀπόφ. 6554/5067) στό Βαρβάκειο Ἀθηνῶν,⁵³ μετά δέ τήν ἀπο-

39. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ/Θυρίς 92-Φάκ. 2 καί 20.

40. Βλ. Συμεωνίδη, Δρ Ἀντώνιος Βιτσάρης...

41. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ/Θυρίς 92-Φάκ. 16.

42. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ/Θυρίς 103-Φάκ. 2.

43. Βλ. ὑποσημ. 38.

44. Αὐτόθι.

45. Λ.Ε. Μπίστη, Ἀνάλεκτα ἀπό τήν νεωτέραν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων (1843-1966), στήν Ἐπετηρ. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τόμ. Ε' /1966, σελ. 518.

46. Βλ. ὑποσ. 38.

47. Αὐτόθι.

48. Γ.Α.Κ./Μητρώο τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν καί Μέσης, σελ. 122.

49. «Σίφνιακά», τόμ. Γ', σελ. 88.

50. Αὐτόθι, σελ. 72.

51. Ἀντωνίου Γ. Τρούλλου, Γεώργιος Ἀπ. Βιώνης, ἐφημ. «Σίφνιακά Νέα», φ. Ἀπριλίου 1955.

52. Βλ. ὑποσημ. 48.

53. Αὐτόθι, ὅλες οἱ μέχρις ἐδῶ πληροφορίες.

χώρησή του από τή δημόσια υπηρεσία (1886), διετέλεσε έπόπτης τών σχολείων τής Φιλεκπαιδευτικής Έταιρείας.⁵⁴ Από τούς διακεκριμένους διδασκάλους τής εποχής του, γνώστης τής Λατινικής και Γαλλικής, ο Γεώργιος Βιώνης τιμήθηκε μέ τό παράσημο του Χρυσού Σταυρού του Σωτήρος για τή μεγάλη προσφορά του στην Έκπαίδευση.⁵⁵ Απεβίωσε στις 6 Μαΐου 1898⁵⁶ και ένταφιάστηκε στον περίβολο του ναού του Αγίου Γεωργίου τ' Απελαίτη τής Καταβατής, του γενέθλιου χωριού του.

Βουκάκης Άθανάσιος, ιερομόναχος.

Γεννήθηκε τό έτος 1789 και σπούδασε στη Σχολή του Αγίου Τάφου τής Σίφνου. Δέν είναι γνωστό ποιās μονής υπήρξεν ιερομόναχος και πότε έγινε ιερεύς. Από του έτους 1821 έγκαταστάθηκε στην Κίμωλο, έφημέριος του ναού του Χριστού. Κατέχοντας ικανή μόρφωση και ένώπιον τής άνυπαρξίας σχολείου στο νησί, σύστησε δικό του σχολείο κατά τό 1823 διδάσκοντας τά παιδιά τών Κιμωλίων. Τόν Νοέμβριο του 1829, μέ τήν εφαρμογή νέων προγραμμάτων Έκπαίδευσης από τήν Κυβέρνηση Καποδίστρια, μετεκπαιδεύτηκε «*όλίγον καιρόν στην μέθοδον τής Άλληλοδιδασκτικής*» στην Αίγινα για τήν έπιτυχέστερη άσκηση του έργου του και συνέχισε τή διδασκαλία του μέχρι του 1831, όποτε παύθηκε τής υπηρεσίας μετά τήν ίδρυση τακτικού Δημοτικού Σχολείου και έπειδή έστερείτο διπλώματος. Προκειμένου να του άνατεθούν και πάλι διδασκαλικά καθήκοντα, μετεκπαιδεύτηκε επί έξάμηνο (Σεπτέμβρ. 1837-Μάρτιος 1838) στο Διδασκαλείο Άθηνών και άναδείχτηκε διδάσκαλος Γ' τάξεως. Έπαναδιορίστηκε στην Κίμωλο (άπόφαση υπ' αριθμ. 2015/1699/25-5-1838) και συνέχισε να διδάσκει μέ στερήσεις τών μισθών του και πολλά άλλα προβλήματα, μέχρι του Ιανουαρίου του 1844, όποτε παύθηκε τής υπηρεσίας κατόπιν μηχανορραφιών τοπικών παραγόντων. Έπέστρεψε στο σχολείο του πανηγυρικά τον Αύγουστο του 1844 και δίδαξε άλλα τέσσερα χρόνια, μέχρι του Ιουλίου 1848, όποτε παύθηκε όριστικά.

Ο Βουκάκης, που διετέλεσε επί χρόνια και άρχιερατικός Έπίτροπος Κιμώλου, υπήρξεν ό θεμελιωτής τής Έκπαίδευσης στο νησί και φωτιστής τής νεολαίας του, όλων σχεδόν τών Κιμωλίων που άναδείχτηκαν στο νέο έλληνικό Κράτος από τίς σαραντάχρονες ποικίλες, εκπαιδευτικές-πνευματικές, προσφορές του, μέχρι του θανάτου του τό 1862/63.⁵⁷

54. Έφημερ. «Σίφνος», φ. Μαρτίου 1886.

55. Αυτόθι.

56. Από τήν έπιτύμβια έπιγραφή.

57. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Η Έκπαιδευτική Άνοιξη στο νησί τής Κιμώλου (1823-1854)*, Άθήνα 1999, σελ. 206 (έκδοση έφημερ. «Κιμωλιακά Νέα», όπου πολλές λεπτομέρειες του βίου και του έργου του Βουκάκη).

Γ.

**Γαϊτάνος Γεώργιος Θεοδώρου.*

Γεννήθηκε τον Άπρίλιο του 1861 στη Νάξο, όπου υπηρετούσε ό σχολάρχης πατέρας του. Τά πρώτα γράμματα έμαθε στη Νάξο, στο Έλληνικό Σχολείο τής Σίφνου και στο Γυμνάσιο Σύρου τά μαθήματα Μέσης Έκπαίδευσης. Τό 1878 έγγράφηκε στην Άατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Άθηνών, από τήν όποια όμως μεταγράφηκε στη Φιλοσοφική. Μετά τήν άποπεράτωση τών σπουδών του (1885) διορίστηκε σχολάρχης του Έλληνικού Σχολείου Σύρου (1885-1888). Καθηγητής τών Γυμνασίων Λαμίας και Χαλκίδας (1888-1889), Σύρου (1891-1899) και Γυμνασιάρχης του ίδιου Γυμνασίου (1899-1910). Βουλευτής Κυκλάδων για μία δεκαετία (1910-1920) και Νομάρχης Πρεβέζης (1924) και Άργολίδος (1925). Δημοσίευσε: «*Περί τής Νήσου Δήλου*», έν Έρμουπόλει Σύρου 1903, «*Άόγοι και Μελέται*» έν Άθήναις 1928 κ.ά.¹ Απεβίωσε 21 Μαΐου του 1931.²

**Γαϊτάνος Θεόδωρος του Πέτρου.*

Γεννήθηκε στις 5 Αύγουστο 1816.³ Απεφοίτησε του Έλληνικού Σχολείου Σίφνου και άκολούθως σπούδασε στο Γυμνάσιο Άθηνών και τή Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου. Άπολυτήριο Γυμνασίου υπ' αριθμ. 65/1841 και δίπλωμα έλληνοδιδασκάλου Γ' τάξεως υπ' αριθμ. 12083/20-1-1842 καταγράφονται ως προσόντα του στα μητρώα του Έπουργείου. «*Διωρίστη τό πρώτον εις Πόρον*» (άπόφ. 18883/1-2-1843) και άκολούθως δίδαξε σε πολλά Έλληνικά Σχολεία: τής Μήλου, Λιδωρικίου, Πόρου, Σερίφου, Πάρου, Μυκόνου, Ύδρας, Νάξου, Άνδρου, Κέας, σχολάρχης Σίφνου (1863), Λεωνιδίου, Νάξου, Σίφνου, Τήνου μέχρι του Αύγουστου 1872, όποτε και άπελύθη τής υπηρεσίας. Γνώριζε Γαλλικά και Λατινικά, τά όποια και δίδασκε. Απεβίωσε τό 1897.⁴

Γεράσιμος, ιερομόναχος.

Ηγούμενος σε μίαν, από τίς δύο, άνδρικές μονές τής Σίφνου τό έτος

1. Κατά τήν αυτοβιογραφία του (στο Άρχείο μας, σε αντίγραφο). Βλ. και «Σιφνιακά», τόμος Β'/1992, σελ. 7-20, όπου κατάλογος ιστορικών έγγραφων Σίφνου, τής Συλλογής που είχε τήν πρόνοια να συγκροτήσει ό άείμνηστος διδάσκαλος, πολυτίμων για τήν Ιστορία τής Σίφνου.

2. «Σιφνιακά», έ.π.π., σελ. 18.

3. Αυτόθι, σελ. 16, όπου αυτόγραφο σημείωμα τής υπηρεσιακής κατάστασής του. Άκόμη, Γ.Α.Κ./Μητρώο τών άνωτέρων καθηγητών και Μέσης, σελ. 267.

4. Έφημ. «Νέα Σίφνος», φ. Δεκεμβρίου 1897.

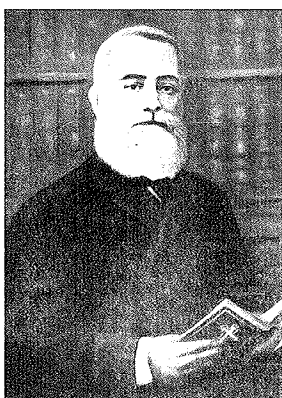
Θ. Γαϊτάνος

Ίω. Βαλέττας

Γεώργ. Άντ. Ζηλήμων

Άπόστ. Μακράκης

Γεώργ. Βιώνης

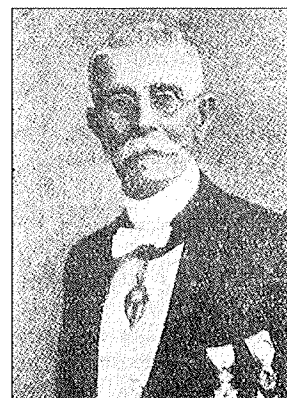
Ίωάνν. Γρυπάρης

Γεώργ. Θ. Γαϊτάνος

Λ. Άνδρόνικος

Ίάκ. Χ. Δραγάτσης

1754.⁵ Άκολούθως άνευρίσκεται στην Ήπειρο, διδάσκαλος στη Ζαγορίτσανη. Είναι «*ό πρώτος κτίτωρ*» της Μονής Άγίων Άναργύρων Χόλιستان (της Καστοριάς) και ήγούμενός της μέχρι του έτους 1803.⁶

Γεωργιάδης Πέτρος.

Γραμματοδιδάσκαλος στην Άπολλωνία περί τό 1835/36, ήλικίας τότε 30 έτών διδάσκει 25 μαθητές «*εις όκτωηχοφάλτηρα*», δηλ. στοιχειώδη γράμματα. Τριάντα χρόνια άργότερα, σέ έκθεση της 2-1-1864, αναφέρεται ότι έξακολουθούσε νά διατηρεί τό σχολείο του μέ 130 μαθητές «*συμπεριλαμβανομένων 40 περίπου κορασίων*», πού διδάσκονταν συνδιδακτικώς Άνάγνωσιν, Γραφήν, Άριθμητικήν και τά Ίερά Μαθήματα.^{7α} Σύμφωνα μέ άλλη μαρτυρία της 19-12-1878, τό σχολείο λειτουργούσε ακόμη, αλλά μέ 40 μόνο μαθητές⁸. Άπεβίωσε τόν Σεπτέμβριο του 1892.⁹

Γεώργιος «της μαστόρισσας».

«*Παιδαγωγός*», δηλ. γραμματοδιδάσκαλος, στην Άπολλωνία κι αυτός κατά τή δεκαετία 1820-1830.¹⁰

Γεώργιος Σίφνιος.

Διδάσκαλος, μετά βοηθών, στό σχολείο της Συνασσοῦ Μ. Άσίας (1846-1850).¹¹

Γκιών Άθανάσιος του Άντωνίου.

Τέκνο του, από του έτους 1829, δημοδιδασκάλου Τήνου Άντωνίου Γκιών. Στην ύπ' αριθμ. 33/Δ.13/25-1-1872 αναφορά του Έλληνα ύποπροξένου στην Προῦσα της Μ. Άσίας αναφέρεται ότι υπήρχε «*Έλληνική Σχολή*» στό Μιχαλίτζιον - πρωτεύουσα της έπαρχίας Μυσίας-, «*διευθυ-*

5. «*Σιφνιακά*», τόμ. Β'/1992, 44-46.

6. Γερμανού Χρηστίδη, άρχιμ., Ή κατά Χόλιستان Ί. Μονή Άγίων Άναργύρων (Καστοριάς), περιόδ. «*Ίερός Σύνδεσμος*», τόμ. 21/1921, φ. 27, σελ. 6.

7. Σακκή Δ.Α., Ή Έκπαίδευση στην έπαρχία της Μήλου κατά τά πρώτα χρόνια της έθνικής άνεξαρτησίας, Ε.Ε.Κ.Μ., τόμ. ΙΔ'/1993, σελ. 198.

7α. Γ.Α.Κ./Υ.Ε.Δ.Ε./Θυρίς 147 - Φάκ. 18.

8. Γ.Α.Κ./Υ.Ε.Δ.Ε./άταξινόμητα έτους 1878.

9. Έφημ. «*Νέα Σίφνος*», φ. Σεπτεμβρίου 1892.

10. Σ.Μ. Συμεωνίδη, *Καί άλλοι Διδάσκαλοι Σίφνου*, έφημ. «*Σιφνιακά Νέα*», φ. Ίανουαρίου 1993.

11. Τρ. Ε. Εύαγγελίδου, *Ή Παιδεία...*, τόμ. Β'/1936, σελ. 283.

νομένη πρό ενός και ήμισιος έτους υπό του κυρίου 'Αθανασίου Γκιών, τελειοφοίτου του Γυμνασίου Σύρου και διευτοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς του Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν...». ^{11α}

*Γκιών 'Αντώνιος.

Δημοδιδάσκαλος, από τούς παλαιούς μαθητές τῆς Σχολῆς του 'Αγίου Τάφου, γεννήθηκε τό έτος 1803. Κατά δική του αναφορά τῆς 30 'Ιανουαρίου 1853 πρὸς τό 'Υπουργεῖο: α) «Κατά τό 1829, Σεπτεμβρίου α', διωρίσθην εἰς 'Αρνάδον Τήνου, διδαχθεὶς εἰς τό Πρότυπον Σύρου», β) Κατά τό 1834 ἔδωκα τάς ἐξετάσεις μου εἰς Ναύπλιον κατά τό Β. Δ/γμα καὶ ἐπέστρεψα εἰς τήν, κατά 'Αρνάδον, θέσιν», γ) «Κατά τό 1839 ἔδωκα νέας ἐξετάσεις εἰς 'Αθήνας καὶ ἐπανῆλθον εἰς τήν αὐτήν θέσιν», δ) Τό 1850, 8 'Ιουνίου, διωρίσθην εἰς Κτηκάδον-Τήνου». ¹² Πρὸ του τελευταίου τούτου διορισμοῦ εἶχε παραιτηθεὶ τῆς ὑπηρεσίας «διότι ἠναγκάσθη νά ἐξέλθῃ ἐκτός του Κράτους, ὅπου διά τινά καιρόν μετήρχετο τό αὐτό ἐπάγγελμα», πολύ πιθανόν γιά καλύτερες οικονομικές ἀποδοχές πρὸς ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν τῆς ὀκταμελοῦς οἰκογενείας του. Τό χρονικό διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἐκτός 'Ελλάδος προσδιορίζεται ἀπό τούς πίνακες τῶν ὑπηρετούντων στό δημόσια σχολεῖα διδασκάλων, στοὺς ὁποίους ὁ Γκιών παύει νά καταγράφεται ἀπό του 1844-1850. Στίς 25 Μαΐου 1850 ὑπέβαλε, μέσω ἀντιπροσώπου του στήν 'Αθήνα, αἴτηση ἐπαναδιορισμοῦ του «εἰς ἓν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τῆς Τήνου, τόπον τῆς ἀποκαταστάσεώς του... μὴ δυνάμενος νά μετέλθῃ ἄλλο τι ἐπάγγελμα, εἰμὴ τοῦ Δημοδιδασκάλου, εἰς τό ὅποσον κατηνάλωσε ὄλον του τόν βίον, ὅπως πορίζεται τά πρὸς τό ζῆν ἢ ὀκταμελῆς οἰκογενεία του». ¹³ 'Υπουργός 'Εκκλησιαστικῶν τότε ἦταν ὁ παλαιὸς διδάσκαλός του Νικ. Χρυσόγελος, ὁ ὁποῖος μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 6986/1376/27-5-1850 ἀπόφασή του τόν διόρισε «εἰς Κτηκάδον» Τήνου. ¹⁴

Γκιών Εὐτέρπη.

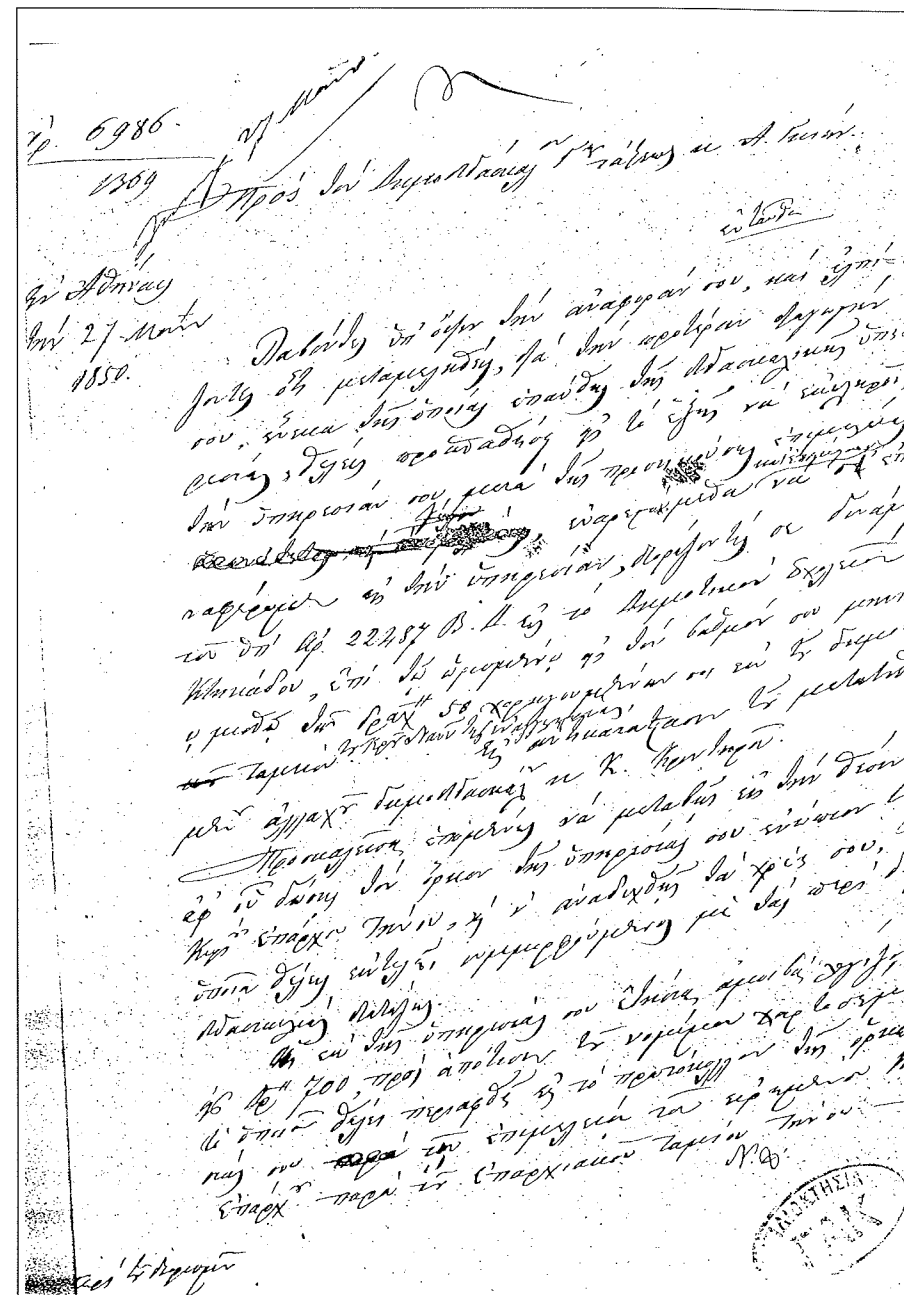
Γεννήθηκε τό έτος 1849, δημοδιδασκάλισσα. Περιλαμβάνεται στόν ΟΒ'/1864 «Κατάλογον Δημοδιδασκάλων καὶ Δημοδιδασκαλισῶν» του 'Υπουργείου μέ αὐξοντα ἀριθμό 2231 καὶ τίς ἐνδείξεις: «ἔσωτερική

11α. 'Ιστορικό 'Αρχεῖο 'Υπουργείου 'Εξωτερικῶν, Φάκ. 1872, 77, 2.

12. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Τμῆμα Β' - Θυρίς 92, «Διορισμοί, μεταθέσεις, παύσεις του προσωπικοῦ».

13. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 143-Φάκ. 3, «οἱ ζητοῦντες θέσεις».

14. Σ.Μ. Συμεωνίδη, 'Ανεκδότων γραμμάτων πρὸς Νικ. Χρυσόγελον, συνέχεια, περιод. «Νέα 'Εστία» ἔτος ΛΕ', τόμ. 69ος, τεῦχος 809 τῆς 15-3-1961, σελ. 397-398, ὅπου δύο ἐνδιαφέροντα γράμματα του 'Αντ. Γκιών πρὸς Ν. Χρυσόγελον.

"Εγγραφο του 'Υπουργοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ Ν(ικολάου) Χρυσόγελου πρὸς τόν διδάσκαλο 'Αντ. Γκιών περί ἐπαναδιορισμοῦ του στό σχολεῖο Κτηκάδου-Τήνου.

μαθήτρια· ικανότης λίαν καλῶς. Δημοδιδασκάλισσα Β' τάξεως, ἀριθ. διπλώματος 2140».¹⁵

*Γκιών Κάρολος τοῦ Ἰωάννου.

Γεννήθηκε στίς 29 Ἰουνίου 1838. Μετά τήν ἀποφοίτησή του τό 1855 ἀπό τό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου συνέχισε τίς σπουδές του «ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σύρου καί Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν· τελειοδίδακτος Φιλολογίας τῷ 1865». Ἀπό τοῦ ἔτους 1863, μέ τήν ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 6600/28-5-1863, διορίστηκε βοηθός διδάσκαλος στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου, τόν δ' ἐπόμενο χρόνο, ἀφοῦ ἔδωσε ἐξετάσεις, ἀναδείχτηκε δευτεροβάθμιος ἑλληνοδιδάσκαλος μέ βαθμό «λίαν καλῶς» καί ἐξακολούθησε νά διδάσκει στό ἴδιο σχολεῖο (ἀπόφαση 5780/1-7-1864). Τόν Σεπτέμβριο μετετέθη στή Μῆλο (ἀπόφ. 8819/25-9-1864). «Προυβιβάσθη σχολάρχης ἐν τῷ αὐτῷ Σχολείῳ τή 20 Σεπτεμβρίου 1866, ἀπόφ. 7087. Γνωρίζει ὀλίγα Ἀγγλικά καί ἀρκούντως τήν Γαλλικήν, τήν ὁποίαν διδάσκει ἐν τῷ Σχολείῳ».¹⁶ Τό σχολικό ἔτος 1873-1874 μετατέθηκε στή Σίφνο, σχολάρχης τοῦ Ἑλληνικοῦ, μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1874.¹⁷ Ἀπό τοῦ ἔτους τούτου μέχρι τοῦ 1880 δέν ὑπάρχουν πληροφορίες γιά τή διδασκαλική ὑπηρεσία του. Στό διάστημα αὐτό ἀσχολήθηκε μέ τή συγγραφή τῆς Ἱστορίας τοῦ νησιοῦ του, τήν ὁποία δημοσίευσε τό 1876 μέ τίτλο «Ἱστορία τῆς Νήσου Σίφνου», ἕνα σπουδαῖο, γιά τήν ἐποχή του ἔργο, μέ τό ὁποῖο ἔγινε εὐρύτερα γνωστός στούς ἐκπαιδευτικούς καί ἐπιστημονικούς κύκλους. Μετά τό γάμο του τό ἔτος 1880 μέ τήν Ἀνθίππη Φόρου, θυγατέρα τοῦ Δημητρίου Φόρου, προξένου τῆς Ἑλλάδος στήν Τρίπολη τῆς Λιβύης, ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ γιά ἕνα διάστημα, κατά τό ὁποῖο ἐργάσθηκε καί ὡς ἄμισθος γραμματέας τοῦ Προξενίου.¹⁸ Τό 1883 ἐπέστρεψε στήν Ἑλλάδα καί ξαναδιορίστηκε σχολάρχης Σίφνου ὡς τόν Νοέμβριο τοῦ 1886, ὁπότε καί παύθηκε τῆς ὑπηρεσίας.¹⁹ Τόν ἐπόμενο χρόνο διορίστηκε σχολάρχης Τήνου (1887-1889)²⁰ καί, μετά τήν προαγωγή του σέ καθηγητή (Νοέμβριος 1889), «διευθύνων καθηγητής» τοῦ σχολείου Σίφνου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1893, ὁπότε μετατέθηκε στήν Τήνο.²¹ Τό 1899 κατῆλθε στίς ἐκλογές

15. Γ.Α.Κ./Κατάλογοι τῶν δημοδιδασκάλων καί δημοδιδασκαλισσῶν κατά τό ἄρθρον 66 τοῦ Νόμου. Κατάλογος ΞΘ'/1861.

16. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλο τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν καί Μέσης, τόμος Α'/1868, σελ. 382, ὅπου τό σύνολο τῶν ἀνωτέρω μαρτυριῶν.

17. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 131-133.

18. Νίκου Γ. Σταφυλοπάτη, Κάρολος Ἰω. Γκιών, ὁ συγγραφέας τῆς Ἱστορίας τῆς Σίφνου, Ἀθήνα 1990, σελ. 22 ἐπ.

19. Ἐφημ. «Σίφνος», φ.φ. Αὐγ. 1883 καί Νοεμβρ. 1886.

20. Αὐτόθι, φ. Μαρτ. 1888.

21. Αὐτόθι, φ. Σεπτέμβρ. 1893.

ὑποψήφιος δήμαρχος Σίφνου, ἀλλ' ἀπέτυχε²² καί συνέχισε τό διδασκαλικό ἔργο του στήν Τήνο, ὅπου ἀπεβίωσε τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1902.²³

Γκιών Ὀλυμπίας.

Ἀδελφή τοῦ Καρόλου, ἀναφέρεται διδασκάλισσα τοῦ Παρθεναγωγείου Ἀπολλωνίας τό 1884.²⁴

Γοζαδῖνος Ἀντώνιος τοῦ Νικολάου.

«Ἀπό Σταυρί Σίφνου», γεννήθηκε τό 1814· «ἔμαθε τά κοινά εἰς τήν πατρίδα του παιδιόθεν καί ἄρχισε τά Ἑλληνικά πρό πέντε ἐτῶν (1825/26) καί ἐσπούδασεν μόνον δύο ἔτη κατά συνέχειαν παραδοθείς Μύθους Αἰσωπείου, Κύρου Ἀνάβασιν τοῦ Ξενοφῶντος καί ἐκ τῶν Παραλλήλων τοῦ Πλουτάρχου τόν βίον τοῦ Δημοσθένους. Ἐγυμνάζετο εἰς τό Τεχνολογικόν. Κατατάσσεται εἰς τήν Α' τάξιν τοῦ Κεντρικοῦ» Σχολείου Αἰγίνης (30-8-1830).²⁵ Ἀκολούθως σπούδασε στό Γυμνάσιο Ἀθηνῶν²⁶ καί, μετά ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις, ἀναδείχτηκε δημοδιδάσκαλος Β' τάξεως. Τό διδασκαλικό ἔργο του ἄρχισε ἀπό τοῦ ἔτους 1835, ἄγνωστο ὅμως σέ ποιό σχολεῖο. Σέ ἀναφορά του τῆς 14-3-1840 ἀπό τή Θήβα, ὅπου εἶχε τοποθετηθεῖ πρό τοῦ 1839, μάς πληροφορεῖ: τόν Μάρτιο τοῦ ἔτους τούτου, «λαβῶν ἄδειαν ἀπουσίας παρά τῆς ἐκεῖ Διοικήσεως, μετέβην εἰς τήν πατρίδα μου χάριν τινῶν κατεπειγουσῶν οἰκιακῶν μου ὑποθέσεων, ὅπου διέμεινα μέχρι τοῦδε ἕνεκα τῆς ἐπισυμβάσης εἰς ἐμέ βαρείας ἀσθενείας, ὡς καί πρό πολλοῦ ἐφανέρωσα τοῦτο δι' ἀναφορᾶς μου πρός τήν Διεύθυνσιν· ἐπειδή δέ ἤδη ἀνέλαβα ἐντελῶς καί δύναμαι νά ἐκτελῶ τά τῆς ὑπηρεσίας μου ἀνεμποδίστως, παρακαλῶ τήν Σ(εβαστήν) ταύτην Γραμματεῖαν νά εὐαρεστηθῇ ὅπως ἐνεργήσῃ τόν διορισμόν μου εἰς τινά δημοδιδασκαλικήν θέσιν ἀνάλογον τοῦ βαθμοῦ μου...».²⁷

Τό αἵτημά του ἱκανοποιήθηκε τόν ἐπόμενο χρόνο 1841 μέ τόν διορισμό του στό Δημοτικό Σχολεῖο Νάξου, στό ὁποῖο δίδαξε μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1847 ὁπότε, ὕστερ' ἀπό αἴτησή του, μετατέθηκε στό Δημοτικό Σχολεῖο Ἀπολλωνίας-Σίφνου. Ὅμως λίγους μῆνες ἀργότερα, στίς 10 Αὐγούστου ὑπέβαλε τήν παραίτησή του γιά λόγους ὑγείας. Πιό πιθανό εἶναι ὅτι παραιτήθηκε ἐπειδή δέν ἐλάμβανε τούς μισθοῦς του «παρά μὲν

22. Αὐτόθι, φ. Αὐγ. 1899.

23. Αὐτόθι, φ. Μαΐου 1902.

24. Αὐτόθι, φ. Φέβρ. 1884.

25. Γιάννη Κόκκωνα, *Οἱ μαθητές τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου*, Ἀθήνα 1997, σελ. 122-123.

26. Αὐτόθι, σελ. 768.

27. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 139-Φάκ. 1, «Οἱ ζητοῦντες διδασκαλικὰς θέσεις».

Ἐπὶ τὸ ἐν τῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ
Ἐπισημογραφικῷ

Ἐπισημογραφικῷ
Ἐπισημογραφικῷ
Ἐπισημογραφικῷ

Ἐπισημογραφικῷ τῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ

Ἐπισημογραφικῷ τῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ

Ἐπισημογραφικῷ τῷ Ἐπισημογραφικῷ

Ἐπισημογραφικῷ τῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ
καὶ τῷ Δημοτικῷ Ἐπισημογραφικῷ

Ἐπισημογραφικῷ τῷ Ἐπισημογραφικῷ

Αἴτηση τοῦ διδασκάλου Ἀντ. Ν. Γοζαδίνου περὶ ἰδρύσεως
ιδιωτικοῦ σχολείου στὴ Σύρο.

τοῦ Δημοσίου (Ταμείου) πρὸ ὀκτώ μηνῶν δὲν ἔλαβον οὐδέ λεπτόν, παρὰ
δέ τοῦ Δημοτικοῦ πρὸ δύο καὶ ἡμίσεως ἐτῶν»²⁸ κατὰ δική του ὁμολογία,
δηλ. ἀπόταν ἀκόμη ὑπηρετοῦσε στὴ Νάξο.

Δύο χρόνια ἀργότερα, στίς 10 Ἰουλίου 1849, ἀπὸ τὴν Ἐρμούπολη
Σύρου, ὅπου φαίνεται ὅτι εἶχε ἐγκατασταθεῖ, ὑπέβαλε στὸ Ἐπισημογραφικῷ
αἴτηση νὰ τοῦ παραχωρηθεῖ ἄδεια «νὰ συστήσῃ ἐν Ἐπισημογραφικῷ ἰδιωτικόν
Ἐπισημογραφικόν Σχολεῖον, κατὰ πάντα συμμορφούμενος μὲ τὸν περὶ
Δημοτικῶν Σχολείων Νόμον καὶ τὰς περὶ τούτου διαταγὰς τῆς Σ. Κυ-
βερνήσεως». Γιὰ τὴν ὑποστήριξη τοῦ αἰτήματός του συμπλήρωσε:
«Ἐλπίζω δέ, ὅτι τὸ Σ. Ἐπισημογραφικόν, πληροφορημένον ἐκ πείρας περὶ
ἐμοῦ, ὡς ἐνός τῶν ἀρχαιοτέρων Δημοδιδασκάλων καὶ πολυετῶς ὑπηρε-
τήσαντος μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἐπιμελείας, ἀμα δέ μὴ ἀγνοοῦν τὴν
ἀνάγκην τῆς συστάσεως ὄχι ἐνός, ἀλλὰ καὶ πολλῶν Ἐπισημογραφικῶν
Σχολείων ἐν Ἐπισημογραφικῷ, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τοῖς Δημοτικῶς Σχο-
λείοις συμπεπυκνωμένων μαθητῶν, θέλει εὐχαρίστως μοὶ χορηγήσῃ τὴν
αἰτουμένην ἄδειαν».²⁹ Ἄλλες πληροφορίες ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ δὲν
γνωρίζουμε. Πολλὰ χρόνια ἀργότερα, ἡ ἐφημερίδα «Σίφνος», στίς εἰδή-
σεις τοῦ φύλλου τῆς 11-7-1882 ἀνεκοίνωσε τὴν ἀφιξὴ του στὴ Σίφνο γιὰ
ἐπίσκεψιν καὶ στὸ ὅμοιο τῆς 5-8-1882 ὅτι «ἀνεχώρησεν εἰς Σύρον ὁ κ.
Ἀντώνιος Γοζαδίνος, Διευθυντὴς τοῦ Παρθεναγωγείου Σύρου». Μπο-
ροῦμε λοιπὸν νὰ συμπεράνουμε ὅτι τοῦτος, μὲ τὴν ἐγκατάστασίν του στὴν
Ἐρμούπολη, διέπρεψε καὶ ἐπαγγελματικὰ μὲ ἀνάδειξή του καὶ σὲ Διευ-
θυντή τοῦ Παρθεναγωγείου.

Γοζαδίνος Τριαντάφυλλος.

Ἐπισημογραφικὸς διδασκάλος Κέας στίς 12 Μαΐου 1831, κατὰ τὴ βιβλιογρα-
φία.³⁰ Ὅμως, στὸ ὑπ' ἀριθμ. 364/21-7-1832 ἔγγραφο τῆς Γραμματείας
τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, μὲ τὸ ὅποιο παύθηκε ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ προκειμέ-
νου νὰ τὴν ἀνακαταλάβει «ὁ κ. Ἰ. Χωματιανός, χρηματίσας δεκατέσσα-
ρας μῆνας διδασκάλος τοῦ αὐτόθι Ἐπισημογραφικοῦ» ἀναφέρεται ὅτι ὁ
Γοζαδίνος εἶχε διοριστεῖ «πρὸ τεσσάρων μηνῶν»,³¹ δηλ. κατὰ
Μάρτιο/Ἀπρίλιο τοῦ 1832. Δίδαξε καὶ στὴ Σαλαμίνα κατὰ τὰ σχολικὰ
ἔτη 1838 καὶ 1839.³²

28. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 57.

29. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 143-Φάκ. 3.

30. Τρ. Ε. Εἰσαγγελίδου, Ἡ Παιδεία..., τόμ. Β'/1936, σελ. 56.

31. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ, Πρωτόκολλο Δ'-Α'-2 ἐξερχομένων ἐγγράφων.

32. Γ.Α.Κ./Γέν. Διευθυντήριον, Πίνακες Δημοτικῶν Σχολείων τῶν ἐτῶν 1838 καὶ
1839.

Γρηγόριος Σίφνιος, αρχιμανδρίτης.

Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1995, σελ. 120-121 και τόμ. Θ'/2001, σελ. 145 έπ.

Γρυπάρης Γεώργιος.

Γραμματικός του Κοινοῦ στην Κωνσταντινούπολη (1780-1790).

Γρυπάρης Γεώργιος του Νικολάου.

Βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ιστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθήναι 1990, σσ. 321-322.

Γρυπάρης Νικόλαος του Γεωργίου.

Δημοδιδάσκαλος. Γεννήθηκε τό έτος 1832. Σπούδασε στά σχολεῖα τῆς Σίφνου καί τό 1852 έγγράφηκε «ιδιοσυντήρητος» στό Διδασκαλεῖο Ἀθηνῶν. Τό 1853 καί 1854 σπούδαζε μέ κρατική ὑποτροφία. Στά μαθητολόγια του Διδασκαλείου σημειώνεται: «δέν εἶναι ἀρτιμελής, ἀλλ' ὑποσκιάζων»³³ (δηλ. εἶχε κύρτωση). Σέ ποιᾶ σχολεῖα δίδαξε δέν γνωρίζουμε. Ὁ Μανουήλ Γεδεών έγγραψε ὅτι στην Κωνσταντινούπολη «πρό του 1870 ἐγνωρίσαμεν καί ἕτερον ἐκ Σίφνου καλόν καγαθόν διδάσκαλον, Νικόλαον Γρυπάρην, εὐγενέστατον ἄνθρωπον, ἀνταλλάξαντα τό διδασκαλικόν ἐπάγγελμα πρός τό του βιβλιοπώλου. Τῶ 1880, νομίζω, διηύθυνεν τό συσταθέν ἐν Γαλατᾷ ΚΠόλεως πλουσιώτατον βιβλιοπωλεῖον Κορομηλά, ὑποκατάστημα του τῶν Ἀθηνῶν».³⁴ Τό 1896 ἐπέστρεψε στην Σίφνο, ἀναφέρεται δ' ὅτι δίδαξε στά Δημοτικά Σχολεῖα Ἀπολλωνίας (1899) καί Ἀρτεμῶνος (1902).³⁵

33. Αὐτόθι, Ἔλεγχος τῶν φοιτῶντων εἰς τό Β' Διδασκαλεῖον 1852-55.

34. Μανουήλ Γεδεών, *Ἀποσημειώματα Χρονογράφου (1800-1913)*, ἐν Ἀθήναις 1932, σελ. 126.

35. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Ἰουν. 1899 καί Ἰουλίου 1902.

Δ.

Δεκαβάλλας Νικόλαος του Α.

Ἑλληνοδιδάσκαλος. Κατά τά σημειούμενα στό μητρώο διδασκάλων του Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν γεννήθηκε στίς 28-9-1814 καί σπούδασε, μετά τά Σχολεῖα τῆς Σίφνου, «ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σύρου ἐπί Βάμβα πτυχίον: ἀπολυτήριον Γυμνασίου». Καί, ἐνῶ περαιώσε τίς σπουδές του μέσα στή δεκαετία του 1830, πρῶτος διορισμός του ἔγινε μετά πολλά χρόνια στό Κόρθιο τῆς Ἀνδρου (ὑπουργ. ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 1634/12-3-1860).¹ Ἀπό τήν Ἀνδρο μετατέθηκε στην Σίφνο (ἀπόφ. 2628/18-3-1862), ὅπου δίδαξε ἕνα χρόνο, μετά τόν ὁποῖο ἀπολύθηκε τῆς ὑπηρεσίας (ἀπόφ. 4974/23-7-1863).² Ἐαναδιορίστηκε (ἄγνωστο σέ ποιῶ σχολεῖο) μετά μία δεκαετία (ἀπόφ. 2021/20-3-1874), ἀλλ' ἀπολύθηκε καί πάλι στίς 31 Μαΐου ἰδίου ἔτους μέ τήν ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 4080.³ Ἀκολούθησε, ὅπως φαίνεται, καί ἄλλος διορισμός του, ἄν κρίνουμε ἀπό σχετική ἀναγραφή στό μητρώο του, κατά τήν ὁποία «τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1875, μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 8648 ἀπόφασιν ἀπελύθη καί πάλιν».⁴ Τό 1881 δίδαξε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου.⁵

Τά ἐμφανιζόμενα, κατά τ' ἀνωτέρω, δύο μεγάλα χρονικά κενά στην προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν του στην δημόσια Ἐκπαίδευση, ἀλλά καί οἱ ἐλλειπεῖς ἀναγραφές στό μητρώο του, δημιουργοῦν προβλήματα καί γεννοῦν ἐρωτηματικά. Ἡ ἀναφορά σέ ἄρθρο τῆς ἐφημερίδος «Σίφνος» (φ. Αὐγ.-Σεπτ. 1944) περί τῆς καταγωγῆς του μεγάλου δικαστή Ἀντ. Γ. Ζηλήμονος, ὅτι ὁ Νικόλαος Δεκαβάλλας, «καθηγητής τῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς», εἶχε νυμφευθεῖ τήν Καλλιόπη, θυγατέρα του Ν. Χρυσογέλου κ.λπ., ἐπιτρέπει νά θεωρήσουμε ὅτι τοῦτος δίδαξε στην Κωνσταντινούπολη, πολύ πιθανόν κατά τά ἀνωτέρω χρονικά διαστήματα. Ὅμως διασταύρωση τῆς πληροφορίας αὐτῆς δέν ἔγινε δυνατή.

Δεκαβάλλας Νικόλαος του Ἀντωνίου.

Γεννήθηκε τό έτος 1884. Ἀριστοῦχος διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς του Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1904) καί σχολάρχης Σίφνου (1904-1905) καί Σκοπέλου (1906-1908).⁶ Ὑπότροφος του Πανεπιστη-

1. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τῶν λειτουργῶν τῆς Παιδείας ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει, Ἀθήναι τῇ 1 Σεπτεμβρ. 1868, τόμος Β' (Δ'-Δ'-5), σελ. 120.

2. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 126, 129.

3. Βλ. ὑποσημ. 1.

4. Αὐτόθι.

5. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ὀκτωβρ. 1881.

6. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ιστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθήναι 1990, σελ. 322.

μίου Ἀθηνῶν γιά γλωσσικές σπουδές στή Γερμανία, τή Λειψία καί Ἴένα, ἐπί τρία χρόνια (1908-1911). Τό 1913 διορίστηκε τακτικός συνεργάτης τοῦ Μεγάλου Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, στό ὅποιο, μολονότι ἐργάστηκε μόνο μέχρι τό 1919, δημιούργησε κορυφαῖο πνευματικό ἔργο μέ τίς ἑκατοντάδες σοφά ἄρθρα του. Ἡ πνευματική ὄμως ὑπερκόπωση ἔκαμψε τήν υγεία του καί ἀναγκάστηκε ν' ἀποσυρθεῖ καί νά ζήσει τό ὑπόλοιπο τοῦ βίου του «ἐν φοβερά ἀσθενεία». Ἡ λύτρωση ἐπῆλθε μέ τόν θάνατό του στίς 28 Μαΐου 1938.⁷ Τό ἔργο του, τόσο στό Λεξικό, ὅσο καί σέ ἐπιστημονικά περιοδικά, θεωρεῖται μνημειῶδες.

Δεπάστας Ἀντώνιος τοῦ Τομάζου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1827. Μετά τό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου (1838-1842)⁸ ἐγγράφηκε στό Γυμνάσιο Σύρου καί, ἀφοῦ ἀπεφοίτησε, στή Φιλοσοφική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στίς 16 Ὀκτωβρίου 1847.⁹ Ἀφοῦ πῆρε τό δίπλωμά του (1851) ἐγκαταστάθηκε μέ τόν ἀδελφό του Νικόλαο στήν Κωνσταντινούπολη.¹⁰ Δίδαξε γιά ἕνα διάστημα στό ἰδιωτικό Ἐκπαιδευτήριο τοῦ Σπυρίδωνος Πατμίου καί σέ παιδιὰ ἐπισήμων οἰκογενειῶν τῆς Πόλης μέχρι τοῦ ἔτους 1858. Τότε τά δύο ἀδέλφια ἴδρυσαν στή συνοικία Γαλατᾶ μεγάλο βιβλιοπωλεῖο, τό ὅποιο σύντομα ἐξελίχθηκε σέ «συνεντευκτήριον λογίμων Ἑλλήνων». Ὁ Ἀντώνιος Δεπάστας ὑπῆρξεν ἰδρυτικό μέλος τοῦ περιφήμου Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ΚΠόλεως (1861). Ἀπεβίωσε στή Σίφνο στίς 8 Αὐγούστου 1911.¹¹

Δεπάστας Ἀπόστολος τοῦ Γ.

Καθηγητής-Δρ. τῆς Φιλολογίας. Δίδαξε στή Σέριφο (1907-1915), Σιάτιστα (1915, καθηγητής), Ληξούρι (1916), Πάτρα (1920, καθηγητής τοῦ ἐκεῖ Ἀρσακείου), μέχρι τοῦ ἔτους 1924. Ἀπεβίωσε τό 1935.¹²

Δεπάστας Ἀπόστολος τοῦ Ν.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1824 (ἢ τό 1827, κατά τούς καταλόγους τοῦ Ἑλλ. Σχολείου Σίφνου, στό ὅποιο σπούδασε ἀπό 1836-1842 καί

7. Αὐτόθι.

8. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 89.

9. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1838/1854), θυρίς 118 - Φάκ. 21, «Φοιτηταί τοῦ Πανεπιστημίου - Κατάλογοι αὐτῶν».

10. Μαν. Ἰω. Γεδεών, *Μνεῖα τῶν πρό ἐμοῦ*, ἐν Ἀθήναις 1934, σελ. 387-388.

11. Αὐτόθι.

12. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Δεκ. 1907, Ἰουλ. 1911, Ἰουλ. 1913, Ἰαν. 1914, Σεπτ. 1914, Ἰαν. 1915, Φεβρ. 1915, Σεπτ. 1916, Ὀκτ. 1920, Ἰουλ. 1924 καί Φεβρ. 1935.

1845-1846).¹³ Ἀκολούθως «κατετάγη εἰς τό Β' Διδασκαλεῖον Ἀθηνῶν (14 Σεπτεμβρίου 1846)», σέ κατάλογο τοῦ ὁποίου ἀναφέρεται ὅτι «ἐσπούδασε εἰς τό Ἑλληνικόν Σχολεῖον Σίφνου πέντε ἔτη» καί χαρακτηρίζεται «δειλός, βραδύνους».¹⁴ Παρόλο τοῦτο ἀπεφοίτησε κανονικά δύο χρόνια ἀργότερα καί περιλήφθηκε στόν Κατάλογο τῶν Δημοδιδασκάλων ἔτους 1848 μέ αὔξ. ἀριθμό 708, διδάσκαλος Γ' τάξεως μέ βαθμό 2 1/5 καί ἀριθμό διπλώματος 619/9-12-1848. Διετέλεσε μάλιστα καί ὑπότροφος «ἐπί ἐξάμηνον» καί ἀποκαλεῖται «καλοήθης καί φιλήσυχος».¹⁵ Μετά τήν ἀποπεράτωση τῶν σπουδῶν του ἐπέστρεψε στή Σίφνο καί περίμενε τόν διορισμό του, μέχρι πού τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1849 ἔγραψε στό «Γενικόν Διευθυντήριον ἐπί τῶν Δημοτικῶν Σχολείων» ζητώντας νά διοριστεῖ, ἐπειδή μέχρι τότε ἐργάζονταν «ἀμισθί εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον τῆς πατρίδος του διευθυνόμενον παρά τοῦ Δημοδιδασκάλου κ. Ν. Ψαραύτου». Το αἴτημά του ἔγινε δεκτό καί μέ τήν ὑπ' ἀριθ. 3885/3269/23-12-1849 ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργοῦ διορίστηκε εἰς τό ἐν Ἐρμούπολει Β' σχολεῖον τῶν ἀρρένων» μέ μηνιαῖο μισθό 50 δρχ. Ἄγνωστο πότε, μετατέθηκε, ἐν συνεχείᾳ στό Δημοτικό Σχολεῖο Ἀμαρουσίου, κατά τά σημειούμενα στό περίβλημα τοῦ ὑπηρεσιακοῦ του φακέλλου [Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 143-Φάκ. 4].

*Δεπάστας Εὐγένιος.

Γεννήθηκε στίς 26 Δεκεμβρίου 1831. Στό μητρῶο διδασκάλων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας σημειώνονται στή μερίδα του: «Σπουδαί: α) ἐν Χάλκῃ, β) ἐν τῶ Ἐθνικῶ ἡμῶν Πανεπιστημίῳ, γ) ἐν τῇ Πνευματικῇ Ἀκαδημία Πετροπόλεως, δ) ἐν τῶ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ε) ἐν τῶ Πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης παρά τόν Ρῆνον. Πτυχία: α) Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκῃς, β) Ἀκαδημίας Πετροπόλεως, γ) τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βόννης καί δ) ἐπίτιμα τῆς Ἀκαδημίας τῆς Κανταβρυγίας καί Ὁξονίου».¹⁶

Τό 1870 συνόδευσε στήν Ἀγγλία τόν ἀρχιεπίσκοπο Σύρου καί Τήνου Ἀλέξανδρο Λυκοῦργο, ὁ ὁποῖος θά τελοῦσε τά ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς ἑλληνικῆς παροικίας τοῦ Λίβερπουλ. Ἐκεῖ, μέ ἐντολή τῆς Ἱεράς Συνόδου, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καί ἀρχιμανδρίτης.¹⁷ Μετά τήν ἐπιστροφή του στήν Ἑλλάδα «διωρίσθη Διευθυντής τῆς ἐν Σύρῳ Ἱερατικῆς

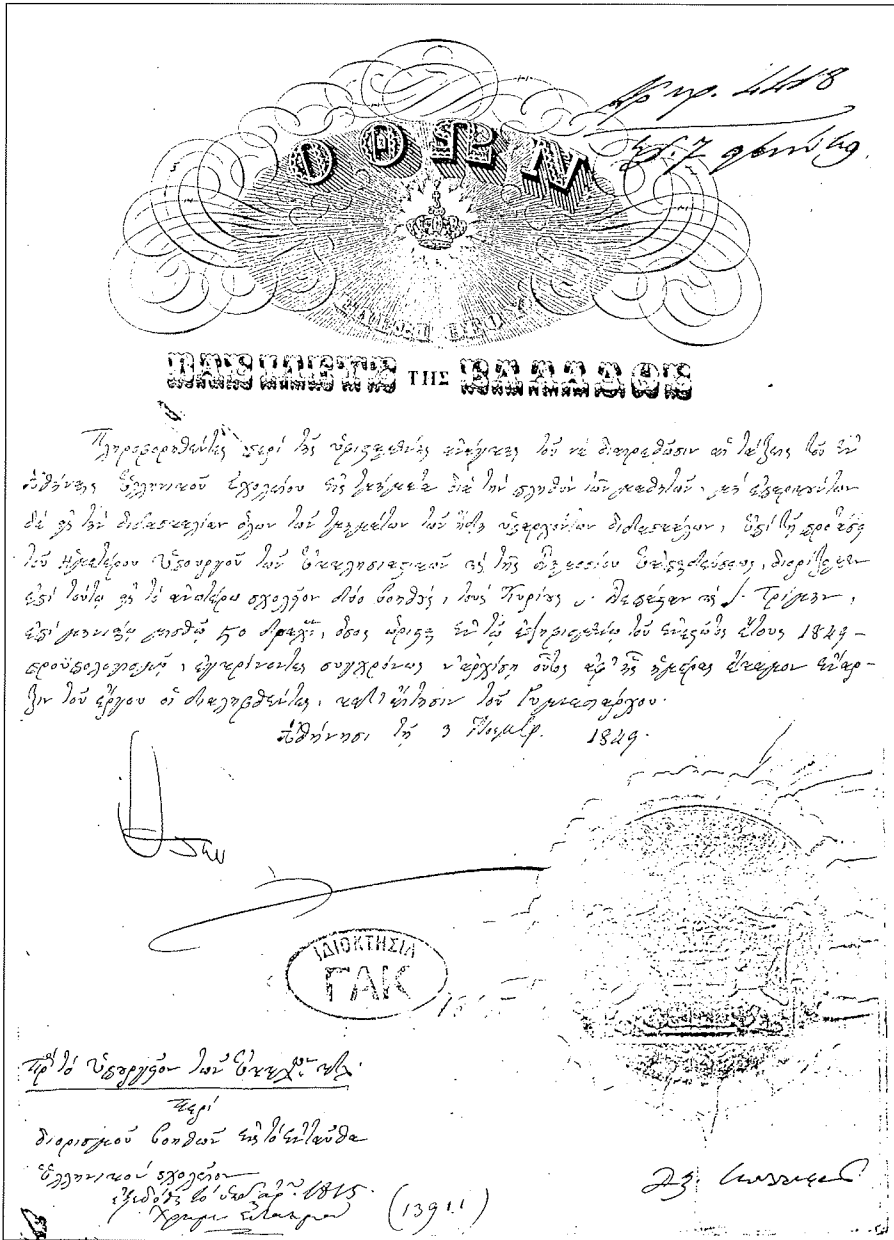
13. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 89.

14. Γ.Α.Κ./Γέν. Διευθυντήριον, Κατάλογος ΛΔ'/Σεπτ. 1846 τῶν Προεξετάσεων τοῦ Β' Διδασκαλείου.

15. Γ.Α.Κ./Θυρίς 143-Φάκ. 4, ὅπου Κατάλογος ΜΖ'/1848 κατατάξεως Δημοδιδασκάλων (ὁ ὑπ' ἀριθμ. 708).

16. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τῶν λειτουργῶν τῆς Παιδείας ἐν τῶ Ἑλληνικῶ Κράτει, τόμος Β'/1868, σελ. 122.

17. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Σεπτ. 1902.

Τό Β.Δ. διορισμού του Ι. Δεπάστα στο Έλλην. Σχολείο Αθηνών (1849).

Σχολής» (ύπουργ. απόφαση 8214/16-9-1872), ένα χρόνο δέ μετά Γραμματεύς Β' τής Ίεράς Συνόδου (άπόφ. 6740/30-8-1873) μέχρι τής 29-9-1875, όπότε παύθηκε (άπόφαση ύπ' άριθμ. 7673). Στίς 8 Αύγού-στου 1877 «διωρίσθη καθηγητής τών ιερών μαθημάτων εις τό Β' Γυμνά-σιον Αθηνών». Μέχρι του έτους 1893 δίδαξε στά Α' και Β' Γυμνάσια Αθηνών και στό Διδασκαλείο. Τό έτος τούτο εκλέχτηκε άρχιεπίσκοπος Χαλκίδος, όπου άρχιεράτευσε μέχρι του θανάτου του (20-7-1902).

Διακεκριμένη προσωπικότητα ό Εύγένιος Δεπάστας γνώριζε τρεις γλώσσες, Ρωσική, Γαλλική και Γερμανική, είχε δέ τιμηθεϊ μέ τό ρωσικό παράσημο του Άγίου Βλαδιμήρου μέ αύτοκρατορική έντολή (ύπ' άριθμ. 9883/13-6-1879).¹⁸

*Δεπάστας Ίωάννης του Νικολάου.

Γεννήθηκε στίς 9 Άπριλίου 1823. Μετά τό Έλληνικό Σχολείο Σίφ-νου (1836-1839),¹⁹ σπουδάσε «έν τω Γυμνασίω Ναυπλίας» μέ διδάσκα-λο τόν Δ. Άνσέλμο, άπό του 1839, όπως δ' αναφέρει ό ίδιος «ήξιούμην κατ' έτος μετά τάς εξετάσεις μου ένδεικτικών, φερόντων άπάντων τόν βαθμόν Άριστα, βραβευθείς μάλιστα και δίς, βραβείων δίς διανεμηθέ-ντων παρά του άειμνήστου Γυμνασιάρχου και διδασκάλου μου Δ. Άνσέλμου». Μετά τήν άποπεράτωση τών γυμνασιακών σπουδών του μέ βαθμόν άριστα, «ένεγράφη εις τό του Όθωνείου Πανεπιστημίου μητρών ώς τακτικός φοιτητής» μόνο ένα έτος 1847-48. Τό 1848 «δούς τάς παρά του νόμου όριζόμενας εξετάσεις ένώπιον τής, παρά του Ύπουργείου, διο-ρισθείσης επιτροπής, άνεγνωρίσθη διδάσκαλος Τρίτης τάξεως τών έν τοϊς Έλληνικοϊς σχολείοις διδασκομένων έγκυκλίων μαθημάτων». Και ένω θά μπορούσε, λόγω του άνωτέρω βαθμού του στή διδασκαλική ιεραρχία, νά διοριστεϊ σέ άνάλογο θέση, προτίμησε, «παρακινήθεις ύπό λόγων ήθικης ώφελείας, πρόσ δέ και έλπίδων προόδου ταχείας», τό Σχολείο τών Αθηνών, στό όποιο επικρατούσε ή συνήθεια «του νά άρχίζη ό νεωστί εισερχόμενος εκ τής κατωτάτης θέσεως», εκείνης του βοηθού, μέ μηνιαίο μισθό 50 δραχμών, επειδή μάλιστα είχε και ύπουργική διαβεβαίωση για σύντομη τακτοποίησή του βαθμολογικά και μισθολογικά.²⁰

Ός βοηθός «εις τό έν Αθήναις Έλληνικόν Σχολείο» δίδαξε επί δέκα χρόνια (1849-1859). Στίς 11 Δεκεμβρίου 1859 μετατέθηκε (άπόφαση 7442) στή Σίφνο και άπ' αύτήν στήν Ύδρα (άπόφ. 2974/15-1-1863). Άπό τήν Ύδρα, «προαχθείς εις σχολάρχην» τοποθετήθηκε στό Έλληνι-

18. Βλ. ύποσημ. 16 και 17.

19. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 89 και Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τών άνωτέρων καθηγητών και Μέσης, τόμος Α'/1868, σελ. 304.

20. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848/1854), Θυρίς 92 - Φάκ. 4, «Διορισμοί, παύσεις και με-ταθέσεις του προσωπικού», όπου τά σχετικά έγγραφα.

κό Σχολείο Σίφνου (ἀπόφ. 8880/20-8-1863), στο οποίο δίδαξε επί πολλά χρόνια με ενδιάμεσες τοποθετήσεις του στά σχολεία Νάξου και Τήνου. Γνώριζε «τὴν Λατινικὴν καὶ Γαλλικὴν, τῶν ὁποίων τὰς ἀρχὰς ἐδίδαξεν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του». ²¹ Κατὰ τὴ συνταξιοδότησή του (1888) ἡ Πολιτεία τὸν τίμησε με τὸν ἀργυρὸ Σταυρὸ τοῦ Σωτῆρος. Ἀκολούθως, «προσκληθεὶς ἐν Σύρῳ», δίδαξε μέχρι τοῦ θανάτου του (1892) στὸ Δημοτικό Παρθεναγωγεῖο Ἐρμουπόλεως. ²²

Δεπάστας Νικόλαος τοῦ Ἰωάννου.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1873. Σπούδασε Φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καὶ σταδιοδρόμησε στὴ Μέση Ἐκπαίδευση (1905-1935). Δίδαξε στὰ σχολεῖα Σίφνου, Τήνου, Κιμῶλου, Ψαχνῶν Εὐβοίας, Σερίφου, Σύρου καὶ στὸ ἡμιγυμνάσιο Σίφνου. Σχολάρχης τὸ 1913 καὶ στὸν βαθμὸ τοῦ καθηγητοῦ τὸ 1921. Ἀπεβίωσε στίς 17 Νοεμβρίου 1937. ²³

Δεπάστας Νικόλαος τοῦ Τομάζου.

Μετά τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο Σίφνου (1841-42, 1845-46) ²⁴ σπούδασε στὸ Γυμνάσιο Ἀθηνῶν με διδάσκαλο τὸν Γ. Γεννάδιο. Τὸ 1851 ἐγκαταστάθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη «ὡς διδάσκαλος παρ' οἰκογενεαίαις» μέχρι τοῦ ἔτους 1858. Δίδαξε καὶ στὴ Σχολὴ τοῦ Ρυσίου. ^(24α) Συνιδρυτὴς ἀκολούθως «μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του Ἀντωνίου» τοῦ μεγάλου βιβλιοπωλείου στὴ συνοικία τοῦ Γαλατᾶ, τὸ ὁποῖο λειτούργησε ἐπὶ πολλὰ χρόνια (καὶ μετὰ τὸ ἔτος 1900). ²⁵ Ἀπεβίωσε στὴν Κωνσταντινούπολη στίς 23 Μαΐου 1902. ²⁶

Διαλησμάς Ἀγγελέτος τοῦ Ἀποστόλου.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1863. Ἀνεύρισκεται μαθητὴς τῆς Γ' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1876-1877. Φαίνεται ὅμως πὼς δὲν περάτωσε αὐτὴ τὴν τάξη γιατί στὸν «Ἐλεγχὸ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν Γενικῶν Ἐξετάσεων» τοῦ Ἰουνίου 1877 σημειώνεται ὅτι «ἀνεχώρησεν κατ' Ἀπρίλιον» ²⁷ στὸν Πειραιᾶ, ὅπου ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός του Κωνσταντῖνος εἶχε ιδρύσει ἀπὸ τὸν προηγούμενο χρόνο (1876) ἰδιωτικὸ Ἐκπαιδευτήριον. Ὁ Ἀγγελέτος συνέχισε τίς σπουδές του στὸ Γυμνάσιο

21. Γ.Α.Κ., ὁ.π.π., ὑπόσημ. 19.

22. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰουλίου 1892.

23. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Ἰουν. 1902, Φεβρ. 1905, Ἰουν. 1913, Ἰαν. 1921 καὶ Δεκ. 1937.

24. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 89.

24α. Γρ. Ν. Οἰκονομίδη, Ἡ παιδεία στὸ Ρύσιον..., σελ. 317

25. Βλ. ὑπόσημ. 10.

26. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰουνίου 1902.

27. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 142.

καὶ στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀναδείχτηκε διδάκτορας τῆς. Δίδαξε μέχρι τοῦ θανάτου του (1914) ²⁸ στὰ περίφημα Ἐκπαιδευτήρια τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐγκατεστημένα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1878 στὴν Ἀθήνα. ²⁹

*Διαλησμάς Κωνσταντῖνος τοῦ Ἀποστόλου.

Βλ. γιὰ τὸν μεγάλο αὐτὸν Διδάσκαλο τὴν ἔφημ. «Σίφνος», Θέρος 1946, σελ. α'-η' + 1-62 (εἰδικὸ ἀφιέρωμα) καὶ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἱστορία τῆς Σίφνου, Ἀθῆναι 1990, σελ. 322-323.

Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ Κων. Διαλησμάς, πού γεννήθηκε στὴν Ἀπολλωνία στίς 25-3-1855, δὲν «ἀπεστάλη ἀπὸ τὴν μητέρα του στὴν ΚΠολη σὲ ἡλικία 10 ἐτῶν, μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὸ Δημοτικό Σχολεῖο», ὅπως ἀναφέρουν οἱ βιογράφοι του. Ἀρχεῖακά στοιχεῖα βεβαιώνουν ὅτι κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1867-1868 ἦταν μαθητὴς τῆς Β' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου μετὰ διαγωγή «ἐπαίνων ἀξίαν» καὶ βαθμὸ προόδου «κάλιστα», ὀρφανός ἤδη πατρός. ³⁰ Συνεπῶς θὰ πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι στὴν ΚΠολη πῆγε μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1868-1869.

Δολφῆς Ἰωάννης, ἱερεὺς.

Σὲ ἔγγραφο τῆς 1-10-1812, μετὰ τὸ ὁποῖο οἱ δανειστὲς τοῦ Γιαννουλάκη Καντζηλιέρη ἐκποίησαν ἀκίνητά του γιὰ ἱκανοποίηση τῶν ἀπαιτήσεων τους, ἀγοραστὴς ἀναγράφεται ὁ παπα-κύρ Ἰωάννης Δολφῆς «καὶ δάσκαλος τωρινός» τῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου τῆς Σίφνου. Δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀντικατέστησε προσωρινὰ τὸν Διδάσκαλο Νικ. Χρυσόγελο, ἢ, πιθανόν, νὰ ἦταν βοηθός του, ἂν καὶ ἡ διατύπωση «καὶ δάσκαλος τωρινός» ἀποκλείει τὴν δευτέρη ὑπόθεση. Γιὰ τὸν παπα-Ἰωάννη Δολφῆ, γνωστὸν ὡς ἔφημέριο τοῦ ναοῦ τῆς Οὐρανοφόρας Ἀπολλωνίας, δὲν ὑπάρχουν ἄλλες μαρτυρίες γιὰ τὴν διδασκαλικὴν ἐπίδοσή του, μποροῦμε ὅμως νὰ θεωρήσουμε ὅτι ἦταν ἱκανὸς διδάσκαλος, ἄξιος νὰ ἀντικαταστήσει τὸν τακτικὸ διδάσκαλο τῆς περιώνυμης Σχολῆς τοῦ νησιοῦ του. ³¹

Δραγάτση Εἰρήνη τοῦ Ν.

Διδασκάλισσα στὴν Ἀθήνα κατὰ τὸ 1898. ³²

28. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Ἰουν. καὶ Φεβρ. 1914.

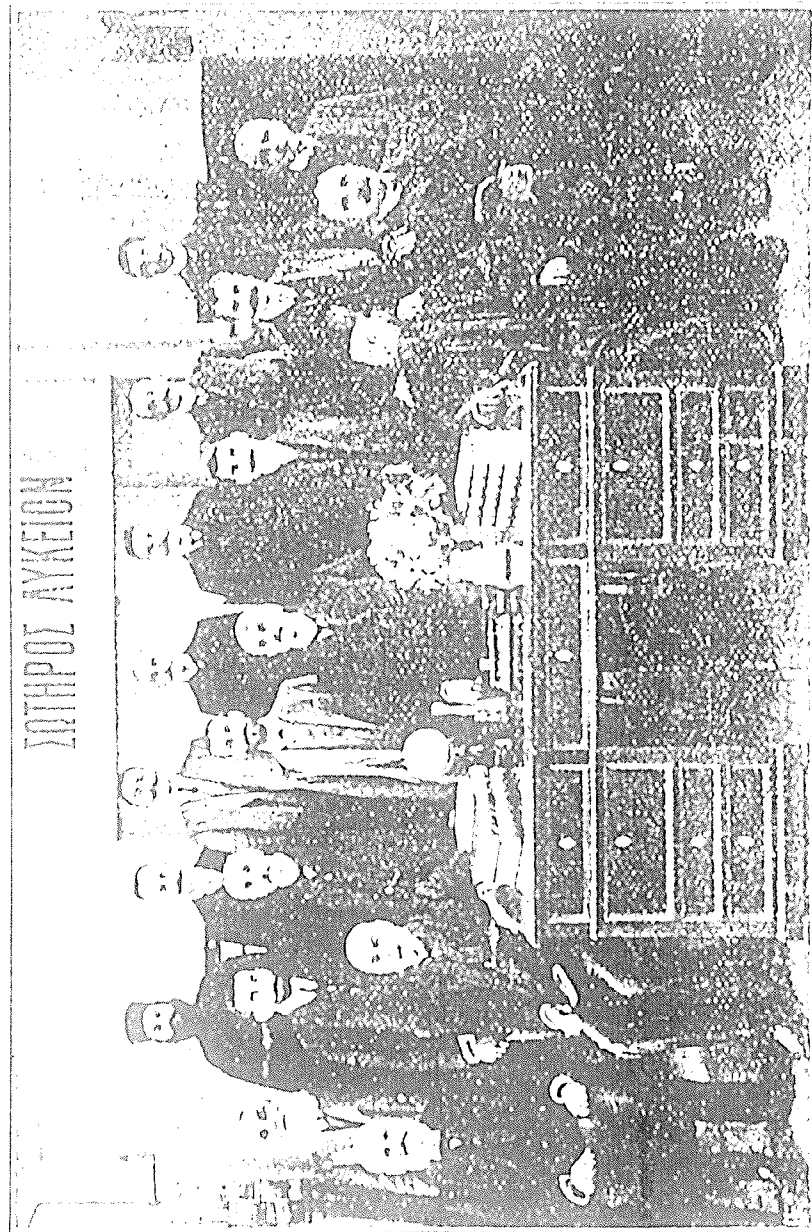
29. Κωνστ. Ἀ. Διαλησμάς, Ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀθανασία τοῦ ἀνθρώπου, ἐν Ἀθήναις 1909, σελ. 92, ὅπου περὶ τοῦ «Καταστήματος Λυκείου Σωτῆρος», πίνακας τῶν διδασκάλων.

30. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 137.

31. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 129-130, ὅπου ἡ ἀνάπτυξη τῶν περὶ τοῦ διδασκάλου.

32. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Αὐγούστου 1898.

«Ο Κων. Διαλησιμάς και μέλη του διδακτικού προσωπικού των Έκπαιδευτηρίων «Σωτήριος».

Δραγάτση Μαργαρίτα του Σπυρίδωνος.

Γεννήθηκε τό έτος 1894, διδασκάλισσα του Παρθεναγωγείου Άρτεμωνος τό 1912.³³ Άπεβίωσε σέ νέα ηλικία τό 1914 κατόπιν άσθενείας.³⁴

Δραγάτση-Δαλδάκη Μαρία.

Διδασκάλισσα, θυγατέρα του έγκατεστημένου στή Σμύρνη διδασκάλου Ίωάννη Ίακ. Δραγάτση. Άπόφοιτος του Παρθεναγωγείου Σμύρνης (1880) και άριστοϋχος (1889) «του έν Άθήναις Άρσακείου Παρθεναγωγείου».³⁵ Άμέσως μετά την έπιστροφή της στή Σμύρνη διορίστηκε στό εκεί Παρθεναγωγείο και βραδύτερα, μέ τή διδασκάλισσα, επίσης άδελφή της Φράντζη, ίδρυσαν τό «Δραγάτσειον Παρθεναγωγείον» που «περιλάμβανε νηπιαγωγείο, προοδευτικό και πρώτη τάξη Έλληνικοϋ».³⁶ Η Μαρία παντρεύτηκε τον διδάσκαλο Γεώργιο Δαλδάκη, άπόφοιτο του Παπαμαρκείου Θεσσαλονίκης και του πανεπιστημίου της Δρέσδης και άριστο παιδαγωγό, ό όποιος διατηρούσε ένα άπό τά καλύτερα Παρθεναγωγεία της Σμύρνης. Η Σχολή Δαλδάκη είχε τριτάξιο νηπιαγωγείο, έξατάξια άστική σχολή, τρεις γυμνασιακές τάξεις και οίκοτροφείο. Στά 1909 πέθανε ό Δαλδάκης και τή διεύθυνση του Σχολείου ανέλαβε ή Μαρία, μέ βοηθό τον άδελφό της καθηγητή Λέανδρο Δραγάτση.³⁷

Δραγάτση Φράντζη του Ίωάννου.

Άδελφή της Μαρίας Δραγάτση, διδασκάλισσα στό Όμήρειο Παρθεναγωγείο Σμύρνης και συνιδρύτρια του «Δραγατσειού» κατά τ' άνωτέρω.³⁸

Δραγάτσης Ίάκωβος του Ίωάννου.

«Καθηγητής των έμπορικων μαθημάτων έν τω έν Πειραιεϊ Λυκείω του κ. Θεοδ. Ζαφειροπούλου» κατά Σεπτέμβριο του 1882.³⁹ Πρό του έτους 1912 καθηγητής στό Ζωγράφειο Γυμνάσιο στό Πέραν ΚΠόλεως, αλλά και συνιδιοκτήτης του μεγάλου διεθνούς «Βιβλιοπωλείου των Σχολείων» στό Σταυροδρόμι.⁴⁰ Τέκνο του ό Ίωάννης, «άριστοϋχος άπόφοι-

33. Αύτόθι, φ. Όκτ. 1912.

34. Αύτόθι, φ. Νοεμβρ. 1914.

35. Έφημ. «Σίφνος», φ. Νοεμβρ. 1884.

36. Χρήστου Σωκρ. Σολομωνίδη, Η Παιδεία στή Σμύρνη, Άθήνα 1961, σελ. 274, 314.

37. Αύτόθι, σελ. 311-312.

38. Αύτόθι, σελ. 274, 314.

39. Έφημ. «Σίφνος», φ. Σεπτ. 1882.

40. Αύτόθι, φ. Ίουλίου 1912.

τος της ἐν Κωνσταντινουπόλει Γερμανοελβετικής Ἐμπορικής Σχολῆς» (1912)⁴¹.

*Δραγάτης Ἰάκωβος τοῦ Χαριδήμου.

Στό μητρώο τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἀναγράφεται ὅτι γεννήθηκε «τῷ 1853, Ἰουλίου 31, Πειραιεύς-Σίφνος, ἄγαμος. Σπουδαί ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Πτυχίον διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας μέ βαθμόν καλῶς». - Διορίστηκε «τό πρῶτον καθηγητής τοῦ ἐν Κορίνθῳ Γυμνασίου» (ὑπουργ. ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 6579/31-8-1878), μετετέθη εἰς τό Γυμνάσιον Πειραιῶς (ἀπόφ. 6869/30-8-1879). Γνωρίζει τήν Γαλλικήν καί Γερμανικήν ἔγραφε διαφόρους ἀρχαιολογικάς διατριβάς.⁴²

Στό Γυμνάσιον Πειραιῶς δίδαξε ἐπί 25 χρόνια, μέχρι τοῦ 1903, ὅποτε ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας. Τότε ἴδρυσεν ἐν Πειραιᾷ τό περίφημον Λύκειόν του,⁴³ τό ὅποιο μετέφερε τό 1910 εἰς τήν Ἀθήναι. Ὁ Ἰάκωβος Δραγάτης, μέ τήν ἰδιαίτην ἐπίδοσίν του εἰς τήν Ἀρχαιολογίαν, διεφώτισε μέ περισπούδαστες ἐργασίας του τήν ἀρχαίαν ἱστορίαν τοῦ Πειραιᾶ, πραγματοποιήσας δέ καί ἀρχαιολογικάς ἐρευνάς ἐν τῇ Σίφνῳ τό 1900, μέ ἐντολή τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας. Τότε ἐπεσήμανε τίς θέσεις τῶν ἀρχαίων πύργων τοῦ νησιοῦ, τοῦς ὁποίους πρῶτος μελέτησεν καί περιέγραψεν λεπτομερῶς. Στίς 20 Φεβρουαρίου 1901 ἀνεκοίνωσεν ἐν τῇ «Παρνασσῷ» τά ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του, τόν ἴδιον δέ χρόνον ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Σιφνίων.⁴⁴ Ἀπό τοῦς κορυφαίους πνευματικούς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του, μέ πλούσιαν ἐκπαιδευτικήν δράσιν, ἀνάπτυξιν τοῦ ἀθλητισμοῦ καί κοινωνικήν προσφοράν, ὁ Ἰάκωβος Δραγάτης ἀπεβίωσεν ἐν τῇ Ἀθήνῃ στίς 5 Ἀπριλίου 1934.

Ἀπό τά συγγράμματά του:

- Ὁ Πύργος τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ἄνδρῳ, περιοδ. «Παρνασσός», τόμος 5ος, 1881.

- Σίφνου Ἀρχαιότητες, «Παρνασσός», τόμ. 8, 1884.

- Ἀνέκδοτα ἱστορικά ἔγγραφα πρὸς τοῦς Ὑδραίους, «Ἡμερολόγιον Σκόκκου», Γ'/1888.

- Ὁρχήσεις καί στιχουργικοί ἀγῶνες ἐν Σίφνῳ, περιοδ. «Ἐστία» 1890.

- Ἡ ἀλιεῖα τῶν σκάρων ἐν Σίφνῳ καί ὁ Αἰλιανός, «Ἡμερολόγιον Σκόκκου», 1906.

- Ἀρχαιολογικά ἐρευνᾶ ἐν Σίφνῳ, Πρακτικά Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας (Π.Α.Ε.), 1915.

41. Αὐτόθι.

42. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον Δ'-Δ'-5, σελ. 117.

43. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Αὐγούστου 1903.

44. Αὐτόθι, φ. Μαρτίου 1901.

- Οἱ πύργοι οἱ ἐπί τῶν νήσων καί ἰδία τῆς Σίφνου, Π.Α.Ε. 1920.

- Ἐρευνᾶ καί μελέται ἐν Σίφνῳ, Π.Α.Ε. (1922-1924).

- Ὁ Νικόλαος Χρυσόγελος ὁ Σίφνιος, μέγας Διδάσκαλος τοῦ Γένους, ἐν Ἀθήναις 1932.

Δραγάτης Ἰωάννης τοῦ Ἰακώβου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1826, τέκνον τοῦ Ἰακ. Ἄντ. Δραγάτη, γραφέα ἐπί χρόνια τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.⁴⁵ Γιά τίς σπουδές του γνωρίζουμε μόνον ὅτι τό 1832 ἦταν μαθητής τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ καί ἀπό 1836-1838 τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τῆς Σίφνου.⁴⁶ Πρέπει ὅμως νά τίς συνέχισεν, ἂν κρίνουμε ἀπό μεταγενέστερη πληροφορία ὅτι τοῦτος ὑπῆρξεν διακεκριμένος διδάσκαλος. Τήν πληροφορίαν ἔχομε ἀπό τόν Μαν. Γεδεών ὁ ὅποιος ἔγραψε: «Μετά τό 1869 προσεκλήθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀλληλοδιδάσκειν φημιζόμενοι καί ἐπί μισθοῖς ἐπιζητήτοις πρῶτος, ἂν μή σφάλλωμαι, περὶ τὰς ἀριθμητικὰς τάξεις, ὁ Ἰωάννης Δραγάτης, ἐκ Σίφνου, μισθοδοτούμενος διὰ δέκα χρυσῶν λιρῶν κατὰ μήνα ὑπό τῆς σχολῆς Μουχλίου». ⁴⁷ Ἀπό τοῦς φημισμένους ἀλληλοδιδασκτικούς λοιπόν ὁ Ἰωάννης Δραγάτης, εἶχε μετακληθεῖ τότε εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν μέ ἀδρά ἀμοιβή. Δέν γνωρίζουμε ἐπί πόσο διάστημα δίδαξε ἐκεῖ. Ὅταν ὅμως τό 1881 ἡ Πηνελόπη Α. Μασσαούτη ἴδρυσεν ἐν τῇ Σμύρνῃ τό «Ἑλληνικόν Παρθενωγωγεῖον καί Νηπιαγωγεῖον», τοῦτος ἦταν ἓνας ἀπό τό διδασκτικό προσωπικό του.⁴⁸ Γενάρχης τοῦ κλάδου τῶν Δραγάτηδων τῆς Σμύρνης ὁ Ἰωάννης, ἀπέκτησεν σπουδαία τέκνα - διδασκάλους, τά ὀνόματα τῶν ὁποίων καταγράφονται ἐν τῇ παρόντι κατάλογῳ.

Δραγάτης Ἰωάννης.

Ἄγνωστου πατρωνύμου, «διδάσκαλος τῆς τοῦ Πόρου Σχολῆς», κατὰ δικήν του δήλωσιν τῆς 2-11-1848 καί ὕμνογράφος (βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 192-193).

Δραγάτης Λέανδρος τοῦ Ἰωάννου.

Ἀπό τοῦ ἔτους 1895 καθηγητής ἐν τῇ Σμύρνῃ καί ἀπό τοῦ 1909 συνδιευθυντής μέ τήν ἀδελφήν του Μαρίαν Δαλδάχη ἐν τῷ «Δαλδάκειῳ Ἐκπαι-

45. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 100, ὅπου αἴτησίν του τῆς 23 Αὐγούστου 1832 γιά τή χορήγησιν βιβλίων ἐν τῇ Σμύρνῃ τοῦ Ἀντωνίου, Περικλῆ καί τόν ἐδῶ βιογραφούμενον Ἰωάννην.

46. Αὐτόθι καί σελ. 90.

47. Μαν. Ἰω. Γεδεών, Ἀποσημειώματα Χρονογράφου (1800-1913), ἐν Ἀθήναις 1932, σελ. 125. Δίδαξε καί ἐν τῇ Σχολῇ Ρυσίου κατὰ Γρ. Οἰκονομίδη, Ἡ Παιδεία ἐν τῷ Ρύσιον..., σελ. 317.

48. Σολομωνίδης, Ἡ Παιδεία ἐν τῇ Σμύρνῃ, σελ. 179, 380.

δευτήριο», κατά τ' ανωτέρω εκτεθέντα. Μετά τή μικρασιατική καταστροφή κατέφυγε στην Ελλάδα και διορίστηκε κατά τό 1922 «έν τῶ ἐν Ἀρτεμῶνι Ἀρρεναγωγείῳ».⁴⁹

Δραγάτσης Σπυρίδων τοῦ Ἰωάννου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1846. Σπούδασε «έν τῶ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ἑλλάδος καί ἐν Ρωσία. Φέρει δύο πτυχία τῆς Γαλλικῆς, τό ἐν λαβῶν ἐν Ρωσία, ὅπου ἐδίδαξεν ἐπί πενταετίαν σχεδόν, τό ἕτερον ὑπό τῆς ἐξεταστικῆς τῶν Γάλλων Καθηγητῶν Ἐπιτροπῆς ἐν Ἀθήναις, ὅπως ἐν τοῖς, παρά τῷ Ὑπουργείῳ, πρακτικοῖς τῶν ἐξετάσεών του ἐμφαίνεται, προσηρτημένου ὄντος καί τοῦ ἐν Ρωσία πτυχίου. Ὡς πρός δέ τήν Ἑλληνικήν, τυγχάνει ὑποψήφιος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου πρό 5 ἐτῶν», δηλαδή ἀπό τοῦ ἔτους 1872. «Διωρίσθη τό πρῶτον τῆ 8 Αὐγούστου 1877 (ἀπόφ. ὑπ' ἀριθμ. 6145/3780) εἰς τό ἐν Τριπόλει Γυμνάσιον καθηγητῆς τῆς Γαλλικῆς». Ἀπό τήν Τρίπολη μετατέθηκε στό Γυμνάσιο Λαμίας (ἀπόφ. 6579/3392/23-8-1878), ὅπου ὑπηρέτησε ἕνα χρόνο καί ἀκολούθως παύθηκε τῆς ὑπηρεσίας (ἀπόφ. 6869/4432/30-8-1879). Ἐπαναδιορίστηκε στό Γυμνάσιο Ναυπλίου (ἀπόφ. 9544/6640/16-11-1879),⁵⁰ ἄγνωστο ὅμως ἐπί πόσο διάστημα παρέμεινε στή θέση του. Κατά τά διαλαμβανόμενα σέ ἀναφορά του,⁵¹ παύθηκε τῆς ὑπηρεσίας δύο φορές ἐπί Ὑπουργοῦ Παιδείας Ἀθ. Εὐταξία, κατά τίς δύο ὑπουργικές θητείες τοῦ τελευταίου πού διήρκεσαν, ἡ πρώτη ἀπό 3 Μαΐου - 30 Ὀκτωβρίου 1893 καί ἡ δεύτερη ἀπό 10 Ἀπριλίου - 23 Σεπτ. 1897.⁵²

Τίς δύο αὐτές περιόδους πρέπει νά βρέθηκε ἐκτός ὑπηρεσίας ὁ Σπυρ. Δραγάτσης. Πάντως πρό τοῦ 1895 εἶχε διοριστεῖ στό Γυμνάσιο τῶν Τρικκάλων - Θεσσαλίας, ἀπό τό ὅποιο ἀναγκάστηκε νά ἀποχωρήσει ἀνήμερα τό Πάσχα τοῦ 1897 «μετά τοῦ ὑποχωροῦντος στρατοῦ» κατά τόν ἑλληνοτουρκικό πόλεμο. Καί «ἀφοῦ ὑπέστη πολλά ἕως ὅτου φθάση εἰς Βόλον», κατάφερε νά προωθηθεῖ στή Σίφνο. Τότε τόν ἀπέλυσε καί ὁ Εὐταξίας! Μετά τήν πτώση τῆς Κυβέρνησης (καί τοῦ Ὑπουργοῦ βέβαια) τόν Σεπτέμβριο, ὁ Δραγάτσης, μέ ἀναφορά τῆς 20-10-1897 πρός τόν νέο Ὑπουργό ζήτησε τήν ἀποκατάστασή του.⁵³ Δέν ἀποκλείεται, μετά τήν ὑπογραφή τῆς συνθήκης εἰρήνης, νά διορίστηκε ἐκ νέου στά Τρίκκαλα,

49. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Δεκ. 1922 καί Ἀπρ. 1923.

50. Γ.Α.Κ./Ὑπουργ. Παιδείας, Πρωτόκολλον τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν καί Μέσης (Δ'-Δ'-5), σελ. 117.

51. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ. Ἀτακτοποίητα ἔτους 1879, ὅπου ἡ, ἀπό 20-10-1879, ἀναφορά του.

52. Ἱστορία Ἑλλήν. Ἐθνους (Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν), τόμ. ΙΔ'/1977, σελ. 35 καί 143.

53. Βλ. ὑποσημ. 51.

ὅπου μάλιστα κατά τήν προηγηθεῖσα αἰφνίδια ἀναχώρησή του «εἶχε ἐγκαταλείψει εἰς τήν τύχην των τά πράγματά του, βιβλιοθήκην καί λοιπά» ὑπάρχοντά του.⁵⁴ Τό 1902 τοποθετήθηκε στό Γυμνάσιο Σύρου⁵⁵ ἀπό τό ὅποιο φαίνεται πῶς συνταξιοδοτήθηκε, ἄγνωστο πότε ἀκριβῶς. Ἀπεβίωσε τόν Νοέμβριο τοῦ 1922.⁵⁶

*Δραγάτσης Χαρίδημος (Παρθένιος) τοῦ Ἰακώβου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1820. Τό πραγματικό του ὄνομα ἦταν Παρθένιος.⁵⁷ Μ' αὐτό δέ καταγράφεται τόν Νοέμβριο τοῦ 1829 στόν κατάλογο τῶν μαθητῶν τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ Σχολείου τῆς Σίφνου.⁵⁸ Τό ὄνομα Παρθένιος δόθηκε κατά τή βάπτισή του ἐπειδή οἱ γονεῖς του τόν προόριζαν γιά κληρικό. Ὁ ἴδιος δέν ἐπιθυμοῦσε νά γίνει κληρικός, οὔτε τοῦ ἄρεσε τό ὄνομα Παρθένιος καί τό ἄλλαξε σέ Χαρίδημος, κατά τά παραδιδόμενα.⁵⁹ Ἀπό τοῦ ἔτους 1835 μέχρι καί τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1840/41 σπούδασε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο καί τό Γυμνάσιο Ἀθηνῶν μέ κρατική ὑποτροφία 30 δρχ. μηνιαίως. Ἀπό τούς ἐξαιρέτους μαθητές ὁ Δραγάτσης, φιλομαθῆς καί προοδευτικό πνεῦμα, ἦταν καί ἄτακτος, γεγονός πού ἀνάγκασε τόν Γυμνασιάρχη Γεώργιο Γεννάδιο νά εισηγηθεῖ δύο φορές τήν περικοπή τῆς ὑποτροφίας του κατά δρχ. 10 γιά σωφρονισμό του.⁶⁰ Πάντως ἀπεφοίτησε κανονικά τό 1841 καί, μέ ἀναγνωρισμένες τίς ικανότητες καί τήν κατάρτισή του, διορίστηκε ἀμέσως στό ἴδιο Σχολεῖο βοηθός διδάσκαλος τοῦ Ἑλληνικοῦ (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθ. 687/24-7-1841). Μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 2352/25-11-1842 ἀπόφαση προβιβάστηκε σέ ἑλληνοδιδάσκαλο Α' τάξεως καί Β' τάξεως μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 2590/4-10-1850 ὅμοια, στό ἴδιο σχολεῖο πάντοτε, καί σέ σχολάρχου του τό 1852 (ἀπόφ. 2630 τῆς 2ας Σεπτεμβρίου). Μετά πέντε χρόνια «μετετέθη κατ' αἰτησίαν του εἰς τήν πατρίδα του Σίφνον ἐπί τῶ αὐτῷ βαθμῶ» (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 2800/3-9-1857), δηλ. τοῦ σχολάρχου Σίφνου. Τό 1862 προβιβάστηκε σέ καθηγητή καί τοποθετήθηκε στό Γυμνάσιο Πειραιῶς (ἀπόφαση 4126/1-10-1862).⁶¹ Ἐκτοτε καί μέχρι τοῦ ἔτους 1880 διετέλεσε κα-

54. Αὐτόθι.

55. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Φεβρ. 1902.

56. Αὐτόθι, φ. Νοεμβρ. 1922.

57. Κ.Γ. Ναυπλιώτου, *Κυκλαδικά*, ἦτοι Συλλογή Σημειωμάτων περί Κυκλάδων καί Κυκλαδιτῶν, Ἀθῆναι Ὀκτ. 1930, σελ. 47 ἐπ.

58. Σίμου Μιλτ. Συμειωνίδη, *Τά Γράμματα*, σελ. 34.

59. Ναυπλιώτου, ὅ.π.π.

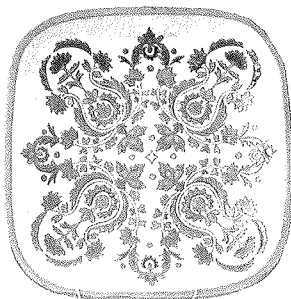
60. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 204 - Φάκ. 1, «Ὑπότροφοι ἐντός Ἑλλάδος», ὅπου οἱ σχετικές ὑποδείξεις ὑποψηφίων ὑποτρόφων καί τά ἀντίστοιχα Βασ. Διατάγματα.

61. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 124-127.

θηγητής στά Α' και Β' Γυμνάσια Ἀθηνῶν και ἐκεῖνο τοῦ Πειραιῶς μέ μοναδική ἐνδιάμεση τοποθέτησή του (Αὔγουστος 1867-Ἰανουάρ. 1868) στό Γυμνάσιο Σύρου. Γνώριζε Λατινικά και Γαλλικά «τά ὅποια ἐδίδαξε οὐ μόνον ἐν τῷ ἐνταῦθα (Ἀθηνῶν) Ἑλληνικῷ Σχολεῖω, ἀλλά και εἰς τήν κατωτέραν τοῦ Γυμνασίου τάξιν, κατά προφορικήν ἐντολήν τοῦ μακαρίτου Γυμνασιάρχου Γενναδίου. Ἐν δέ τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ριζαρείω Σχολῇ ἐδίδαξεν Λατινικά διά Β.Δ/τος (ἀριθμ. 354/25-2-1845)». ⁶² Κατ' ἄλλη πληροφορία δίδαξε και στό Ἀρσάκειο και τό ἰδιωτικό Ἐκπαιδευτήριο Σουρμελιῆ. Στό μητρώο του ἀναγράφεται ἀκόμη: «Ἐγγαμος μέ ἑπτὰ τέκνα· νῦν (1880) ὀκτώ· σπουδαί ἐν Ἀθήναις, πτυχίον οὐδέν». Γιά τή μεγάλη προσφορά του στήν Ἐκπαίδευση τιμήθηκε μέ τόν ἀργυρό (1886) και τόν Χρυσό (1891) Σταυρούς τοῦ Σωτήρος. Ἀπεβίωσε στίς 26 Ἰουλίου 1901. ⁶³

Δραγάτης Χαρίδημος τοῦ Ἰακώβου.

Τέκνο τοῦ λυκειάρχου - ἀρχαιολόγου Ἰακώβου Δραγάτη γεννήθηκε στόν Πειραιᾶ τό ἔτος 1884. Ἀπόφοιτος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὄταν τό 1903 ὁ πατέρας του ἴδρυσεν στόν Πειραιᾶ τό «Δραγάτιον Ἐκπαιδευτήριον» ἐργάστηκε ὡς βοηθός του και συνετέλεσε στήν ἐξύψωση τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, τό ὅποιο μεταφέρθηκε τό 1910 στήν Ἀθήνα. Ἀπό τοῦ θανάτου τοῦ πατέρα του τό 1934, ἀνέλαβε ἐπίσημα τή διεύθυνσή του μέχρι και τοῦ ἔτους 1955, ὅποτε τό κτίριο τοῦ σχολείου κατεδαφίστηκε. Ἀπεβίωσε στίς 12 Φεβρουαρίου 1960. ⁶⁴

62. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τῶν λειτουργῶν τῆς Παιδείας τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν και Μέσης, τόμ. Α' (Δ'-Δ'-4), σελ. 122.

63. Ναυπλιώτου, ὁ.π.π., σελ. 47-48.

64. Ἐφημ. «Σιφναϊκά Νέα», φ. Μαρτίου 1960.

Εὐσταθίου Δημήτριος.

Πτυχιούχος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1907).¹ Σχολάρχης τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων Μονεμβασίας (1908)² και Κιμῶλου (1909).³ Ἑλληνοδιδάσκαλος στή Σίφνο (1910)⁴ σχολαρχοῦντος τοῦ Ἰω. Κανδηλάκη και στήν Ἀθήνα. Σχολάρχης Σίφνου τό 1915.⁵

Ζαμπέλης Ἰωάννης.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1855. Τό σχολικό ἔτος 1867-68 ἦταν μαθητής τῆς πρώτης (κατωτάτης) τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου. Στόν μαθητικό κατάλογο σημειώνεται: «τέκνο ἱερέως, καλῆς διαγωγῆς, ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν»⁶ πρὶν τελειώσει τήν πρώτη τάξη. Συνέχισε ἐκεῖ τίς σπουδές του και ἀκολούθησε τό διδασκαλικό ἐπάγγελμα, τό ὅποιο ἄσκησε και στήν Ἀλεξάνδρεια. Ἐξαιρετος ἱεροφάτης.⁷

Ζηλήμων Ἀντώνιος τοῦ Γεωργίου (1868-1944).

Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Βλ. Σ.Μ. Συμεωνίδη, Ἱστορία τῆς Σίφνου, Ἀθήναι 1990, σελ. 329.

Ζηλήμων Γεώργιος τοῦ Ἀντωνίου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1819. Μαθητής τῆς Β' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου τό 1829, τοῦ ὁποῦ ἀπεφοίτησε ἀργότερα, τό 1835-36.⁸ Γιά τίς περαιτέρω σπουδές του δέν ἔχουμε πληροφορίες. Ἀναφέρεται καθηγητής τῶν Ἑλληνικῶν «διδάξας ἐπί πολλά ἔτη ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶτα ἐν Σύρῳ και τελευταῖον ἐν Ἀθήναις, ὅπου και ἀπέθανεν ἔτει 1882». ⁹ Σύμφωνα μέ ἄλλη μαρτυρία, δίδαξε στήν ΚΠολη και Σύρα ἀπό 1849-1864.¹⁰ Ἴσως θά πρέπει νά θεωρήσουμε ὅτι στήν Ἀθήνα δίδαξε μετά τό 1864.

1. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. Ἰουνίου 1907.

2. Ὁ.π.π., φ. Ἀπριλίου 1908.

3. Ὁ.π.π., φ. Ἰουλίου 1909.

4. Ὁ.π.π., φ. Ἰουλίου 1910.

5. Ὁ.π.π., φ. Ἰανουαρίου 1915.

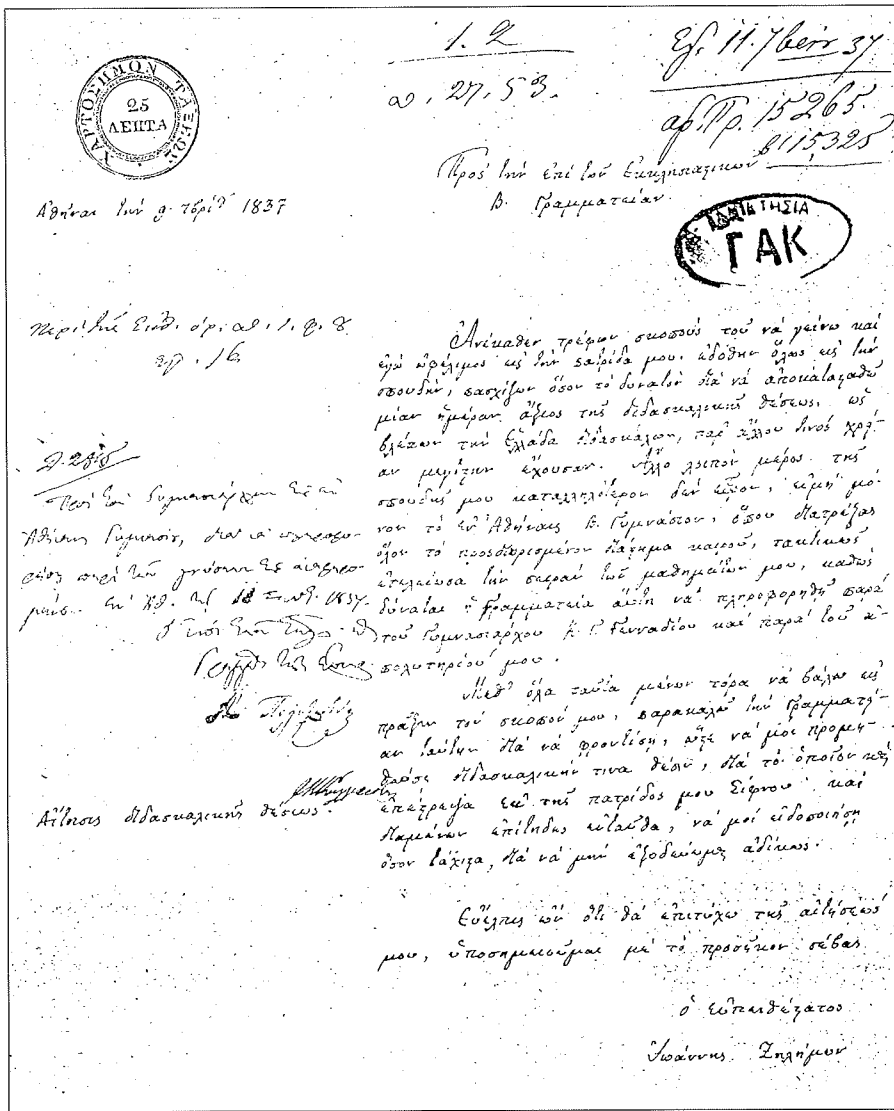
6. «Σιφναϊκά», τόμ. Η'/2000, σελ. 137.

7. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Δεκεμβρίου 1908.

8. Συμεωνίδη, Τά Γράμματα..., σελ. 32 και «Σιφναϊκά», τόμ. Γ'/1998, σελ. 90. Και στίς δύο πηγές ἀναγράφεται «Ζιλήμης».

9. Ναυπλιώτου, Κυκλαδικά, σελ. 33.

10. Nikolitsa Matha-Dematha, *Habitat et Rapports socio-economiques a Sifnos*, Decembre 1992, διδακτορική διατριβή στό Πανεπιστήμιο Paris I, ὅπου πίνακες-γενεαλογικά δένδρα.

Ἡ αίτηση (9-9-1837) τοῦ Ἴω. Ζηλήμονος περί διορισμοῦ του σέ διδασκαλική θέση (βλ. σελ. 8 τοῦ παρόντος τόμου)

*Ζηλήμων Ἰωάννης τοῦ Ζώρζη.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1814. Μαθητής τῆς Α΄ τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου κατά Νοέμβριο τοῦ 1829.¹¹ Μετά τήν ἀποφοίτησή του σπούδασε «ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σύρου μέχρι τοῦ 1834 καί ἐν τῶ τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ 1837»¹² ὑπό τόν διδάσκαλο Γεώργιο Γεννάδιο. Ὁ τελευταῖος, ὅταν ὁ Ζηλήμων μέ αίτηση τῆς 9-9-1837 πρὸς τήν Γραμματεία Ἑκκλησιαστικῶν παρεκάλεσε νά καταλάβει «διδασκαλικήν τινα θέσιν»,¹³ τόν συνέστησε «ἄξιον νά διδασκαλεῖ εἰς Ἑλληνικόν Σχολεῖον ὡς διδάσκαλος Γ΄ βαθμοῦ πρὸς τό παρόν». ¹⁴ Ἔτσι «διωρίσθη τό πρῶτον ἐν Καλάμαις» κατά τό 1837 (ἀπόφαση ὑπ΄ αριθμ. 15742)¹⁵, «ἐπί τρία δέ ἔτη, καίτοι διορισθεῖς... ἠχροάσθη πανεπιστημιακῶν μαθημάτων ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ», ἔγραφε ὁ Γεννάδιος. Ἡ διδασκαλική πορεία τοῦ Ἴω. Ζηλήμονα ὑπῆρξε περιπετειώδης ἀπό ἀλλεπάλληλες μεταθέσεις: Καλαμάτα (1837-1840), Σικόπελος (1840-1841). Τό 1841 παύθηκε τῆς ὑπηρεσίας καί ξαναδιορίστηκε στή Νάξο (1841-1842), Χαλκίδα (1842-1846), Ἀμφισσα (1846-1847), Λαμία (1847-1849), Ἄνδρο (1849), Κύμη (1849-1852), Χαλκίδα (1852-1857), Λαμία (1857-1859). Τό 1859 προβιάστηκε σέ σχολάρχην. Τόν ἴδιο χρόνο τοποθετήθηκε στή Χαλκίδα (1859-1863), Λαμία (1863), καθηγητής τό 1863 στήν Καλαμάτα καί τόν ἴδιο χρόνο στή Θήβα ὡς σχολάρχης. Τόν ἴδιο, ἐπίσης, χρόνο «διδάσκαλος τῶν μαθηματικῶν» στή Χαλκίδα (1863-1864) καί σχολάρχης στήν Ἀνδρίτσαινα (1864) καί Θήβα (1864). Τό 1865 μετατέθηκε στή Λεβάδεια, ἀλλά «μη μεταβάς, ἐπαύθη». Τό 1866 τοποθετήθηκε σχολάρχης Πατρῶν, ἀλλά «μη μεταβάς ἐπαύθη». Τόν ἴδιο χρόνο τοποθετήθηκε σχολάρχης στή Θήβα (1866-1867) καί σχολάρχης Μεγάρων (1867-1868). Γνώριζε τή Λατινική καί Γαλλική.¹⁶

Ζώτου Μαρία.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1854. Διδασκάλισσα τοῦ Παρθεναγωγείου Ἀρτεμῶνος (1886). Δίδαξε συνέχεια στή Σίφνο (μέ μία σύντομη τοποθέτησή της στή Μῆλο), μέχρι τοῦ θανάτου της τό 1928.¹⁷

11. Συμεωνίδη, *Τά Γράμματα*, σελ. 32.

12. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν καί τῆς Μέσης, σελ. 264.

13. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίσ 139 - Φάκ. 1, «οἱ ζητοῦντες διδασκαλικὰς θέσεις».

14. Αὐτόθι.

15. Βλ. ὑποσημ. 12.

16. Αὐτόθι.

17. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. Ὀκτ. 1888 καί Σ.Μ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθῆναι 1990, σελ. 305.

Θεολόγη Φραζέσκα τοῦ Ἰακώβου.

Διδασκάλισσα τοῦ Παρθεναγωγείου Ἀπολλωνίας (1878-1882).¹⁸

Θεολόγος Νικόλαος τοῦ Ἰ.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1825. Μετά τό Ἀλληλοδιδασκτικό καί Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου, σπούδασε «ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σύρου». Ἀκολούθως ἔδω-σε ἐξετάσεις καί ἐπῆρε «πτυχίον πρωτοβαθμίου ἑλληνοδιδασκάλου». Πρωτοδιορίστηκε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Φολεγάνδρου (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 377/14-2-1850 τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐκκλησιαστικῶν Νικ. Χρυσογέ-λου), στό ὁποῖο ὑπηρετήσε μιάν ἐξαετία. Μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 4992/5-9-1856 ἀπόφαση μετατέθηκε (χωρίς νά ἀναγράφεται στό μητρώο του σέ ποιό σχολεῖο) καί «κατά Φεβρουάριον τοῦ 1857» ἀπελύθη τῆς ὑπηρε-σίας. Ἐπαναδιορίστηκε στή Φολέγανδρο (ἀπόφ. 5808/30-9-1858), ὅπου ἀνευρίσκεται νά διδάσκει καί πέραν τοῦ 1868.¹⁹

Ἰγκλέσης Γαβριήλ, πρωτοσύγκελλος.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1783,²⁰ γραμματοδιδάσκαλος στόν Ἀρτεμῶνα. Σέ ἔκθεση τῆς 2-1-1864 γιά τήν ἐπικρατοῦσα κατάσταση στή Δημοτική Ἐκπαίδευση τῆς Σίφνου, ἀναγράφεται ὅτι διατηροῦσε μικρό σχολεῖο μέ 15 μαθητές (κορίτσια οἱ 5). Σύστημα διδασκαλίας ἀκολουθοῦσε «οὐδέν ἄλλο, εἰμή ξηράν ἀνάγνωσιν κατά τό ἀρχαῖον ἰδίωμα».²¹ Διατελοῦσε ἐφη-μέριος τοῦ ναοῦ τῆς Ὑπαπαντῆς,²² μέχρι πού στίς 20-10-1877 προσῆλθε στή Μονή τῆς Παναγίας Βρυσιανῆς, ὅπου καί ἀπεβίωσε στίς 24-3-1885.²³

Καζηλιέρη Φλώρα.

Βοηθός διδασκάλισσα τοῦ Παρθεναγωγείου Ἀρτεμῶνος (1892).²⁴

Καλαράκης Στυλιανός τοῦ Ἀποστόλου.

Διδάκτωρ τῶν μαθηματικῶν - ἑλληνοδιδάσκαλος ἀπό τοῦ ἔτους 1902.²⁵ Δίδαξε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου ἀπό τό 1907-1912.²⁶ Ἐπί

18. Ἐφημ. «Σίφνος», φ.φ. Μαρτίου 1881 καί Ἰουλίου 1882.

19. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν καί Μέσης, σελ. 306 καί Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 92 - Φάκ. 8, «Διορισμοί, παύσεις καί μεταθέσεις τοῦ προσωπικοῦ».

20. «Σιφνιακά», τόμ. Δ'/1994, σελ. 159.

21. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ, Θυρίς 417 - Φάκ. 18.

22. «Σιφνιακά», ὁ.π.π.

23. Σ.Μ. Συμεωνίδη, Ἡ Κυρία Βρυσιανή, Ἀθῆναι 1966, σελ. 53-54.

24. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰουλίου 1892.

25. Αὐτόθι, φ. Ἰανουαρ. 1892.

26. Αὐτόθι, φ. Ἰουνίου 1907.

ἐξάμηνο (Σέπτ. 1911-Ἀπρ. 1912) μετεκπαιδεύτηκε σέ παιδαγωγικά μαθήματα «ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως»²⁷ καί μόλις ἐπέ-στρεψε στή Σίφνο στρατεύθηκε «ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης». Πρὸ τοῦ Μαρ-τίου 1913 ἀπεβίωσε ἀπό κακουχίες «ἐν τῷ νοσοκομείῳ Φιλιππιάδος»²⁸.

Καμπάνης Ἀγγελος τοῦ Ζαννῆ.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1820. Μαθητής τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ (1829) καί τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου (1836, 1837).²⁹ Ὑπότροφος μαθη-τής τοῦ Διδασκαλείου Ἀθηνῶν (1837-1839).³⁰ Μετά τήν ἀποφοίτησή του διορίστηκε δημοδιδάσκαλος Καλλίστης-Θήρας (1839), Δρυοπίδος-Κύθνου (1849) καί Παροικιᾶς-Πάρου.³¹

Καμπάνης Ἀντώνιος τοῦ Ζαννῆ.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1828/29. Μαθητής τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ Σχολεί-ου Σίφνου ἀπό 26 Μαρτίου 1836-1839 (βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 82). Στούς καταλόγους τῶν μαθητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου δέν ἀνευρίσκεται, πρέπει ὅμως νά συνέχισε τίς σπουδές του καί στό Διδασκα-λεῖο, ἀφοῦ καταχωρίστηκε στόν Κατάλογο ΜΕ'/1846 τῶν δημοδιδασκά-λων. Τόν ἴδιο χρόνο, ἡ Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 7530/8691 ἔγγραφο τῆς τοῦ γνωστοποίησε τόν διορισμό του στό Δημοτικό Σχολεῖο Ὑστερνίων-Τήνου [Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 206 - Φάκ. 6, «Ὑστερνίων Δημοτ. Σχολεῖον Ἀρρένων»].

Καμπάνης Ἰωάννης τοῦ Γ.

Γεννήθηκε στόν Ἀρτεμῶνα τό 1842 (ἢ τό 1840, βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 86). Μετά τά σχολεῖα τῆς Σίφνου σπούδασε καί στό Γυμνάσιο Σύρου, ἀπό τό ὁποῖο καί ἀπεφοίτησε. Πρωτοδιορίστηκε βοη-θός ἑλληνοδιδάσκαλος στό Σχολεῖο Ἐράνης (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 7888/9-11-1860). Ἀκολούθως δίδαξε στά σχολεῖα Κερασόβου, Ἀργους, Νάξου, Τραγαίας, Ἀμοργοῦ καί Νάξου μέχρι τοῦ ἔτους 1866. Τό ἔτος τοῦτο ἀπολύθηκε τῆς ὑπηρεσίας (ἀπόφ. 4858/15-7-1866). Ἐπαναδιορί-στηκε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου (ἀπόφ. 8986/3-11-1873), ἀπό τό

27. Αὐτόθι, φ. Ἀπριλίου 1912.

28. Αὐτόθι, φ. Μαρτίου 1913.

29. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Τά Γράμματα, σελ. 34 καί «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 90.

30. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 206 - Φάκ. 2 «ὑποτρόφων γενικά», ὅπου τό ὑπ' ἀριθμ. 18480/473/30-4-1838 ἔγγραφο τῆς Γραμματείας καί σχέδιο Β.Δ./τός.

31. Γ.Α.Κ./Γέν. Διευθυντήριον, ὅπου ἐτήσιοι πίνακες τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καί τῶν διδασκάλων τους.

όποιο μετατέθηκε σ' εκείνο τῆς Μήλου (ἀπόφ. 6492/23-8-1876). Γνώστης τῆς Λατινικῆς καί Γαλλικῆς.³²

Κανδηλάκης Ἰωάννης τοῦ Ἐμμανουήλ.

Ἑλληνοδιδάσκαλος. Ἀπό τοῦ Δεκεμβρίου 1905 σχολάρχης Σίφνου μέχρι καί τοῦ Σεπτεμβρίου 1911,³³ ὅποτε μετατέθηκε στήν Κίμωλο, στό σχολεῖο τῆς ὁποίας σχολάρχευσε μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1915.³⁴ Μέ τήν προαγωγή του κατά τό ἔτος αὐτό σέ καθηγητή μετατέθηκε στό Γυμνάσιο Μυτιλήνης.³⁵ Ἀκολούθως καθηγητής στή Λευκάδα (1920-1921) καί, κατά Μάρτιο τοῦ 1921, στό πρότυπο Διδασκαλεῖο Μέσης Ἐκπαίδευσης Ἀθηνῶν.³⁶ Καθηγητής στήν Πρέβεζα τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1924.³⁷ Ἀπεβίωσε τό 1959.

Καραμηλιωτάκης Γεώργιος.

Δημοδιδάσκαλος Σίφνου κατά τό 1875-76 κατ' ἀναφορά τοῦ διδασκάλου Καρόλου Ἰω. Γκιῶν.³⁸

Καργιοῦ Αἰκατερίνη.

Διδασκάλισσα στό Παρθεναγωγεῖο Ἀρτεμῶνος.³⁹

Καρύδης Γεώργιος.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1825, δημοδιδάσκαλος κατά τόν ΜΘ'/1849 «κατάλογο κατατάξεως δημοδιδασκάλων», ὅπου ἀναγράφεται «Κορίδης»,⁴⁰ ἐσφαλμένα. Μαθητής τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου κατά τά ἔτη 1836-1837.⁴¹ Κατά τήν ἀνάδειξή του σέ δημοδιδάσκαλο διέμενε στήν Κέα. Ἀπεφοίτησε τοῦ Διδασκαλείου μέ βαθμό 3 ⁴/₇, διδάσκαλος Β' τάξεως μέ ἀριθμό διπλώματος 643. Χαρακτηρίζεται: «*νοήμων, ἐπιμελής, ἠθικός*» διεκρίθη εἰς τό μάθημα τῆς Ἐκκλησ. Μουσικῆς.⁴²

32. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν καί Μέσης, σελ. 162. Βλ. καί «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 133.

33. Ἐφημ. «Σίφνος», φ.φ. Ἰουν. 1906, Ἰουν. 1907, Ἰουν. 1910.

34. Αὐτόθι, φ.φ. Σεπτ. 1911, Ἰουν. 1915.

35. Αὐτόθι, φ.φ. Ὀκτ. 1915, Νοεμβρ. 1920.

36. Αὐτόθι, φ.φ. Μαρτίου 1921, Σεπτ. 1924.

37. Αὐτόθι, φ.φ. Σεπτ. 1924.

38. Καρ. Ἰω. Γκιῶν, *Ἱστορία τῆς Νήσου Σίφνου*, 1876, σελ. 167.

39. Ἐφημ. «Σίφνος», φ.φ. Ἰουλίου 1892.

40. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 143 - Φάκ. 4, «οἱ ζητοῦντες θέσεις».

41. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 90.

42. Βλ. ὑποσημ. 40.

Κλήμης, μοναχός.

Διδάσκαλος τοῦ σχολείου Ἄνδρου (1799-1813).

Κοδραῆς Γεώργιος.

Γραμματοδιδάσκαλος στή Σίφνο περί τό 1835/36, ἡλικίας τότε 45 ἐτῶν· δίδασκε 40 μαθητές «*εἰς ὀκτωηχοφάλητρα*», γραφή δηλαδή καί ἀνάγνωση.^{42α}

Κουζουρῆ Ἀριάδνη.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1845. Ἀπόφοιτος τοῦ Διδασκαλείου κατάλογο Ο'/1862 «*τῶν δημοδιδασκάλων καί δημοδιδασκαλισσῶν*» μέ τίς ἐνδείξεις «*ἰκανότης ἄριστα*» τάξις Β4 - ἀριθ. διπλώματος 1813». ⁴³

Κουζουρῆ Δέσποινα.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1844. Ὁμοίως, ἀπόφοιτος τοῦ Διδασκαλείου κατά τόν ἴδιο κατάλογο Ο'/1862. «*ἰκανότης ἄριστα*», τάξις Β4 - ἀριθ. διπλώμ. 1818». ⁴⁴

Κουζουρῆ Μαρία.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1848. Δέν μαθήτευσε στό Διδασκαλεῖο, ἀλλ' ἔδωσε ἐξετάσεις γιά διδασκάλισσα «*ὡς ἰδιοδίδακτος*» μέ ἐπιτυχία. Καταχωρίστηκε στόν Κατάλογο ΟΓ'/1865: «*ἰκανότης ἄριστα*», Γ' τάξις, ἀριθ. διπλώματος 2250». ⁴⁵

***Κουλούρης Νικόλαος.**

Ἀπό τούς παλαιούς μαθητές τοῦ Νικολάου Χρυσογέλου στή Σχολή τοῦ Ἁγίου Τάφου τῆς Σίφνου, ὁ Νικόλαος Κουλούρης σπούδασε στή συνέχεια στό Βουκουρέστι, ὅπου καί δίδαξε «*ἰκανά ἔτη*». Τό 1835 ἀπεφάσισε νά ἐπιστρέφει στήν Ἑλλάδα, τόν δ' Αὐγούστο τοῦ 1836 ὑπέβαλε αἴτηση στή Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν νά ἐξετασθεῖ ἀπό τήν ἀρμόδια Ἐπιτροπή γιά νά τοῦ χορηγηθεῖ ἔγκριση ἄσκησης τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς Γεώργιος Γεννάδιος, μετά τήν ἐξέτασή του, ἀπηύθυνε στή Γραμματεία τό ἐπόμενο ἔγγραφο:

42α. Σακκῆ Δ.Α., *Ἡ Ἐκπαίδευση στήν ἐπαρχία τῆς Μήλου κατά τά πρῶτα χρόνια τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας*, Ε.Ε.Κ.Μ., τόμ. ΙΔ'/1993, σελ. 198.

43. Βλ. ὑποσημ. 40.

44. Αὐτόθι.

45. Αὐτόθι.

αφ. Πρ. 7682.

20. 27. 7. 20.

Εν Σίφνῳ
τῆν 25 Αὐγ. 1836.

Ἐπιτροπὴ τῆν ἐπιτεροπῆν τῆν ἐξεταστικῆν
τῆν ἐλλληνικῆς γλῶσσης διδασκάλων, εὐρέθη ἱκανὸς νά διδάσκη τὰ
ἀνωτέρω μαθήματα εἰς τὰ Ἑλληνικά Σχολεῖα τοῦ Κράτους. Διὸ συσταί-
νεται ὡς τοιοῦτος εἰς τὴν Β(ασιλικήν) ταύτην Γραμματεῖαν.

Ἡ ἐξεταστικὴ τῶν διδ. Ἐπιτροπὴ
Γεώργιος Γεννάδιος.⁴⁶

Κατόπιν τούτου ἡ Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας, μέ τό ὑπ' ἀριθμ.
7682/2192/28-8-1836 ἔγγραφό της «δηλοποίησε» ὅτι παρέχεται ἡ ἀδεια
στόν Ν. Κουλούρη νά μετέρχεται τό διδασκαλικό ἐπάγγελμα «διδάσκων τὴν
ἑλλ(ηνικὴν) γλῶσσαν, τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν νεωτέραν γεωγραφίαν καὶ τὴν
καθολικὴν ἱστορίαν».⁴⁷ Διορίστηκε ἀμέσως στό Μεσολόγγι (1836-1837) καὶ
ἀκολούθως στή Μῆλο (1η Μαρτίου 1837 - Αὐγ. 1840), Σκόπελο (1840-
Σεπτ. 1841), Λαμία (1841-Νοέμβρ. 1843), Πάρο (1843-;), Σπέτσες (-
Φεβρ. 1847) καὶ Ἄνδρο (12 Φεβρ. 1847-1848). Στὴν Ἄνδρο, ὡς Α' διδά-
σκαλος τοῦ σχολείου, βρῆκε ἐχθρικό περιβάλλον ἀπὸ τοὺς λοιποὺς συναδέλ-
φους του, γεγονός πού τὸν ἀνάγκασε νά ζητήσει τὴ μετάθεσή του σέ ἄλλο
σχολεῖο. Τότε τοποθετήθηκε στὴν Ἀνδρίτσαινα, ἀλλ' ἀνέφερε (17-11-1848)
ὅτι ἀδυνατοῦσε νά μεταβεῖ μέ τὴν ἐπταμελῆ οἰκογένειά του. Τό αἴτημά του
ἔγινε δεκτό καὶ μετατέθηκε στή Λεβάδεια, ὅπου ἀνέλαβε καθήκοντα στίς 7
Ἰανουαρίου 1849 καὶ δίδαξε μέχρι καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου 1850. Ὅσο ὑπηρε-
τοῦσε στή Λεβάδεια ζητοῦσε μετάθεση σέ νησιωτικὴ ἢ παράλιο θέση. Ἡ
αἴτησή του ἱκανοποιήθηκε καὶ ἐπανατοποθετήθηκε στὴν Ἄνδρο (Ὀκτώβριος
1850) ὅπου ἔφτασε στίς 30 ἰδίου μηνός. Στίς 25 Ἰουλίου 1852 μέ ἀναφορά
πού ἔγραψε στή Σίφνο, ἀλλ' ὑπέγραψε ὡς διδάσκαλος Ἄνδρου, ζήτησε νά το-
ποθετηθεῖ στή Σύρο,⁴⁸ ὕστερ' ἀπὸ προσφορά ὑπηρεσιῶν «ἐν κώμαις καὶ πολί-
χναις» προκειμένου νά σπουδάσουν τὰ τέχνα του στὰ σχολεῖα της.

⁴⁶ Ἡ ἀναφορά Γ. Γεννάδιου γιά τίς διδασκαλικές ἱκανότητες τοῦ Ν. Κουλούρη.

«Ἐν Ἀθήναις
τὴν 25 Αὐγούστου 1836
Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας

Συστήνεται ὡς ἄξιος νά ἐπαγγέλεται τό διδασκαλικὸν ὁ Ν. Κουλούρης.
Ὁ Νικόλαος Κουλούρης, Σίφνιος, ἐσπούδασε τὴν Ἑλληνικὴν
γλῶσσαν, τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν νεωτέραν γεωγραφίαν καὶ τὴν καθολικὴν
ἱστορίαν ἐν Βουκουρεστίοις, ὅπου καὶ ἐδίδασκειν αὐτὰ εἰς τὴν γαλλικὴν
γλῶσσαν ἱκανὰ ἔτη. Παρουσιάσθεις εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὴν ἐξεταστικὴν
τῶν τῆς ἐλλληνικῆς γλῶσσης διδασκάλων, εὐρέθη ἱκανὸς νά διδάσκη τὰ
ἀνωτέρω μαθήματα εἰς τὰ Ἑλληνικά Σχολεῖα τοῦ Κράτους. Διὸ συσταί-
νεται ὡς τοιοῦτος εἰς τὴν Β(ασιλικήν) ταύτην Γραμματεῖαν.

Ἡ ἐξεταστικὴ τῶν διδ. Ἐπιτροπὴ
Γεώργιος Γεννάδιος.⁴⁶

Κατόπιν τούτου ἡ Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας, μέ τό ὑπ' ἀριθμ.
7682/2192/28-8-1836 ἔγγραφό της «δηλοποίησε» ὅτι παρέχεται ἡ ἀδεια
στόν Ν. Κουλούρη νά μετέρχεται τό διδασκαλικό ἐπάγγελμα «διδάσκων τὴν
ἑλλ(ηνικὴν) γλῶσσαν, τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν νεωτέραν γεωγραφίαν καὶ τὴν
καθολικὴν ἱστορίαν».⁴⁷ Διορίστηκε ἀμέσως στό Μεσολόγγι (1836-1837) καὶ
ἀκολούθως στή Μῆλο (1η Μαρτίου 1837 - Αὐγ. 1840), Σκόπελο (1840-
Σεπτ. 1841), Λαμία (1841-Νοέμβρ. 1843), Πάρο (1843-;), Σπέτσες (-
Φεβρ. 1847) καὶ Ἄνδρο (12 Φεβρ. 1847-1848). Στὴν Ἄνδρο, ὡς Α' διδά-
σκαλος τοῦ σχολείου, βρῆκε ἐχθρικό περιβάλλον ἀπὸ τοὺς λοιποὺς συναδέλ-
φους του, γεγονός πού τὸν ἀνάγκασε νά ζητήσει τὴ μετάθεσή του σέ ἄλλο
σχολεῖο. Τότε τοποθετήθηκε στὴν Ἀνδρίτσαινα, ἀλλ' ἀνέφερε (17-11-1848)
ὅτι ἀδυνατοῦσε νά μεταβεῖ μέ τὴν ἐπταμελῆ οἰκογένειά του. Τό αἴτημά του
ἔγινε δεκτό καὶ μετατέθηκε στή Λεβάδεια, ὅπου ἀνέλαβε καθήκοντα στίς 7
Ἰανουαρίου 1849 καὶ δίδαξε μέχρι καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου 1850. Ὅσο ὑπηρε-
τοῦσε στή Λεβάδεια ζητοῦσε μετάθεση σέ νησιωτικὴ ἢ παράλιο θέση. Ἡ
αἴτησή του ἱκανοποιήθηκε καὶ ἐπανατοποθετήθηκε στὴν Ἄνδρο (Ὀκτώβριος
1850) ὅπου ἔφτασε στίς 30 ἰδίου μηνός. Στίς 25 Ἰουλίου 1852 μέ ἀναφορά
πού ἔγραψε στή Σίφνο, ἀλλ' ὑπέγραψε ὡς διδάσκαλος Ἄνδρου, ζήτησε νά το-
ποθετηθεῖ στή Σύρο,⁴⁸ ὕστερ' ἀπὸ προσφορά ὑπηρεσιῶν «ἐν κώμαις καὶ πολί-
χναις» προκειμένου νά σπουδάσουν τὰ τέχνα του στὰ σχολεῖα της.

⁴⁶ Γ. Α. Κ. / ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 139 - Φάκ. 1, «οἱ ζητοῦντες διδασκαλικὰς θέσεις».

⁴⁷ Αὐτόθι.

⁴⁸ Αὐτόθι, τό σύνολο τῶν στοιχείων. Στὴ Θυρίδα 140 - Φάκ. 1, ἀναφορά του τῆς 17-5-1841 σχετικὴ μέ οικονομικὴ διαφορά του μέ κάποιον Ἰωάννη Κονταρίνη, ἀπὸταν βρισκόνταν καὶ οἱ δύο στό Βουκουρέστι.

Κουλούρης Νικόλαος Τιμοθέου.

Σχολάρχης Αίδηφου (1910) και Λεβαδείας (1911). Καθηγητής σε διάφορα Γυμνάσια και γυμνασιάρχης του 4ου Γυμνασίου Πειραιώς. Άπεβίωσε τον Μάιο του 1938.⁴⁹

Κουλούρης Παρθένιος, μοναχός.

Διδάσκαλος στην Κύθνο (1791-1809).

Κυλίτης Παῦλος.

Γεννήθηκε στο Κάστρο τό έτος 1865. Μετά τά σχολεία τής Σίφνου σπούδασε στο Γυμνάσιο Ἀθηνῶν και τό Διδασκαλεῖο ἐργαζόμενος ὡς κανδηλανάπτης σε ἐκκλησία. Μέ ἐφόδιο τό δίπλωμα τοῦ διδασκάλου πήγε στην Κωνσταντινούπολη, ὅπου, μέ τή βοήθεια τοῦ γυμνασιάρχου τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου Ἀλ. Ζαμαρία διορίστηκε διδάσκαλος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦ ἰδρύματος. Μέ συνεργασία τοῦ συναδέλφου του Κωνστ. Τουσόπουλου (ὁ ὁποῖος ἀργότερα ἀκολούθησε τό ἰατρικό ἐπάγγελμα), ἔγραφε μαθητικά βιβλία γιά χρήση τῶν μαθητῶν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων. Ἀπεβίωσε στην Αἴγυπτο σε νέα ἡλικία ἀπό στηθικό νόσημα.⁵⁰

Λαγός Δημήτριος.

Διδάσκαλος στην Κωνσταντινούπολη, φιλικός ἐταῖρος (1818).

Λοῖζος Φιλάρετος, ἱερομόναχος.

Διδάσκαλος στην Κωνσταντινούπολη. Ἀπεβίωσε τό 1781.

Λουκατάρης Γεώργιος τοῦ Α.

Γραμματοδιδάσκαλος στον Ἀρτεμῶνα (1863) «μέ μαθητάς 40, ἐξ ὧν 15 κοράσια». Ἀναφέρεται ὅτι οἱ μαθητές του «διδάσκονται συνδιδασκτικῶς τε και ἀλληλοδιδασκτικῶς τήν Ἀνάγνωσιν, τήν Γραφήν, Ἀριθμητικὴν, τά Ἱερά Μαθήματα και τήν Γραμματικὴν, τοῦ διδασκάλου τούτου ἰκανωτέρου ὄντος πάντων (τῶν λοιπῶν γραμματοδιδασκάλων) ὡς ὑπηρετήσαντος ἐν τῷ (Δημοτικῷ) Σχολείῳ ὡς παιδονόμου δώδεκα σχεδόν ἔτη».⁵¹

Ὁ Γεώργιος Λουκατάρης τοῦ Α. γεννήθηκε τό ἔτος 1826 και μαθή-

τευσε στο Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου (1836-1842).⁵² Μέ τίς γνώσεις πού ἀπέκτησε στο Σχολεῖο και μέ τήν προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν του ὡς παιδονόμου στο Δημοτικό Σχολεῖο ἐπί 12 χρόνια (1851-1863), κατά τά ὁποῖα ἀπέκτησε μεγάλην ἐμπειρία και πρόσθετες γνώσεις, ἀναδείχτηκε σε ἰκανό διδάσκαλο πού δίδασκε τούς μαθητές του κατά τά προγράμματα τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν.

143/19
Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῶν Σχολικῶν Ἑκκλησιαστικῶν

Ἐκτελεστοῦν τὸ ὑποβαλλόμενον
τὸ ἐξᾶγγελμα τοῦ Σχολιαρχοῦ
σου, ἀνακατάσταρα ἐξᾶγγελμα ἐξ
διορισμένου ἐξ ἑταίρου σου
σου, καὶ μέντι αἰὲς ἀπέστει
καὶ ὑποφέρει ἐπὶ τούτου μετ
την ἐνέκασιν, ἔδεν ἀναφερό
μενος πρὸς τὸ Ἱ. Ὑπουργεῖον
παρακαλῶν τὰ ἑταίρου σου ἐξ
τινα δέσιν, ἐν τῷ τῶν ἐξᾶ
σου

Ἐπισκοπικῶν μετ' ὅσον τὸ
αἰετοῦ ἀποδύεται Σίβας.
ἐν Σίφνῳ τῷ 15 Ἰουνίου 1850

Κ. Μανδελήν
Ἐκκλησιαστικῶν
Κ. Μανδελήν

Αἴτηση (15-6-1850) τοῦ Κ. Μανδελήν περί διορισμοῦ του.

49. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Ἰουνίου 1910, Ἰουλίου 1911 και Ἰουνίου 1938.

50. Ἐφημ. «Σιφνιακά Νέα», φ. Ἰανουαρίου 1960.

51. Σίμου Μιλτ. Συμειωνίδη, Περὶ τῆς καταστάσεως (1863) τῶν ἐν τῇ Νήσῳ Σίφνῳ Δημοτικῶν Σχολείων, ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου 1998.

52. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 93.

Μακράκης Ἀπόστολος τοῦ Μανουήλ.

Βλ. στοῦ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθήναι 1990, σελ. 325-326 καί «Σιφνιακά», τόμ. Γ', σελ. 96-97, ὅπου νέες μαρτυρίες γιά τά μαθητικά χρόνια τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου καί Φιλοσόφου.

Μακράκης Ἰωακείμ τοῦ Μανουήλ, ἱερομόναχος.

Γεννήθηκε τό 1827/28, κατά κόσμον Ἰωάννης. Μαθήτευσε στό Ἀλληλοδιδασκτικό Σχολεῖο Σίφνου (2 Ἰαν. 1836-1838) καί τό Ἑλληνικό (1838, 1841-1842).¹ Συνέχισε τίς σπουδές του στήν Κωνσταντινούπολη, στή Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης. Σέ «κατάλογο τῶν ἀποφοιτησάντων ἀπό τοῦ 1848» τῆς Σχολῆς καταγράφεται:

«Ἔτος 1858

64ος Διάκονος Ἰωακείμ Μακράκης, Σίφνιος, ἄριστα».²

Μετά τήν ἀποφοίτησή του ἄσκησε καθήκοντα ἱεροκήρυκα στήν Κρήτη καί κατόπιν ἐπέστρεψε στή Σίφνο, ὅπου ἱεράτευσε στό γενέθλιο χωριό του τῆς Καταβατῆς.³ Τό 1870 προσῆλθε στήν ἱερά μονή τῆς Παναγίας Βρυσιανῆς,⁴ ἀπό δέ τοῦ ἔτους 1882 δίδαξε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου.⁵

Μανδελένης Κωνσταντῖνος.

Δημοδιδάσκαλος Ἀνάφης ἀπό τοῦ ἔτους 1830, διορισμένος μέ ἀπόφαση τῆς τοπικῆς Δημογεροντίας καί, ἀργότερα, τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως (ἀπόφαση 7564/22-2-1835). Δίδαξε μέχρι τέλους Αὐγούστου 1839. Τό 1840 γύρισε στή Σίφνο καί ἴδρυσε, μέ κυβερνητική ἔγκριση, ἰδιωτικό Δημοτικό Σχολεῖο στόν Ἀρτεμῶνα πού λειτούργησε μέχρι τέλους Νοεμβρίου 1844 (Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Γ', σελ. 58-62). Σέ αἴτημα τοῦ Μανδελένη νά διοριστεῖ σέ κάποιο δημόσιο σχολεῖο, ἢ Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τόν προσκάλεσε, σύμφωνα μέ τό Νόμο, νά δώσει προηγουμένως ἐξετάσεις ἰκανότητος, ἀλλ' αὐτός «δέν ἐνεφανίσθη» (1847).⁶ Ἔτσι τοῦ γνωστοποιήθηκε (ἔγγραφο ὑπ' ἀριθμ. 5523/3-3-1847) ὅτι ἦταν ἀδύνατος ὁ διορισμός του σέ δημόσιο σχολεῖο, ἀλλά μπορούσε, ἄν

ἐπιθυμοῦσε, νά συστήσει «ἰδιαιτέρον σχολεῖον ἐπί διδάκτρους»⁷ πρᾶγμα πού ἐπεχείρησε στήν Ἄνω Σύρο, ὅμως χωρίς ἐπιτυχία.⁸ Μετά κι' αὐτήν τήν ἀποτυχία του, ζήτησε καί πάλι τόν διορισμό του σέ δημόσιο σχολεῖο, ἀλλά παρέμεινε ἐκτός ὑπηρεσίας μέχρι τοῦ ἔτους 1853 ἐπειδή, φαίνεται, δέν ἤθελε νά δώσει ἐξετάσεις. Στήν τελευταία, ἀπό 28-9-1853, αἴτησή του πρὸς τό Ὑπουργεῖο, τοῦτο πραγματοποιήθηκε μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 5204/4-10-1853 ἀπόφαση τόν διορισμό του στό Δημοτικό Σχολεῖο «ἐν Μεγάλῳ Χωρίῳ, τοῦ Δήμου Καλλίστης» τῆς Θήρας.⁹

Μανδελένης Νικόλαος τοῦ Κωνσταντίνου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1829. Ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος, διδάχτηκε «τά μαθήματα τῶν κυρίων καί βοηθητικῶν γνώσεων παρά τοῦ πατρός του εἰς Σίφνον (τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρω διδασκάλου), τά δέ τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου παρά τοῦ κ. Ν. Χρυσογέλου (προφανῶς κατά τή σχολαρχία τοῦ τελευταίου στή Σίφνο ἀπό 1842-1845), προυβιβασθεῖς δέ εἰς τό Γυμνάσιον (Σύρου) ἐμαθήτευσα ἐν ἔτος παρά τῷ καθηγητῇ κυρίῳ Ν. Φαρδούλη». Ἀκολούθως, πάντα κατά τόν ἴδιο, «ἀπῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς εὔρεσιν πόρου ζωῆς, ὅπου πρῶτον μέν μετῆλθον τόν οἰκοδιδάσκαλον» γιά ἓνα διάστημα, μέ σύσταση δέ τοῦ ἐκεῖ Διευθυντοῦ τῶν Ἀλληλοδιδασκτικῶν Σχολείων, «ἐστάλην παρ' αὐτοῦ, κατ' αἴτησιν τοῦ Ἁγίου Διδυμοτεῖχου, ἀλληλοδιδάσκαλος εἰς Διδυμότειχον, ὅπου ἔμεινα διδάσκων τρία ὀλόκληρα ἔτη». Πιεζόμενος ὅμως ἀπό τήν ἐκεῖ τουρκική Διοίκηση νά πολιτογραφηθεῖ Τοῦρκος ὑπήκοος, ἄν ἤθελε νά ἐξακολουθήσει τό ἐπάγγελμά του, προτίμησε νά ἐπιστρέφει τό 1856 στήν Ἑλλάδα.¹⁰

Ἀφοῦ ἔδωσε ἐξετάσεις στήν ἀρμόδια ἐπιτροπή τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν, ἀναγνωρίστηκε δημοδιδάσκαλος Γ' τάξεως μέ βαθμό «λίαν καλῶς 3 1/2» καί ἀριθμό διπλώματος 938/9-10-1856.¹¹ Δίδαξε «ἐπί 35ετίαν» στή Θήρα, Νάξο καί Σίφνο. Ἀπεβίωσε στίς 8 Ἀπριλίου 1902.¹²

Μανδελένης Πέτρος τοῦ Κωνσταντίνου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1833 (ἢ 1835). Ἀνευρίσκεται σπουδαστής τοῦ Δι-

7. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ/Θυρίς 143-Φακ. 12, ὅπου τό ὑπ' ἀριθμ. 7542/1944/29-7-1850 ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου, στό ὁποῖο τοῦ ὑπενθυμίζεται τό ὑπ' ἀριθμ. 5523/3-3-1847 ὅμοιο.

8. Βλ. ὑπόσημ. 6, ὅπου ἔγγραφο τοῦ Μαρτίου 1851 τοῦ Ὑπουργείου στό ὁποῖο ἀναφέρεται ὅτι «ἄλλαξεν ἐπάγγελμα».

9. Βλ. ὑπόσημ. 6.

10. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Νικολάου Κων. Μανδελένη, Διδασκάλου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα*, ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰουνίου 1998.

11. Αὐτόθι.

12. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1902.

1. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 83, 91.

2. «Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια», τόμ. 19/1899, σελ. 438.

3. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. Ὀκτωβρ. 1882.

4. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἡ Κυρία Βρυσιανή*, Ἀθήναι 1966, σελ. 52.

5. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. Δεκεμβρ. 1883.

6. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ/Θυρίς 143-Φακ. 4, «οἱ ζητοῦντες θέσεις».

δασκαλείου Ἀθηνῶν κατά τὰ ἔτη 1854-1855.¹³ Σέ πίνακα «ἐνιαυσίων ἐξετάσεων τῶν φοιτῶντων εἰς τό Διδασκαλεῖον» κατά τό 1854, Φεβρουαρίου 19, σημειώνεται ὅτι τοῦτος «ἀνεχώρησε μέ ἄδειαν καί δέν ἐνεφανίσθη πλέον» ἄν καί ἀκολουθοῦσε τότε τήν Γ' (ἀνωτέρα) τάξη. Σέ ὅμοιον πίνακα ἔτους 1855 καταγράφεται, περιέργως, στήν Α' τάξη.¹⁴ Ἀκόμη πιό περίεργο εἶναι ὅτι ἀνακηρύχθηκε δημοδιδάσκαλος πολλά χρόνια ἀργότερα, τό 1869-1870, ὅταν καταγράφηκε στόν κατάλογο ΟΖ' κατάταξης δημοδιδασκάλων μέ ἀριθμό 3219, «τριτοβάθμιος, τάξις Α', ἱκανότης πάνυ καλῶς» μετά δεύτερη ἐξέταση.¹⁵ Δίδαξε στή Σίφνο (1875) καί τήν Τήνο (1882).¹⁶ Τό 1902 ἀναφέρεται ὅτι εἶχε ἀποβιώσει πρό ἐτῶν.¹⁷

Μαντελένης Κλήμης.

Γραμματοδιδάσκαλος στό χωριό του Ἀρτεμῶνα (πρό 1822-1828).¹⁸ Στήν ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σίφνου κατά τό ἔτος 1828 καταγράφεται συζευγμένος «ἄνευ τέκνων». ¹⁹ Συνεπῶς δέν πρόκειται περί τοῦ διδασκάλου Ἀνδρου μοναχοῦ Κλήμη (1799-1813, βλ. στήν προηγουμένη ἐνότητα διδασκάλων μέ στοιχεῖο Κ), ἀλλά περί ἄλλου προσώπου.

Μαριδάκης Γεώργιος τοῦ Σοφοκλέους.

Καθηγητής Πανεπιστημίου - Ἀκαδημαϊκός (1889-1979). Βλ. Σίμου Μ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθήναι 1990, σελ. 329-330.

Μαρουδῆς Ἰάκωβος.

Γραμματοδιδάσκαλος στόν Ἀρτεμῶνα πρό τοῦ 1864. Τό ἔτος αὐτό δίδασκε «25 μαθητάς, ἐξ ὧν δέκα χοράσια». Ἡ διδασκαλία του περιορίζονταν στήν «ξηράν ἀνάγνωσιν κατά τό ἀρχαῖον ἰδίωμα».²⁰

13. Γ.Α.Κ./Ἀρχεῖον Γεν. Διευθυντηρίου, Ἔλεγχος 19ης Φεβρ. 1854 τῶν φοιτῶντων εἰς τό Διδασκαλεῖον Β'.

14. Αὐτόθι, καί ἔλεγχος ἔτους 1855.

15. Γ.Α.Κ./Κατάλογος τῶν δημοδιδασκάλων καί δημοδιδασκαλισσῶν κατά τό ἄρθρον 66 τοῦ Νόμου, ὅπου κατάλογος ΟΖ/1869-70.

16. Καρόλου Ἰω. Γκιών, *Ἱστορία τῆς Νήσου Σίφνου*, σελ. 170 καί ἐφημ. «Σίφνος», φ. Αὐγούστου 1882.

17. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1902.

18. «Σιφνιακά», τόμ. Ζ'/1999, σελ. 118, ὅπου ὁ «διδάσκαλος Κλήμης» συνεισέφερε τό 1822 γρόσια 10 ὑπέρ τῆς Ἐπαναστάσεως. Περὶ αὐτοῦ βλ. στόν ἴδιο τόμο, σελ. 100, ὅτι δάνεισε τό 1814 τό Κοινό Σίφνου.

19. Γ.Α.Κ./Γέν. Γραμματεία, Φάκ. 195.

20. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Περὶ τῆς καταστάσεως (1863) τῶν ἐν τῇ Νήσῳ Σίφνῳ Δημοτικῶν Σχολείων*, ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Νοεμβρίου καί Δεκεμβρίου 1998.

Μαρουδῆς Κωνσταντῖνος.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1827²¹ (ἢ 1824 κατά τούς μαθητικούς καταλόγους τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου).²² Μετά τό Ἑλληνικό συνέχισε τίς σπουδές του στό Γυμνάσιο Σύρου ἀπό τό ὅποιο ἀπεφοίτησε τό ἔτος 1847. Ἀκολούθως πῆγε στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου δίδαξε ἀπό τοῦ 1848-1862, ὅπως ἀναγράφεται στό μητρώο του, τό τηρούμενο στό Ἵπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν. Γύρισε στήν Ἑλλάδα τό 1863. Μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 7264/27-6-1863 ἀπόφαση τοῦ Ἵπουργείου διορίστηκε «βοηθός τοῦ ἐν Σερρίφῳ Ἑλληνικοῦ Σχολείου», θέση ἀπό τήν ὁποία ἀπολύθηκε μετά τριετία (ἀπόφ. 4858/15-7-1866). Ἐκτοτε καί ἐπί μία δεκαετία φαίνεται πῶς δέν δίδαξε σέ δημόσιο σχολεῖο. Μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 2305/19-3-1876 ὑπουργική ἀπόφαση ἐπαναδιορίστηκε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Μήλου, ἀλλ' ἀπολύθηκε σύντομα (ἀπόφ. 6492/23-8-1876) καί ξαναδιορίστηκε στή Σέριφο (ἀπόφ. 8463/13-10-1876). Ἀπό τή Σέριφο μετατέθηκε στό Σχολεῖο Ὑρίας-Πάρου (ἀπόφ. 6580/31-8-1878) καί ἀπ' αὐτό σ' ἐκεῖνο τῆς Σερίφου (ἀπόφ. 10161/5-12-1879).²³ Ἀπεβίωσε πρό τοῦ ἔτους 1909.²⁴

Μάτσας Γεώργιος.

Δημοδιδάσκαλος δίδαξε μετά τό 1846 καί ἐπί πολλά χρόνια στήν Ἀλληλοδιδασκτική Σχολή τῆς ἐνορίας Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου (τῶν Σχοινάδικων) τῆς Σμύρνης, πού ἦταν ἐξάρτημα τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς.²⁵

Μάτσας Ζαφείριος τοῦ Κωνσταντίνου.

Καθηγητής-γυμνασιάρχης, κατά τήν ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰανουαρίου 1905.

Μάτσας Ζωρζάκης.

Διδάσκαλος τῆς Σχολῆς Παναγίου Τάφου τῆς Σίφνου (1804-1808). Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. ΣΤ'/1998, σελ. 128.

*Μάτσας Ἰωάννης τοῦ Βίκτωρος.

Ἀπό τούς παλαιούς μαθητές τῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου τῆς Σίφνου. Δημοδιδάσκαλος, «ἐδιδάχθη τήν (ἀλληλοδιδασκτικήν) μέθοδον ἐν τῇ

21. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλον τῶν λειτουργῶν τῆς Παιδείας ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει, τόμος Β'/1-9-1868, σελ. 240α-β.

22. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 91.

23. Βλ. ὑποσημ. 21, ἀπό ὅπου τό σύνολο τῶν πληροφοριῶν.

24. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Φεβρουαρίου 1909.

25. Χρήστου Σωκρ. Σολομωνίδη, *Ἡ Παιδεία στή Σμύρνη*, Ἀθήνα 1964, σελ. 142.

της Σύρας Δημοσία Ἀλληλοδιδασκτικῆ Σχολῆ» καί πρῶτος διδάσκαλος τῆς ἀνιδρυμένης ὁμοίας «εἰς τό κατά τό χωρίον τοῦ Σταυρίου κείμενον Μονήδριον τοῦ Ἀγίου Ἀρτεμίου πρό ἑπτὰ ἤδη μηνῶν» (Ἀπρίλιο 1829), ἔγραφε στίς 12 Νοεμβρίου 1829 ἡ Δημογεροντία Σίφνου πρός τή Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.²⁶ Ὁ Ἰω. Μάτσας δίδαξε τότε μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1831, ὁπότε παραιτήθηκε λόγω μή καταβολῆς τῶν μισθῶν του. Μετά τήν παραίτηση καί τοῦ διαδόχου του Δημ. Σταυριανοῦ τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1832, μέ παρότρυνση τοῦ ἐπάρχου καί τῆς Δημογεροντίας, ἐπέστρεψε στό σχολεῖο τήν 1η Ὀκτωβρίου 1832. Στή δεύτερη αὐτή περίοδο προσφοράς τῶν ὑπηρεσιῶν του δίδαξε μέχρι τοῦ 1844 (βλ. τίς λεπτομέρειες στή «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 7 ἐπ.) Ἀκολούθως δίδαξε στή Σέριφο καί τή Φολέγανδρο (1848-1852).²⁷ Στίς 30 Ὀκτωβρίου 1853, ἐκτός ὑπηρεσίας εὐρισκόμενος, ζήτησε μέ ἀναφορά του ἀπό τό Ὑπουργεῖο νά τόν διορίσει «εἰς κατάλληλον τινά θέσιν». Ὅταν ὅμως τόν Μάιο τοῦ 1854 τοῦ ἀνακοινώθηκε ὁ διορισμός του στή Σίκινο, ἔγραφε στίς 29 Μαΐου πῶς «πρό τινων ἡμερῶν ἡσθένησα» καί δέν ἐπέτρεπε ἡ ὑγεία του νά δεχτεῖ «ἐπί τοῦ παρόντος διορισμόν» μέχρι νά θεραπευτεῖ. Ἐπεσύναψε μάλιστα καί γνωμάτευση τῆς 1-6-1854 τοῦ γιατροῦ Ἰωάννη Δημητριάδη, ὁ ὁποῖος βεβαίωσε ὅτι ἔπασχε ἀπό πλευρίτιδα καί ἔπρεπε νά ἀκολουθήσει θεραπευτική ἀγωγή γιά κάποιο διάστημα ἀκόμη.²⁸ Βραδύτερα, τό 1860, ἀνευρίσκεται νά διδάσκει καί πάλι στή Σίφνο, ἀλλά δέν πληρώνονταν τακτικά οἱ μισθοί του.²⁹ Τέλος, κατά μαρτυρία τῆς 26-6-1861 διατελοῦσε «Δημαρχεῶν» Σίφνου μέ τήν ιδιότητα τοῦ «Β' Δημαρχιακοῦ Παρέδρου».³⁰

Μάτσας Ἰωάννης τοῦ Α.

Καθηγητής τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης. Ἀπεβίωσε στή Χαλκίδα κατά Μάρτιο τοῦ 1898³¹ «εἰς ἡλικίαν 29 μόλις ἐτῶν».

Μάτσας Κωνσταντῖνος τοῦ Ζαφειρίου.

Γνωρίζουμε μόνον ὅτι διατελοῦσε μαθητής τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου

26. Συμεωνίδη, *Τά Γράμματα*, σελ. 33.

27. Γ.Α.Κ./Γεν. Διευθυντήριον, Γενικοί πίνακες τῶν καταχωρ. μηνιαίων ἐλέγχων τῶν Δημοτ. Σχολείων τοῦ Κράτους (κατά τά ἀντίστοιχα ἔτη).

28. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 132-Φάκ. 2, «Διορισμοί, παύσεις, μεταθέσεις καί παραιτήσεις τοῦ προσωπικοῦ».

29. Φυλλάδιο μέ τόν τίτλο «Ἐπιστολή πρός τόν Δήμαρχον Σίφνου», ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆ 16 Ὀκτωβρίου 1860, σελ. 14.

30. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 126.

31. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. Μαρτίου 1898.

Σίφνου κατά τά ἔτη 1841-1842³² καί ὅτι κατά τόν Μάρτιο τοῦ ἔτους 1898 χαρακτηρίζεται ὡς «ὁ πολὺκλαυστος Γυμνασιάρχης».³³

Μάτσας Κωνσταντῖνος τοῦ Πέτρου.

Δημοδιδάσκαλος. Στίς 11 Μαρτίου 1831 διορίστηκε στήν Ἀλληλοδιδασκτικῆ Σχολή Σαλαμῖνος (Ἀμπελακίων), χαρακτηρίζεται δέ «συμπολίτης τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας Ν. Χρυσογέλου».³⁴

Μάτσης Νικόλαος.

Διδάσκαλος στή Σχολή τῆς Ὀδησοῦ (1845-1854).³⁵

Μελισσᾶς.

Διδάσκαλος στό σχολεῖο τῆς Λίνδου-Ρόδου μετά τό 1848.³⁶ Ἴσως θά πρέπει νά θεωρήσουμε ὅτι τό ἐπώνυμό του ἦταν «Μελισσός», τό πολὺ γνωστό σιφναϊκό ἐπώνυμο ἀπό τά παλαιά χρόνια. Πολύ πιθανόν μάλιστα νά πρόκειται γιά τόν Ἰωάννη Ἄντ. Μελισσό, μαθητή τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου κατά τά ἔτη 1839-1840.³⁷

Μοσχόπουλος Ἀχιλλεύς.

Ἑλληνοδιδάσκαλος στήν Σχολή Διπλοκιοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὅταν σχολάρχης τῆς ἦταν ὁ Ἰωάννης Γρυπάρης (1892-1896), τόν ὁποῖο καί διαδέχτηκε. Ἀργότερα δίδαξε καί στήν Ἀθήνα ὡς καθηγητής Γυμνασίου.³⁸

*Μοσχόπουλος Νικηφόρος.

Μέ σιφναϊκή καταγωγή, γεννήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη τό 1874. Λόγιος, δημοσιογράφος, σημαίνων ἱστορικός καί διδάσκαλος. Τό 1893 συντάκτης τοῦ «*Νεολόγου*» ΚΠόλεως καί συνεργάτης ἐπί δεκαετία τῆς «*Moniteur Oriental*», ἀλλά καί ἄλλων ἐφημερίδων. Τό 1918 ἀνέλαβε τήν πολιτική διεύθυνση τῆς ἐφημερ. «*Spectateur d'Orient*». Τό 1922 κατῆλθε στήν Ἑλλάδα καί διορίστηκε στό Τμήμα Τύπου τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν. Τό 1934 ἀνέλαβε τή διδασκαλία τῆς Ἱστορίας τῆς

32. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 91.

33. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Μαρτίου 1898.

34. Εὐαγγελίδου, *Ἡ Παιδεία...*, Β', σελ. 33.

35. Αὐτόθι, σελ. 357.

36. Αὐτόθι, σελ. 112.

37. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 91.

38. Ἐφημερ. «Σιφναϊκά Νέα», φ. Μαΐου 1962.

Τουρκίας στην Πάντειο Ἀνωτάτη Σχολή Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. Ἐγγραφε σπουδαιότατες ἐργασίες:

- Τό ζήτημα τῶν Στενῶν, Ἀθῆναι 1926.
- Ἡ Ἀρμενία καί τό ἀρμενικόν ζήτημα, Ἀθῆναι 1928.
- Ἱστορία τῆς Βουλγαρίας, Ἀθῆναι 1929.
- Νοτιοσλαυία, Ἀθῆναι 1931.
- Ἱστορία τῶν Τούρκων (2 τεύχη), μαθήματα στήν Πάντειο Σχολή Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν.

- Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως κατά τούς Τούρκους ιστοριογράφους ἐν ἀντιπαραβολῇ καί πρὸς τούς Ἑλληνας ιστορικούς, Ἀθῆναι 1960 καί πολλά ἄλλα συγγράμματα, μελέτες, ἄρθρα κ.λπ. Ἀπεβίωσε τό ἔτος 1964.³⁹

Μπάος Γεννάδιος, ἱερομόναχος.

Διδάσκαλος στήν Κωνσταντινούπολη πρό τοῦ ἔτους 1853. Στίς 5 Ἰουνίου τοῦ ἔτους τούτου ἐκλέχτηκε ἀπό τήν Ἀδελφότητα τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Βενετίας διευθυντής τῆς ἐκεῖ Φλαγγινείου Σχολῆς μέ δύο βοηθοῦς, ἔφελνε δέ καί στόν ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἀπογοητευμένος ὅμως ἀπό τόν περιορισμένο ἀριθμό τῶν μαθητῶν καί τόν μικρό μισθό του, παραιτήθηκε πρό τοῦ Μαρτίου 1854 καί ἀνεχώρησε ἀπό τή Βενετία.⁴⁰

Μπάος Τζορτζάκης.

Διδάσκαλος τῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου τῆς Σίφνου (1796-1800). Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε' / 1995, σελ. 84 καί τόμ. ΣΤ' / 1998, σελ. 128.

Μπελτράν Ἐλένη

Ἀριστοῦχος δημοδιδασκάλισσα τοῦ Ἀρσακείου. Δίδαξε στά Δημοτικά Σχολεῖα Κάστρου (1920-1922) καί Ἀπολλωνίας (1922-1959). Ἀπεβίωσε στίς 13 Φεβρουαρίου 1959.⁴¹

Μυτιληναῖος Γεώργιος.

Ἀναφέρεται ὅτι «16ετής (περί τό 1818) μετέβη εἰς Ὀδησόν τῇ προσκλήσει τοῦ ἐκεῖ διαμένοντος πρωτοτόκου ἀδελφοῦ του καί ἐμαθήτευσεν

39. Ἐγκυκλοπαιδικό Λεξικό Πάπυρος-Λαρούς, τόμ. 10ος / 1964, σελ. 186.

40. Ἀρτέμιδος Ἐανθοπούλου-Κυριακοῦ, Ἡ Ἑλληνική Κοινότητα τῆς Βενετίας (1797-1866), Θεσσαλονίκη 1978, σελ. 234. Ἀθανασίου Ε. Καραθανάση, Ἡ Φλαγγινεῖος Σχολή τῆς Βενετίας, Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 312.

41. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Ἰουλ. 1920, Ὀκτ. 1922 καί ἔφημ. «Σιφνιακά Νέα», φ. Μαρτίου 1959.

ἐκεῖ». Μέ τήν ἔναρξη τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21 γύρισε στήν Ἑλλάδα καί «ὑπηρέτησεν ὡς διερμηνεὺς εἰς τόν ρωσικόν στόλον».⁴² Μετά τήν ἀπελευθέρωση, ἔχοντας ὑπόσχεση Ρώσου ἀξιωματικοῦ γιά οικονομική συμπαράσταση, θέλησε νά συνεχίσει τίς σπουδές του στήν Πετρούπολη, ἀλλ' ἡ ὑπόσχεση δέν τηρήθηκε καί ἀναγκάστηκε νά ξαναγυρίσει στήν Ἑλλάδα. Τότε διορίστηκε ὑγειονομικός ὑπάλληλος, σύντομα ὅμως παραιτήθηκε «καί ἐγένετο διδάσκαλος» στό Δημοτικό Σχολεῖο τοῦ Κάστρου.⁴³ Σέ ἀντιπολιτευτικό φυλλάδιο τῆς ἐποχῆς σημειώνεται ὅτι «δίδασκε εἰς μικρόν τι καί πεπαλαιωμένον ἐκκλησίδιον, τήν Παντάνασσαν», ἔλλειψαι σχολικοῦ κτιρίου. Ἡ θεμελίωση σχολικοῦ οἰκοδομήματος στό Κάστρο ἀποδίδεται στίς δικές του ἐνέργειες, ἡ δ' ἀποπεράτωσή του τό 1858 στήν οικονομική συνδρομή τῶν Σιφνίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅταν ἀπεβίωσε ὁ διδάσκαλος, κατά τήν ἐκφώνηση τοῦ ἐπικηδείου (στίς 2-11-1886), ὁ Νικόλαος Σακ. Βερνίκος ἀνέφερε ὅτι «εἰς τήν ἐπιμέλειαν καί φροντίδα αὐτοῦ ἡ κωμόπολις ὀφείλει τό Δημοτικόν Σχολεῖον, αὐτός πρῶτος θέσας τόν θεμέλιον λίθον, αὐτός ἐορτάσας τά ἐγκαίνια καί πρῶτος ἐν αὐτῷ εὐδοκίμως διδάξας».⁴⁴

Μυτιληναῖος Μαρῖνος τοῦ Γεωργίου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1848. Μαθητής τῆς Β' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου τό 1860, «ἐκ πατρὸς διδασκάλου» σημειώνεται στόν μαθητικό κατάλογο,⁴⁵ τέκνο δηλαδή τοῦ προηγούμενου. Ἀπό «μαθητῆς Γυμνασίου» ἔδωσε ἐξετάσεις καί ἀναδείχτηκε δημοδιδάσκαλος Β' τάξεως, μέ βαθμό ἄριστα καί ἀριθμό διπλώματος 3200 κατά τόν πίνακα ΟΖ' / 1869-70 κατατάξεως δημοδιδασκάλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν.⁴⁶ Ἄν δίδαξε τότε καί σέ ποῖο σχολεῖο, δέν γνωρίζουμε. Ἀναφέρεται ὅτι ἐγκαταστάθηκε, ἄγνωστο πότε, στήν Αἴγυπτο. Σύμφωνα μέ ἀνακοίνωση τῆς ἐφημερ. «Σίφνος», φ. τῆς 30-7-1892, ἐπέστρεψε στή Σίφνο «ὁ κ. Μαρῖνος Γ. Μυτιληναῖος, διδάσκαλος ἐν Ἰσμαηλία τῆς Αἰγύπτου, μετά τῆς ἀδελφῆς του κ. Αἰκατερίνης». Ἀπό τοῦ Ἰουλίου 1897-1910 δίδαξε στό Δημοτικό Σχολεῖο Ἀρτεμῶνος καί ἀκολούθως, μέχρι τοῦ 1920, στό σχολεῖο τῆς Ἀπολλωνίας.⁴⁷ Ἀπεβίωσε τό ἔτος 1924.⁴⁸

42. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Νοεμβρ. 1885.

43. Αὐτόθι.

44. Αὐτόθι.

45. «Σιφνιακά», τόμ. Η' / 2000, σελ. 135.

46. Γ.Α.Κ. / Κατάλογοι τῶν δημοδιδασκάλων καί δημοδιδασκαλισσῶν κατά τό ἄρθρο 66 τοῦ Νόμου.

47. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Ἰουλίου 1897, Αὐγούστου 1899, Ἰουλίου 1910 καί Ἰουλίου 1920.

48. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ὀκτ. 1924.

Ναθαναήλ, ιερομόναχος, Σιναΐτης.

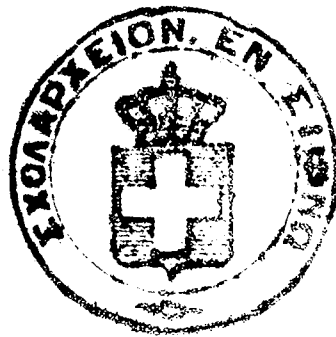
Διδάσκαλος στις ελληνικές Κοινότητες Καλκούτας και Δάκκας των Ίνδιων (1736-1810). Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1995, σελ. 124 και τόμ. Θ'/2001, σελ. 145-150.

Νικόλαος Σίφνιος.

Διδάσκαλος στην περιώνυμη Σχολή της Χίου κατά τό 1819. Τή μαρτυρία χρεωστούμε στον Άδαμάντιο Κοραή, ο οποίος έγραψε: «*Έμβηκεν εις τόν τόπον του (δηλ. του διδασκάλου Βαρδαλάχου) χρηστός και προκομένος νέος, Νικόλαος Σίφνιος*». Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1995, σελ. 124.

Νικόλαος Σίφνιος (β').

Και άλλος Νικόλαος Σίφνιος αναφέρεται διδάσκαλος στη Σύρο περί τό 1830, ο οποίος διατηρούσε ιδιωτικό σχολείο μέ 40 μαθητές. Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1995, σελ. 124.

Ο. Π. Ρ. Ο.

Όθωναϊός Ίγνάτιος.

Διδάσκαλος στη Σχολή Φαναρίου ΚΠόλεως - μητροπολίτης Έλασσώνος (1768-1816).

Όθωναϊός Ίωάννης του Γεωργίου.

Άνιψιός του άνωτέρω Ίγνατίου, γραμματοδιδάσκαλος στο Κάστρο, κατά την άπογραφή έτους 1828 (βλ. στον παρόντα τόμο), αλλά και κατά τό 1835/36, όποτε αναφέρεται ηλικίας «70 έτών, μέ 30 μαθητάς», τους όποιους δίδασκε, εκτός από γραφή-ανάγνωση, και «εις άλλα βιβλία αρχάς τινας, Άριθμητικήν και παρόμοια».¹

*Όθωναϊός Περικλής του Ίωάννου.

Γεννήθηκε τό έτος 1818 ή τό 1823 κατά τους μαθητικούς καταλόγους του Έλληνικού Σχολείου (βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 93). Μετά τό Έλληνικό, στο όποιο σπούδασε από τό 1835-1837, έγγράφηκε στο Γυμνάσιο Σύρου. Ός άπόφοιτός του προσκλήθηκε και δίδασκε ιδιωτικώς ένα έτος στο Έλληνικό Σχολείο Κύθνου (1843-1844)² και άκολούθως διορίστηκε στο Έλληνικό της Μυκόνου,³ όπου δίδασκε επί πέντε περίπου χρόνια μέ μεγάλη επιτυχία και πρόοδο των μαθητών του. Στίς 6-9-1849 μετατέθηκε στη Μήλο, γεγονός που ξεσήκωσε τίς διαμαρτυρίες των Μυκονίων.⁴ Από τή Μήλο μετατέθηκε στην Πάρο (ύπουργική άπόφαση ύπ' άριθ. 5069/3248/23-12-1849), άλλ' όπως φαίνεται ή μετάθεση ματαιώθηκε γιατί μέ τήν ύπ' άριθμ. 5452/240/30-1-1850 άπόφαση επανατοποθετήθηκε στη Μήλο.⁵ Τόν Άπρίλιο του 1850 μετατέθηκε στο Ναύπλιο και τόν Όκτώβριο του ίδιου χρόνου στη Χαλκίδα.⁶ Όταν τόν Όκτώβριο του 1851 μετατέθηκε στη Λιβαδειά, ζήτησε μέ αίτηση της 15-10-1851 νά μήν μεταβεί επειδή «*άσθενήσας ένεκα του θανάτου του προσφιλεστάτου άδελφου του*» έπαθε ή ύγεια του και προτιμούσε νά το-

1. Σακκή Δ. Α., *Η Έκπαίδευση στην έπαρχία της Μήλου κατά τά χρόνια της έθνικής άνεξαρτησίας*, Ε.Ε.Κ.Μ., τόμ. ΙΔ'/1993, σελ. 198.

2. Εύαγγελίδου, *Η Παιδεία*, Β', σελ. 52.

3. Γ. Α. Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 92 - Φάκ. 3, «διορισμοί, παύσεις, μεταθέσεις προσωπικού».

4. Αυτόθι, Θυρίς 32 - Φάκ. 15, όπου ή ύπ' άριθμ. 638/15-9-1849 διαμαρτυρία του Δημοτικού Συμβουλίου Μυκόνου.

5. Βλ. ύποσημ. 3. Τήν άπόφαση υπέγραψε ο συμπολίτης του Ύπουργός Έκκλησιαστικών Νικ. Χρυσόγελος.

6. Αυτόθι.

ποθετηθεί σε κάποια νησιωτική θέση και, συγκεκριμένα, στην "Υδρα".⁷ Η επιθυμία του ικανοποιήθηκε με τό υπ' αριθμ. 16704/15-10-1851 Βασ. Διάταγμα και τοποθετήθηκε «ὡς Β' διδάσκαλος» στην "Υδρα" και ἀπ' αὐτήν στην Μύκονο (Β.Δ. 18012/1-9-1852).⁸ Μετά τήν ἀφιξή του στη Μύκονο τοῦ γνωστοποιήθηκε ἡ προαγωγή και τοποθέτησή του στη Σπάρτη, ἀλλά ζήτησε νά μήν πάει και τοποθετήθηκε στη Λιβαδειά, ὅπου ἀνέλαβε καθήκοντα τήν 1 Φεβρουαρίου 1853.⁹ Τόν ἐπόμενο χρόνο μετατέθηκε και πάλι στην "Υδρα" (ἀπόφ. 14903/3112/15-10-1854).¹¹

Παλληκαράκης Ἰωάννης τοῦ Θεοδώρου.

Δημοδιδάσκαλος. Γεννήθηκε τό ἔτος 1818 ἢ 1820. Μαθητής τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ Σχολείου Σίφνου τόν Νοέμβριο τοῦ 1829 και τοῦ Ἑλληνικοῦ τό 1836.¹² Μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τό τελευταῖο, ἀναδείχθηκε δημοδιδάσκαλος Γ' τάξεως κατόπιν ἐξετάσεων (κατάλογος ΚΓ' κατατάξεως δημοδιδασκάλων).¹³ Πρωτοδιορίστηκε στίς 28 Μαΐου 1838 στό Δημοτικό Σχολεῖο Βρασιῶν-Κυνουρίας, ὅπου δίδαξε μέχρι τοῦ ἔτους 1841. Μετατέθηκε στά Δημοτικά Σχολεῖα Κύθνου (1841-1843), Μυκόνου (1844-ἀρχές 1847), Ἐρμιόνης και Κύθνου (1847-1849), Μυκόνου (1849-1853).¹⁴ Ὁ ἴδιος, σέ ἀναφορά του τῆς 5-2-1853, πρό τῆς τελευταίας τοποθέτησής του στη Μύκονο, δηλώνει ὅτι δίδαξε και στην ἐπαρχία Ἀηλαντίων (μεταξύ Χαλκίδας-Ἐρέτριας). Στην ἴδια ἀναφορά σημείωσε και τήν οἰκογενειακή του κατάσταση: «ἄγαμος μέ οἰκογένειαν τριῶν ἀτόμων, μήτηρ και δύο ὀρφαναί ἄγαμοι ἀδελφαί, διατρεφόμεναι ἐκ τοῦ μισθοῦ τῶν 50 δραχμῶν». ¹⁵ Ἡ μικρή ἀμοιβή του μέ 15ετῆ προσφορά ὑπηρεσιῶν και τά οἰκογενειακά του βάρη φαίνεται πώς τόν ἀνάγκασαν, μετά τό 1853, νά παραιτηθεῖ και μεταβεῖ στην Κωνσταντινούπολη ὅπου, ἐργαζόμενος ὡς διδάσκαλος, κατάφερε νά συστήσει δικό του ἰδιωτικό σχολεῖο. Σ' αὐτόν κατέφυγε τό 1869 και πρόσφερε ὑπηρεσίες,

7. Βλ. ὑποσημ. 4.

8. Αὐτόθι.

9. Αὐτόθι, Θυρίς 92-Φάκ. 18.

10. Αὐτόθι, Θυρίς 93. («Ὀρκοδοσία προσωπικοῦ») - Φάκ. 15, ὅπου ἀναφορά τῆς 12-2-1853 τοῦ Νομάρχου γιά τήν ἀφιξή και ὀρκοδοσία του.

11. Βλ. ὑποσημ. 4.

12. Σίμου Μιλτ. Συμειωμένη, Τά Γράμματα, σελ. 34 και «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 92.

13. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 53 - Φάκ. 3 (παλ. 109-7), «οἱ ζητοῦντες κληρικὴν ὑποτροφίαν», ὅπου ἡ ἀπόφαση διορισμοῦ του σέ ἀκριβές ἀντίγραφο (20-2-1839) τοῦ Δημάρχου Βρασιῶν.

14. Γ.Α.Κ./Γεν. Διευθυντήριον, ὅπου ἐτήσιοι πίνακες τῶν Δημοτικῶν Σχολείων και δημοδιδασκάλων.

15. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Θυρίς 92-Φάκ. 3, «Διορισμοί, παύσεις, μεταθέσεις προσωπικοῦ».

προκειμένου νά σπουδάσει, ὁ ὀρφανός Κων. Ἀπ. Διαλησιμᾶς, συγγενής τοῦ Παλληκαράκη ἀπό τή μητέρα του,¹⁶ ὁ μετά διακεκριμένος διδάσκαλος-λυκειάρχης. Ὁ Παλληκαράκης φαίνεται πώς διετήρησε τό σχολεῖο του στην ΚΠολη ἐπί πολλά χρόνια, μέχρι πού τό 1888 ἀναφέρεται «δημοδιδάσκαλος ἐν Σύρω».¹⁷

Πανώργιος Γεώργιος τοῦ Κωνσταντίνου.

Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας (1907).¹⁸ Διετέλεσε ἑλληνοδιδάσκαλος στην Κίμωλο μέχρι τοῦ ἔτους 1915,¹⁹ καθηγητής στό Γαύριο τῆς Ἄνδρου (1818)²⁰ στό Λεωνίδιο (1919-1921)²¹ και τό Γυμνάσιο Τσαρίτσανης.²²

Πανώργιος Σπυρίδων τοῦ Κωνσταντίνου.

Δημοδιδάσκαλος Σίφνου (1907-1912).²³

Παυλάκη Μαρία τοῦ Σταύρου.

Σπούδασε στό Ἀρσάκειο, τοῦ ὁποῦ ἀπεφοίτησε τό 1898 ἀριστοῦχος δημοδιδασκάλισσα. Τόν προηγούμενο χρόνο εἶχε τιμηθεῖ μέ τό Ράλλειο βραβεῖο γιά τήν ἐξαιρετική ἐπίδοσή της στά μαθήματα.²⁴

*Πρεζάνης Ἀνδρέας τοῦ Γεωργίου.

Μαρτυρίες γιά τόν ἀνωτέρω διδάσκαλο ἔχομε ἀπό τῆς ἐποχῆς τῶν σπουδῶν του στό Γυμνάσιο Ἀθηνῶν, ὑπό τόν Γ. Γεννάδιο, στό ὁποῖο ἐγγράφηκε τό ἔτος 1843. Ἀπό τούς ἀρίστους μαθητές σπούδασε μέ συνεχεῖς ὑποτροφίες «ὡς ἀξιώτατος τῆς χορηγίας ταύτης διά τήν ἐπιμέλειαν και εὐφυΐαν και χρηστοθήθειάν του». ²⁵ Στην ὑπ' αριθμ. 408/19-10-1844 ἀναφορά τοῦ Γενναδίου πρὸς τήν Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γιά τήν πρόοδο τῶν ὑποτρόφων μαθητῶν σημειώνεται ὅτι «κατά τάς γενικὰς

16. Ἐφημ. «Σίφνος», θέρος 1946 (ἀρ. φ. 171), σελ. 3 (πολυσέλιδο ἀφιέρωμα στόν Κων. Α. Διαλησιμᾶ).

17. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Αὐγούστου 1888.

18. Αὐτόθι, φ. Ἰουλίου 1907.

19. Αὐτόθι, φφ. ἀπό Ἰουλ. 1909 - Ἰαν. 1915.

20. Αὐτόθι, φ. Ἰουλ. 1918.

21. Αὐτόθι, φφ. Ἰουλ. 1919 και Ἰουν. 1921.

22. Αὐτόθι, φφ. Αὐγ. 1931.

23. Αὐτόθι, φ. Δέκ. 1907, ὅπου ἀναφέρεται ὁ διορισμός του στό Δημοτικό Σχολεῖο Ἀρρένων Ἀπολλωνίας και φφ. Ἰουλ. 1908 και Σεπτεμβρ. 1912, ὅπου ἀναδημοσιεύεται ἀπό τήν ἐφημ. «Παλιγγενεσία» τῆς Σύρου δημοσίευμα γιά τήν ἐντύπωση πού προκάλεσε ὁ Πανώργιος Σπυρ. στό Συνέδριο Δημοδιδασκάλων γιά τίς πλούσιες γνώσεις του κ.λπ.

24. Ἐφημερ. «Σίφνος», φφ. Ἰουλ. 1897 και Αὐγ. 1898.

25. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 205-Φάκ. 1, «Ἐπότροφοι Γυμνασίου Ἀθηνῶν», ὅπου τό ὑπ' αριθμ. 380/13-3-1844 ἐγγραφο τοῦ Γ. Γενναδίου.

έξετάσεις απήντησεν ὁ Ἀνδρέας Πρεζάνης εἰς πάντα κάλλιστα (δηλ. Ἑλληνικά, Μαθηματικά, Φιλοσοφίαν, Ἱστορίαν, Γαλλικά καὶ Λατινικά) καὶ προβιβάζεται ἐκ τῆς Β' εἰς τὴν Α' Γυμνασίου τάξιν». ²⁶ Ὡς μαθητῆς τῆς Α' (ἀνώτερης) τάξης κατὰ τὸ ἔτος 1845, ἐπῆρε μέρος στὸν «Ρωσσέτειο συναγωνισμό» πού εἶχε καθιερώσει «ὁ ἐν Βουκουρεστίοις Κόμης κ. Σ. Ρωσσέτος» γιὰ τὴ χορήγηση ὑποτροφῶν σὲ σπουδαστὲς καὶ ἤλθε πρῶτος κερδίζοντας ἔτσι τακτικὴ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση «ἵνα περὰν τὰς σπουδὰς του ἐν τῷ Β(ασιλικῷ) Πανεπιστημίῳ». ²⁷ Μετὰ τὴ μεγάλη ἐπιτυχία του, θέλησε τὸ καλοκαίρι νὰ δεῖ τοὺς δικούς του στὴ Σίφνο κι' ἐπῆρε ἄδεια ἀπουσίας ἀφίνοντας ἐπίτροπό του γιὰ τὴν εἰσπραξὴ τῆς ὑποτροφίας τὸν συμπολίτη του Ἰάκωβο Δραγάτη, γραφέα τῆς Γραμματείας Ἐκκλησιαστικῶν. ²⁸

Ὅταν ἐπέστρεψε στὴν Ἀθήνα ἔδωσε ἀπολυτήριες ἐξετάσεις κι' ἐπῆρε τὸ πτυχίον τοῦ Γυμνασίου, ἀμέσως δ' ἐγγράφηκε (1847) στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔχοντας τὴν ὑποτροφία Ρωσσέτου γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἐξόδων του. Ἀλλά, «μοχθηρὰ τις ραδιουργία, ἴσως καὶ διαβολή, διέκοψε» τὴν ὑποτροφία Ρωσσέτου ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1846, ²⁹ γεγονός πού τὸν ἀνάγκασε νὰ διακόψει τίς πανεπιστημιακὲς σπουδὲς του κατὰ τὸ ἴδιο ἀκαδημαϊκὸ ἔτος (1847-1848). ³⁰ Μὲ τὰ προσόντα πού ἤδη διέθετε, ἀπεφάσισε τότε νὰ ἀκολουθήσει τὸ διδασκαλικὸ ἐπάγγελμα. Κατ' ἀρχὴν διορίστηκε στίς 21 Φεβρουαρίου 1848 στὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο τῆς Κύθνου ³¹ καὶ στίς 16 Νοεμβρίου ἰδίου ἔτους μετατέθηκε σ' ἐκεῖνο τῆς Ἀνδρου. ³² Ἀκολούθως δίδασκε στὴν Ὑδρα, Σύρο, Σίφνο καὶ σὲ σχολεῖα

26. Αὐτόθι.

27. Αὐτόθι, Θυρίς 201-Φάκ. 1, «Ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Κράτει», ὅπου κοινὴ ἀναφορά (ἀπὸ 14-10-1846) Ἀνδρ. Πρεζάνη καὶ Παναγιώτη Κούζη (ὑποτρόφου τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου) πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν.

28. Βλ. ὑποσημ. 25, ὅπου ἡ ἐξουσιοδότηση:

«Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.

Ὁ ὑποφαινόμενος ἀναχωρῶν μὲ ἄδειαν τοῦ Γυμνασιάρχου διὰ τὴν πατρίδα μου, ἀποκαθιστῶ ἐπίτροπόν μου τὸν κ. Ἰάκωβον Δραγάτην διὰ νὰ ὑπογράψῃ ἀντ' ἐμοῦ τὰς καταστάσεις καὶ λαμβάνῃ τὴν σύνταξιν τῆς ὑποτροφίας μου τῶν μηνῶν Ἰουνίου, Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου.

Ἐν Ἀθήναις

τῆ 4 Ἰουλίου 1845

29. Βλ. ὑποσημ. 27.

30. Γ.Α.Κ./Θυρίς 118-Φάκ. 21 (φ), «Φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου-Κατάλογος αὐτῶν.

31. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 92-Φάκ. 16. «Διορισμοί, παύσεις καὶ μεταθέσεις τοῦ προσωπικοῦ», ὅπου τὸ Β.Δ. 9320/21-12-1848 τοῦ διορισμοῦ του καὶ Θυρίς 93-Φάκ. 12, «Ὁρκοδοσίαι κ.λπ.», τό, ἀπὸ 26-2-1848, πρωτόκολλο τῆς ὀρκοδοσίας του.

32. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1909.

διαφόρων πόλεων, ἀλλὰ καὶ «ἐν τῇ Δουλευούσῃ Ἑλλάδι καὶ κατ' οἶκον», ὅπως ἔγραψε ἡ ἔφημερ. «Σίφνος». ^{32α} Πράγματι, πρὸ τοῦ ἔτους 1860 εἶχε ἐγκατασταθεῖ στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου πρόσφερε τίς διδασκαλικὲς ὑπηρεσίες του, ἀλλ' ὅπως ὅλοι οἱ ἀπόδημοι Σίφνιοι, δὲν ἔπαψε νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ κοινὰ-πολιτικά πράγματα τῆς Σίφνου καὶ τῆς Ἑλλάδος, μὲ ἔντονη μάλιστα ἀνάμειξή του σ' αὐτά, ὅπως βεβαιώνει ἐντυπο φυλλάδιο πολιτικοῦ περιεχομένου μὲ τὸν τίτλο «Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Δήμαρχον Σίφνου», ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆ 16 Ὀκτωβρίου 1860, σελ. 1-16, ὑπογραφόμενον ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ἡ, ἐν συνεχείᾳ, κάθοδός του στὴν πολιτικὴ κονίστρα. Ὡς πολιτικὸς προσέφερε σημαντικὲς ὑπηρεσίες «παραβλέψας πολλάκις τὰ ἴδια συμφέροντά του ὑπὲρ τῶν κοινῶν». ³³ Ἐκλέχθηκε βουλευτῆς τῆς ἐπαρχίας Μήλου τέσσερις φορές, στίς ἐκλογές τοῦ 1862, 1874, 1881 καὶ 1885. ³⁴ Ὅταν βρισκόνταν ἐκτὸς Βουλῆς συνέχιζε τὸ διδασκαλικὸ ἐπάγγελμά του, σχολάρχης δὲ Σίφνου διετέλεσε ἀπὸ τὸ 1886-1890 (;) καὶ 1895-1896. ³⁵ Ἀπεβίωσε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1909. ³⁶

Πρεζάνης Ἰωάννης τοῦ Γεωργίου.

Ἀδελφός τοῦ προηγουμένου, φοίτησε, ἐπίσης, ἕνα χρόνο στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1848-1849) ³⁷ καὶ ἀκολούθως διορίστηκε ἑλληνοδιδάσκαλος μὲ τὴ βοήθεια τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νικ. Χρυσογέλου. Μὲ εἰσήγηση τοῦ τελευταίου ἐκδόθηκε Βασ. Δ/γμα τῆς 3-6-1850 μὲ τὸ ὅποιο τοποθετήθηκε ἑλληνοδιδάσκαλος στὸ Σχολεῖο Σκιάθου, μὲ παύση μάλιστα τοῦ ἐκεῖ διδασκάλου Μιχαήλ Ἰ. Βαφέως. ³⁸

Ἀφοῦ ἔδωσε «τὸν ὄρκον τῆς ὑπηρεσίας» ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργοῦ, «μετέβη ἔπειτα εἰς Σύρον, ὅθεν ἤλπιζεν εὐκολώτερον νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλὰ δι' ἀναφορᾶς αὐτοῦ τῆς 19 τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου ἐφανέρωσεν πρὸς ἡμᾶς», ἔγραψε ὁ Νικ. Χρυσόγελοσ πρὸς τὸν Νομάρχη Εὐβοίας, ὅτι «ἐνεκα τῶν ἀδιακόπως πνεόντων ἐναντίων ἀνέμων, ἐκωλύθη νὰ ἐκπλεύσῃ διὰ Σκιάθου, ἐζήτησε δὲ συγχρόνως (ἐπειδὴ σὲ λίγες ἡμέρες τελείωνε τὸ σχολικὸ ἔτος) ἄδειαν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν θέσιν του μετὰ τὰς

32α. Αὐτόθι.

33. Αὐτόθι.

34. Λεωνίδα Εὐκλ. Μπίστη, Ἀνάλεκτα ἀπὸ τὴν νεωτέραν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων 1843-1966, στὴν Ἐπετηρ. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τόμ. Ε' /1966, σελ. 518, 529, 537 καὶ 541.

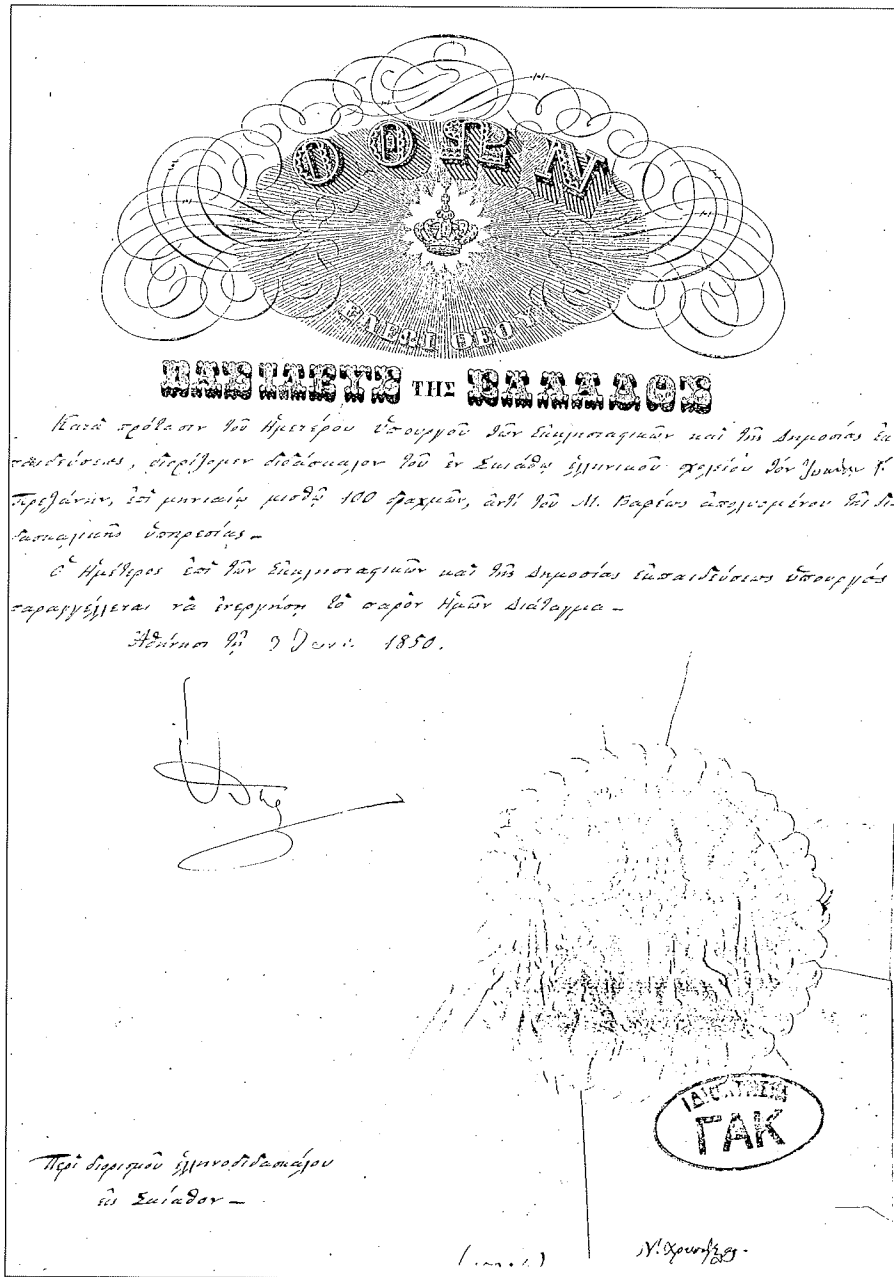
35. Ἐφημ. «Σίφνος», φφ. Νοεμβρ. 1886 καὶ Αὐγ. 1895, βλ. καὶ Πίνακα Σχολαρχῶν Σίφνου στὸν παρόντα τόμο.

36. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. Ἀπριλίου 1909.

37. Βλ. ὑποσημ. 30.

38. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ (1848-1854), Θυρίς 92-Φάκ. 16, «Διορισμοί, παύσεις καὶ μεταθέσεις τοῦ προσωπικοῦ».

Τό Β. Διάταγμα (3-6-1850) διορισμού στη Σκιάθο του Ίω. Γ. Πρεζάνη (μέ προσυπογραφή Ν. Χρυσογέλου).

διακοπές τῶν μαθημάτων...»,³⁹ ἡ ὁποία τοῦ χορηγήθηκε. Ἔτσι ἄρχισε τίς διδασκαλίες του στή Σκιάθο κατά τό νέο σχολικό ἔτος 1850-1851.

Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1851 ὁ διάδοχος τοῦ Χρυσογέλου στό Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν, μέ σχέδιο ἐγγράφου καί Βασ. Δ/τος πρός τόν βασιλέα, ἀνέφερε: «Ἐπί τοῦ προκατόχου μου κ. Ν. Χρυσογέλου ἐπαύθη ὁ κ. Μ. Βαφεύς, τότε διδάσκαλος εἰς τό Ἑλληνικόν Σχολεῖον Σκιάθου καί ἀντικατεστάθη ὑπό τινος νέου, Ἰωάννου Γ. Πρεζάνη καλουμένου, συγγενοῦς ὄντος, ὡς μανθάνω τοῦ μνησθέντος Ὑπουργοῦ» καί ζήτησε τήν παύση τοῦ Πρεζάνη καί ἐπαναδιορισμό τοῦ Βαφέα.⁴⁰ Δέν γνωρίζουμε ποιάν ἐξέλιξη εἶχε τό ζήτημα, οὔτε ἂν ὁ Πρεζάνης δίδαξε σέ ἄλλο σχολεῖο.

Πρεζάνης Σταῦρος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἑλληνοδιδάσκαλος· δίδαξε στή Σίφνο (1896-1897, 1899-1901, 1905-1908, 1914),⁴¹ τήν Κέα (1897-1899, 1909, 1914),⁴² τήν Τήνο (1901-1905)⁴³ καί τή Νάξο (1923).⁴⁴

Προβελέγγιος Ἀριστομένης.

Βλ. Σίμου Μ. Συμεωνίδη, Ἱστορία τῆς Σίφνου, Ἀθήναι 1990, σελ. 326.

Προβελέγγιος Κωνσταντῖνος τοῦ Γεωργίου.

Βλ. Σίμου Μ. Συμεωνίδη, Ἱστορία τῆς Σίφνου, Ἀθήναι 1990, σελ. 328-329. Βλ., ἐπίσης, τοῦ Ἰδίου, Μή ἀποδοχή πανεπιστημιακῆς ἔδρας ἀπό τόν Κων. Προβελέγγιο, ἐφημ. «Σίφνος», φ. Μαΐου 1998.

Ρωμάνος Γαβριήλ, ἀρχιμανδρίτης.

«Ἄνθρωπος παιδείας μετέχων» κατά τόν Νικ. Χρυσόγελο. Γενικός ἐπιστάτης τῆς Μητροπόλεως Σίφνου (1825).

Ρωμάνος Ἀντώνιος τοῦ Κ.

Βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἱστορία τῆς Σίφνου, Ἀθήναι 1990, σελ. 330.

39. Αὐτόθι, τό ὑπ' ἀριθμ. 7483/1747/6-7-1850 ἐγγραφο τοῦ Ν. Χρυσογέλου πρός τόν Νομάρχη Εὐβοίας.

40. Αὐτόθι.

41. Ἐφημερ. «Σίφνος» φφ. Νοεμβρ. 1896, Ἰαν. 1897, Αὐγ. 1899, Σεπτ. 1901, Φεβρ. 1905, Ἀπρ.-Ἰουλ. 1908, Ὀκτ. 1914.

42. Αὐτόθι, φφ. Αὐγ. 1897, Αὐγ. 1899, Ἀπρίλ. 1908.

43. Αὐτόθι, φφ. Σεπτ. 1901, Φεβρ. 1905.

44. Αὐτόθι, φ. Ἰουλ. 1923.

Σουδιανός Μελέτιος.

Διδάσκαλος (1903). Ἡ πληροφορία μᾶς παραδίδεται ἀπὸ τὸν Γυμνασιάρχη Γεώργιο Θ. Γαϊτάνο, ὁ ὁποῖος, ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου του «*Περὶ τῆς Νήσου Δήλου*», ἐν Ἐρμούπολει Σύρου 1903, σημείωσε γιὰ τὸν παραλήπτη:

«*Κον Μελέτιον Σουδιανόν, διδάσκαλον. Γ.Θ. Γαϊτάνος*».

Πρόκειται, προφανῶς, γιὰ μέλος τῆς γνωστῆς σιφναϊκῆς οἰκογένειας τῶν Σουδιανῶν, γιὰ τὸ ὅποιο δὲν ἔχομε ἄλλες πληροφορίες. Τὸ ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου τοῦ Γ. Γαϊτάνου σώζεται στὸ Ἀρχεῖο μας. (βλ. πανομοιότυπο τοῦ ἐξωφύλλου καὶ τῆ σημείωση στὰ «*Σιφνιακά*», τόμ. Β/1992, σελ. 19).

Σπεράντσα-Παπαγεωργίου Ἑλένη.

Διδασκάλισσα στὴ Σμύρνη ἀπὸ τὰ μισὰ τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ ἐξῆς σέ σχολεῖα τῶν προαστίων. Διηύθυνε τὴ Δημοτικὴ Σχολὴ Καλλιθέας (Καραντίνας) πού περιλάμβανε πλῆρες δημοτικὸ μέ νηπιαγωγεῖο καὶ πρώτη γυμνασιακὴ τάξη. Εἶχε δύο διδασκάλους καὶ ἑπτὰ διδασκάλισσες, πού δίδασκαν πολυάριθμους μαθητές, 231 ἀγόρια καὶ 208 κορίτσια μίᾳ χρονιά. Ἀργότερα παντρεύτηκε τὸν ἐξαίρετο παιδαγωγὸ Πελοπίδα Παπαγεωργίου, ὁ ὁποῖος διηύθυνε ἐπὶ πολλὰ χρόνια τὴ μεικτὴ πλήρη δημοτικὴ σχολὴ μέ νηπιαγωγεῖο (230 μαθητές) στὴν Ἐνόπη (Γκιόζ Τεπέ), στήν ὁποία συνέχισε νὰ διδάσκει καὶ διευθύνει μέ τὸν σύζυγό της ἡ Ἑλένη.⁴⁵

Σπεράντσα Ὀλγα.

Διδασκάλισσα τοῦ Ὀμηρείου Παρθεναγωγείου Σμύρνης.⁴⁶

Σπεράντσα Γεώργιος.

Διδάσκαλος, κατ' ἀναγραφή τῆς ἔφημερ. «*Σίφνος*», φ. Ἰουλίου 1888. Ἄγνωστο ἂν πρόκειται γιὰ τὸν Σπεράντσα Γεώργιο τοῦ Α., πού γεννήθηκε τὸ ἔτος 1823 καὶ παρακολούθησε μαθήματα στὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο Σίφνου ἀπὸ τὸ 1835-1836.⁴⁷

*Σπεράντσα Θεοδόσης τοῦ Κωνσταντίνου.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1888 στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου εἶχαν ἐγκατασταθεῖ οἱ γονεῖς του. Πτυχιούχος τῆς Φιλολογίας (1910), σχολάρχης Ἄνδρου 1911-1914 καὶ καθηγητῆς στὴ Βαρβάκειο Σχολὴ (1915-1916). Παιρατήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκπαίδευση τὸ 1916 καὶ ἀνέπτυξε ποικίλες ἄλλες

45. Χρήστου Σωκρ. Σολομωνίδη, *Ἡ Παιδεία στὴ Σμύρνη*, Ἀθήνα 1961, σελ. 34.

46. Αὐτόθι, σελ. 275.

47. «*Σιφνιακά*», τόμ. Γ'/1993, σελ. 93.

δραστηριότητες σέ καίριους πολιτικούς τομεῖς, ἀλλὰ καὶ στὴ Λογοτεχνία καὶ Ποίηση. Βλ. λεπτομέρειες στοῦ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθήναι 1990, σελ. 327.

Σπεράντσα Ἰωάννης.

Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας, καθηγητῆς τῶν Ἐκπαιδευτηρίων «*Σωτῆρος*» τοῦ Κων. Α. Διαλησμᾶ (1908-1909).⁴⁸

Σπεράντσα Νικόλαος.

Βλ. «*Σιφνιακά*», τόμ. Ζ'/1999, σελ. 135-153, ὅπου καὶ ἡ βιβλιογραφία.

Σπεράντσα Νικόλαος.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1810. Κατὰ τὰ σημειούμενα στὸν ὑπό στοιχεῖο Δ' τῆς 31-1-1836 «*ἐλέγχο προεξετάσεων τῶν ὑποψηφίων δημοδιδασκάλων*», τοῦτος «*ἐδιδάχθη Ἑλληνικὰ μαθήματα διακεκομένως καὶ ἐσχάτως ἐμαθητεύθη καὶ εἰς Σύρον, εἰς τὸ Γυμνάσιον· ἀλλ' ἔχων πρό πολλοῦ ἀφημένα τὰ μαθήματά του, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκριθῆ ἐξεταζόμενος, κατὰ τὴν αἴτησίν του, ὡς διδάσκαλος· γίνεται δεκτὸς ὡς διδασκαλιστῆς*». Σύντομα ὁμως, τὴν 1 Φεβρουαρίου 1836, ἐγκρίθηκε «*νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ Διδασκαλεῖον ὡς μαθητῆς*» μέ ὑποτροφία.⁴⁹ Ἀπεφοίτησε τὸ 1838 καὶ διορίστηκε ἀμέσως διδάσκαλος στὸ Βόθωνα-Θήρας καὶ τὸν ἐπόμενο χρόνο 1839 Καλλίστης τοῦ ἴδιου νησιοῦ.⁵⁰ Στίς 24 Ἰουλίου 1839, χωρὶς νὰ ἀναφέρεται ἡ αἰτία, χειροδίκησε κατὰ δύο κατοίκων τοῦ Βόθωνα, γεγονός γιὰ τὸ ὅποιο δικάστηκε στὸ Πταισματοδικεῖο Καλλίστης-Ἐμπορίου καὶ καταδικάστηκε «*εἰς ὀκτῆμερον κράτησιν*».⁵¹ Γιὰ τὴν περαιτέρω διδασκαλικὴ πορεία του δὲν ὑπάρχουν ἄλλες πληροφορίες.

Σπεράντσα Νικόλαος.

Διδάσκαλος πρό τοῦ ἔτους 1872 στὴν ἀνδρουμένη ἀπὸ τὸ 1836 Σχολὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης Σμύρνης, στὴ συνοικία Μπογιατζήδικα. Τὸ 1872

48. Κώνστ. Α. Διαλησμᾶ, *Ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀθανασία τοῦ ἀνθρώπου*, ἐν Ἀθήναις 1909, σελ. 92 [Ἀριθ. 1 τῆς Σειρᾶς χρησίμων βιβλίων τῶν Ἐκπαιδευτηρίων «*Σωτῆρος*»]

49. Γ.Α.Κ./Γενικόν Διευθυντήριον, «*Ἐλέγχος Δ'/31-1-1836 τῶν προεξετάσεων τῶν φοιτῶντων εἰς τὸ Διδασκαλεῖον*».

50. Γ.Α.Κ./Αὐτόθι, Πίνακες τῶν Δημοτικῶν σχολείων τῶν ἐτῶν 1838, 1839.

51. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 156-Φάκ. 1, «*Γενικά τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ διδασκάλων τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων*». Ἀμέσως μετὰ τὴν καταδίκη του ὁ Ν. Σπεράντσα προσκλήθηκε νὰ μεταβεῖ στὴν Ἀθήνα (Διαταγὴ 2784/30-7-1839). Βλ. ΓΑΚ/ΓΕΔΕ/(1833-1848), Θυρίς 163-Φάκ. 13 (παλ. θ. 114-φ. 19).

ή Σχολή, πού στεγάστηκε σέ νέο κτίριο, άπετέλεσε έξάρτημα τής Εύαγγελικής Σχολής και ό Σπεράντσας συνέχισε τήν προσφορά τών ύπηρεσιών του. Συνέγραψε μάλιστα και είκονογραφημένο άναγνωστικό βιβλίο μέ τίτλο «Αί περιπέτειες τής παιδικής ήλικίας».⁵²

Σπεράντσας Παναγιώτης του Ζαννή.

Γεννήθηκε τό έτος 1824 ή 1826. Άπεφοίτησε του Έλληνικού Σχολείου Σίφνου τό 1842/1843, όταν σχολάρχει ο θετός του Νικόλ. Σπεράντσας, προφανώς άδελφός του πατέρα του.⁵³ Δύο χρόνια άργότερα προσήλθε στό Διδασκαλείο Άθηνών για νά γίνει δημοδιδάσκαλος. Κατά τήν προεξέταση του καταγράφηκε στόν Κατάλογο ΑΒ'/1845, στόν όποιο σημειώθηκε «ένθυμεϊται», δηλ. δέν είχε λησμονήσει όσα είχε διδαχτεί και ήταν ικανός νά παρακολουθήσει τά μαθήματα του Διδασκαλείου.⁵⁴ Μετά τήν άποφοίτησή του διορίστηκε υποδιδάσκαλος «εις τό έν Έρμουπόλει Β' σχολείον τών άρρένων» πού διηύθυνε ό Ίω. Βλαστός.⁵⁵ Στίς 26 Δεκεμβρίου 1849, μέ τήν ύπ' αριθμ. 3885/3263 άπόφαση του Ύπουργού Έκκλησιαστικών παύθηκε τής ύπηρεσίας και στή θέση του διορίστηκε ό συμπατριώτης του Άπόστολος Δεπάστας, σ' αυτόν δέ δόθηκε ύπόσχεση νέου διορισμού του.⁵⁶

Όταν τόν επόμενο χρόνο ανέλαβε Ύπουργός τών Έκκλησιαστικών ό Νικ. Χρυσόγελος, ό Παναγ. Σπεράντσας, μέ τήν, από 11-4-1850, άναφορά του ζήτησε «τήν άδειαν συστάσεως ιδιωτικού άλληλοδιδασκτικού σχολείου έν Έρμουπόλει», έπειδή οι θέσεις πού μέχρι τότε του είχαν προταθεί βρίσκονταν «μακράν τής πατρίδος του», ένω οι οικογενειακές άνάγκες του τόν άνάγκαζαν «νά διαμένει πλησίον της».⁵⁷ Ό Χρυσόγελος ικανοποίησε τό αίτημά του μέ τήν ύπ' αριθμ. 6414/932/11-4-1850 άπόφαση, μέ τήν όποία του γνωστοποιούσε: «Σοί παραχωρεϊται, κατά τήν αίτησή σου, ή άδεια του νά συστήσης εις Έρμούπολιν ιδιαίτερον σχολείον τών άρρένων, επί διδάκτρους, μέ τήν ύποχρέωσιν του νά συμμορφώνεσαι άκριβώς μέ τάς περί δημοδιδασκαλίας διατάξεις...».⁵⁸

Σπεράντσας Στέλιος του Γεωργίου.

Γεννήθηκε τό έτος 1888 στή Σμύρνη, από πατέρα Σίφνιο. Καθηγητής τής όρθοδοντικής στό Πανεπιστήμιο Άθηνών και λογοτέχνης. Μέ πλούσια έπιστημονική και λογοτεχνική παραγωγή, έγραψε άκόμη άναγνω-

52. Σολομωνίδη, ό.π.π., σελ. 141.

53. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 93.

54. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 204-Φάκ. 1, «Ύπότροφοι έντός Ελλάδος».

55. Γ.Α.Κ./ΥΔΕ (1848-1853), Θυρίς 143-Φάκ. 4, «οί ζητούντες θέσεις».

56. Αυτόθι, όπου ή ύπουργ. άπόφαση 3885/3263/23-12-1849 και ή σχετική, μνεία τής ύπηρεσίας του στή Σύρο.

57. Γ.Α.Κ., Αυτόθι, φάκ. 18.

58. Αυτόθι.

στικά του Δημοτικού Σχολείου και του Γυμνασίου, από τά όποια τά δεύτερα βραβεύτηκαν. Άπεβίωσε τό 1962.⁵⁹

Σταυριανός Γεώργιος του Άντωνίου.

Γεννήθηκε τό έτος 1826. Σπούδασε στά σχολεία τής Σίφνου, Άλληλοδιδασκτικό (1836-1838) και Έλληνικό (1838-1842)⁶⁰ και άκολούθως σέ Γυμνάσιο, άγνωστο ποιό, μετά τό όποιο εισήλθε στόν εκπαιδευτικό κλάδο. Στίς 17-9-1849 έδωσε ένώπιον του Ύπουργού Έκκλησιαστικών Δ. Καλλιφρονά τόν όρκο τής ύπηρεσίας (μετά τόν διορισμό του μέ Β. Δ'/γμα τής 3 Σεπτεμβρίου 1849) ως Β' διδασκάλου του Έλληνικού Σχολείου Κέας.⁶¹ Καθήκοντα ανέλαβε στίς 28 ίδιου μηνός και δίδαξε μέχρι τής 8ης Ίανουαρίου 1851, όποτε άνεχώρησε για τή Σέριφο, στό σχολείο τής όποίας μετατέθηκε τότε. Μέ τήν άπόφαση τής μετάθεσής του στή Σέριφο προβιβάστηκε και στόν βαθμό του διδασκάλου Β' τάξεως.⁶²

Σταυριανός Δημήτριος.

Ό Δημήτριος Σταυριανός, από τούς παλαιούς μαθητές τής Σχολής του Άγίου Τάφου τής Σίφνου, έσπευσε από τούς πρώτους στό κάλεσμα του Κυβερνήτη Ίω. Καποδίστρια προς τούς νέους νά εκπαιδευτούν στήν άλληλοδιδασκτική μέθοδο στό νεοσύστατο Πρότυπο Σχολείο Αιγίνης, προκειμένου νά επανδρώσουν τά άλληλοδιδασκτικά σχολεία. Ό Ίδιος έγραψε στίς 25 Ίουλίου 1832: «Διδαχθείς εις Αϊγιναν τήν άλληλοδιδασκτικήν μέθοδον κατά τό παραδεχθέν από τήν Κυβέρνησιν σύστημα του Σαραζίνου, μετέρχομαι τό επάγγελμα του άλληλοδιδασκάλου εις ταύτην τήν νήσον (Σίφνον) κατά τό όποιον φέρω άποδεικτικόν τής, επί τής προπαιδείας, επιτροπής».⁶³

Ό Δ. Σταυριανός είχε διαδεχτεί στό Άλληλοδιδασκτικό Σχολείο Σίφνου τόν Ίωάννη Βιτ. Μάτσα, μετά τήν παραιτηση του τελευταίου, τόν Ίανουάριο του 1832.⁶⁴ Δίδαξε μέχρι του Σεπτεμβρίου του ίδιου χρόνου και παραιτήθηκε κι' αυτός έπειδή έμεναν άπλήρωτοι οι μισθοί του.⁶⁵ Μετά τίς άναφορές του προς τή Γραμματεία Έκκλησιαστικών πέτυχε τόν έφοδιασμό του Σχολείου του μέ σημαντικό αριθμό βιβλίων πού έστερεϊτο.

Συργιάννης Κωνσταντίνος.

Γραμματοδιδάσκαλος στό Κάστρο (1824-1828).

59. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ίστορία τής Σίφνου, Άθήναι 1990, σελ. 327-328.

60. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 65 και 93.

61. Γ.Α.Κ./ΥΔΕ (1848-1854), Θυρίς 93-Φάκ. 18. «Όρκοδοσία του προσωπικού».

62. Αυτόθι, όπου και ή λοιπή άλληλογραφία.

63. Γ.Α.Κ./Ύπουργ. Παιδείας. Φάκ. Ίουλίου 1832 (Β'-ν-7-δ', Σχολικά).

64. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 11.

65. Αυτόθι, σελ. 18 και 30.

Τζινιέρης Νικόλαος

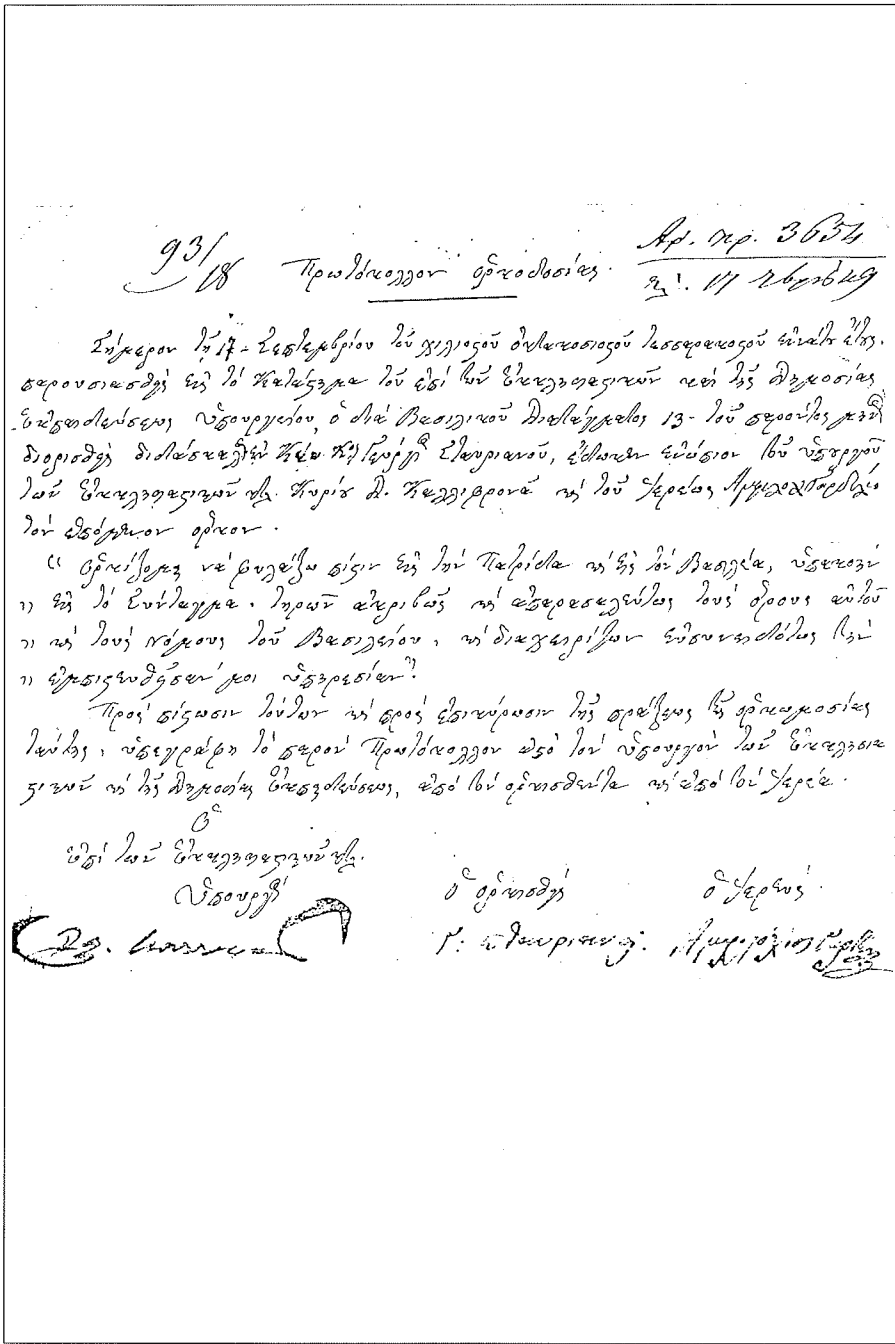
Δημοδιδάσκαλος στή Μ. Άσία, στό Άλληλοδιδασκατικό σχολείο τής Κίου, στήν έπαρχία Βιθυνίας, από τοῦ έτους 1871. Στήν ὑπ' αριθμ. 33/Δ.13/25-1-1872 έκθεση τοῦ Έλληνα Ὑποπροξένου στήν Προῦσα Ἴω. Περιδικάρη πρός τό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ἀναφέρεται: στό σχολείο τής Κίου, «ἀπολυθέντος τοῦ ἀλληλοδιδάκτου Γεωργίου Μπάου, ἐκ Μήλου, μετά τάς ἐξετάσεις (τοῦ 1871), ἀντεκατεστάθη ὑπό τοῦ κ. Κωνσταντίνου Γεωργαλά, ἐκ Κορίνθου, προσλαβόντος ὡς βοηθόν του τόν, ἐκ Σίφνου, Νικόλαον Τζινιέρην» γιά τή διδασκαλία τῶν 240 μαθητῶν τής ἐκεῖ ἑλληνικῆς παροικίας.¹

Θεωροῦμε ὅτι πρόκειται γιά τόν μαθητή τής Α' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου κατά τό σχολικό ἔτος 1860-61 Ν. Ζενιέρη, ἡλικίας τότε 13 ἐτῶν, δηλ. γεννηθέντα τό ἔτος 1847.²

Τριαντάφυλλος Αύγερινός τοῦ Γεωργίου.

Δημοδιδάσκαλος καί Ἑλληνοδιδάσκαλος. Γεννήθηκε τό ἔτος 1811 στό Ἐξάμπελα.³ Μαθητής τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου τό 1829.⁴ «Ἐμαθε τά Κοινά εἰς τήν πατρίδα του, ὅπου ἄρχισε καί τά Ἑλληνικά πρό πέντε ἐτῶν (1826), τά ὅποια ἠκολούθησεν ἐκ διαλειμμάτων. Ἐσχάτως ἐπαρ- δίδετο τόν Περί στεφάνου Λόγον τοῦ Δημοσθένους καί Συντακτικόν. Κατατάσσεται εἰς τήν Α' τοῦ Κεντρικοῦ» Σχολείου Αἰγίνης στίς 20 Μαρτίου 1831.⁵ Πρό τοῦ ἔτους 1835 δίδασκε στό ἀλληλοδιδασκατικό σχολείο Κτικά- δου τής Τήνου καί ἀπό 26 Μαρτίου 1835 στό ὅμοιο τής Κιμῶλου μέχρι τής 25 Μαΐου 1838, γενομένης δεκτῆς τής παραίτησῆς του γιά λόγους οἰκονομικούς καί ἄλλους, πού ἔχουμε ἤδη περιγράψει λεπτομερῶς.⁶ Μετά ταῦτα, ἀφοῦ ἔδωσε ἐξετάσεις ἐπαγγελματικῆς ἱκανότητος, κατά τόν Νόμο, διορίστηκε καί πάλι στήν Τήνο, στό σχολείο Τριποτάμου, τόν Δεκέμ- βριο τοῦ 1839, ὅπου δίδαξε μέχρι τοῦ 1844⁷ καί ἀπό τό 1844 Ὀκτώβριο

1. Ἱστορικό Ἀρχεῖο Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν, Φάκ. 1872/77/2.
2. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 134.
3. Κόκκωνα, Οἱ μαθητές τοῦ Κεντρικοῦ κ.λπ., σελ. 286.
4. Σίμου Μιλτ. Συμειωίδη, Τά Γράμματα, σελ. 32.
5. Κόκκωνα, ὅ.π.π.
6. Σίμου Μιλτ. Συμειωίδη, Ἡ Ἐκπαιδευτικῆ Ἀνοιξη στό νησί τής Κιμῶλου (1823-1854), Ἀθήνα 1999, σελ. 32-48. Στή σελ. 32 γράφεται, ἀπό τυπογρ. ἀβλεψία, Αὐγ. Π. Τριανταφύλου, ἀντί τοῦ ὀρθοῦ Αὐγ. Γ. Τριανταφύλου.
7. Γ.Α.Κ./Γενικόν Διευθυντήριον, Πίνακες μηνιαίων καί τριμηνιαίων ἐλέγχων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τοῦ Κράτους τῶν ἀντιστοιχῶν ἐτῶν.

Τό πρωτόκολλο ὁρκοδοσίας τοῦ διδασκάλου Κέας Γεωργίου Σταυριανοῦ.

1845 στο σχολείο 'Υστερνίων.⁸ Από την Τήνο μετατέθηκε στην Πάρο, στά σχολεία Μαρπήσης ('Οκτ. 1845-1847), Λευκών (1847-'Απριλ. 1849) και, προσωρινά, στην πρωτεύουσα του νησιού από της 25 'Απριλίου 1849.⁹

'Από του τελευταίου αυτού χρονικού σημείου, τά αρχειακά στοιχεία εμφανίζουν ένα κενό 13 χρόνων, μέχρι δηλαδή του έτους 1862. Κατά τό έτος τούτο ανευρίσκεται, ό αλληλοδιδάκτης αυτός, νά διδάσκει, ως βοηθός, στό 'Ελληνικό Σχολείο 'Αμοργού καταγεγραμμένος στό μητρώο διδασκάλων της Μέσης 'Εκπαίδευσης του 'Υπουργείου 'Εκκλησιαστικῶν.¹⁰ Δέν αποκλείεται κατά τά άνωτέρω 13 χρόνια νά δίδαξε εκτός 'Ελλάδος και, μετά την επιστροφή του, νά προωθήθηκε στον κλάδο των έλληνοδιδασκάλων. Θεωρούμε ότι πρόκειται περί του αυτού προσώπου επειδή στό μητρώο έλληνοδιδασκάλων καταγράφεται ότι γεννήθηκε τό 1811 και σπούδασε «έν Σίφνω και έν τω Κεντρικῶ Αίγίνης», δηλ. στοιχεία όμοια μέ τά εκτεθέντα στην άρχή του παρόντος βιογραφικού.

'Από την 'Αμοργό, άκολούθως, ό αλληλοδιδάκτης Τριαντάφυλλος μετατέθηκε μέ την ύπ' αριθμ. 9820/13-9-1863 άπόφαση του 'Υπουργού στό 'Ελληνικό Σχολείο Σίφνου, ως βοηθός πάλι,¹¹ και άπ' αυτό σ' εκείνο της Νάξου (άπόφ. 7960/28-9-1865).¹² Στίς 6 Αύγούστου 1866 άπολύθηκε της ύπηρεσίας, άλλ' έπαναδιορίστηκε τον ίδιο χρόνο στή Μήλο (άπόφ. 7741/7-10-1866) μέ προβιβασμό του μάλιστα σέ έλληνοδιδάσκαλο Α' τάξεως.¹³ Στή Μήλο δίδασκει και τό 1868, μέ σχολάρχη τον συμπολίτη του Κάρολο 'Ιω. Γκιών. Στο μητρώο του σημειώνεται άκόμη ότι γνώριζε «όλίγα μόνον Γαλλικά».¹⁴

Τριαντάφυλλος Αύγερινός του (;)

Τριαντάφυλλος Αύγερινός, άγνωστου πατρωνύμου, ό όποτος όμως γεννήθηκε, όπως και ό προηγούμενος, τό έτος 1811 στή Σίφνο. 'Ανεύρεται καταγεγραμμένος στον ΟΓ'/1865 «Κατάλογο των δημοδιδασκάλων και δημοδιδασκαλισσῶν» μέ τά στοιχεία:

«Δημοδιδάσκαλος Β' τάξεως - Καλῶς.

8. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 206 - Φάκ. 6, «'Υστερνίων Δημοτικόν Σχολείον 'Αρρένων (παλ. Θ. 28-Φάκ. 10), αλλά και Θυρίς 197-Φάκ. 6, «Τήνου Δημοτ. Σχολείον των 'Αρρένων».

9. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 139-Φάκ. 12, «Μαρπήσης Δήμος-Βοήθειαι» και ύποσημ. 7.

10. Σελ. 354 του μητρώου.

11. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 129.

12. Αυτόθι, σελ. 131.

13. Βλ. ύποσημ. 10.

14. Αυτόθι.

Καλῶς εἰς πρώτην (έξέτασιν), 5⁹/₁₈.

'Αριθ. διπλώματος 2306.

κατά συνέπειαν της τρίτης αυτού εξέτάσεως».¹⁵

Μολοντί ή κοινή ήλικία των δύο διδασκάλων δημιουργεί σκέψεις περί πιθανού ταυτισμού, θεωρούμε ότι πρόκειται περί όμωνύμου προσώπου που μόλις τότε, τό έτος 1865, αναδείχτηκε δημοδιδάσκαλος, ένῶ ό πρώτος άσκούσε τό έπάγγελμα πρό του 1835.

Τριαντάφυλλος 'Ιωάννης του Νικολάου.

Δημοδιδάσκαλος από του έτους 1902. Διευθυντής «του έν 'Αρτεμῶνι Δημοτικού των 'Αρρένων» σχολείου μέχρι του 1909, όποτε στρατεύθηκε ως έφεδρος άνθυπολοχαγός. Τό 1912 στρατεύθηκε και πάλι, αλλά αυτή τή φορά δέν επέστρεψε στα καθήκοντά του γιατί φονεύθηκε στις 21 'Οκτωβρίου στή μάχη του Σόροβιτς.¹⁶ Μέ την ύπ' αριθμ. 3422/1928 Πράξη του 'Ελεγκτικού Συνεδρίου άπορρίφθηκε αίτηση του πατέρα του για συνταξιοδότησή του μέ τό αίτιολογικό ότι ό τελευταίος δέν είχε συμπληρώσει τό 60ό έτος της ήλικίας του κατά τον χρόνο θανάτου του γιου του, «ούδ' ήτο άπορος κατά την 3ην 'Ιουνίου 1923, ότε ίσχυσε ό Νόμος 2769».¹⁷

Τριαντάφυλλος Νικόλαος του 'Ιωάννου.

Γεννήθηκε, κατά την άνωτέρω πράξη του 'Ελεγκτικού Συνεδρίου, τό έτος 1861. Δημοδιδάσκαλος Β' τάξεως στό Δημοτικό Σχολείο 'Αρρένων 'Απολλωνίας (Μάρτιος 1902-1907) και 'Αρτεμῶνος (1907-1929). 'Απεβίωσε στις 18-12-1944.¹⁸

Τριανταφύλλου Κλεάνθης του Νικολάου.

Πρόκειται για τον πολύ γνωστό «Ραμπαγᾶ» για τον όποτο βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, 'Ιστορία της Σίφνου, 'Αθήναι 1990, σελ. 314-15. 'Εδῶ θά προσθέσουμε ένα νέο στοιχείο σχετικό μέ την ήλικία του, για την όποία οι βιογράφοι του είναι άσφαεις. 'Αρκετοί άπ' αυτούς θεωρούν ότι, επειδή όταν άπεβίωσε τό 1889 ήταν, όπως λέγεται, περίπου 40 χρόνων, πρέπει νά γεννήθηκε γύρω στα 1849-1851. 'Αλλά και ή παραδοχή αυτή φαίνεται πως δέν είναι όρθή. 'Οπως απέδειξε ή ιστορική έρευνα, ό

15. Γ.Α.Κ./Κατάλογοι των δημοδιδασκάλων και δημοδιδασκαλισσῶν κατά τό έθρον 66 του Νόμου (όπου κατάλογος ΟΓ'/1885).

16. 'Εφημ. «Σίφνος», φφ. 'Ιουν. και 'Απριλ. 1909, 'Ιουλ. 1910 και 'Ιανουαρ. 1914.

17. 'Αντίγραφο της Πράξεως στό 'Αρχείο μας.

18. 'Εφημ. «Σίφνος», φφ. Μαρτ. 1902, 'Ιουλ. 1910, 'Ιουλ. 1920 και 'Ιαν.-Φεβρ. 1945.

Κλεάνθης αναδείχτηκε δημοδιδάσκαλος, μετά επιτυχείς εξετάσεις, τό έτος 1861 και καταχωρίστηκε, με αύξοντα αριθμό 1788, στον ΞΘ' «κατάλογο των δημοδιδασκάλων και δημοδιδασκαλισσών» του Κράτους με τίς ένδείξεις: «ικανότης άριστα, τάξις Γ', βαθμός 3 1/4 και αριθμός διπλώματος 1696».¹⁹

Άν λοιπόν δεχτούμε ότι γεννήθηκε μεταξύ 1849-1851, είναι φύσει αδύνατον να έγινε διδάσκαλος σε ηλικία 10-12 χρόνων. Ο συμπολίτης του Άβραϊς Σωκράτης, που περιλαμβάνεται στον Ίδιο ΞΘ'/1861 κατάλογο δημοδιδασκάλων, είναι αποδεδειγμένο ότι γεννήθηκε τό 1839. Και για τον Κλεάνθη είναι λογικό να θεωρήσουμε ότι, κατά την ανάδειξή του σε διδάσκαλο, είχε ηλικία 18-20 χρόνων, ότι δηλ. γεννήθηκε μεταξύ 1841-1843.

Τριανταφύλλου Μαρία.

Δημοδιδασκάλισσα. Δέν παρακολούθησε τά μαθήματα του Διδασκαλείου, άλλ' έδωσε εξετάσεις ως «ιδιοδίδακτος» για να πάρει δίπλωμα άσκησης του επαγγέλματος, πράγμα που επέτυχε και αναγράφηκε στον κατάλογο ΟΓ'/1865 των διδασκάλων-διδασκαλισσών με αριθμό διπλώματος 2282.²⁰

Τριανταφύλλου Νικόλαος

Γεννήθηκε τό έτος 1816. Μετά τό Έλληνικό Σχολείο Σίφνου (1836-1838),²¹ έγγράφηκε στό Γυμνάσιο Σύρου. Προτείνοντάς τον για ύποτροφία, ο γυμνασιάρχης Γ. Σερούϊος, έγραψε ότι «είναι εκ των νυν προβιβασθέντων είκοσι είς την τάξιν του Γυμνασιάρχου· είναι εύφυής προς πάν είδος μαθήσεως, φιλόπονος, σεμνόβιος, εν ένί λόγω νέος της προόδου και όλως πεφυκώς και προαιρούμενος ν' αποκατασταθῆ έξ επαγγέλματος λόγιος και διδάκτωρ».²² Μετά την αποφοίτησή του από τό Γυμνάσιο απέφασισε να ακολουθήσει τό διδασκαλικό επάγγελμα και υπέβαλε σχετική αίτηση που περιήλθε στό Διδασκαλείο Άθηνών στις 23-9-1840. Στην αίτησή του ανέφερε ότι είχε διατελέσει «γραμματικός είς τό Γραφεϊον των επί των Οικονομικών της εν Σάμω Ήγεμονίας» και έπεσύναψε αποδεικτικά: «βιογραφίαν εν είδει αναφορᾶς παρά του Γυμνασιάρχου κ. Σερούϊου, αποδεικτικά δύο περί της έπιμελείας του, διαγωγῆς του και περί άλλης της σειρᾶς των μαθημάτων που ήκουσεν είς τό Γυμνάσιον Έρμουπόλεως». Αίτημά του: «διά να εξετασθῆ και έγκριθείς να λάβη δίπλωμα

δημοδιδασκάλου ή άλλως να καταταχθῆ ως ύπότροφος του Διδασκαλείου».²³ Έπειδή ήταν «έντελής είς όλην την περίοδον (= τό σύνολο της απαραίτητης ύλης) και προσέτι μαθηματικά και φιλοσοφικά» κατηρτισμένος, σημειώθηκε στον ΚΒ'/24-9-1840 έλεγχο προεξετάσεων του Διδασκαλείου: «ίδε τον έλεγχον των εξετάσεων των εξελεουσμένων», δηλ. των προς αποφοίτηση.²⁴ Στις 18 Νοεμβρίου 1841 διορίστηκε στό Δημοτικό Σχολείο Άρρένων της Άνδρου, όπου άνευρίσκεται να διδάσκει συνεχώς μέχρι και του έτους 1853.²⁵ Είναι ο πατέρας του Κλεάνθη Τριανταφύλλου-Ραμπαγα. Άπεβίωσε την 1-10-1881.²⁶

Τσοφλιάς Άπόστολος.

Γραμματοδιδάσκαλος. Σύμφωνα με έκθεση της 2-1-1864 «περί καταστάσεως των εν τη Νήσω Σίφνω Δημοτικών Σχολείων», διατηρούσε προπαιδευτικό σχολείο στον Άρτεμώνα. Δίδασκε τότε «μαθητάς 20, έξων κοράσια 9... ούδέν άλλο, είμή την ξηράν ανάγνωσιν κατά τό αρχαϊον ιδίωμα».²⁷

Τσοχάκης Ίωάννης.

Διδάσκαλος της Σχολῆς του Άγίου Τάφου της Σίφνου (1800-1804). Βλ. «Σιφνιακά», τόμ. Ε'/1995, σελ. 84 και ΣΤ'/1998, σελ. 128.

Τσόχος Γεώργιος του Ίωάννου.

Καθηγητής στην Άλεξάνδρεια (1907-1921) σύμφωνα με ανακοινώσεις της έφημερ. «Σίφνος» για άφιξαναχωρήσεις του στο νησί. Τό 1921 διορίστηκε στη Σίφνο,²⁸ όπου άπεβίωσε τό 1941.²⁹

Φιλικός Δημήτριος του Ίωάννου.

Γεννήθηκε τό έτος 1875. Μετά τίς σπουδές του στη Σίφνο, έγγράφηκε στό Γ' Γυμνάσιο Άθηνών. Άνευρίσκεται στους προαχθέντες από την Α' στη Β' τάξη του Γυμνασίου κατά τό σχολικό έτος 1888-89 με τίς ένδείξεις: «διαγωγή καλλίστη, επάγγελμα πατρός μεταπράτης, γενικός

23. Αύτόθι, σελ. 192.

24. Γ.Α.Κ./Κατάλογοι των ενιαίων εξετάσεων του Διδασκαλείου από του 1838, Σεπτ. 17-1841, Αύγ. 11, (όπου ο κατάλ. ΚΒ').

25. Γ.Α.Κ., βλ. ύποσημ. 7.

26. Έφημ. «Σίφνος», φ. Όκτ. 1881.

27. Σίμου Μιλτ. Συμειωνίδη, Περὶ της καταστάσεως (1863) των εν τη Νήσω Σίφνω Δημοτικών Σχολείων», έφημ. «Σίφνος», φφ. Νοεμβρ.-Δεκ. 1998.

28. Έφημ. «Σίφνος», φφ. Ίουν. 1907, Μαρτ. 1908, Σεπτ. 1912, Ίουλ. 1915 και Όκτ. 1921.

29. Αύτόθι, φ. Ίουλ. 1941.

19. Γ.Α.Κ., βλ. ύποσημ. 15.

20. Αύτόθι, ο κατάλογος ΟΓ'/1865.

21. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 94.

22. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 191.

βαθμός πάνυ καλῶς 9 ²/₅₀». ³⁰ Ὁ ἐξάιρετος μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου, ἀπεφοίτησε τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ 1897 μὲ βαθμὸ «ἄριστα». Ἀμέσως διορίστηκε ἑλληνοδιδάσκαλος στὸ Λιδωρίκι. Κατὰ τὴ μακρυχρόνια δημόσια ὑπηρεσία του, μὲ προαγωγές σὲ σχολάρχη καὶ καθηγητὴ, δίδασκε στὸ Ἄργος, Καλάβρυτα, Πειραιᾶ, Ἀθήνα (Βαρβάκειο, 7ο Ἀθηνῶν, Α' Θηλέων) καὶ Μαροῦσι. ³¹ Κατὰ τὰ ἔτη 1912-1913 ἔγραψε τὰ διδακτικά βιβλία «Ἀσκήσεις Γραμματικῆς» καὶ «Γραμματικῆ» ἢ δευτέρη σημείωσε ρεκόρ ἐκδόσεων (7 ἐκδόσεις). Τὸ 1936 ἐξέδωσε τὸ «Ἀναγνωστικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης». ³² Ὁ διαπρεπὴς αὐτὸς Σίφνιος διδάσκαλος ἀπεβίωσε τὸ 1962. ³³

Φωτιάδης Νικόλαος.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1822 (ἢ 1825) καὶ σπούδασε στὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο Σίφνου ἀπὸ 1836-1839 μὲ ἐπίδοση «ἄριστα». ³⁴ Γιά περαιτέρω σπουδές του δὲν ἔχουμε μαρτυρίες. Κατὰ τὸν Μανουὴλ Γεδεών, πού τὸν γνώρισε στὸ βιβλιοπωλεῖο τῶν ἀδελφῶν Δεπάστα στὴν Κωνσταντινούπολη, «ὁ ἐκ Σίφνου Νικόλαος Φωτιάδης, ἄλλοτε διδάσκαλος, ὕστερον ἔμπορος καὶ πρόεδρος, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Κωνσταντινουπόλεως», ³⁵ εἶχε ἀναδειχθεῖ σὲ διακεκριμένη προσωπικότητα τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας μὲ ἔντονη συμμετοχὴ στὰ πράγματα τοῦ πνευματικοῦ χώρου της, παρά τὴν ἀλλαγὴ τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἐνδειξὴ τοῦ μεγάλου ἐνδιαφέροντός του γιὰ τὴ γενέτειρα Σίφνο εἶναι τὸ περιεχόμενον φυλλαδίου 21 σελίδων μὲ τίτλο «Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ Σίφνου καὶ ὁ βουλευτὴς τῆς αἰσχύνης Ἰ. Προβελέγγιος», ἐν Κωνσταντινουπόλει 1861. Ἀπεβίωσε τὸ 1902. ³⁶

Ψαράυτης Ἀντώνιος τοῦ Γεωργίου.

Τέκνο τοῦ λαμπροῦ παιδαγωγοῦ Γεωργίου Ψαράυτη. Μετὰ τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο Σίφνου, στὸ ὁποῖο σπούδασε κατὰ τὰ ἔτη 1838-1841 καὶ 1845, ³⁷ συνέχισε στὸ Γυμνάσιο καὶ στίς 12 Ὀκτωβρίου 1848 ἔκανε τὴν ἐγγραφή του στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Στούς καταλόγους τῆς Σχολῆς περιλαμβάνεται καὶ κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ

30. Γ.Α.Κ./Ἐντυποὶ πίνακες ἀποτελεσμάτων τῶν Γυμνασίων τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888-89.

31. Ἐφημερ. «Σιφνιακά Νέα», φ. Ἰανουαρίου 1960.

32. Αὐτόθι.

33. Αὐτόθι.

34. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 78 καὶ 94.

35. Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών, *Μνεία τῶν πρό ἐμοῦ 1800-1863-1913*, ἐν Ἀθήναις 1934, σελ. 387-88.

36. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰαν. 1902.

37. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 94.

ἔτος 1850-1851. ³⁸ Ὄταν ἀπεβίωσε αἰφνίδια ὁ προστάτης πατέρας του (28-8-1850) βρέθηκε σὲ οικονομικὸ ἀδιέξοδο γιὰ τὴ συνέχιση τῶν σπουδῶν του καὶ ζήτησε νὰ τίς ἀποπερατώσει μὲ κρατικὴ ὑποτροφία. Σὲ πίνακα καταγραφῆς «αἰτούντων ὑποτροφίαν» ἀναγράφεται:

«37ος) Ἀντώνιος Ψαράυτης, ἐκ Σίφνου, υἱὸς τοῦ ἀποβιώσαντος ἐν Σίφνω διδασκάλου Ψαράυτου. Πιστοποιεῖ ὁ (δήμαρχος) Προβελέγγιος ὅτι πένης· σπουδαστὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, συνάπτων ἀπολυτήριον γυμνασίου καὶ εἰσιτήριον τοῦ Πανεπιστημίου». ³⁹ Ὁ Ἀντώνιος Ψαράυτης δίδασκε ἐπὶ πολλὰ ἔτη στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἔπειτα «ἐπεδόθη εἰς τὸν Κερδῶν Ἐρμῆν» μὲ ἐπιτυχία. Ὡς ἔφορος καὶ πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῶν Σχολείων τῶν Πριγκιπωνήσων «ἔδωκεν νέαν ζωὴν» σ' αὐτά. Κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Σίφνος», τῆς 13 Ἰανουαρίου 1895, «πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἀπεβίωσε ἐν Πριγκήπῳ μετὰ ὀλιγοήμερον ἀσθένειαν».

Ψαράυτης Γεώργιος.

Βλ. πολλές πληροφορίες στοῦ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη: α) «Τὰ Γράμματα στὸ Νησί τῆς Σίφνου», Πειραιεύς 1962. β) «Ἡ Ἐκπαίδευση στὴ Σίφνο κατὰ τοὺς δυσχερεῖς χρόνους», περιοδ. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993 καὶ γ) «Γεώργιος Ψαράυτης, ἕνας ἀξιοτίμητος διδάσκαλος», περιοδ. «Σιφνιακά», τόμ. Θ'/2001, σελ. 168-176.

Ψαράυτης Ἰωάννης τοῦ Ἀντωνίου.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1884 στὴν Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε στὰ σχολεῖα τοῦ Ζωγραφείου Ἐκπαιδευτηρίου καὶ ἀκολούθησε τὸ διδασκαλικὸ ἐπάγγελμα. Δίδασκε σὲ διάφορα σχολεῖα τῆς περιοχῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Μ. Ἀσίας. ⁴⁰

*Ψαράυτης Νικόλαος.

Ἀδελφός τοῦ Διδασκάλου Γεωργίου Ψαράυτη, ἐξάιρετος παιδαγωγός στὸν κλάδο τῶν δημοδιδασκάλων. Στίς 18 Ἀπριλίου 1838 ἀναφέρεται δημοδιδάσκαλος τῆς πόλεως Πάρου ⁴¹ καὶ, ἀκολούθως, τοῦ Ναυπλίου (1839-Σεπτ. 1845). ⁴² Ἀπὸ τοῦ Σεπτ. 1845-1853 δίδασκε στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο Σίφνου μὲ μιὰ ἐνδιάμεση ὀλιγόμηνη μετάρθεσή του στὴ Νάξο

38. Γ.Α.Κ./Θυρίς 118-Φάκ. 21 (φ), «Φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου-Κατάλογοι αὐτῶν».

39. Γ.Α.Κ./Θυρίς 92-Φάκ. 20, «Οἱ ζητούντες ὑποτροφίαν».

40. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. Ἰουλίου 1912.

41. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 156-Φάκ. 1, «Κυκλάδων γενικά τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ διδασκάλων».

42. Γ.Α.Κ./Γέν. Διευθυντήριον, Γενικοὶ πίνακες τῶν καταχωρ. μηνιαίων ἐλέγχων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τοῦ Κράτους (κατὰ τὰ ἀντίστοιχα ἔτη).

(Ίούnius-Σεπτέμβρ. 1847) γιά πολιτικούς λόγους.⁴³ "Οτι δίδαξε στή Σίφνο μέχρι τοῦ ἔτους 1853 εἶναι πλήρως διακριβωμένο.⁴⁴ Ἀπό τοῦ ἔτους τούτου μέχρι καί τοῦ 1863 δέν ἔχουμε μαρτυρίες. Ἴσως νά μή μετατέθηκε σέ ἄλλο σχολεῖο κατά τό διάστημα τοῦτο.⁴⁵ Στίς 2 Ἰανουαρίου 1864, ὡς δημοδιδάσκαλος Σίφνου, υπέβαλε στό Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν ἐμπεριστατωμένη ἔκθεση «περί τῆς καταστάσεως τῶν ἐν τῇ Νήσῳ Σίφνῳ Δημοτικῶν Σχολείων» κατά τό 1863, τό περιεχόμενο τῆς ὁποίας προκαλεῖ ἐντύπωση γιά τήν ὀρθή κρίση, εὐτολμία καί περιγραφικότητά του.⁴⁶ Ἐπί πόσο ἀκόμη χρονικό διάστημα διηύθυνε τό Σχολεῖο Σίφνου, δέν γνωρίζουμε. Πρὸ τοῦ 1878 εἶχε παραιτηθεῖ τῆς ὑπηρεσίας, ὅπως δ' ἀναφέρεται σέ στατιστικό πῖνακα τῆς 19ης Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου, διατηροῦσε ἰδιωτικό σχολεῖο στά Ἐξάμπελα μέ 70 μαθητές.⁴⁷ Μέχρι τότε εἶχε συμπληρώσει 40 ὀλόκληρα χρόνια προσφορᾶς διδασκαλικῶν ὑπηρεσιῶν καί συνέχιζε νά τίς προσφέρει ἰδιωτικά πλέον.

Ψυχούλης Ἀλέξανδρος.

Κατά δημοσίευμα τῆς ἔφημερ. «Σίφνος», φ. 2 Φεβρουαρ. 1904, «συνέστη γραμματοδιδασκαλεῖον ἐν Κάτω Πετάλι διά τά, κάτω τῶν 7 ἐτῶν, παιδιά» μέ γραμματοδιδάσκαλο τόν Ἀλέξανδρο Ψυχούλη, ὁ ὁποῖος, κατά τό ἴδιο δημοσίευμα, εἶχε προὔπηρετήσῃ «εὐδοκίμως ἐν Κάστρῳ».

Ψυχούλης Ἀπόστολος.

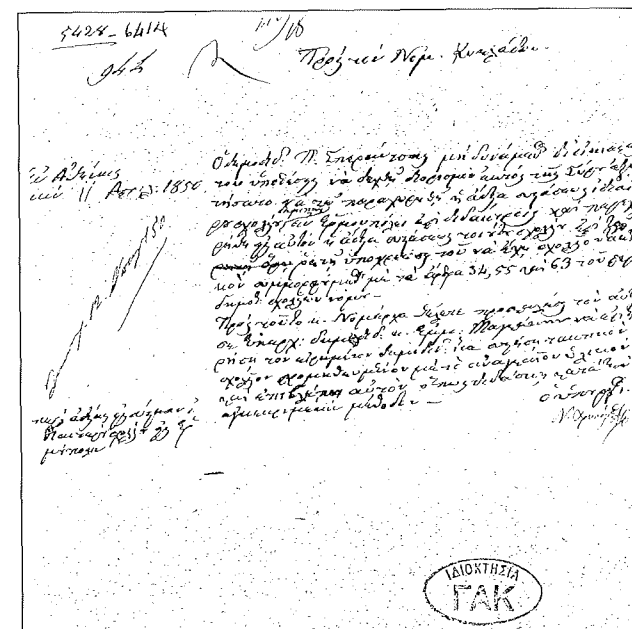
Γεννήθηκε τό ἔτος 1853. Σπούδασε τά Κοινά στή Σίφνο καί τό Ἑλληνικό Σχολεῖο τῆς. Κατά τό σχολικό ἔτος 1867-1868 φοιτοῦσε στή Γ' (τελευταία) τάξη του,⁴⁸ μετά δέ τήν ἀποφοίτησή του ἀνεχώρησε γιά τή Θράκη, ἐπαρχία Δέρκων, ὅπου ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός του Γεώργιος διηύθυνε τό ἀρρεναγωγεῖο Μακρυχωρίου ἀπό τόν προηγούμενο χρόνο καί διορίστηκε βοηθός του διδάσκαλος.

Ψυχούλης Γεώργιος.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1845. Δευτεροετής στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου κατά τό σχολικό ἔτος 1860-1861⁴⁹ ἀπεφοίτησε, προφανῶς, τόν ἐπόμενο χρόνο. Ἱστορικά ἀγνωοῦμε ἂν συνέχισε τίς σπουδές του, πρέπει ὅμως νά θεωρήσουμε ὅτι τελειοποιήθηκε στήν ἀλληλοδιδασκτική μέθοδο, ἂν κρίνουμε ἀπό τό γεγονός ὅτι τό 1868 ἡ Κοινότητα Μακρυχωρίου, στούς Δέρκους τῆς Θράκης, τόν προσέλαβε διευθυντή-ἀλληλοδιδάκτη τοῦ κοινοτικού ἀρρεναγωγείου, τό ὁποῖο ἀριθμοῦσε πολλούς μαθητές. Δίδαξε μέχρι τοῦ ἔτους 1875.⁵⁰

Ψυχούλης Μαρίνος

Ὁ τρίτος καί μικρότερος τῶν ἀνωτέρω ἀδελφῶν Ψυχούλη, βοηθός διδάσκαλος κι' αὐτός στό σχολεῖο τοῦ Μακρυχωρίου-Θράκης. Ἄλλες λεπτομέρειες γι' αὐτόν δέν γνωρίζουμε.⁵¹

Ὁ ὑπουργός Ν. Χρυσόγελοσ ἐγκρίνει τήν ἴδρυση ἰδιωτικοῦ ἐκπαιδευτηρίου στή Σύρο ἀπό τόν Π. Σπεράντσα

43. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 54-56, Βλ. καί ὑποσημ. 42, ὅπου πῖνακας ἔτους 1847.

44. Βάσει τῶν πινάκων τῆς ὑποσημ. 42.

45. Στό ἤδη μνημονευθέν πολιτικό φυλλάδιο πού ἐξέδωκε τό 1860 ὁ ἑλληνοδιδάσκαλος Ἀνδρέας Πρεζάνης (βλ. αὐτόθι) γίνεται μνεῖα καί τοῦ δημοδιδασκάλου Νικ. Ψαράτυ.

46. Βλ. τό κείμενο τῆς ἔκθεσης στοῦ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Περί τῆς καταστάσεως (1863) τῶν ἐν τῇ Νήσῳ Σίφνῳ Δημοτικῶν Σχολείων*, ἔφημ. «Σίφνος», φφ. Νοεμβρ.-Δεκ. 1998.

47. Γ.Α.Κ./Ἀταξινόμητα ἔγγραφα ἔτους 1878.

48. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 138.

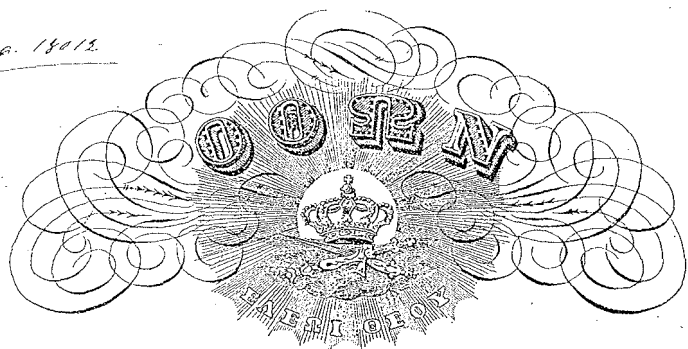
49. Αὐτόθι, σελ. 135.

50. Ἀθ. Γαϊτάνου Γιαννιοῦ, *Ἡ Ἐπαρχία Δέρκων*, περιοδ. «Θρακικά», τόμ. 13/1940, σελ. 121.

51. Αὐτόθι.

Από αρ. 18012.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Καὶ πάλιν ἐν ἡμετέροις ἐπισημαστικῶν καὶ ἐν δημοσίαις παιδείαις, μεταπέθετον ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἑλληνικῶν σχολείων ἐπιτάκματι τῶν Ν. Σπεράντζα καὶ ἐν τῷ ἐν Κέα, καὶ ἐν τῷ ἐν Νέῳ ἄρσιον Σ. Γ. Ἑσφίᾳ ἐπισημαστικῶν καὶ ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἀποπέθετον ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ καὶ μετὰ τὴν 194 ἔτους -

Ἐπιτάκματι μεταπέθετον τὸν ἐσφίᾳ ἐπιτάκματι ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἑλληνικῶν σχολείων π. Ἐσφίᾳ καὶ ἐν τῷ ἐν Κεαίαις καὶ ἐπισημαστικῶν καὶ ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ -

ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἑλληνικῶν σχολείων, ἐν τῷ ἐν μεταπέθετον ἡ Κεαίαις, πάλιν ἐπιτάκματι ἡ ἐσφίᾳ καὶ ἄρσιον ἑσφίᾳ. Μαρίνου, ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἐπισημαστικῶν ἐπισημαστικῶν -

Ἐπισημαστικῶν ἡ ἐπισημαστικῶν ἐπισημαστικῶν ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἐπισημαστικῶν ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἐπισημαστικῶν καὶ ἐν τῷ ἐν ἑσφίᾳ ἐπισημαστικῶν ἐπισημαστικῶν -

Ἐπισημαστικῶν Ν. 1 Σελ. 1852 -

Ἐν ἑσφίᾳ ἐν τῷ Βασιλείῳ

ἡ Βασίλισσα

Ἐπισημαστικῶν

Ἐπισημαστικῶν καὶ μετὰ τὴν 194 ἔτους -

Τό Β. Διάταγμα (1-9-1852) περί μεταθέσεως τῶν Ν. Σπεράντζα, Περ. Ὁθωνοαίου καί Γ. Γαϊτάνου στά σχολεῖα Κέας, Μυκόνου καί Ὑδρας, ἀντίστοιχα.

**ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΣΙΦΝΙΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ**

Βάος Γεώργιος τοῦ Μαρίνου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1817 (ἢ 1821) κατά τούς μαθητικούς καταλόγους τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου, στό ὅποιο σπούδασε κατά τά ἔτη 1835 καί 1836.¹ Ἀφοῦ, προφανῶς, περάτωσε καί τίς γυμνασιακές σπουδές του, ἀνεχώρησε γιά τήν Ἰταλία, ὅπου ἐγγράφηκε στήν Ἰατρική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πίζας. Στίς 27 Ἰουνίου 1853 ἀνακηρύχτηκε πτυχιούχος μέ τήν εἰδικότητα *Medicina e Chirurgia* = Ἰατρική καί Χειρουργική.² Ἀσκησε τό ἐπάγγελμα του καί διέπρεψε στήν Κωνσταντινούπολη. Ἀπεβίωσε τό 1888.³

Βάος Κωνσταντῖνος τοῦ Μαρίνου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1815. Τόν Νοέμβριο τοῦ 1829 σπούδαζε στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου,⁴ τόν ἐπόμενο δέ χρόνο 1830, κατά Νοέμβριο, «ἀπεστάλη διά νά εἰσαχθῆ ὡς ὑπότροφος» στήν Ἱερατική Σχολή τοῦ Πόρου. Ἐφερε μαζί του συστατικό ἔγγραφο (ὑπ' ἀριθμ. 825/23-11-1830) τῆς Δημογεροντίας Σίφνου καί ὅμοιο τοῦ μητροπολίτου Σίφνου Καλλινίκου.⁵ Σπούδασε «ἕναν χρόνον σχεδόν ἐκεῖ» ἀλλά «μετά τόν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου» καί τήν κοινωνική ἀναταραχή πού ἀκολούθησε, ἡ Σχολή διέκοψε τή λειτουργία της καί ἀναγκάστηκε «μετά τῶν λοιπῶν μαθητῶν» νά ἐγκαταλείψει τόν Πόρο, ὅπως ἔγραψε σέ αἴτησή του τῆς 6-

1. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 88.
2. Ἀλόης Σιδέρη, Ἑλληνες φοιτητές στό Πανεπιστήμιο τῆς Πίζας (1806-1861), Ἀθήνα 1989-1994, τόμ. Β', σελ. 461.
3. Ἐφημ. «Νέα Σίφνος», φ. Σεπτ. 1891.
4. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Τά Γράμματα στό νησί τῆς Σίφνου (1650-1833), Πειραιεύς 1962, σελ. 32.
5. Αὐτόθι, σελ. 40.

1-1834 πρὸς τὸν βασιλέα Ὁθωνα μ' αὐτὴν ζητοῦσε, μετὰ τὴν ἐπαναλειτουργία τῆς Σχολῆς, «νά συγκαταταχθῆ ἄλλιν εἰς ταύτην τὴν σχολὴν ἢ ἄλλην» ὡς ὑπότροφος. Σὲ προγενέστερη αἴτηση (19-12-1833) πρὸς τὴν Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, μὲ παρόμοιο περιεχόμενο, ἀνέφερε ἀκόμη ὅτι, μετὰ τὸ κλείσιμο τῆς Σχολῆς τὸ 1831, ἀναγκάστηκε «ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Τριγέστιον (= Τεργέστη), μείνας ἐκεῖ ἕως σήμερον»,⁶ πιθανόν ἐργαζόμενος.

Βάου Ἀννέτα.

Εἶναι ἀναπόδεικτο ἂν πρόκειται γιὰ Σιφνία, τὴν καταγράφουμε ὁμως μὲ κάθε ἐπιφύλαξη. Ἡ μόνη εἰδηση γι' αὐτὴν εἶναι ἡ ἐπομένη ἀναφορά τῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

«Ἐν Ἀθήναις τὴν 2 Ἰβρίου 1852

Διανύσασα ἡ εὐσεβάστως ὑποφαινομένη τὴν σειρὰν τῶν διδασκομένων ἐν τῷ Καταστήματι τῆς Ἑλληνικῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας μαθημάτων, καὶ ἐξετασθεῖσα κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1850, ὡς τὸ ἐσώκλειστον ἐπιμαρτυρεῖ, μένω ἔκτοτε μακρὰν τοῦ ὁποῦ ἐπεθύμουν ἐπαγγέλματος ἤδη δέ, ὅτε ἡ πληθὺς τῶν ἐν τῷ Δημοτικῷ Σχολείῳ φοιτῶντων κορασιῶν ἀπαιτεῖ καὶ πλεότερον προσωπικὸν Διδασκάλων, παρακαλῶ νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν καὶ ἐμέ, μὲ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι διὰ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐπιμελείας μου θέλω δικαίῳσει τὴν ἐκλογὴν Σας.

Ὑποσημειοῦμαι
μὲ βαθύτατον σέβας
Εὐπειθεστάτη
Ἀννέτα Βάου».⁷

Βαρούχας Νικόλαος.

Γεννήθηκε στὴ Σίφνο, ἀλλὰ διέμενε στὴ Σύρο. Τὸ ὄνομά του βρίσκει καταχωρισμένο στὸν κατάλογο Α'/Σεπτεμβρίου 1844 τῶν προεξετάσεων φοιτητῶν τοῦ Β' Διδασκαλείου Ἀθηνῶν.⁸ Ἄγνωστο ἂν ἀπεφοίτησε τοῦ σχολείου.

Βατῆς Ἀπόστολος τοῦ Κωνσταντίνου.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1819, «ἐκ πατρὸς τὸ ἐπιτήδευμα μυλωνᾶς». Μετὰ τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο Σίφνου ἐγγράφηκε στὸ Γυμνάσιο Σύρου. Ἐξαίρε-

6. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Θυρίδες 33-Φάκ. 3, «Ἐκκλησιαστικῶν διάφορα», ὅπου καὶ οἱ δύο αἰτήσεις του.

7. Γ.Α.Κ./ΥΕΔΕ/Θυρίδες 143-Φάκ. 2, «οἱ ζητοῦντες θέσεις».

8. Γ.Α.Κ./Γέν. Διευθυντήριον, Ἔλεγχοι προεξετάσεων Διδασκαλείου.

τος μαθητῆς. Ὁ γυμνασιάρχης Γ. Σερούϊος τὸν πρότεινε στίς 20-9-1838 γιὰ ὑποτροφία σημειώνοντας γι' αὐτὸν ὅτι ἦταν «εὐφυῆς πρὸς πᾶν εἶδος μαθήσεως, φιλόπονος, σεμνόβιος, ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς προόδου καὶ ὄλως πεφυκῶς καὶ προαιρούμενος ν' ἀποκατασταθῆ ἐξ ἐπαγγέλματος λόγιος καὶ διδάκτωρ».⁹

Βέλλης Δημήτριος τοῦ Ἰωάννου.

Ἀδελφὸς τοῦ διδασκάλου Ἀντωνίου Βέλλη, γεννήθηκε τὸ ἔτος 1814. Ἔμαθε τὰ κοινὰ γράμματα στὴ Σίφνο ὅπου «ἄρχισε (καὶ) τὰ Ἑλληνικά πρὸ ἐνὸς χρόνου» (ἐνν. 1828-1829). Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1830 «κατετάχθη εἰς τὴν Α' προκαταρκτικοῦ τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου Αἰγίνης. Μετεβιβάσθη εἰς τὴν Β' τὴν 4 Νοεμβρίου» ἰδίου ἔτους.¹⁰

Βουρδουμπάκης Ἀνδρέας.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1820 στὴ Σίφνο ἀπὸ Κρήτες μετανάστες στό νησί. Ἀπεφοίτησε τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1838/39.¹¹ Στίς 9 Σεπτεμβρίου 1839 ὑπέβαλε αἴτηση ἐξέτασής του γιὰ δημοδιδάσκαλος. Καταχωρίστηκε στὸν κατάλογο ὑποψηφίων μὲ τίς ἐξῆς παρατηρήσεις: «σπουδαί ἀλληλοδιδασκτικὸν καὶ Ἑλληνικόν, ἀρχῆς Συντάξεως. Συνημμένον βιογραφικὸν καὶ πιστοποιήσις γιὰ τὸ ἦθος του».¹²

Γαϊτάνος Σταμάτιος τοῦ Ν.

Γεννήθηκε τὸ ἔτος 1873. «Ἀπεφοίτησε τοῦ Γ' Γυμνασίου Ἀθηνῶν εἰς τὰς 10-2-1889 ἐπάγγελμα πατρός: γεωργός. Διαγωγῆ: καλλιστη».¹³ Διορίστηκε ὑπάλληλος στὸ Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν, στὸ ὁποῖο ὑπηρετήσε ἐπὶ 20 χρόνια. Ἀκολούθως προσήλθε στὴν ἱερά Μονὴ τῆς Παναγίας Βρυσιανῆς καὶ ἐκάρη μοναχὸς τῆς στίς 19-2-1909. Ἱεροδιάκονος καὶ πρεσβύτερος στίς 5-10-1914. Ἀπεβίωσε στίς 26 Μαρτίου 1953.¹⁴ Ὁ πολὺ γνωστὸς γιὰ τὴν κοινωνικὴ προσφορά του «παπα-Σταμάτης τῆς Βρύσης».

9. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 191.

10. Γιάννη Κόκκωνα, *Οἱ μαθητῆς τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου Αἰγίνης (1830-1834)*, Ἀθήνα 1997, σελ. 101.

11. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 89.

12. Γ.Α.Κ./Πρόχειρος ἀριθμ. κατάλογος (443-818) ἐτῶν 1839-1844 ὑποψηφίων διδασκάλων. Στοιχεῖα σπουδῶν καὶ ἀποδεικτικά.

13. Γ.Α.Κ./Ἐντυποὶ πίνακες ἀποτελεσμάτων τῆς ἐτησίας προόδου τῶν μαθητῶν τοῦ Γ' Γυμνασίου (ἔτους 1888-89).

14. Σίμου Μ. Συμεωνίδη, *Ἡ Κυρία Βρυσιανή*, Ἀθήνα 1966, σελ. 55.

Γρυπάρης Νικόλαος.

Μετά τά ἐγκύκλια μαθήματα, σπούδασε στήν Ἱατρική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπό 1847-1850.¹⁵

Δεπάστας Ἰωάννης τοῦ Γ.

Μαθητής τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Σίφνου τό 1829¹⁶ καί τόν ἐπόμενο χρόνο στό Ὀρφανοτροφεῖο Αἰγίνης, κατά τό ἐπόμενο ἔγγραφο τοῦ Κυβερνήτη Ἰω. Καποδίστρια:

«Ἀριθ. πρωτ. 241/12 Ἰανουαρ. 1830

Ὁ Κυβερνήτης

Πρός τόν Πρόεδρον τοῦ Ὀρφανοτροφείου

Τόν ὀρφανόν Ἰ.Γ. Δεπάσταν, ἐκ Σίφνου, θέλετε παραδεχθῆ εἰς τό Ὀρφανοτροφεῖον.

Ὁ Κυβερνήτης

Ὁ ἐπί τῶν Ἐκκλησ. Γραμματεῦς»¹⁷

Δημητριάδης Ἰωάννης ἢ Τσανῆς.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1828. Μετά τίς σπουδές του στή σχολεῖα τῆς Σίφνου, ἐγγράφηκε στό Γυμνάσιο Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποῦ ἀνευρίσκειται ὑπότροφος κατά τά ἔτη 1846-1847.¹⁸ Διασώζεται ἡ ἐπομένη ἐξουσιοδότησή του:

«Πρός τό, ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, Ὑπουργεῖον

Ὁ ὑποφαινόμενος ἀποκαθιστῶ ἐπίτροπόν μου τόν κύριον Ἰάκωβον Δραγάτην διά νά λαμβάνη τόν μισθόν τῆς ὑποτροφίας μου τῶν μηνῶν Ἰουλίου καί Αὐγούστου τ. ἔτους.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 5 Ἰουλίου 1846

Εὐπειθέστατος

Ἰωάννης Δημητριάδης»¹⁹

Μετά τό Γυμνάσιο ἔκανε τήν ἐγγραφή του (στίς 7 Ὀκτωβρ. 1847) στήν Ἱατρική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας ἀνακηρύχτηκε πτυχιούχος τό 1851.²⁰ Κατ' ἀρχήν ἄσκησε τό ἐπάγγελμά του στή Σίφνο καί ἀργότερα στήν ΚΠολη, ἀπό τήν ὁποία ἐπέστρεψε στή Σίφνο μέ προσφορά σημαντικῶν ὑπηρεσιῶν.

Διαλεισιμᾶς Ἰωάννης.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1872. Μαθητής τῆς Δ' τάξεως «τοῦ Α' ἐν Ἀθῆναις Γυμνασίου» κατά τό σχολικό ἔτος 1888-1889. Διαγωγή κοσμιωτάτη, ἐπάγγελμα πατρός: ὑπάλληλος. Ἐπανεξέτασις εἰς τά Γαλλικά.²¹

Δελφός Ἀνδρέας.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1824 «εἰς χωρίον Σταυρί». Μετά τίς σπουδές του στό Ἑλληνικό Σχολεῖο, ὑπέβαλε στίς 27-11-1842 αἴτηση στό Διδασκαλεῖο Ἀθηνῶν γιά δημοδιδάσκαλος. Στόν κατάλογο ὑποψηφίων σημειώνονται: «Σπουδαί: Ἀλληλοδιδασκτικόν καί Ἑλληνικά ἕως τό Ἐτυμολογικόν. Ἐπάγγελμα: ὑπηρέτης». Συνημμένη «βιογραφία εἰς εἶδος ἀναφοράς», σκοπός δέ «διά νά προετοιμασθῆ ἐξ ἰδίων του διατρεφόμενος».²²

Δουλφῆς Δημήτριος Ἀντωνίου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1814. «Εἰς τήν πατρίδα του ἔμαθε τά Κοινά καί ἄρχισε τά Ἑλληνικά πρό τριῶν χρόνων (ἐνν. 1828/29), τά ὅποια ἤκουσεν ἐκ διαλειμμάτων. Ἐσχάτως ἐπαραδίδετο τόν Περί στεφάνου λόγον τοῦ Δημοσθένους. Κατατάσσεται εἰς τήν Α' τοῦ Κεντρικοῦ» Σχολείου Αἰγίνης.²³

Δραγάτζης Ἀντώνιος τοῦ Ἰακώβου.

Μαθητής τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ Σχολείου Σίφνου τό 1829²⁴ καί ἐν συνεχείᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἔγινε δεκτός ἀπό 4-1-1832 στό Κεντρικό Σχολεῖο Αἰγίνης μέ σύσταση τοῦ Γραμματέα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰ. Ρίζου,²⁵ προφανῶς μετά ἀπό παράκληση τοῦ πατέρα του, γραφέα τῆς Γραμματείας. Πρός τοῦτο ἐκδόθηκε τό ὑπ' ἀριθμ. 160/4-1-1833 Διάταγμα μέ τό ὁποῖο ὀρίζονταν ἡ ὑποτροφία του σέ 20 φοίνικες μηνιαίως.²⁶

Ἐξιρζῆς Γεώργιος.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1818. Ἀπό τούς ἐξαιρέτους μαθητές, μετά τό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου, ἐγγράφηκε στό Γυμνάσιο Σύρου. Ὁ γυμνα-

21. Βλ. ὑποσημ. 13, πίνακας τοῦ Α' Γυμνασίου (1888-89).

22. Βλ. ὑποσημ. 12, ὅπου ὁ ὑπ' ἀριθμ. 716.

23. Κόκκωνα, *Οἱ μαθητές τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου*, σελ. 135.

24. Σίμου Μιλτ. Συμειωνίδη, *Τά Γράμματα*, σελ. 34. Βλ. καί «Σιφνιακά» τόμ. Γ'/1983, σελ. 100.

25. Κόκκωνα, ὁ.π.π., σελ. 136.

26. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 204-Φάκ. 1, «Ὑπότροφοι ἐντός Ἑλλάδος». Σέ ἔγγραφο τῆς 12-4-1833 τοῦ ἐφόρου τοῦ Σχολείου Θ. Φαρμακίδη σημειώνεται: «θά πληρώνεται ἀπό 1-1-1833, ἀλλ' ὡς τήν 31 Ἰανουαρίου 1833 δέν εἶχε πληρωθεῖ».

15. Γ.Α.Κ./Θυρίς 188-Φάκ. 21 (φ), «Φοιτηταί τοῦ Πανεπιστημίου-Κατάλογος αὐτῶν».

16. Σίμου Μιλτ. Συμειωνίδη, *Τά Γράμματα*, σελ. 34.

17. Γ.Α.Κ./Πρωτόκολλο ἐξερχομένων ἐγγράφων Δ'-Α'-1.

18. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ (1833-1848), Θυρίς 206-Φάκ. 2, «Ὑποτρόφων γενικά».

19. Αὐτόθι.

20. Βλ. ὑποσημ. 15.

σιάρχης Γ. Σερούϊος τόν πρότεινε (20-9-1838) γιά υπότροφο ἀναφέρο- ντας γι' αὐτόν ὅτι ἦταν «εὐφυῆς πρὸς πᾶν εἶδος μαθήσεως, φιλόπνοος, σεμνόβιος, ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς προόδου καὶ ὅλως πεφυκῶς καὶ προαιρούμε- νος ν' ἀποκατασταθῆ ἐξ ἐπαγγέλματος λόγιος καὶ διδάκτωρ».²⁷

Ζανουδάκης Ζαννῆς τοῦ Γ.

Γεννήθηκε τό 1827. Μαθητής στό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου κατά τά ἔτη 1839-1842 καὶ 1845.²⁸ Ἀκολούθως σπούδασε στό Β' Διδασκα- λεῖο κατά τά ἔτη 1845 καὶ 1846.²⁹ Ἄγνωστο ἂν ἐπῆρε διδασκαλικό δί- πλωμα.

Θεολάης Ἰωάννης τοῦ Γεωργίου.

Γεννήθηκε τό ἔτος 1813. «Ἐμαθε τά Κοινά εἰς τήν πατρίδα του, ὅπου ἤρχισεν τά Ἑλληνικά πρό τεσσάρων χρόνων. Ἐπαραδόθη Χρυσο- λωράν, Λουκιανοῦ ἐνύπνιον καὶ Νεκρικούς Διαλόγους, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Παραινετικόν καὶ κατά Μεθύντων καὶ Δημοσθενικούς λό- γους. Ἐγυμνάσθη εἰς τό Τεχνολογικόν μέρος τῆς Γραμματικῆς καὶ ἤρχι- σε τό Συντακτικόν. Κατετάχθη (3-11-1830) εἰς τήν Α' τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου Αἰγίνης».³⁰

Κάριος Ἰωάννης τοῦ Νικολάου.

Προφανῶς «Καργιός», γεννήθηκε στό Σταυρί τό ἔτος 1810. «Ἐχει γονεῖς εἰς τήν πατρίδα του, ὅπου ἔμαθε τά Κοινά γράμματα. Πρό δύο χρόνων (1828-1830) ἄρχισε τά Ἑλληνικά καὶ ἐπαραδόθη Αἰσωπίους Μύθους, ἐπιστ. διαφόρων, Θεμιστοκλέους περί φιλίας· ἐνασχολήθη εἰς τό Τεχνολογικόν. Ὁ θεῖος του Μελέτιος, μητροπολίτης Λαρίσης, φρο- ντίζει δι' αὐτόν. Κατετάχθη (23-10-1830) εἰς τήν Α' τοῦ Προκαταρτι- κοῦ (τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου Αἰγίνης). Μετεβιβάσθη εἰς τήν Β' τῆ 4 Νοεμβρίου».³¹

Κολονέλος Νικόλαος Ἀποστόλου.

«Ἀπό Σταυρί» ὅπου γεννήθηκε τό ἔτος 1812. «Ἐμαθε τά Κοινά καὶ ἄρχισε τά Ἑλληνικά πρό 6 χρόνων (περί τό 1825). Ἐπαραδόθη Χρυσο- λωράν, Αἰσωπίους Μύθους, Λουκιανοῦ ἐνύπνιον καὶ Νεκρικούς, Πλου-

τάρχου ἐκ τῶν Παραλλήλων δύο βίους καὶ τόν Περί Παίδων Ἀγωγῆς λόγον, Πλάτωνος Κρίτωνα, Αἰσχύλου κατά Κτησιφώντος. Ζῆ ἐξ ἰδίων. Κατατάσσεται εἰς τήν Α' τοῦ Κεντρικοῦ» Σχολείου Αἰγίνης (3-12- 1830).³²

Μαριδάκης ἢ Μαρουδάκης Στυλιανός.

Μετά τό Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου (1838-1842)³³ καὶ τίς γυμνασια- κές σπουδές του, ἐγγράφηκε στίς 7 Ὀκτωβρίου 1847 στήν Ἱατρική Σχο- λή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διπλωματοῦχος τῆς Σχολῆς τό 1851.³⁴

Μάτσας Κωνσταντῖνος τοῦ Ἰ.

Φοιτητής τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1847- 1850). Ἀκολούθως, ἡ Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου, μέ ἐγγραφοῦ τῆς τοῦ Φεβρουαρίου 1852, «κατά πρότασιν τοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθημα- τικῶν», ζήτησε τή χορήγηση σ' αὐτόν ὑποτροφίας γιά τή συνέχιση τῶν σπουδῶν του, ἡ ὁποία ἐγκρίθηκε μέ Β. Δ/γμα τῆς 18 Δεκεμβρίου 1853, μέ ὑποχρέωσή του «νά ἐνασχολῆται καθ' ἐκάστην τακτικῶς ἐν τῷ παρ' ἡμῖν Ἀστεροσκοπεῖῳ εἰς μετεωρολογικὰ παρατηρήσεις, διατελῶν ὑπό τὰς διαταγὰς τοῦ καθηγητοῦ κ. Ι.Γ. Παπαδάκη».³⁵

Μυτιληναῖος Ἀντώνιος τοῦ Εὐστρατίου.

Μαθητής τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου (1841-1842 καὶ 1845- 1846).³⁶ Μετά τίς γυμνασιακές σπουδές του ἐγγράφηκε στήν Ἱατρική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατά τό ἀκαδημαϊκό ἔτος 1849-50.³⁷

Ξάνθου Μαρίνος τοῦ Ἰ.

Σέ ἐγγραφοῦ τῆς 10 Δεκεμβρίου 1851, περί «ὑποτρόφων εἰς Πανεπι- στήμιον» ἀναγράφεται «12ος Μαρίνος Ξάνθου, Σίφνιος, διορισθεὶς ὑπό- τροφος εἰς τήν Ἱατρικήν Σχολήν τήν 12 Σεπτεμβρίου 1850 (ἐκ τοῦ κλη- ροδοτήματος Ζωσιμᾶ)· ἐπαρουσίασε διὰ τῆς Πρυτανείας πιστοποιητικά ἀκροάσεως καὶ ἐξετάσεως (καλῶς) εἰς τά μαθήματα τοῦ Α' ἔτους».³⁸

32. Αὐτόθι, σελ. 172.

33. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 91.

34. Βλ. ὑποσημ. 15.

35. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 193.

36. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 91.

37. Βλ. ὑποσημ. 15.

38. Γ.Α.Κ./Θυρίς 92-Φάκ. 20.

27. «Σιφνιακά», τόμ. Η'/2000, σελ. 191.

28. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 90.

29. Γ.Α.Κ./Ἐλεγος ΛΒ'/1845 καὶ ΛΓ'/1846 προεξετάσεων τῶν φοιτῶντων εἰς τό Β' Διδασκαλεῖον.

30. Κόκκωνα, *Οἱ μαθητές τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου*, σελ. 147.

31. Αὐτόθι, σελ. 106.

Πρόκειται ασφαλώς για τον Ξανθό Μαρίνο του 'Ι., μαθητή του 'Ελληνικού Σχολείου Σίφνου κατά τα έτη 1838-1841.³⁹ 'Υδραϊκής καταγωγής αν κρίνουμε από το γεγονός ότι δύο άλλοι Ξανθοί, ο 'Εμμανουήλ του Ν. και ο Μαρίνος του Ν., του ίδιου μαθητικού καταλόγου, αναγράφονται 'Υδραίοι.⁴⁰

Πρεζάνης Γεώργιος του 'Α.

Γεννήθηκε το έτος 1874. 'Απεφοίτησε «του Β' εν 'Αθήναις Γυμνασίου» κατά το σχολικό έτος 1888-89.⁴¹

Σπεράντσας Δημήτριος του 'Αποστόλου.

Γνωστό γι' αυτόν το επόμενο έγγραφο του 'Ιω. Καποδίστρια:

«'Αριθ. 958

'Ο Κυβερνήτης

Πρός τον Πρόεδρον του 'Ορφανοτροφείου.

Τόν ορφανόν Δημήτριον 'Αποστόλου Σπεράντζαν θέλετε αναλάβη εις τό 'Ορφανοτροφείον διά να περιθάλλεται και διδάσκεται, έχων αρχάς τινας γραμμάτων.

Εν Ναυπλίω τη 24 'Ιουνίου 1830

'Ο Κυβερνήτης

['Ιω. Καποδίστριας].⁴²

Σπεράντσας Παναγιώτης του 'Ιω.

Μαθητής της Δ' τάξεως του 'Ελληνικού Σχολείου Σίφνου το 1829.⁴³ Μετά το 'Ελληνικό σπούδασε και στο Γυμνάσιο Σύρου από το οποίο απεφοίτησε το 1848. Στις 7 'Οκτωβρίου ίδιου έτους έγγραψε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου 'Αθηνών' απεφοίτησε κατά το ακαδημαϊκό έτος 1850-51.⁴⁴

Στυλιανού 'Ιωάννης του Ν.

Γεννήθηκε το έτος 1874. Το σχολικό έτος 1888-89 ήταν μαθητής της Β' τάξεως του Γ' Γυμνασίου 'Αθηνών. 'Επάγγελμα πατρός: μάγειρος. Διαγωγή καλλίστη. Γενικός βαθμός 9^{40/45}.⁴⁵

39. «Σιφνιακά», τόμ. Γ'/1993, σελ. 92.

40. Αυτόθι.

41. Βλ. ύποσημ. 13.

42. Γ.Α.Κ./Γραμμ. 'Εκκλησιαστ.-Πρωτόκολλον εξερχομένων Δ'-Α'-2.

43. Σίμου Μιλτ. Συμειωνίδη, *Τά Γράμματα*, σελ. 32.

44. Βλ. ύποσημ. 13.

45. Βλ. ύποσημ. 13.

Τσῆκος Κωνσταντῖνος του 'Αποστόλου.

Γεννήθηκε το έτος 1827 σύμφωνα με αίτησή του, που περιήλθε στο Διδασκαλείο 'Αθηνών στις 2-9-1841, «διά να προεξετασθῆ ἢ ἐγκριθῆ να καταταχθῆ ως ύπότροφός του» προκειμένου να ακολουθήσει το διδασκαλικό επάγγελμα. Στην ίδια αίτηση δήλωνε ότι είχε σπουδάσει «κοινά και 'Ελληνικά έως αρχάς Συντακτικού» και επεσύνναπτε ως αποδεικτικά: «βιογραφίαν εν ειδει αναφορᾶς α) παρά του εφημερίου κ. Νεοφύτου ιερομονάχου Βενιέρη περί γεννήσεως και βαπτίσεως και β) παρά του Δημάρχου κ. Χρυσογέλου περί γεννήσεως διαγωγῆς και ενδείας».⁴⁶ 'Η αίτησή του έγινε δεκτή και σπούδασε κατά τα έτη 1841 και 1842 (σύμφωνα με τους έλέγχους ΚΔ'/11-9-1841 και ΚΕ'/8-4-1842 εξαμηνιαίων εξετάσεων του Διδασκαλείου). Δέν γνωρίζουμε αν απεφοίτησε και δίδαξε.

Τριανταφύλλου 'Ιωάννης.

'Απεφοίτησε το έτος 1882 της Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης.⁴⁷

46. Βλ. ύποσημ. 12, όπου ο ύπ' αριθμ. 606.

47. Χρήστου Σωκρ. Σολωμονίδη, *'Η Παιδεία στη Σμύρνη*, 'Αθήνα 1961, σελ. 185.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

- ΣΧΟΛΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ [1821-1911]
- ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ [1829].

1. Στόν τόμο Γ'/1993, σελ. 97, τοῦ περιοδικοῦ δημοσιεύσαμε κατάλογο τῶν σχολαρχῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου ἀπό τό 1821-1847, βάσει στοιχείων ἀρχεδιακονίας πηγῆς. Μετά τήν ἀποκάλυψη καί ἄλλων πληροφοριῶν γιά τήν Ἐκπαίδευση στή Σίφνο τῆς ἐπομένης τριακονταετίας (1850-1880), πού δημοσιεύσαμε στόν τόμο Η'/2000, σελ. 123-142, εἶναι ἤδη δυνατή ἡ συμπλήρωση τοῦ καταλόγου μέ τή χρησιμοποίηση καί ἄλλων στοιχείων πού δημοσιεύονται στά βιογραφικά τῶν διδασκάλων τοῦ παρόντος τόμου, τά ὁποῖα, ἐπίσης, στηρίζονται σέ ἀξιόπιστες πηγές. Τόν κατάλογο ἐπιχειροῦμε νά συμπληρώσουμε καί κατά τό ἐπόμενο χρονικό διάστημα, μέχρι τοῦ ἔτους 1911, στηριζόμενοι σέ εἰδήσεις-ἀναφορές-ἀνακοινώσεις τῆς ἀρχαίας ἐφημερίδας μας «Σίφνος», τῆς πολύτιμης αὐτῆς πηγῆς ἀντλήσης πληροφοριῶν.

2. Ἀναδημοσιεύουμε ἀκόμη δύο καταλόγους μαθητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ καί Ἀλληλοδιδακτικοῦ Σχολείου τοῦ νησιοῦ, μηνός Νοεμβρίου 1829, τόσο γιατί χρησιμοποιήθηκαν στά βιογραφικά τῶν διδασκάλων τοῦ παρόντος τόμου, ὅσο καί γιά τήν ἀνάγκη θησαυρισμοῦ τους στά «Σιφνιακά». Οἱ κατάλογοι αὐτοί πρωτοδημοσιεύτηκαν στή μικρή ἐργασία μας «Τά Γράμματα στό Νησί τῆς Σίφνου», Πειραιεύς 1962.

ΟΙ ΣΧΟΛΑΡΧΕΣ ΣΙΦΝΟΥ
(Ἀπό 1821-1911)

1. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ Διακοπή ἐργασιῶν σχολείου	1 Μαΐου 1821 - 6 Ὀκτ. 1822 6 Ὀκτ. 1822 - 10 Φεβρ. 1825
2. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ Διακοπή ἐργασιῶν σχολείου	10 Φεβρ. 1825 - ἀρχές Ἰουλ. 1826 Ἰουλ. 1826 - 2 Ὀκτ. 1828
3. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΨΑΡΑΥΤΗΣ Διακοπή ἐργασιῶν σχολείου	2 Ὀκτ. 1828 - 1 Σεπτ. 1832 1 Σεπτ. 1832 - 1 Μαρτίου 1833
4. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΨΑΡΑΥΤΗΣ	1 Μαρτ. 1833 - 15 Μαΐου 1835
5. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ	15 Μαΐου 1835 - 8 Σεπτ. 1842
6. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ	Σεπτ. 1842 - Σεπτ. 1844
7. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΨΑΡΑΥΤΗΣ	9 Ὀκτ. 1844 - 28 Αυγ. 1850
8. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΩΝΗΣ	10 Ὀκτ. 1850 - 7 Ἰαν. 1855
9. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ	7 Ἰαν. 1855 - Σεπτ. 1857
10. ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ	3 Σεπτ. 1857 - 1 Ὀκτ. 1862
11. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΑΪΤΑΝΟΣ	1 Ὀκτ. 1862 - 26 Αυγ. 1863
12. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ	20 Αυγ. 1863 - 19 Μαρτ. 1864
13. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΑΪΤΑΝΟΣ	19 Μαρτ. 1864 - 16 Μαρτ. 1865
14. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ	16 Μαρτ. 1865 - 3 Σεπτ. 1868
15. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΕΛΛΗΣ (ἀναπλ.)	3 Σεπτ. 1868 - 12 Μαρτίου 1869
16. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ	12 Μαρτ. 1869 - 29 Νοεμ. 1872
17. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΕΛΛΗΣ (ἀναπλ.)	29 Νοεμ. 1872 - Σεπτ. 1873
18. ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΙΩΝ	Σεπτ. 1873 - Αὐγ. 1874
19. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ	23 Αὐγ. 1874 - 1879
20. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΕΛΛΗΣ (σχολάρχης)	1879 - 1880
21. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ	1881 - Αὐγ. 1883
22. ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΙΩΝ	Αὐγ. 1883 - Νοέμ. 1886
23. ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΡΕΖΑΝΗΣ	Νοέμ. 1886 - 1890 (;)
24. ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΙΩΝ	1890 - Σεπτ. 1893
25. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ	Σεπτ. 1893 - Αὐγ. 1895
26. ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΡΕΖΑΝΗΣ	Αὐγ. 1895 - Ἀπρ. 1896
27. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ	Ἀπρ. 1896 - Αὐγ. 1897
28. ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ	Αὐγ. 1897 - Αὐγ. 1899
29. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ	Αὐγ. 1899 - πρό Μαρτ. 1904
30. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΤ. ΔΕΚΑΒΑΛΛΕΣ	1904 - Δεκ. 1905
31. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΝΔΗΛΑΚΗΣ	Δεκ. 1905 - Σεπτ. 1911

ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΛΛΗΝ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

4 Νοεμβρίου 1829

ΚΛΑΣΙΣ Α'

1. Ἀθηναῖος Νικόλαος Δημ.
2. Βαλέτας Ἰωάννης Νικ.
3. Βερνίκος Κων/νος Σακελλ.
4. Ζιλήμης Ἰωάννης Ζώρζη.
5. Κολονέλλος Νικόλαος Ἀπ.
6. Μάτσας Μαρίνος Κων.
7. Μήλιος Βασίλειος Ἰω.
8. Πᾶος Ἀπόστολος Μαρίνου.
9. Τριαντάφυλλος Αὐγερινός.

ΚΛΑΣΙΣ Β'

1. Βαλέζης Σταμάτης Νικ.
2. Βεζύρης Ἰωάννης Ἀντ.
3. Γαβριήλ ἱεροδιάκονος.
4. Γαλανός Βασίλειος Ἀγγελῆ, Σερίφιος.
5. Γεωργίτης Ἐμμανουήλ.
6. Ζαχαρένιος Ἀντώνιος Ἰω.
7. Ζιλήμης Γεώργιος Ἀντ.
8. Καγγελάριος Γεώργιος Δημ.
9. Κανδηλεύκης Μανούσος Κων.
10. Καρυώτης Κων/νος Ἰω.
11. Λειμβαῖος Πέτρος Ἰω.
12. Μάτσας Ἀλέξανδρος Πέτρου.
13. Μάτσας Πέτρος Κων.
14. Μήλιος Χριστόδουλος Ἰ.
15. Μπάος Ἰωάννης Πέτρου.
16. Παναγῆς Ἀντώνιος.
17. Πάτμιος Σπυρίδων Στεφ.
18. Σπεράντσας Βασίλειος Θεοδώρου.
19. Τσόκος Ἰωάννης Ἀποστ.

ΚΛΑΣΙΣ Γ'

1. Βλασερός Ἡλίας Κων.
2. Βουρδουμπάκης Χαράλ., Κρής.
3. Γρυπάρης Ζαννῆς Ἰω.
4. Γρύππου Ἰάκωβος Γεωργ.

5. Καρδίτσης Ἰωάννης Ἀποστ.
6. Κώτας Ἀντώνιος Ἰω.
7. Μάτσας Γεώργιος Πέτρου.
8. Ὄθωναῖος Ἀνδρέας Ἰω.
9. Σιναδινός Ἀλκιβιάδης Νικ.

ΚΛΑΣΙΣ Δ'

1. Γιαννούτσικος Γεώργιος Νικ.
2. Γκιογλᾶς Ἀπόστολος Ἀγγελέτου.
3. Δεπάστας Ἀπόστολος Φρασεῖ.
4. Κάνης Θεόδωρος Πέτρου.
5. Λαμπρυνάκης Πέτρος Κων.
6. Λαμπρυνάκης Ποσειδών Κων.
7. Λειμβαίου Αἰκατερίνα.
8. Μαγκανάρης Ἀπόστολος Ἀγγελ.
9. Μπέλλης Ἀντώνιος Ἰωάννου.
10. Μπέλλης Δημήτριος Πέτρου.
11. Ξηρουχάκης Ἰωσήφ Νικ.
12. Παλαιολόγος Νικόλαος Κων.
13. Πάος Κων/νος Μαρίνου.
14. Πάος Κων/νος Πέτρου.
15. Παπαγεωργίου Ἰωάννης.
16. Παπαγιάννης Ἀγγελέτος Νικ.
17. Παπαγιάννης Ἰωάννης Νικ.
18. Παπαθανάσης Βασίλειος Γεωργ.
19. Πιγκωτῆς Γεώργιος Ἰω.
20. Σγουρομάλλης Ἀντώνιος Δ.
21. Σπεράντσας Παναγιώτης Ἰω.
22. Συνέλλης Κων/νος Ἀντων.
23. Τσίκος Κων/νος Ἀποστ.
24. Ὑπάτιος Ἀπόστολος Ἰω.
25. Ψύμης Σπυρίδων Νικ.
26. Ψυχικός Ἀστέριος Νικ.

ΚΛΑΣΙΣ Ε'

1. Γεωργίτσης Ἰωάννης.
2. Λαμπρυνάκης Ἰωάννης Κων.

3. Μεσαξῆς Γεώργιος Ἰω.
4. Μηλιᾶς Παναγιώτης Μαρίνου.
5. Ναρλῆς Αὐγερινός παπα Ἰωάννου.
6. Νικολάου Ἀλέξανδρος.

7. Σούγιος (;) Βασίλειος Νικ.
8. Σπεράντσας Δημήτριος Ἀποστ.
9. Ψύμης Ἰωάννης Νικ., Κρής.

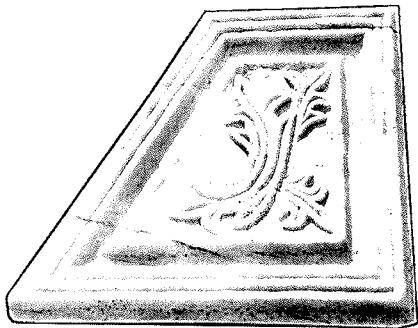
ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

[22 Νοεμβρίου 1829]

1. Βαλέζης Παῦλος.
2. Βασσάλος Κων/νος Π.
3. Βαφίας Γεώργιος Ἰω.
4. Βαφίας Δημήτριος Ἰακ.
5. Βουτζᾶς Γεώργιος Ἐμμ.
6. Βουτζᾶς Ἰωάννης Ἐμμ.
7. Γιάκουμος Φρατζέσκος.
8. Γοζαδῖνος Ἀντώνιος Γ.
9. Δεπάστες Ζαφείρης Γ.
10. Δεπάστες Ἰ.Γ.
11. Δεπάστες Κων/νος Γ.
12. Διαλησμᾶς Ἀπόστολος Κ.
13. Δραγάτσης Ἀντώνιος Ἰακ.
14. Δραγάτσης Νικόλ. παπα-Ἀντ.
15. Δραγάτσης Παρθένιος Ἰακ.
16. Δραγάτσης Νικόλ. παπα-Ἰακ.
17. Δρόσου Βασίλειος.
18. Δρόσου Ἐμμανουήλ.
19. Ζαμπέλης Βασίλειος Ν.
20. Ζαμπέλης Ἰωάννης Ν.
21. Θεολάης Ἰωάννης Γ.
22. Θεολάης Κων/νος Γ.
23. Θεολάης Νικόλαος Γ.
24. Καμπάνης Ἀγγελέτος.
25. Καμπάνης Ἰωάννης.
26. Καμπάνης Ἰωάννης Ν.
27. Καμπάνης Νικόλαος.
28. Καργίου Γεώργιος Ἰω.
29. Καργίου Νικόλαος Γ.
30. Καντζιλλιέρης Ἀγγελέτος Ἀν.
31. Καντζιλλιέρης Ἀπόστολος Ἀν.
32. Καντζηλλιέρης Πρόκος Ἀν.
33. Κόκκινος Νικόλαος Ἀποστ.
34. Κόπρος Κωστής Γ.
35. Κουλούρης Γ.
36. Κρητικοῦ Γρηγόριος Ν.
37. Κρητικοῦ Ζώρζης Ν.
38. Μανδαλάκης Ἰωάννης Ἀπ.
39. Μελισσός Ἰ. Ἀντ.
40. Μελισσός Νικόλαος Ἀντ.
41. Μεταλάς Πέτρος Ἀντ.
42. Μπατῆς Ἰωάννης Γ.
43. Μπούταρας Ἀντώνιος Κ.
44. Ὄρφανός Ἰωάννης Ἀν.
45. Παλλικαράκης Ἰωάννης Θεοδ.
46. Πάος Βίκτωρ, οἰκονόμου.
47. Πατρᾶς Ἀντώνιος Ἰωάνν.
48. Πατρᾶς Ἀντώνιος Π.
49. Πατρᾶς Πέτρος Ἰω.
50. Πόλενας Νικόλαος.
51. Πρόκος Ἰωάννης Αἰαγ.
52. Πρόκος Σταμάτης Αἰαγ.
53. Ραφελέτος Ἀντώνιος Νικ.
54. Ραφελέτος Κων/νος Π.
55. Σακάκης Ἰωάννης Ἀντ.
56. Σεργιαννάκης Θεμιστοκλῆς.
57. Σεργιαννάκης Ξενοφών
58. Σπαθάρης Νικόλαος.

59. Σπερατζής Γεώργιος.
60. Σταυριανός Γεώργιος Δημ.
61. Τέφης Γεώργιος Κ.
62. Τζελεπίνος Άλέκος.
63. Φιλιππής Φραζέσκος Γ.
64. Χάρχαλης Άντώνιος Ίω.

65. Χιονᾶς Φραζέσκος.
66. Χρυσολουράς Άντώνιος Σπυρῆ.
67. Ψιλιᾶκος Κων/νος Άγγ.
68. Ψιλιᾶκος Νικόλαος Άγγ.
69. Ψυχικός Άντώνιος Γ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ ΕΤΟΥΣ 1828

- Άπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ
- Έκθεση γιά τήν κοινωνική καί οἰκονομική κατάσταση.

Κατωτέρω δημοσιεύουμε δύο ἄκρως ἐνδιαφέροντα κείμενα μέ πληροφορίες γιά τήν ἐπικρατοῦσα στή Σίφνο κοινωνική καί οἰκονομική κατάσταση κατά τό ἔτος 1828, ἀλλά καί προγενέστερα. Ἡ «ἀπογραφή πληθυσμοῦ» εἶναι ἀνέκδοτη καί ἀνήκει στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους (ἀρχειακή ταξινόμηση «Γενική Γραμματεία», φάκ. 195), ἐνῶ ἡ ἔκθεση, πού συνέταξε στίς 15 Ἰουνίου 1828, κατόπιν παραγγελίας τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου τῶν Κεντρικῶν Κυκλάδων Ἰακωβάκη Ρίζου, ὁ Μανουήλ Δεκαβάλης, ἔχει δημοσιευτεῖ ἀπό τόν Ἀντώνιο Θ. Μαυρογένη, «Ἡ πρό τῆς μεγάλης ἡμῶν Ἐπαναστάσεως καί κατ' αὐτήν ἔκθεσις περί τῆς Ν(ήσου) Σίφνου», στό «Ἡμερολόγιον 1889 τοῦ Γυμνασίου Σύρου», σελ. 91-106. Ἡ ἀναδημοσίευσή της ἐδῶ πραγματοποιεῖται, τόσο γιά τή συνάφειά της πρός τό κείμενο τῆς ἀπογραφῆς, ὅσο καί γιά τήν ἀποθησαύρισή της στίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ, δεδομένου καί τοῦ δυσεύρετου τοῦ Ἡμερολογίου 1889 τοῦ Γυμνασίου Σύρου.

Ἡ «ἀπογραφή πληθυσμοῦ», πού διενεργήθηκε ἀπό ὄργανο ἢ ὄργανα τῆς Δημογεροντίας Σίφνου καί ἐπικυρώθηκε ἀπ' αὐτήν, παρουσιάζει ξεχωριστό ἐνδιαφέρον. Πρόκειται γιά ὀνομαστική ἀπογραφή τῶν κατοίκων κατά χωριό, ἡ ὁποία, παρά τίς «στατιστικές» ἀδυναμίες της, περιέχει πολύτιμες πληροφορίες, ὅπως λ.χ. γιά τόν συνολικό ἀριθμό τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ, τόν ἀριθμό τῶν οἰκογενειῶν κατά χωριό (τόν ὅποιο προσδιορίσαμε μέ τήν πρόταξη α/α), τή σύνθεση καί κατάστασή τους (ἔγγαμοι, ἄγαμοι, ἄτεκνοι, ἄρρενα καί θήλεα τέκνα κ.λπ.), ἐπαγγέλματα πού, ἀτυχῶς, ἀπό κάποιο σημεῖο καί ἔπειτα τῆς ἀπογραφῆς παραλείπονται κ.ἄ. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν καί τά ἐπώνυμα, τόσο ἐκεῖνα πού

άνευρίσκονται μέχρι των ημερών μας, όσο και τά ὅμοια πού ἔχουν ἐκλείψει, ἀλλά καί ἐπώνυμα πού δηλώνουν ἄλλους τόπους καταγωγῆς (π.χ. Θέρμιος, Πολυκάνδριος, Μεσολογγίτης, Συριανός, Σφακιανός, Χίος, Ρουμελιότης, Κυδωνιεύς, Θιακός, Μανιάτης, Τηνιακός κ.ἄ.) καί τά ἔφεραν κάτοικοι χαρακτηριζόμενοι (προφανῶς ἀπό πολλῶν χρόνων) ὡς Σίφνιοι, ἐνῶ οἱ θεωρούμενοι «ἔποικοι» τῆς ἐποχῆς καταγράφονται ἰδιαίτερος (στοιχεῖα πού ἐνδιαφέρουν ἄλλους μελετητές καί θά φανοῦν χρήσιμα ἐν καιρῷ).

Στήν ἐκθεση τοῦ Μανουήλ Δεκαβάλε, μολονότι ἰδίου ἔτους (1828), ὑπάρχουν ἰκανές διαφορές σέ ἀριθμητικά στοιχεῖα, περιέχονται ὅμως ἄλλες σημαντικές πληροφορίες, κοινωνικοῦ καί οἰκονομικοῦ ἐνδιαφέροντος, πού ἀναφέρονται, τόσο στά προεπαναστατικά, όσο καί στά χρόνια τῆς Ἐπανάστασης, καί ἐπιχειρεῖται κάποια σύγκριση σέ ἀπόλυτους ἀριθμούς. Ὁ συντάκτης τῆς ἐκθεσης, γιά τόν ὅποιο δέν ἔχομε ἀναγκαῖες πληροφορίες, εἶχε ἀξιόλογη μόρφωση καί ἰκανές γνώσεις γιά τήν κοινωνική καί οἰκονομική κατάσταση τοῦ νησιοῦ, ἀπορίας δ' ἄξιο εἶναι ὅτι στήν «ἀπογραφή» πληθυσμοῦ δέν καταγράφεται, ἴσως ἐπειδή ἦταν ἄγαμος καί ἀνῆκε στήν πατρική του οἰκογένεια.

Σημειώνουμε, τέλος, ὅτι τό ἀναγραφόμενο στήν «ἀπογραφή» χωρίον Πετάλι, μέ 38 σπιτικά, εἶναι τό Κάτω Πετάλι, ὅπως διευκρινίζεται στόν συγκεντρωτικό πίνακα τῆς ἀπογραφῆς, καί ὄχι τό Ἄνω Πετάλι πού, προφανῶς, οἱ κάτοικοι τοῦ ὁποίου συγκαταριθμήθηκαν μ' ἐκείνους τοῦ Ἄρτεμωνά. Στήν ἀπογραφή πληθυσμοῦ διατηρεῖται ἡ ὀρθογραφία τοῦ κειμένου.

I. Κατάλογος τῶν κατοίκων τῆς Νήσου Σίφνου κατά κωμόπολιν, χωρεῖον, ὄνομα, ἐπώνυμον, τάξιν τε καί ἐπάγγελμα.

Κωμόπολις Κάστρον

α/α	Ὄνόματα καί ἐπώνυμα	Ἐπάγγελμα	Χηρεύοντες "Ἄγαμοι "Ἀτεκνοί	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Ἀρρ.	Θηλ.	
	<i>Οἱ πρώτης τάξεως ἢ κτηματῖαι</i>					
1	Ἰωάννης Καμπάνης					2
2	Ἰωάννης Μάτσας			1		3
3	Νικόλαος Βαλέτας			3	1	6
4	Ἀπόστολος Γρυπάρης			1		3
5	Μαρία Ν. Γρυπάρη		χήρα	1	2	4
6	Ἰωάννης Λειμβαῖος			1	2	5
7	Δεσποinoῦ Κ. Μάτσα		χήρα	1	1	5
8	Κωνσταντῖνος Μάτσας		χ(ῆρος)	1	1	3
9	Μαροῦσα Κ. Μπάου		χήρα			1
10	Νικόλαος Ι. Πᾶος					1
11	Πέτρος Κ. Πᾶος					5
12	Κ. Ζαννάκης Μάτσας		χήρος	1	1	5
13	Καλίτζα Κ. Πάου		χήρα	1		2
14	Γεώργιος Πριβιλέγγιος		χήρος	3		4
15	Ἀπόστολος Πᾶος			2	1	5
16	Ἐλένη Ν. Βαλέζη		χήρα	2	1	4
	<i>Γεωργοί</i>					
17	Νικόλαος Βασιλικαioῦ	γεωργός		1	2	5
18	Θεοδόσιος Δεκαβάλες	γεωργός	χήρος			1
19	Δημήτριος Ραφαλέτος			2		4
20	Κωνσταντῖνος Γεωργούλης			1	1	4
21	Ἀντώνιος Ἀβρανᾶς			3	1	6
22	Γεώργιος Λούκενας-ἡ μήτηρ του		χήρος			2
23	καί ὁ ἀδελφός του					1
24	Ἰωάννης Γλέριος			2	1	5
	<i>Ἐργάται</i>					
25	Κωνσταντῖνος Βλασερός	ἀρτοποιός		3	2	7
26	Γεώργιος Ψύλλος	ἀγωγιάτης		1		3
27	Κωνσταντῖνος Ψύλλος	ἀγωγιάτης		2	2	6
28	Νικόλαος Πόζης	ράπτης	ἄτεκνος			2
29	Αἰκατερίνα Ἐλένης	ὑπηρέτρ.	χήρα			1
30	Ἀντώνιος Μενεγάκης	ἀρτοπ.		1	4	7
31	Χρoυσίνα Γρύπου	ὑπηρέτ.	χήρα	2		3

α/α	Όνοματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
32	Κυριακή Γ. Πετρῆ	ιστουργός	χήρα			1
33	Ζώρξης Τσαλήκης	ἄλιεύς		2	2	6
34	Παναγῆς Κούνδουρος	σκυτεύς		2	3	7
35	Μαρία Πέρου	ιστουργός	ἄγαμος			1
36	Μαργαρίτα Μυτιληναίου	ιστουργός	χήρα			1
37	Ἄντωνιος Χαδαριάς	μεταπράτ.	ἄγαμος			1
38	Ἄνεξινα Κούμουλου	καφεζῆς	χήρα			1
				41	27	125
39	Κωνσταντῖνος Μενεγάκης	Γέρων	χήρος			1
40	Καλίτζα Δεπάστε	Γραῖα	χήρα		1	2
41	Κωνσταντῖνος Πρόκος	μυλωνᾶς		3	1	6
42	Κωνσταντῖνος Συργιάννης	διδάσκαλ.			1	3
43	Αἰκατ. Πατράδενα	γραῖα	χήρα			1
44	Ἰωάννης Ὁθωναῖος	παιδαγ.		2	1	5
45	Κωνσταντῖνος Μαντελένης	γραφεύς		1		3
46	Δημήτριος Ἀθηναῖος	καφεπῶλος		3	1	6
47	Δημήτριος Ψῆμης	οικοδόμος		3	1	6
48	Κωνσταντῖνος Θέρμιος	οικοδόμος	ἄτεκνος			2
49	Κωνσταντῖνος Χρυσοφός	χρυσοχός		4	1	7
50	Φραζέσκος Γεωργιούλης	ἄγωγιιάτης		2	3	7
51	Φλουρῆ Ἀνδρέου	ιστουργός	χήρα	1		2
52	Μαρία Ζέππου	ιστουργός	χήρα	1	2	
53	Ἐλένη Πανάγου	ιστουργός	ἄγαμος			1
54	Ἰωάννης Πανάγος	γέρων		1	1	4
55	Ζαμπέτα Νέλλη	ιστουργός	χήρα			1
56	Ἐλένη Πιέρρου	ιστουργός	χήρα	1	2	4
57	Λέκας Μυλωνᾶς	μυλωνᾶς	ἄτεκνος			2
58	Ζαχαρένια	ιστουργός	χήρα		1	2
59	Ἀναστασία Γράτζια	ιστουργός	χή(ρα)			1
60	Ἰωάννης Ψύλλος	ἄγωγιιάτης			4	6
61	Γεώργιος Γρύππος	κρασοπῶλ.		2	2	6
62	Ἄγγελῆς Γερωνύμου	σκυτεύς		1		3
63	Γιαννάκος Κουφός	μεταξουργός		3	1	6
64	Κώνστ. Δαμῆ Δεπάστες	σκάπτης	ἄτ(εκνος)			2
65	Ἀνδρέας Πολυκάνδριος	κηπουρός	ἄτ(εκνος)			2
66	Νικόλαος Μοσχούς	σκυτεύς		4	2	8
67	Καλίτζα Μπέλλενας	ιστουργός	χήρα		1	2
68	Ἀντωνιος Βλάχος	ἄγωγ(ιάτ.)			1	3
69	Γεώργιος Ραφαλέτος	γέρων				1
70	Μανώλης Ὁθωναῖος	μεταπράτης				2
71	Μαργαρίτα Ἀλεξάνδρου	ιστουργός	χήρα	3		4

α/α	Όνοματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
72	Ἀντωνιος Μόσχος	οικοδόμος	ἄτε(κνος)			2
73	Ζαχαρίας Μενεγάκης	ναυπηγός		3	3	8
74	Ἀντωνιος Ρωμάνος	ξυλουργός		2	1	6
75	Φραζεσκίνα θυγάτηρ του	ιστουργός	χήρα	1		2
76	Ἀσημῆς Μοσχούτης	σκυτεύς		1	2	5
77	Μαρία Φλουροῦς	ιστουργός	χήρα	1	1	3
78	Ἰωάννης Ἀλεξανδρῆ	σκυτεύς			1	3
79	Αἰκατερίνα Κάστρουλα	ιστουργός	χή(ρα)		1	2
80	Μιχαήλ Ἀβρανᾶς	ἄγωγ(ιάτης)			1	3
81	Αἰκατερίνα Καφεζῆ	γραῖα	χή(ρα)		2	3
83	Γεώργιος Ἀρτέμης	μυλωνᾶς		1	2	5
84	Νικόλαος Σπυρίδουνας			3	1	6
				87	68	287
85	Βασίλειος Γγιᾶς	ἄρτοποιός		1		3
86	Ἰωάννης Συρίγος	ναυπηγός		1	1	4
87	Μαρία Ροδάμη	ιστουργός	χήρα	1	2	4
88	Ἰωάννης Ἀρτέμης	σκυτεύς	ἄγαμος			1
89	Δημήτριος Συρίγος	ναυπηγός		1	1	4
90	Μαρία Κοντζῆ	ιστουργός	χήρα			1
91	Μαρία ὄρφανῆ	ιστουργός			1	
92	Φραζέσκος Ἀρτέμης	μυλωνᾶς		1	3	6
93	Ἀπόστολος Χατζῆ	καφεπῶλος		2	4	8
94	Μαρία Λ. Ἀρβανιτάκη	ιστουργός	χή(ρα)	2		3
95	Φλουρί Λαγκούση	ιστουργός	χή(ρα)	1		2
96	Μαργαρίτα Λαγκούση	ὑπηρέτις	ἄγαμος			1
97	Πέτρος Μιχάλη	ἄγωγιιάτης		1	5	8
98	Ἰωάννης Τριαντάφυλλος	σκιαδοποιός		2	2	6
99	Σμαράγδα Λαγκούσενα	ιστουργός	χή(ρα)	2	2	5
100	Νικόλαος Ἀνούσης	ξυλουργός		2	3	7
101	Κωνσταντῖνος Πωρικός	κεραμεύς	ἄτεκνος			2
102	Ἀπόστολος Τζίκινας	σκάπτης		3	3	8
103	Νικόλαος Ψῆμης	μυλωνᾶς		4	3	9
104	Αἰκατερίνα Γεωργιλά	ιστουργός	χή(ρα)	3		4
105	Κωνσταντῖνος Μυτιληναῖος	ναύτης	ἄτεκνος			2
106	Μαργαρίτα Σοφιδακιοῦ	ιστουργός	χήρα		2	3
107	Νικόλαος Φαντᾶς	ιστουργός			2	4
108	Δεσποινῶ Κέου	ιστουργός	χήρα			1
109	ἡ ἀδελφῆ της Ἐλένη	ιστουργός	ἄγαμος			1
110	Μαρία καί Αἰκατερίνη Γυλαροῦς	ἐπαῖτες	χήραι			2
111	Μαρία Ψῆμενα	ιστουργός	χήρα	1		2
112	Γεώργιος Ψῆμης	σκάπτης				2

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
113	Ζώρξης Γεδεώς	κηπουρός			1	3
114	Δημήτριος Πάτσουλα	ναυπηγός			1	3
115	Πέτρος Μυτιληναῖος	ἄνευ				1
116	Γεώργιος Νιοτάρης Ναῦται	ἄνευ	ἄγαμος			1
117	Παναγιώτης Πανάγου			4		4
118	Ἀντώνιος Χιλιαδάτου		ἄγαμος			1
119	Μιχελής Καρίδη			2		4
129	Ἀπόστολος Σπεραντσή			3	1	6
121	Μαρίνος Μηλιᾶς			3		5
122	Ἰωάννης Δαμῆ Δεπάστε				2	4
123	Θεόδωρος Σπεράντσας			3	1	6
124	Δημήτριος Ἀνδρόνικος					2
125	Γεώργιος Μάλαμας				1	3
126	Γεώργιος Φλουροῦς				1	3
127	Γεώργιος Κώστα			3	3	8
128	Κωνσταντῖνος Ζάνε					2
129	Μανουήλ Τουφεκτσής		ἄγαμος			1
130	Νικόλαος Δεπεράκης			2	4	8
				135	117	454
131	Ἰωάννης Κώστα Ὁθωναίου			3	1	6
132	Κωνσταντῖνος Μυτιληναῖος			1		3
133	Φώτιος Μεσολογγίτης			1	3	6
134	Ἰωάννης Στούπας				2	4
135	Γεώργιος Ἐξιλιζές				2	4
136	Ἰωάννης Π. Σπεραντσή			4		6
137	Νικόλαος Ἀλιμπέρτης					2
138	Ἰωάννης Ὀρφανός				1	3
139	Ἰωάννης Θεοδοσίου			1		3
140	Νικόλαος Ἀλεξανδρῆ			1	3	6
141	Δημήτριος Ἰ. Κώστας					2
142	Ἰωάννης Λαγκούσης			5	1	8
143	Ζώρξης Σπεράντσας			1	1	4
144	Νικόλαος Μυτιληναῖος		χῆρος	1	1	3
145	Ἀντώνιος Ζηλήμης			2	1	5
146	Βασίλειος Σπεραντσή		χῆρος	4		5
147	Ἰωάννης Σπακαλός			1	1	4
148	Δημήτριος Νίκου			4	1	7
149	Βασίλειος Συρῆτος Ἔμποροι			1		3
150	Κωνστ. Συριανός μέ τή μητέρα του		ἄγαμος			2

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
151	Ἀπόστολος Καστρησίου		ἄτεκνος			2
152	Σπυρίδων Ἀρβανιτάκης			2		4
153	Ἀπόστολος Γούναρης		ἄτεκνος			2
154	Νικόλαος Σπακαλός			1		3
155	Κωνσταντῖνος Γλιέριος			3		5
156	Μαρίνος Λαγκούσης			1		3
157	Νικόλαος Πανώριος					2
158	Ἰωάννης Ἀρβανιτάκης Ἱερεῖς			1	1	4
159	Χωρεπίσκοπος Πᾶος, ἱερομ.					1
160	Νικόδημος Μοσχούδης, ἱερομ.				1	
161	Νεόφυτος Βενιέρης, ἱερομ. -ή ἀδελφή του				2	
161	Παπᾶ Γεώργιος		χῆρος			1
163	Παπᾶ-Νικόλαος Νατάλες, πρεσβ.			3	5	
		Χωρεῖον Πετάλι		173	139	575
		Ἱερεῖς				
1	Ἰωάννης ἱερέυς Ναρλῆς, πρεσβ. Γεωργοί		2	6	10	
2	Ἰωάννης Λεμονῆς				1	3
3	Κωνσταντῖνος Λουκῆ			3	1	6
4	Γεώργιος Λουκῆς		χῆρος		1	2
5	Γεώργιος Γεωργούλης			3	3	8
6	Γεώργιος Ἀβρανᾶς			1	2	5
7	Νικόλαος Ἀλεξανδρῆ μέ πεθερά			2	4	9
8	Νικόλαος Ἀβρανᾶς Ἐργάται				2	4
9	Γεώργιος Β. Ζαμπέλης	κεραμεύς		4	1	7
10	Βασίλειος Καματερός	κηπουρός			1	3
11	Ἀγγελέτος Μαυρομούρης	σκάπτης	ἄτεκνος			2
12	Νικόλαος Πολυλάρης	μυλωνᾶς	ἄτεκνος			2
13	Ἀντώνιος Πρόκος	σκάπτης		2	1	5
14	Δημήτριος Σγουρομάλης	σκάπτης		1	1	4
15	Γεώργιος Κοτζοκόλης	κεραμεύς		1		3
16	Σταυρῆς Δόκαρος	ἄρτοποιός		2	1	5
17	Γεώργιος Παπουτζῆς	σκάπτης		1	1	4
18	Γεώργιος Ζαμπέλης	λιθοτόμος		3	2	7
19	Γεώργιος Λαμπρινός	κεραμεύς		4		6
20	Νικόλαος Λιοκούρης	φούρναρης		3	2	7
21	Γεώργιος Τομάζος	σκάπτης			1	3

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
22	Νικόλαος Ήσαϊας	σκάπτης			1	3
23	Κωνσταντίνος Ζευγᾶς				1	3
24	Ίωάννης Πουρῆς	κναφεύς		2	1	5
25	Ίωάννης Σταφυλοπάτης			1	2	5
26	Φλωρέζα	γραία	χήρα	1	1	3
27	Μαργαρίτα	γραία	χήρα	3	2	6
28	Η Ἀλαμῆδενα μέ τήν κόρην της	ιστουργός	χήρα	1	1	4
29	Ἀνέζα Οἰκονομάκη	ιστουργός	χήρα	1	1	3
30	Μιχαήλ Σβιάς	χειροτεχν.	χῆρος			1
31	Μαρία Μπουρῆ	ιστουργός	χήρα	2	2	5
32	Αἰκατερ. Ἀλεξάνδρου	ιστουργός	χήρα	1	1	3
33	Δημήτριος Ήσαϊα		χῆρος	1		2
34	Ἀνεζήνα Ιστουργός		χήρα	2	1	4
35	Νικόλαος Καπάδαης	κηπουρός	χῆρος	2		3
36	Οἱ υἱοί τοῦ Λεμονῆ	σκάπται	ἄγαμοι	2		2
37	Ἀντώνιος Τερέτζας	σκάπτης	ἄγαμος	1		1
38	Μαρία Ἀνεζιοῦ	ιστουργός	χήρα	2		3
		Χωρεῖον Ἐξάμπελα		54	45	163
	Κτηματῖαι					
	Νικόλαος Χρυσόγελος	διδάσκαλος			4	6
2	Ίωάννης Μαρούλης	ζωγράφος		1		3
	Γεωργοί					
3	Γεώργιος Μελισσός			1	1	4
4	Ίωάννης Χειμῶνος			4	3	9
5	Μανουήλ Διαμαντῆ			1	1	4
6	Νικόλαος Μελισσός			2	3	7
7	Γεώργιος Γαϊτάνος		χῆρος	1	1	3
8	Κωνσταντίνος Ήρωνόμου			1	3	6
9	Γεώργιος Κάραβος			1	2	5
10	Δημήτριος Ἀγγέλικας			3	2	7
11	Γεώργιος Κουράγιος			3	1	6
12	Ὁ γαμβρός τοῦ Ἀντωνίου Ἀβραῶ					2
13	Νικόλαος Ροδοῦσης			1	1	4
14	Ίωάννης Κρήνος			2	3	7
15	Ἀντώνιος Γ. Μάρκου		ἄτεκνος			2
16	Νικόλαος Μπατῆς			1		3
17	Γεώργιος Πενάκης			4		6
18	Ἀντώνιος Ξανθάκης			3	2	7
19	Γεώργιος Καραβάκης			4	2	8

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
20	Νικόλαος Σιναδινός					2
21	Ίωάννης Σταφυλοπάτης					2
22	Δημήτριος Βασάλου		ἄτεκνος			2
23	Ἀντώνιος Γαϊτάνος		ἄτεκνος			2
				33	29	111
24	Νικόλαος Σίφης	κουρεύς		1		3
25	Νικόλαος Τομάζος				2	4
26	Νικόλαος Κουμπάρος		ἄγαμος			1
27	Νικόλαος Ἀλειμπέρτης			3	3	8
28	Νικηφόρος Σφακιανός				1	3
29	Μαργαρίτα Καριότη		χήρα	1	1	3
30	Νικόλαος Χειμῶνας	μάγειρος	ἄτεκνος			2
31	Ίωάννης Ναδάλης	οἰκοδόμος		4		6
32	Φραζέσκος Λεωνάρδου	πετροκόπος		1	1	4
33	Νικόλαος παπα-Γεωργίου		χῆρος	1	2	4
34	Μαρία Φιλιππάκη		χήρα			1
35	Ίωάννης Καριός		χῆρος			1
36	Ίωάννης Μπατάκης	μυλωνᾶς		2	2	6
37	Μαρία παπα-Ἀντωνῆ		χήρα	2	1	4
38	Μανώλης Κρητικός	ράπτης		2		4
39	Φιλιππάκης	οἰκοδόμος	χῆρος		1	
40	Ίωσήφ Βεντούρης			1		3
41	Αἰκατερίνα Σίφена		χήρα			1
42	Ζώρζης Ἀνδρέου	γραφεύς		1		3
43	Ἀνδρέας Νόθος	μάγειρος				2
44	Νικόλαος Μαραγκός	ναυπηγός		1		3
45	Νικόλαος Ζαχαρένιος	μάγειρος		2		4
46	Γεώργιος Κρηνιότης			2		4
47	Μαρία Μελισσοῦ		χήρα			1
48	Γεώργιος Ἀργουζῆς			1	2	5
49	Ίωάννης Γέρων Μανώλη	σχυτοτόμος		2	2	6
50	Ἀντώνιος Κάραβος	λιθοτόμος		3	1	6
51	Αἰκατερίνα Χήρα	ιστουργός		1	1	3
52	Καλή Λαοῦ	ιστουργός	χήρα		2	3
53	Ίωάννης Βεντούρης		ἄγαμος			1
54	Ίωάννης παπ' Ἀθανάση	μάγειρος	χῆρος	2	3	
55	Μαρίνος παπ' Ἀθανάση			4	3	9
56	Μπατάκης Τρατάρης	ἄλιεύς		2	1	5
57	Γεώργιος Συναδινός	τέκτων		1	1	4
58	Ἀπόστολος Καραπάτης	οἰκοδόμος		4	1	7
59	X. Νικολῆς Χίος		ἄτεκνος			2

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρείοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
60	Γεώργιος Πατῆς	μυλωνᾶς			1	3
61	Καλίτζα Λεονταρή				2	3
62	Νικόλαος Ἄντ. Σάρης			5		7
63	Μαρία Καριοῦ	μάγειρος		1	1	4
64	Καλήτζα Καριοῦ		χήρα			1
65	Γεώργιος Σάρης	μυλωνᾶς		2	3	7
66	Βασίλειος Ρουμελιότης			2	1	5
67	Μαρία Λαδοῦ		χήρα	1	1	3
68	Αἰκατερίνα Κατζήγιαννη		χήρα	2	2	5
69	Παῦλος Ἄλεμπέρτης		ἄτεκνος			2
70	Βασιλική μοναχή		ἄγαμος			1
71	Μαρία ἡ ἀδελφή της		χήρα	1	1	3
72	Ἄντώνιος Βοεβόδας	μυλωνᾶς	ἄτεκνος			2
73	Μαρία Τζιόνη			1	1	3
74	Ἄναγνώστης Γραμματικῆς			2	1	5
75	Γεώργιος Σκουργιαλός	καπνοκόπτης			1	3
76	Μάρκος Ἀγγέλικας	μάγειρος		3	2	7
77	Ἀναστάσιος Βοσκός			1	3	6
78	Αἰκατερίνη Σάρενα		χήρα	2	1	4
79	Γέρων Ματθαῖος		χήρος			1
80	Αἰκατερίνα Κουτζέκενα		χήρα		1	2
81	Γεώργιος Ἀβραῆς			2		4
82	Μαρία πρωτοπαπαδιά		χήρα	3		4
83	Γεώργιος Κάστουλας			1		3
84	Μάρκος Ἱερωνύμου			1	1	4
85	Γεώργιος Ψυχικός			2	1	5
86	Ἀντώνιος Λάρας			1	1	4
87	Ἀντώνιος Πρεζάνης			1	2	5
88	Αἰκατερίνα Σίφη		χήρα			1
89	Ἀθανάσιος Κυδωνιεύς	σκυτοτόμος			1	3
90	Αἰκατερίνα Βασιλικῆς		χήρα			1
91	Νικόλαος Ἄντ. Μανώλης			1	1	4
92	Ἰωάννης Καρίδης	σκυτοτόμος		2	2	6
93	Κωνσταντῖνος Χίος			4		6
94	Μαργαρίτα Γ. Πέτρου		χήρα		1	2
95	Αἰκατερίνα Μ. Πέτρου		χήρα			1
96	Νικόλαος Πρόκος	ἐργαστήρ.		2	4	8
97	ἡ πενθερά τοῦ ἰδίου		χήρα			1
98	Νικόλαος Διαμαντῆς	μάγειρος			1	3
				121	92	386
88	Ἀντώνιος Τανδιότης				2	4

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρείοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα	
				"Αρρ.	Θηλ.		
100	Ἄναγνώστης Σίφης	μυλωνᾶς			1	1	4
101	Ἰωάννης Κόκκινος	μάγειρος				2	4
102	Ἀντώνιος Κρήνος	μάγειρος		1	1		4
103	Νικόλαος Χίος	μυλωνᾶς				2	4
104	Αἰκατερίνα Μυτιληναία	μαία	χήρα	2			2
105	Μαργαρίτα Πατῆ	ιστοουργός	χήρα			1	2
106	Νικόλαος Πατῆς Τρατάρης	ἄλιεύς		2			4
107	ὁ πενθερός τοῦ ἰδίου						2
108	Μαργαρίτα παπαΓεωργίου		ἄγαμος				1
109	Ἰωάννης Παιδιότης			1	1		4
110	Ἐλένη χήρα & ἡ ἀδελφή της Ἄνοῦσα		ἄγαμος				2
111	Γιάγκος Βλάχος	ὕπηρέτης				3	5
112	Ἰωάν. Μανδραβέλης μέ πενθερά					2	5
113	Ἄποστ. Μανδαλάκης μέ πενθερά	μάγειρος		1	1		5
				128	108		438
114	Στέφανος Ρῶσος			1	1		4
115	Πέτρος Παιδιότης			2	1		5
116	Ἀντώνιος Δεκαβάλες			2	1		5
117	Κωνσταντ. Μπατῆς	μυλωνᾶς		1	1		4
118	ἡ πενθερά του		χήρα				1
119	Ἰωάννης Τομάζος		ἄτεκνος				2
120	Γεώργιος παπᾶ Ἰωάννου					2	4
121	Αἰκατερίνα Κατζούρενα		χήρα				1
122	Καλή Κατσούρενα		ἄγαμος				1
123	Νικόλαος Πρατικός	ζωγράφος				1	3
124	Ἰωάννης Βορδόνης	οἰκοδόμος		1	1		4
125	Μανώλης Ζάνε			2	1		5
126	Μαργαρίτα Γαϊτάνου		χήρα				1
127	Ἀνεζήνα Σμαροῦ		χήρα				1
128	Δημήτριος Πρατικός	μάγειρος				2	4
129	Μαργαρίτα Ζ. Κάραβου		χήρα			1	2
130	Φλουροῦ Μάρκου		χήρα			1	2
131	Νικόλαος Βασάλος		χήρος	1			2
132	Ζώρξης Ζηλήμης	τέκτων					3
133	Γεώργιος Σούζης		χήρος			1	2
134	Γεώργιος Σμαρῆς						2
135	Γεώργιος Κουράγιος			2		2	6
136	Κωνσταντῖνος Σουδιανός					1	3
137	Εἰρήνη Γαϊτάνου		χήρα	2	1		4
138	Γεώργιος Κουτσοῦρης			2	2		6
139	Δημήτριος Θιακός	ναυπηγός	χήρος			1	2

α/α	Όνόματα καί έπωνυμα	Έπάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
140	Γεώργιος Δεκαβάλες	βουτζᾶς		1		3
141	Βασιλική Ζηλήμη		χήρα			1
142	Αίκατερίνα Ἀγγέλικας		χήρα			1
143	Ἀνεζήνα Μελισσοῦ			146	129	522
144	Φλουρέζα Γαϊτάνου		χήρα			1
145	Αίκατερίνα Πρόκου		χήρα			1
146	Αίκατερίνα Γ. Κάραβου Ναῦται		χήρα		1	2
147	Γεωργίτζης Σφακιανός			6		8
148	Βασίλειος Πάτμιος			2	2	6
149	Γέρων Μιχελιός Κρής			1		3
150	Γεώργιος Ευρουχάκης Ἐμποροί			1	3	
151	Σίφος Μαλανδράκης	ἄτεκνος			2	
152	Κωνσταντῖνος Σκουργιολός				3	5
153	Γεώργιος Λοστρόμος Ἱερεῖς			1	2	5
154	Σκευοφύλαξ Κάτσας πρεσβ.		ἄτεκνος			2
155	Πρωτοπαπᾶς Ζαμπέλης πρεσβ.		χήρος	1		2
156	Αὔγερινός ἱερεύς πριμυκῆριος πρεσβ.		χήρος			1
157	Ἰωάννης πρεσβύτερος ἱερεύς		χήρος		1	2
158	Ἰωάννης ἱερ. πρεσβ. & πνευματικός		ἄτεκνος			2
159	Δημήτριος ἱερεύς πρεσβύτερος			1	4	7
				158	143	575
	Πρόκριτοι ἢ Κτηματῖαι	Χωρεῖον Καταβατή				
1	Μαρίνος Πᾶος		4	1	6	
2	Λεωνάρδος Δεπάστες Γεωργοί		2	1	5	
3	Νικόλαος Καταβατινός			1	2	
4	Ἀπόστολος Διαμαντῆ	χήρος	1		3	
5	Ζανῆς Γεωργίτζης		5	1	8	
6	Λουκάς Πιτζινοῦ			1	3	
7	Ἀπόστολος Καρᾶς			1	3	
8	Γιαννούλης Μ. Διαμαντῆ			1	3	
9	Νικόλαος Βεντούρης		1		3	
10	Γεώργιος Μαργιόλης	ἄτεκνος			2	
11	Νικόλαος Βασάλος		1		3	
12	Νικόλαος Μπινεγνῆς		1		3	

α/α	Όνόματα καί έπωνυμα	Έπάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
13	Νικόλαος Κρητικός			3	2	7
14	Φραζέσκος Γιωργίτζης			1	1	4
15	Γιαννάκος Χονδράς			1	2	5
16	Γεώργιος Καρᾶς				1	3
17	Γεώργιος Κολλούρης			2		4
18	Νικόλαος Διαμαντῆς	χήρος		2		3
19	Ἰωάννης Πριμηκυρίου			2		4
20	Ἰωάννης Καργιός			2	1	5
21	Ἀντώνιος Μανός			4	1	7
22	Ἀγγελετῆς			3	2	7
23	Γεώργιος Χαλαρᾶς			1		3
24	Τομάζος Καλιδάκης			1		3
25	Ἐμμανουήλ Ἀργυρός & πενθερά		ἄτεκνος			3
26	Ἀντώνιος Σταυριανοῦ			1		3
27	Ἀπόστολος Κουλλούρης			1	4	7
28	Ἰωάννης Καργιουδάκης		1		3	
29	Ἀπόστολος Λουρέζου		2		4	
30	Γεώργιος Φραγγούλης		1		3	
31	Νικόλαος Λοῆζος		2	2	6	
32	Ἀθανάσιος Λαός	ἄτεκνος			2	
33	Ἀπόστολος Κούκκιας		1	1	4	
	Ἐργάται		46	24	134	
34	Νικόλαος Πρέτας				1	3
35	Κωνσταντῖνος Κάτσας	ἄγωγιότης		5	1	8
36	Δύο ὄρφανά Κων. Ράμπια			1	1	2
37	Μαρία τοῦ Ζανῆ		χήρα	2	1	4
38	Ἀπόστολος Μανιάτης	ἄρτοποιός		1	4	7
39	Ἀντ. Τροῦλλος μέ γυναικαδέλφη		ἄτεκνος			3
40	Κωνσταντῖνος Βεντούρη	στυτοτόμος			3	5
41	Ἰωάννης Πατούχης			2		4
42	Μαρία Φραγγιούς		χήρα	2	1	4
43	Ἰωάννης Σάρης καί ἡ πενθερά του Φλωρέζα & ἡ ἀδελφή της Αίκατερίνα			1		5
44	Αίκατερίνα τοῦ πρέτε		χήρα	1		2
45	Φλωροῦ ὄρφανή		ἄγαμος			1
46	Ἀντώνιος Μελισσός	ζωγράφος		2		4
47	Ἀντώνιος Πουφοῦνης	οἰκοδόμος		1		3
48	Κωνσταντῖνος Τζακάκης		χήρος	1		2
49	Νικόλαος Μαρίας				3	5
50	Ἀπόστολος Φασούλης			3		6

α/α	Όνόματα καί έπωνυμα	Έπάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Άτεκνοι	Παιδες		Ψυχών ΰθροισμα
				"Άρρ.	Θηλ.	
51	Άντώνιος Λοϋζος	άρτοποιός		3	1	6
52	Μανώλης Κακόνδυτος	ράπτης		3	2	7
53	Κιουρά Τζηρικάκη		χήρα			3
54	Ίωάννης Βασάλου	κεραμεύς		2	2	6
55	Ίωάννης Γιωργίτζης				2	4
56	Γεώργιος Τρούλλος	άλιεύς		4	3	9
57	Αίκατερίνα χήρα				1	2
58	Νικόλαος Βασάλος			1		3
59	Αίκατερ. Κλότζενα καί μητέρα της		χήρα			2
60	Άπόστολος Βεντούρης	μυλωνάς	χήρος	1	1	3
61	Νικόλαος Άλιμπέρτης	μάγειρος			2	4
62	Γεώργιος Μαρίνος καί ή πενθερά του	μάγειρος		1	3	7
63	Νικόλαος Κουλλούρης	ράπτης			1	3
64	Άντώνιος Βασάλος καί ή πενθερά του	άρτοποιός		3	2	8
65	Τριαντάφυλλος Τζεριγάκης	τέκτων		2	1	5
66	Ίωάννης Σκαζήκης	φούρναρης	ΰτεκνος			2
67	Κωνσταντίνος Διαλυσμάς	μυλωνάς				2
68	Στέφανος Κρής	σκυτοτόμος			1	3
69	Ίωάννης Ζανή			1	1	4
70	Βασίλειος Κατζαρίδης	γούναρης	χήρος	1	2	4
71	Μαργαρίτα του Διαμαντή	ίστουργός	χήρα			1
72	Άντώνιος Άράπης	κναφεύς		1		3
73	Ίωάννης Άράπης	μεταπράτης				2
74	Γεώργιος Δεπάστας			2	2	6
75	Γεώργιος Όρφανός		ΰτεκνος			2
76	Κοσμάς Μεκάς Χίος	παιδαγωγός		1		3
77	Κωνσταντίνος Βεντούρης	μυλωνάς	ΰτεκνος			2
78	Ίωάννης Σχοργιαλός	καπνοκόπτης		1	1	4
79	Άντώνιος Διακής	κναφεύς		1	2	5
80	Βασίλειος Χαμάδας			1	1	4
81	Νικόλαος Ζήσης	άρτοποιός		2	1	5
82	Κωνσταντίνος Χαλκιιάς		ΰτεκνος			2
83	Άντώνιος Πορίχης	καπνοκόπτης	ΰτεκνος			2
84	Μαργετου Τηνιακού		χήρα		2	3
85	Στυλιανός Μάρκου	οικοδόμος		2	1	5
86	Ίωάννης Μασσούρης	σκυτοτόμος		2		4
87	Άναστάσιος Κάραβου	μυλωνάς	χήρος	3	3	7
88	Γεώργιος Παλιός	οικοδόμος		2	4	8
89	Κωνσταντίνος Χαλκιιάς			1		3
90	Ζανής Μανέτας	σκυτοτόμος			3	5
91	Ίωάννης Χίος			2	1	5

α/α	Όνόματα καί έπωνυμα	Έπάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Άτεκνοι	Παιδες		Ψυχών ΰθροισμα
				"Άρρ.	Θηλ.	
92	Νικόλαος Κρητικός καί αδελφή	χαλκεύς		2	2	7
93	Μαργαρίτα Θεοδώρου		χήρα	1	2	4
94	Μαργαρίτα Ζαννου		χήρα		4	5
95	Είρήνη Ζουάνη		χήρα	2	2	5
96	Γέρων Λοήςος					1
97	Αί αδελφαί Σοφία καί Άνέζα		ΰγαμοι		2	2
98	Παπαδιά Έλεήμονος		χήρα		1	2
99	Οί Λορέζιδες μέ τόν πατέρα των			3	2	6
100	Αίκατερίνα Πιτζινοϋ		χήρα	1		2
101	Καλίτζα Χαδοϋ		χήρα		3	4
102	Κωνσταντίνος Άγγέλικας			3	1	6
				124	128	413
	<i>Ποιμένες</i>					
103	Ίωάννης Βασάλος		ΰτεκνος			2
104	Δημήτριος Μπινιγής & πενθερά		ΰτεκνος			3
105	Γεώργιος Κουτζουνής			2		4
106	Ίωάννης Νεροϋτζος				4	6
107	Νικόλαος Κόπανος				1	3
	<i>Ναϋται</i>					
108	Γεώργιος Σάμιος					2
109	Θεόδωρος Σφακιανός			2		4
110	Μανοϋσος Σφακιανός			1	2	5
111	Άναγνώστης Ρουμλιώτης		χήρος	2	1	4
112	Γεώργιος μογοιαζής Ντεστουιάνος			1		3
113	Ίωάννης Διπλός			2	1	5
115	Γεώργιος Σφακιανός				1	3
116	Μανοϋσος Καραγιάννης		ΰτεκνος			2
117	Άπόστολος Τηνιακός				1	3
118	Ζώρης Γρυπάρης				2	4
119	Ζαφύρης Ι. Φραγγούλης			2	1	5
120	Στρατής Άϊβαλιώτης				1	3
121	Γεώργιος Μιχελή			1	1	4
122	Ίωάννης Χαλκιιάς			1		3
123	Μανώλης Σφακιανός			2		4
	<i>Έμποροι</i>					
124	Ροϋσος Παλενάκης				2	4
125	Άντώνιος Κόπρος		ΰτεκνος			2
126	Νικηφόρος τής Μοσχούς & πενθερά				3	6
127	Ίωάννης Σμαρής			2	3	7
	<i>Έρετες</i>					
128	Άρχων του Έδαγγελίου πρεσβ.				3	5

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
129	Ἀπόστολος ἱερεύς πρεσβύτερος μέ τόν πενθερόν του καί ἡ θεία του			1	2	6
130	Ἰωάννης ἱερεύς πρεσβύτερος			1		3
131	Χιονάς ἱερομόναχος				2	1
132	Ἰωάννης ἱερεύς Ζαμπέλης πρεσβύτ.				2	4
				145	142	529
	Χωρεῖον Σταυρί					
	<i>Πρόκριτοι ἢ Κτηματῖαι</i>					
1	Ζαννῆς Ἀλ. Καμπάνης			4	1	7
2	Ἀντώνιος Καζιλιέρης			3	2	7
3	Ἰωάννης Πρόκος					2
	<i>Κτηματῖαι μόνον</i>					
4	Ἀπόστολος Κορονέλλος			4	1	7
5	Ἀναγνώστης Κοσμῆς			2	3	7
6	Ἰωάννης Πανώριος		χήρος			1
7	Θεόδωρος Παλλικαράκης			1	3	6
				14	10	37
	<i>Γεωργοί</i>					
8	Φραζέσκος Λεμονῆς			1	2	5
9	Πέτρος Βασάλου				2	4
10	Νικόλαος Καργιός			1	4	7
11	Φραζέσκος Ραφελιῆς				1	3
12	Κωνσταντῖνος Κουλλούρης				1	3
13	Ἀπόστολος Χιονᾶς		ἄτεκνος			2
14	Ἰωάννης Κοσμῆς				1	3
15	Ἰωάννης Καργιός			2	1	5
16	Νικόλαος Ζάνενας			3	4	9
17	Ἀντώνιος Δεπάστας			3	2	7
18	Νικόλαος Μπουκάκης			5	1	8
19	Ἰωάννης Ἀνθούσης				1	3
20	Ἰωάννης Φράγγος				1	3
21	Ἀντώνιος Μετάλας			3	2	7
22	Νικόλαος Ρεκάβης			3	3	8
23	Γεώργιος Ὁρφανός				1	3
24	Ἀντώνιος Νεροῦτζος		ἄτεκνος			2
25	Ἀπόστολος Νεροῦτζος			1		3
26	Μάρκος Ὁρφανός				2	4
27	Βερνάρδος Κοσμῆς			2	1	5
28	Ζουάνης Θεολάης			3	2	7
29	Ἰωάννης Ψυλλιάκος			2	4	8

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
30	Γεώργιος Φιλιππῆ			2		4
31	Νικόλαος Καλοῦπης			1	1	4
32	Ἀντώνιος Πιττῆς			1		3
33	Ἰωάννης Κρητικός			1		3
	<i>Ἐργάται</i>					
34	Μαρία τοῦ Θεοφίλου	ἱστοργός	χήρα		1	2
35	Σπυρῆς Σπυροῦδενας	ἄλιεύς		1	3	6
36	Φλουρέζα ἡ πενθερά του	ἱστοργός	χήρα		1	2
37	Μαργαρίτα Πιττοῦ	ἱστοργός	χήρα			1
38	Αἰκατερίνα Βασάλου	ἱστοργός	χήρα		1	2
39	Ἰάκωβος Πουλάκης			1	3	6
40	Ἀναστάσιος Σαραντηνός				3	5
41	Νικόλαος Βαφίας	σκιαδοποιός		1	1	4
42	Ἐλένη χήρα				1	
43	Σκαρλάτενα		χήρα	3	2	6
44	Ἀπόστολος Ροδούσης			1		3
45	Ἀπόστολος Ἀγγυναράκης	ξυλουργός			2	4
46	Αἰκατερίνα καί Καλιτζάκη ἀδελφαί, θυγατέρες τοῦ σκευοφύλακος		ἄγαμοι		2	2
				55	66	204
47	Γιαννούλης Καζιλιέρης			2	1	5
48	Ἀπόστολος Πρόντζας	ξυλουργός		1	1	4
49	Γεώργιος Καργιός	ἄρτοποιός		2	1	5
50	Ἀναγνώστης Πρόκος			3		5
51	Νικόλαος Σαραντηνός		ἄτεκνος		2	
52	Πέτρος Βασάλου	κεραμεύς		2	1	5
53	Γεώργιος Διακῆς	σιδηρουργός		1	1	4
54	Καλήτζα Πρόντζενα		χήρα	2		3
55	Εἰρήνη Καργιοῦ		χήρα		3	4
56	Ἀντώνιος Φραντζεσκάκη	ἄρτοποιός		3	1	6
57	Νικόλαος Ντελῆς		ἄτεκνος			2
58	Σοφία Μπούρδινου		χήρα	2	3	6
59	Κατερίνα Πρόντζενα		χήρα	3		4
60	Κωνσταντῖνος Σαραντηνός			1	1	4
61	Ἀγγελέτος Ψυλλιάκος	μυλωνᾶς		2	1	5
62	Νικόλαος Πατζιερῆς	κεραμεύς			1	3
63	Μανώλης Φύτρου	σκυτεύς			1	3
64	Σοφούλα	ἱστοργός	χήρα		1	2
65	Μαρία Σοφούλλας		χήρα	1		2
66	Νικόλαος Μπίλικας			1	1	4
67	Δημήτριος Παλλικαράκης	ἄρτοποιός		1	1	4

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
68	Ἰωάννης Πρόντζας	ζωγράφος		1	1	4
69	Ἀντώνιος Διαινῆς			1	1	4
70	Ἰωάννης Νόνος	κεραμεύς		2	2	6
71	Μαρία τοῦ Παυλῆ		χήρα			1
72	Αἰ θυγατέρες Μαρουδῆ		ἄγαμοι		2	2
73	Ἄννα Καργιώτη		χήρα		1	2
74	Μαρία Κέου		χήρα	1	1	3
75	Νικόλαος Πιττῆς			1		3
76	Φλουρέζα καὶ ἀνεψιός της Πέτρος					2
77	Ἀπόστολος Σαραντηνός καὶ ἀνεψιά		ἄτεκνος			3
78	Μαργαρίτα χήρα				2	3
79	Αἰκατερίνα Μανώλη		χήρα			1
80	Πέτρος Φασόλη			1	2	5
81	Ἀντώνιος Σπυρῆς	σκιαδοποιός		2	1	5
82	Φραγκούλης Ἀγγελέτου		ἄτεκνος			2
83	Φραζέσκος Πιττῆς			3		5
84	Μαρία Ζαφείρενας		χήρα			1
85	Ἰάκωβος Μυτιληναῖος		ἄτεκνος			2
86	Σοφία Α. Βοεβόδα		χήρα			1
87	Γεώργιος Χωρικός		χήρος			1
88	Ἐλένη Ν. Κορέστε		χήρα	1		2
89	Γεώργιος μαστόρισσας	παιδαγωγός		2	1	5
90	Ἰωάννης Βαφίας			1	3	6
91	Φλουρέζα Γ. Ξυλῆ		χήρα			1
92	Αἰκατερίνα τζαγκάρη		χήρα		1	3
93	Ἀγγελέτα		χήρα			1
94	Αἰκατερίνα κοντή		χήρα	1	3	5
95	Αἰκατερίνα Κιάρλε		χήρα	1		2
96	Γεώργιος Ψυλλιᾶκος		ἄτεκνος			2
97	Αἰκατερίνα Ν. Ψυλλιᾶκου		χήρα			1
98	Ἀπόστολος Σταυριανοῦ			1	1	4
99	Μαρία Φ. Νικηφόρη		χήρα	1	1	3
100	Νικόλαος Γοζαδῆνος		χήρος	1		2
101	Αἰκατερίνα Ν. Κοζελάου		χήρα			1
102	Φλουρῆ Οἰκονόμου		χήρα	1		2
103	Φλουρῆ Β. Μάτσα		χήρα	2	2	5
104	Ἀντώνιος Νόνου			1	1	4
105	Κωνσταντῖνος Προυνιαῖς			2	3	7
106	Νικόλαος Διαινῆς			6	1	9
107	Ἰωάννης Μάτσας	διδάσκαλ.			1	3
108	Γεώργιος δεσπότης			1	3	6

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
109	Γεώργιος Π. Τζελεπῆς			4		6
110	Κωνσταντῖνα Πελεκανιοῦ			1		2
111	Βαρεζήνα Καργιοῦ		χήρα	1	1	3
112	Κωνσταντῖνος Καργιοῦ			2	1	5
113	Ἀναγνώστης Ζήσης			1		3
114	Ἰάκωβος Τέφης			1	3	6
115	Μαργαρίτα Ν. Χιότη		χήρα	1	4	6
116	Κωνσταντῖνα Σαλαγγιά		χήρα			1
117	Κωνσταντῖνος Τέφης			3		5
118	Νικόλαος Τουλῆς			3	2	7
119	Φραζέσκος Λούκας		ἄτεκνος			2
120	Γεώργιος Μηνᾶς			2	1	5
121	Νικόλαος Μελισσός		ἄτεκνος			2
122	Ζαχαρούλλα		χήρα	1	1	3
123	Μαρία Σπυρῆ		χήρα	1		2
124	Ἰωάννης Στοβαράκης			1	2	5
125	Αἰκατερίνα Φραζέσκου		χήρα		1	2
126	Νικόλαος Μπαρπάκης			1	2	5
127	Γεώργιος Μπατῆς			2		4
128	Ἀντώνιος Ἀτζάλης			1	2	5
129	Κωνσταντῖνα Μηλιά			1		2
130	Ἰωάννης Καριότης			2	1	5
131	Σοφία χήρα			1		3
132	Μαρία Ἀνθουσιοῦ		χήρα		2	3
133	Ἰωάννης Χαζῆς			2	1	5
134	Ἰωάννης Ντολφῆς			2	1	5
135	Ἰωάννης Διαλισμᾶς		ἄτεκνος			2
136	Ἀναστασία χήρα					1
137	Φλορέζα ἡ τοτόρενα		ἄγαμος			1
138	Ἡ τζιμπιτῆνα		χήρα			1
139	Ἡ Καλήτζα		χήρα			1
140	Κωνσταντῖνος Καργιότης		ἄγαμος			1
141	Μαρία Κούκλας		χήρα	1	1	3
142	Γεώργιος Φορτζάρης			4	3	9
143	Δημήτριος Σταυριανοῦ			1	1	4
144	Γεώργιος Σαρῆς			4		6
145	Μοσχοῦ Μυτιληναῖου		χήρα			1
146	Νικόλαος Βοεβόδας			1	1	4
147	Νικόλαος Κάστρουλας			1	3	6
148	Μαργαρίτα Τριαντάφυλλου		χήρα	4	2	7
149	Νικόλαος Πιττῆς			1	1	4

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
150	Γεώργιος Χρυσίνης και ὁ πατήρ του			6	2	11
				174	158	580
151	Γεώργιος Ραφελιάς			3		5
152	Παπαδιά Ζία	χήρα				1
153	Παπαδιά χωρεπισκόπου	χήρα		3	2	6
154	Δημητρός			2	1	4
155	Αικατερίνα Κοσκουρλίνα	χήρα			1	2
156	Κωνσταντῖνος Διαλισμᾶ			3	1	6
157	Ἄγγελετος Ψυλλιάκος				1	3
158	Ἀπόστολος Ζουάννε				1	3
159	Ἀπόστολος Παντός	χήρος			2	3
160	Μηλιά	ἄγαμος				1
161	Φλουρί χωρεπισκόπου	χήρα		1		2
162	Ἰωάννης Μοσχοῦς	ἄτεκνος				2
163	Γεώργιος Σταυριανός	χήρος				1
164	Γεώργιος Ροδούσης				1	3
165	ἡ πενθερά τοῦ ἰδίου	χήρα		3	2	6
166	Φλουρέζα Ρεμαντάκη	ἄγαμος				1
167	Φραζέσκος Ἀκλήρος	ἄτεκνος				2
168	Μιχαήλ Νικηφόρος				2	4
169	Αικατερίνα Κ. Γιακουμῆ	χήρα		3	2	6
				197	172	641
170	Ἀπόστολος Χρῦσου					2
171	Ἀντώνιος Μαστρόκαλος			2		4
172	Ἀντώνιος Νικηφόρης	χήρος				1
173	Μαρία Σκλαβούνας	χήρα				1
174	Ἰωάννης Ὀρφανός			3	2	7
175	Κωνσταντῖνος Γκούμας			4	2	8
176	Ἀντώνιος Ἀνδριάνας	ἄτεκνος				2
177	Γεώργιος Πινηρή			3	1	6
178	Αικατερίνα Κ. Τουλῆ	χήρα		2	1	4
179	Ἀντώνιος Προυσιᾶς				4	6
180	Ἀπόστολος Τριαντάφυλλος			1	1	4
181	Ἰωάννης Νατάλλης			2		4
182	Ὀρφανά Ἰω. Δεπάσται			3	1	4
183	Νικόλαος Παλαιόκαπας			2	1	5
184	Νικόλαος Κανῆς			1	1	4
185	Νικόλαος Μηνᾶς			1		3
186	Γεώργιος Ἀργάνης			3		5
187	Γρηγόριος Παϊλτυριανός			1		3
188	Ἰάκωβος Δραγάτης & ἡ πενθερά του			3	3	9

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παιδες		Ψυχών ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
189	Γεώργιος Γιασημῆ και ἡ πενθερά του			5	1	9
190	Νικηφόρος Τζικαλᾶς με τήν πενθερά του			1		4
191	Πέτρος Γεωργιοῦ	ἄτεκνος				2
192	Αικατερία Τέφη			3	1	5
193	Κωνσταντῖνος Βασάλου			1		3
194	Γεώργιος Ἀγγελίνας	ἄγαμος				1
195	Ἰωάννης Τζαμπουνιέρης	ἄτεκνος				2
196	Κωνσταντῖνος Τινιακός			2	1	5
197	Μανδελένα ἄκλερη	χήρα				1
198	Νικόλαος Λουλούδης			1	1	4
199	Γεώργιος Διαρεμές	χήρος				1
200	Μαργαρίτα πενθερά Ν. Βορδώνη Ναῦται	χήρα		1		2
201	Μιχαήλ Δράκας			1	2	5
202	Ἰωάννης Πατρᾶς και ἡ πενθερά του			2		5
203	Βασίλειος Βαφίας			1	1	4
204	Γεώργιος Πολενάκης			2	3	7
205	Ἀντώνιος Ἀνδρώνικος			3		5
206	Ἀντώνιος Ψυλλιάκος			2	1	5
207	Μανόλης Ἀνθουσιός				3	5
208	Σταμάτης Βρουλιότη				1	3
209	Νικόλαος Καυχῆς			1	1	4
210	Κωνσταντῖνος Κόχυλας				1	3
				255	207	811
211	Μανώλης Βρουλιότη			1	1	4
212	Φραγκογιάννης Κρητικός			1	1	4
213	Πέτρος Πατρᾶς			2	3	7
214	Ἀναστάσιος Κούρσουλας Ἐμποροί	ἄτεκνος				2
215	Νικόλαος Βορδώνης			2		4
216	Ἰωάννης Χωρικός	ἄτεκνος				2
217	Γεώργιος Κοντός				1	3
218	Νικόλαος Γγιών	χήρος			3	4
219	Πέτρος Ραφαλέτος			2		4
220	Νικόλαος Μπατῆς			1	1	4
221	Σοφία Λοῦι Γγιών	χήρα		3		4
222	Γεώργιος Νικολάκης			2	1	5
223	Ζαφείρης Λ. Δεπάστες	ἄτεκνος				2
224	Νικόλαος Χανουτζος			1	1	4
225	Ἰάκωβος Βαφίας			1	3	6
226	Νικόλαος Κοσμῆς					2

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
227	Νικόλαος ἐπίτροπος Λουρέζος		χῆρος	1	2	4
228	Ἀπόστολος Ἑλληνιτζας		ἄτεκνος			2
229	Ἰωάννης Κλαμύδης			2		4
230	Στρατάκης Ρούσσοσ Ποιμένες			3	2	7
231	Γεώργιος Πιτζηνόσ			1		3
232	Πανάγος Λουρέζος Ἱερεῖς			1	1	4
233	Ἰάκωβος ἱερεὺς πρεσβύτερος			1	2	5
234	Ἀντώνιος ἱερ. πρεσβ. μέ πενθερά του			3	2	8
235	Λογοθέτης ἱερομόναχος					1
236	Ἰωάννης ἱερεὺς πρεσβύτερος			1	1	4
237	Ἀπόστολος ἱερεὺς πρεσβύτερος			2	3	7
238	Νικόλαος ἱερεὺς πρεσβύτερος				1	3
239	Ἰωάννης ἱερεὺς πρεσβύτερος				1	3
				285	237	917
	Πρόκριτοι ἢ Κτηματῖαι	Χωρεῖον Ἀρτεμῶνας				
1	Ζαννάκης Ἰ. Καμπάνης			3	2	7
2	Νικόλαος Α. Καμπάνης		ἄτεκνος			2
3	Πέτρος Μάτζας			3	4	9
4	Ἀπόστολος Μάτζας Γεωργοί			4	1	8
5	Νικόλαος Ἀτζόνιος			2	2	6
6	Ἰάκωβος Α. Γιάκουμου			1	2	5
7	Κωνσταντῖνος Ζουάνε			1	1	4
8	Ἀγγελῆς Τζιριγότης				1	3
9	Γεώργιος Κολαράκης			2	1	5
10	Ἀντώνιος Καλόγερος			3		5
11	Ἰωάννης Φίλιππας			2	2	6
12	Γεώργιος Ραΐσης		ἄτεκνος			2
13	Ἰωάννης Καρίδης			2	1	5
14	Βασίλειος Ψαραύτης			1	2	5
15	Γεώργιος Πουλιού			2	1	5
16	Γεώργιος Ταταράκης				1	3
17	Νικόλαος Κορακῆς			2	1	5
18	Ἰωάννης Γ. Παντωλιού		ἄτεκνος			2
19	Νικόλαος Βαρελιᾶς		χῆρος	1		2
20	Γεώργιος Γεροντή			2	3	7
21	Ἰωάννης Φραζέσκαρος				1	3
22	Ἰωάννης Μαρουδῆς				2	4

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
23	Ζαννῆς γέρου Νικολού		ἄτεκνος			2
24	Ἰωάννης Διαρεμές			1	1	4
25	Ἀντώνιος Ἐξιλλέ				1	3
26	Ἰωάννης Ζαχαρένιος			1	2	5
27	Κωνσταντῖνος Ψαραύτης			2	2	6
28	Νικόλαος Φραζέσκαρος				1	3
29	Γεώργιος Ντελῆς			1	2	5
30	Γεώργιος Κορακῆς			3	1	6
31	Ἀπόστολος Βλασερός			2	1	5
32	Ἰωάννης Κορακῆς				1	3
33	Ἰωάννης Ταταράκης			1	4	7
34	Νικόλαος Ἀγγελῆ			1		3
35	Δημήτριος Πικουλιού			1	1	4
36	Γεώργιος Ἰω. Γιάκουμου			1	1	4
37	Ἰωάννης Θεολάη			1	2	5
38	Φραζέσκος Γέρου νικολού					2
39	Ἀντῶς Ἐργάται		χῆρος	4		5
40	Ἰωάννης Στάμος			2	2	6
41	Δημήτριος Τζιριγότης			1		3
42	Ἀντώνιος Φίλιππας			1	2	5
43	Ἀντώνιος Κολαράκης			1		3
44	Νικόλαος Πούλλης			1		3
45	Νικόλαος Νικήτας		χῆρος	3	1	5
46	Ζανῆς Ταμπάκη			3	1	6
47	Ἀντώνιος Λούκα			2	1	5
48	Δημήτριος Σαρβιδᾶς			1	1	4
49	Μαρία Ὀρφانوῦ		χήρα			1
50	Αἰκατερίνα Τζοφλιᾶ		χήρα	1		2
51	Κωνσταντῖνος Διγενῆς			3	1	6
52	Γεώργιος Σμαραγδῆς		χῆρος	3	3	7
53	Νικόλαος Τομάζου Δεπάστε		ἄτεκνος			2
54	Νικόλαος Παντωλιού			2	3	7
55	Φραζέσκος Τζιριγότης		ἄτεκνος			2
				75	63	244
56	Νικόλαος Φραγκούλης			1	2	5
57	Ἀντώνιος Λεμπέσης			4	2	8
58	Νικόλαος Ὀνούφριος		χῆρος	1	2	4
59	Ἀντώνιος Φουτούγιος			1	3	6
60	Μιχαήλ Ζαμαρίνας				2	4
61	Κωνσταντῖνος Παλαιού			5	1	8

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παίδες		Ψυχών ἄθροισμα
				Ἀρρ.	Θηλ.	
62	Ἀντώνιος Κοτζοκόλης			1	2	3
63	Μαρία Ἀξιότισσα		χήρα		2	3
64	Ἀντώνιος Πετρή				1	3
65	Αἰκατερίνη Κουτζοκόλη		χήρα	2	1	4
66	Ἀνδρέας Ζιώτης			2	2	6
67	Ἄννα Λαμπруνοῦ		χήρα			1
68	Κουτζούνας			2	2	6
69	Νικόλαος Λουκατάρη		χῆρος			1
70	Ἀντώνιος Σαβριδᾶς			2	2	6
71	Ἰωάννης Πουλλιοῦ		χῆρος			1
72	Γεώργιος Τζεριγότης				2	4
73	Μοσχοῦ Καλογέρου		χήρα	1		2
74	Ἰωάννης Μιχάλη		χῆρος			1
75	Πέτρος Κουτζοκόλης		ἄτεκνος			2
76	Νικόλαος Προυσιᾶς			2		4
77	Κωνσταντῖνος Διπλός				3	5
78	Φλουρή Καστάνη		χήρα		1	2
79	Ἰωάννης Παλφοῦ			2	2	6
80	Μαρία Μαρουδῆ		χήρα	2		3
81	Ζανῆς Ματιοῦ			1	4	7
82	Νικόλαος Ζιριγότης			1	2	5
83	Μαρία Βεζίρη		χήρα		4	5
84	Ἰωάννης Ἀντωνᾶ			1	2	5
85	Αἰκατερίνα Κουτζοκόλη		χήρα	2	2	5
86	Ἰωάννης Διαμαντῆ			1	1	4
87	Ἀπόστολος Κοτζοκόλης			1	3	6
88	Γεώργιος Ἀλειμπέρτης			1		1
89	Γεώργιος Χρυσόγελος					2
90	Ἀντώνιος Ταμπάκης					2
91	Ἀντώνιος Ν. Ζουάννε			2	1	5
92	Καλή Βαρελιᾶ		χήρα		1	2
93	Μαρία Μασούτη		χήρα	2	1	4
94	Ἰωάννης Κρινιαῖς			1	2	5
95	Καλή Διαινή		χήρα	1		2
96	Νικόλαος Βασιλείου		ἄτεκνος			2
98	Γεώργιος Γιαννουλάκη			2	2	6
99	Κωνσταντῖνος Λελές		ἄτεκνος			2
100	Γεώργιος Σαβριδᾶς			1	3	
101	Γεώργιος Χρυσόγελος			3	5	
102	Γεώργιος Βερνίκος			1	1	3
103	Νικόλαος Πογιατζῆ			2	1	5

α/α	Όνόματα και επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παίδες		Ψυχών ἄθροισμα
				Ἀρρ.	Θηλ.	
104	Γεώργιος Κλειτός		ἄτεκνος			2
105	Μαργετοῦ			2	2	5
106	Ἰωάννης Γρυπάρης			1	4	7
107	Φλουρή Ψαραύτη		χήρα	1	1	3
108	Φλουρή Προυσιᾶ		χήρα	1	1	3
109	Βασίλειος Λαμπруνοῦ			2	2	6
110	Λεμονῆς		χῆρος	1	2	4
111	Τζηθόνα		χήρα	2	2	5
112	Φραζέσκος Μπογιατζῆς			2	2	6
113	Αἰκατερίνα Κωνσταντάκη		χήρα	1	1	3
114	Ἰωάννης Δραγάτη			2	2	6
115	Νικόλαος Χρυσόγελος				1	3
116	Γεώργιος Σφακιώτης			2		4
117	Αἰκατερίνα Παλαιοῦ		χήρα	3		4
118	Γεώργιος Χρούσενας		ἄτεκνος			2
119	Ἰωάννης Ντάρδας		χῆρος		1	2
120	Γεώργιος Κουτζοκόλης			1	2	5
121	Φλουρέζα γέρου Νικολοῦ		χήρα	1	1	3
122	Κουκουμάραϊνα		χήρα	2	1	4
123	Ἰωάννης Σαλταντώνη		ἄτεκνος			2
124	Καλή Κρινοῦ		χήρα		1	2
125	Γεώργιος Ξέπαπας				2	4
126	Κωνσταντῖνος Λουκατάρης			3		5
127	Ἰωάννης Καφεζῆς			2	1	5
128	Γεώργιος Μαγκανάρης			1		3
129	Ἰωάννης Πλυμένου			3		5
130	Κωνσταντῖνος Κουτζοκόλης			2	1	5
131	Μαρία Καρίδη		χήρα	1		2
132	Κωνσταντῖνος Κόμης		ἄτεκνος			2
133	Γεώργιος Καλογέρου				3	5
134	Κουνίσσα		χήρα	1		2
135	Μπατής ἄπορος			1	2	5
136	Ἰωάννης Κύπριος			1	1	4
137	Γεώργιος Πρόκος			1		3
138	Ἰωάννης Μπέλης			2	2	6
139	Ἀντώνιος Σιώης			2	4	8
140	Μαρία χήρα καί ἡ ἀδελφή της			2		4
141	Ἐλένη Νάνου			2	1	4
142	Γεώργιος Γιαννάκη			1	3	6
143	Ἀγγελέτος Μιχάλη			2	2	6
144	Ἀντώνιος Πετρή			1		3

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Άρρ.	Θηλ.	
145	Ἀντώνιος Πανώριος			1	1	4
146	Ἀγγελέτος Χρυσόγελος		ἄτεκνος			2
147	Κωνσταντῖνος ἀγωγιάτης			2	2	6
148	Ἀγγελέτος Γιογλάς		ἄτεκνος			2
149	Νικόλαος Γ. Τουλλῆ			2	1	5
				180	178	617
150	Ἀντώνιος Ἀγγελέτου Σαμφών			1	2	5
151	Ἰωάννης Χρυσίνης			1		3
152	Δημήτριος Ράφιος			3	2	7
153	Ἀπόστολος Λουκατάρης			1	2	5
154	Νικόλαος Γ. Ντάρδου				1	3
155	Μαργαρίτα πενθερά του		χήρα			1
156	Ἰ. Φραζέσκαρου		χήρα	1		2
157	Ἀντώνιος Πασάροδου			1		3
158	Νικόλαος Ἐλευθερίου			3		5
159	Ἀπόστολος Καραγιάννης			3	2	7
160	Ἀντώνιος Πλυμένος			1	2	5
161	Νικόλαος Ἀντιλαβοῦ			1	3	6
162	Πέτρος Μπαλῆς			3		5
163	Ἰωάννης Χρυσσός			2		4
164	Γεώργιος Ἀντ. Δεπάστες			4	4	10
165	Ἀντώνιος Κοζαουστᾶς			2		4
166	Γεώργιος Μπαλῆς			1	1	4
167	Πέτρος Ἀγγέλικας			2		4
168	Σταμάτης Χιώτης			2	1	5
169	Νικόλαος Μπαλαμπάνης			3	1	7
170	Φραγγούλης Κολαράκης			2		4
171	Ἀπόστολος Μπουκάκης		ἄτεκνος			2
172	Νικόλαος Μαντελένης			2	2	6
173	ὁ θεῖος του διδάσκαλος & ἡ θεία του					2
174	Μιχελῆς Πεπές			2	3	7
175	Ἀντώνιος Πογιαζῆς			1	2	5
176	Μαργαρίτα Ἰ. Πεταλιανοῦ		χήρα	1		2
177	Εἰρήνη Α. Μπαλῆ		χήρα			1
178	Αἰκατερίνα Ἀντ. Ψαρούτη		χήρα	3	2	6
179	Αἰκατερίνα Γεωργαροῦ		χήρα	4		5
180	Φλουρή Γεροντάκη		χήρα	2		3
181	Νικόλαος Χρυσίνης		χῆρος		1	2
182	Εἰρήνη & Μαργαρίτα Γεωργαροῦ		ἄγαμοι		2	2
183	Μαρία καί Ἰω. Γιαννουλάκης		ἄγαμοι			2
184	Νικόλαος Ἰγκλέζος		χῆρος			1

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Άγαμοι "Ατεκνοι	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Άρρ.	Θηλ.	
185	Φλουρή Περούτζια		χήρα			1
186	Εἰρήνη Γ. Φραζέσκου		χήρα			1
187	Ἄννα Λουλούδη		ἄτεκνη			2
188	Φλουρέζα Καμπάνενα		χήρα			1
189	Σταυρῆς Κάκαλης			2	3	7
190	Στραβογρηγόριος			1	1	4
191	Ἰωάννης Σερίφιος			1	3	6
192	Μαρία Θεοδώρου		χήρα	1	2	4
193	Ἰωάννης Π. Πανώριος			1	1	4
194	Κωνσταντῖνος Μουσαμᾶς		χῆρος	1	1	3
195	ἡ ἀδελφή του		ἄγαμος			1
196	Καριδάκης		χῆρος	1	1	3
197	Μιχάλης Μιχάγλη			2	1	5
198	Γεώργιος Παλαιός			2	2	6
199	Νικόλαος Μεγελήνης			2	3	7
200	Αἰκατερίνα Κανόνενα		χήρα	1	2	4
201	Γεώργιος Μαστρόκαλος				1	3
202	Κωνσταντῖνος Καρίδης			2		4
203	Ἀντώνιος Σαζάκης			2	2	6
204	Καλήτσα Ἀμαργιανή		χήρα	1		2
205	Ἀνδριάνα πενθερά Γ. Σπαθάρου		χήρα	1		2
206	Ἰωάννης Κουτζοκόλης		χῆρος	1	1	3
207	Μαργιόρα		χήρα	1	1	3
208	Ζέπος μακρῦς			1		3
209	Μαργαρίτα Μεγελήνη		χήρα			1
210	Ἀπόστολος μακρῦς					2
211	Μαρία Γ. Τζοφλιᾶ		χήρα	2	3	6
212	Μαρία Γ. Ἀλεξάνδρου		χήρα	1	1	3
213	Καλή Ἰ. Σπαθάρου		χήρα	1	1	3
214	Ἀντώνιος Κουκῆς		χῆρος	1	2	4
215	Ἀναστάσιος Μαναρωλιός		χῆρος			1
216	Ἰωάννης Χρήστου			2	2	6
217	Ἰωάννης Κουτζοκόλης		ἄτεκνος			2
218	Ἀπόστολος Χρυσόγελος			3	2	7
219	Ἰωάννης Μέγελος			1	2	5
220	Μανώλης Ψωμᾶς			1	4	7
221	Νικόλαος Ράπτης			4		6
222	Ἀντώνιος Χανιός		ἄτεκνος			2
223	Ἰωάννης μακρῦς		χῆρος	2	2	5
224	Ἀνέζα Ψαρούτη		χήρα	2	3	6
225	Ἀπόστολος Φραζέσκαρος			2		4

α/α	Όνόματα καί έπωνυμα	Έπάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ΰθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
226	Μαρία Χρήστενα			1	1	3
227	Μαρία Σφακιανή		χήρα	1		2
228	Νικόλαος Πλυμένος				4	6
229	Άντώνιος Φουτούγιος			3	1	6
230	Ίωάννης Άγγελέτου			2	3	7
231	Γεώργιος Καρίδης			1	3	6
232	Ίωάννης Τουλής				4	6
233	Άντώνιος Σκύφος			1	2	5
234	Γεώργιος Καλουπάκης			1		3
235	Αικατερίνα Ί. Λουκατάρη		χήρα	2	1	4
236	Άπόστολος Καλογέρου			2	1	5
237	Μαρία Ψαχάρη			1	1	3
				293	279	973
238	Ίωάννης Άγγελή				3	5
239	Άντώνιος Πρόκος				1	3
240	Άγγελέτος Ζιριγότης		άτεκνος			2
241	Άπόστολος Χειροϋργος			2	1	5
242	Γεώργιος Χρυσόγελος			1	2	5
243	Ίωάννης Ζερβός				2	4
244	Μαργαρήτα Άνεζήνας		χήρα	1	2	4
245	Μαρία Πουλάδα		χήρα	1	3	5
246	Ίωάννης Τουφεκτοής		άτεκνος			2
247	Άνοϋσα		χήρα		1	2
248	Κωστής Παυλή			1		3
249	όρφανά Κ. Μπαρμπάκη			1	2	3
250	Αικατερίνα Φιλιππή		χήρα		1	2
251	Αικατερίνα Χήρα		χήρα			1
252	Καλή Μπόλικά		χήρα			1
253	Άννα Άγγελέτου		χήρα			1
254	Κωνσταντής Σκλάβαινας			1		3
255	Κωνσταντής Άγγελέτου		άτεκνος			2
256	Κωνσταντής Καρχάλης			1	1	4
257	Ίωάννης Φουτούγιος				2	4
258	Ίωάννης Ν. Μαστρόκαλου			2	1	5
259	Ίωάννης Τουλή				1	3
260	Ίωάννης Κ. Γιάκουμου			3	1	6
261	Άγγελέτος Μαγκανάρης			3		5
262	Ίωάννης Χίος			1		3
263	Αικατερίνα Πολάνη		χήρα	4	1	6
264	Μαρία Έλευθέραινα		χήρα	2	1	4
265	Φλουρέζα Ζιώτη		χήρα	1		2

α/α	Όνόματα καί έπωνυμα	Έπάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοι "Ατεκνοι	Παιδες		Ψυχών ΰθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
266	Φίλιππος Κολαράκης		χήρος	3		5
267	Μανόλης Κ. Κρητικοϋ			4	3	9
268	Άντώνιος Φραζέσκαρος			3	1	6
269	Γεώργιος Ζουάνε Θεολάης			1		3
270	Άντώνιος Χρυσόγελος			1	2	5
271	Κωνσταντίνος Νικηφόρης		άτεκνος			2
272	Ίωάννης καί Μαρία			1		3
273	Νικόλαος Λουκατάρης			2	2	4
274	Γεώργιος Φραζέσκαρος				1	3
275	Φίλιππος Φ. Κολαράκης		χήρος		3	4
276	Τουλής Ί. Τουλή			2	2	6
277	Ίωάννης Κουφάκης		άτεκνος			2
278	Νικόλαος Χρυσοφός			2	1	5
279	Χρήστος Κουφάκης			2	3	7
280	Ίάκωβος Γκέλης		άτεκνος			2
281	Νικόλαος Β. Ζαμπέλης			2	2	6
282	Κερά Ί. Μιχελή		χήρα	2	2	5
283	Ίωάννης Τουλιά		χήρος	2		4
284	Κωνσταντίνος Γεδεώς			1	1	4
285	Πέτρος Τζαγκάρης			2		4
286	Μαρία Μανούσενα		χήρα	3	2	6
287	Άγγελέτος Γιογλάς			2	1	5
288	Γεώργιος Κολλούρης		χήρος		1	2
289	Νικόλαος Άγγινάρης				1	3
290	Μαρία Λουκατάρη		χήρα	2	1	4
291	Αικατερίνα Χήρα		χήρα	1		2
292	Νικόλαος Γιαγιās Ναϋται			1	1	4
293	Άντώνιος Βεζύρη			2	2	6
294	Γεώργιος Πούλλης			3	3	8
295	Ίωάννης Άλειμπέρτης			1	3	6
296	Γιαννούλης Βόλτας			2	2	6
297	Γεώργιος Χαΐνης				4	6
298	Γεώργιος Πετεινάρης			3	1	6
299	Νικόλαος Κεφαληνεϋς			4	1	7
300	Μιχάλης Ψαραϋτης		χήρος	3		4
301	Κωνσταντίνος Ν. Παϋλου			4	1	7
302	Γεώργιος Γιαννούλη			1	1	4
303	Δημήτριος Σαβριδās			3	1	6
304	Άντώνιος Μανούσου			1		3
305	Γεωργαρής			1	2	5

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
306	Νικόλαος Δεσποτάκης			2		4
307	Νικηφόρος Σφακιανός		ἄτεκνος			2
308	Μανώλης Πολάνης			2	4	8
309	Νικόλαος Μπαστάρδος		χῆρος	2	2	5
310	Παῦλος Πολάνης			1	2	4
311	Γεώργιος Σπαθάρος			1	1	5
312	Γεώργιος Γιαννούλη		χῆρος	1	1	3
313	Θεόδωρος Δαλπάκη			3	1	6
314	Ἀντώνιος Σπαθάρος		ἄτεκνος			2
315	Νικόλαος Ἰ. Οἰκοκύρης			2		4
317	Γεώργιος Αἰβαλιότης				2	4
318	Ἰωάννης Μπαστάρδος			2	1	5
319	Ἰωάννης Πολάνης			2	3	7
320	Νικόλαος Χρυσόγελος			5	4	11
321	Ἰωάννης Κολαράκης			1	1	4
322	Ἰωάννης Μανούσου			2	3	7
323	Νικόλαος Νταλπάκης		ἄτεκνος			2
324	Κωνσταντῖνος Μανούσου			2	4	8
325	Μιχελῆς Ν. Ἅγα			1		3
326	Νικόλαος Βραχνᾶς Ἔμποροι			2	1	5
327	Τομάζος Οἰκοκύρη			1		3
328	Δημήτριος Καμπανάκης			1	1	4
329	Κωνσταντῖνος Δεπάστε			2	1	5
330	Ἀγγελῆς Γεροντόπουλλος		ἄτεκνος			2
331	Ἀγγελέτος Κουμεισάριος		ἄτεκνος			2
332	Νικόλαος Α. Πανώριος				3	5
333	Πέτρος Μπέλης καί ἡ πενθερά του			1	2	6
334	Ἀντώνιος Ι. Ματούδενας			2	1	5
335	Ἰάκωβος Μαρουδῆς			1	2	5
336	Νικόλαος Πεταλιανός			1	1	4
337	Κωνσταντῖνος Σπαθάρος				1	3
338	Γεώργιος Μπέλης			1		3
339	Κωνσταντῖνος Πλυμένος			1		3
340	Κομασάριος			1	3	6
341	Ἀντώνιος Σμυρναῖος			1		3
342	Ἰωάννης Δεπάσται		χῆρος			1
343	Γεώργιος Θεολάης Ποιμένες			4	2	8
344	Κωνσταντῖνος Γαλιάτζος			1	3	6
345	Νικόλαος Λαγκαδάκης		ἄτεκνος			2

α/α	Όνόματα καί επώνυμα	Επάγγελμα	Χηρεύοντες "Αγαμοί "Ατεκνοί	Παῖδες		Ψυχῶν ἄθροισμα
				"Αρρ.	Θηλ.	
346	Ἀντωναρᾶς		ἄτεκνος			2
347	Νικόλαος Γ. Μιχαῆλη			1		3
348	Ἀπόστολος Κωλαράκης Ἱερεῖς			2	1	5
349	Γαβριήλ ἱερομόναχος					1
350	Σακελᾶριος πρεσβύτερος			1	2	5
351	Ἀντώνιος ἱερεὺς πρεσβύτερος					2
352	Χαρτοφύλαξ ἱερομόναχος					1
353	Οἰκονόμος πρεσβύτερος			1	3	6
354	Ὁ πατήρ του γέρον οἰκονόμος μέ τήν δούλην του					2
355	Γεώργιος ἱερεὺς πρεσβύτερος			3	2	7
356	Ἀγᾶπιος ἱερομ. ὁ πρωτοσύγκελος				1	
357	Νικόλαος ἱερεὺς πρεσβύτερος			1	2	5
358	Γαβριήλ ἱερομόν. πρωτέκδικος					1
				450	377	1483

α/α	Μονασταί	Ἱερεῖς	Μοναχοί	Μοναχαί	Ψυχαί
1	τό Μοναστήριον τῆς Βρύσης	15	3	-	18
2	τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ	7	0	-	7
3	τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου	6	0	-	6
4	τοῦ Μουγκοῦ	-	-	70	70
5	τῆς Φυτείας	-	-	30	30
					131
Ἀρχιερεῖς					
1	Ὁ τοποτηρητής τῆς μητροπόλεως Σίφνου πρώην Μοσχονησιῶν κύριος Βαρθολομαῖος		1		1
2	Ὁ πρώην Περιστερᾶς κ. Λεόντιος		1		1
					2

Πρόξενοι		Παῖδες		Ψυχαι
		ἄρρενες	θηλείες	
1	Πέτρος Πᾶος, αὐτόχθων Σίφνιος τῆς πρώτης τάξεως τῶν πολιτῶν Σίφνου, Ἀντιπρόξενος Ἀγγλίας	2	1	5
2	Δημήτριος Μυτιληναῖος, ἐκ τῆς πρώτης τάξεως τῶν πολιτῶν Σίφνου, Ἀντιπρόξενος Ὀλλάνδας	1	1	4
3	Γεώργιος Μάτσας, ἐκ τῆς αὐτῆς τάξεως, πράκτωρ Γαλλίας, ἄτεκνος			2
				11

Πάροικοι

α/α	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμο	Πατρίς	Ἐπάγγελμα	Παῖδες		Ψυχαι
				ἄρρ.	θηλ.	
1	Σταθούλα Κ. Λοήζου	Σέριφος	ὑπηρέτις			1
2	Θεοδώρα Τζηριγίτσια	Κυθήρια	ὑπηρέτις			1
3	Ἰωάννης Χρυσοφός	Κρήτη	χρυσοχόος	1	3	5
4	Νικόλαος ὁ ἀδελφός του	Κρήτη	χρυσοχόος	1		3
5	Μαρία Μωραΐτσια	Πελοπόν.	ὑπηρέτις			1
6	Μαρία Κρητικιά	Κρήτη	ὑπηρέτις			1
7	Στυλιανός Χρυσῆς	Κρήτη	ἔμπορος			1
8	Νικόλαος Ρουμελιολάκης	Κρήτη	τουφεξῆς	3	3	8
9	Σταῦρος Βαρούχας	Κρήτη	ἐργάτης	1	2	5
10	διάκονος Χῖος πρεσβύτερος	Χῖος	ἱεροδιάκ.	4	3	9
				20	11	35

Σύνοψις ὅλων τῶν Μερῶν τῆς Σίφνου - ὅλα φύλα 15

α/α	Τά Μέρη	Παιδιά		Τό ὅλον Ψυχαι
		ἄρρενα	θηλεα	
1	Ἡ Κωμόπολις τοῦ Κάστρου	173	139	575
2	Τό Κάτω Πετάλι χωρεῖον	54	45	163
3	Τό χωρεῖον Ἐξάμπελλα	158	143	575
4	Τό χωρ. Καταβατή	145	142	529
5	Τό χωρ. Σταυρί	286	237	927
6	Τό χωρεῖον Ἀρτεμῶνας	450	377	1483
		1266	1083	4252
7	Μονασταὶ καὶ μονάζουσαι			131
8	Ἀρχιερεῖς			2
9	Πρόξενοι τρεῖς	3	2	11
10	Πάροικοι	10	11	35
		1279	1096	4431

(Τ.Σ.) Ἡ ἐπαρχιακὴ δημογεροντία τῆς Νήσου Σίφνου
Κ. Μάτζας Ν. Βαλέτας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

α) Περί κτηματιῶν

Οἱ τεταγμένοι εἰς τὴν κλάσιν ταύτην πολῖται τῆς Σίφνου φαίνεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζωνται τοιοῦτοι, διότι ὁ μεγαλύτερος τούτων τῶν λεγομένων κτηματιῶν, μόλις ἔχει κατ' ἔτος χιλίων πεντακοσίων γροσίων εισόδημα καὶ ὁ ἐλάχιστος πεντακόσια, ἀπὸ τὰ ὅποια οἱ γεωργοὶ λαμβάνουσι σχεδόν τό τρίτον μόνον διὰ τὴν γεωπονίαν των καὶ τὰ πρὸς διατήρησιν τῶν αὐτῶν κτημάτων ἔξοδα καὶ τὰ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν, καθὼς καὶ αἱ δημόσιαι φορολογίαι, ἀφαιροῦσι τό πέμπτον μόνον, ὥστε ἐξαιρουμένων ὅλων τῶν εἰρημένων δὲν μένει εἰς τούτους οὔτε τό ἥμισυ.

β) Περί ἐμπόρων

Οἱ ἔμποροι ἐν γένει τῆς νήσου ταύτης ἀριθμοῦνται σαρανταεννέα, κανεῖς ὅμως ἀπὸ αὐτούς δὲν κατατάσσεται ἀρμοδίως εἰς τὴν ἐμπορικὴν κλάσιν, διότι ὁ καλῆτερος τούτων μόλις ἐμπορεῦεται μέ δύο χιλιάδας γρόσια καὶ ὁ μικρότερος ἦττον τῶν ἑκατόν, ὥστε τὰ ἐμπορευόμενα κεφάλαια ὅλων ἐν γένει τῶν λεγομένων ἐμπόρων Σιφνίων δὲν ἑκατόν χιλιάδας πραγματικά γρόσια.

γ) Περί ποιμένων

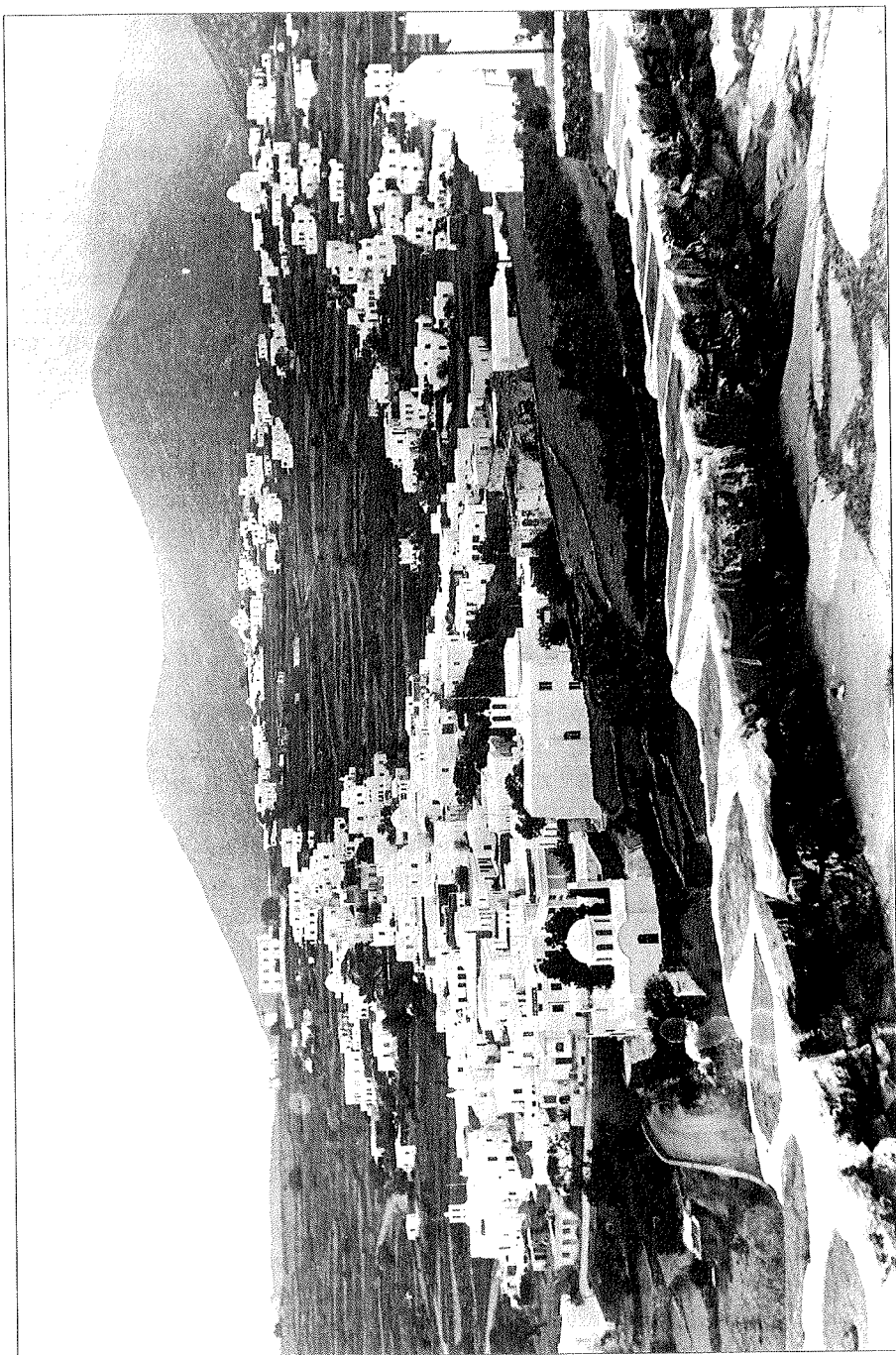
Οἱ ποιμένες καὶ οὔτοι λέγονται καταχρηστικῶς τοιοῦτοι, διότι δύο ἢ τρεῖς ἔχουσι ἰδιά των ἕως ἐξήκοντα αἰγοπρόβατα, τὸσον δὲ αὐτοί, ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ποιμαίνοντες ποίμνια ἔχουσιν τὰ τῶν ἄλλων κατοίκων, τὰ ὅποια εἶναι τοῦ μὲν ἕν, τοῦ δὲ δύο καὶ τό πολύ ἕως δέκα.

δ) Ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω θετικὰς παρατηρήσεις καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν εἴσπραξιν τῶν ἐτησίων ἀποδεκατώσεων καὶ δασμοτελωνείων τῆς Νήσου ταύτης, ἡ Σ. Κυβέρνησις θέλει πληροφορηθῆ τὴν ἄπορον καὶ δυστυχή κατάστασιν τῶν Σιφνίων καὶ τὴν ἐνεστῶσαν, ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον, ἀξιοδάκρυτον θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν αἱ πρό ἑννέα ἡδη ἐτῶν ἄρξασαι περιστάσεις τούς ἔφερον· διὸ ἀναφερόμενοι δεινοπαθῶς περὶ τούτου διὰ τοῦ παρόντος, ἐξαιτοῦνται ἔλεος! ἔλεος! ἔλεος!

ε) Οἱ τῆς πρώτης τάξεως, εἴτε κτηματῆται λεγόμενοι τῆς Νήσου ταύτης ἐπορίζοντο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης τὰ πρὸς τό ζῆν ἔξοδά των καὶ ἀνεπλήρου τὴν ἐτήσιον αὐτῶν τροφήν ἀπὸ τούς τόκους τῶν εἰς τὰς διαφόρους τῶν Νήσων Κοινοτήτας δανείων των· ἀφοῦ δὲ ἐγένεν ἡ Ἐπανάστασις εἰς μάτην μέχρι τοῦδε ζητοῦν, ἐπειδὴ ἄνευ διαταγῆς τῆς Σ. Κυβερνήσεως δὲν πείθονται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν χρεῶν των, ὅπερ θερμότατα παρακαλοῦσι νὰ γένῃ διὰ νὰ παρηγορήσωσι τὰς κατεπειγούσας καὶ ἄλλως ἀνοικονομήτους ἀνάγκας των.

στ) Ἐκ τῶν ἐνταῦθα Προξένων, ὁ κύριος Πέτρος Ἰ. Πᾶος, μ' ὄλον ὅτι ἐνεργεῖ τοῦτο τό Δημόσιον ὑπουργεῖμα τῆς Μ. Βρετανίας ἱκανούς χρόνους πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, δὲν ἔλλειψεν ὅμως ποτέ, οὔτ' αὐτὸς ἀτομικῶς, οὔτε ὅλη τούτων ἡ Μπαίικη οἰκογένεια νὰ προσφέρουν προθύμως τὴν κατά δύναμιν χρηματικὴν προσφοράν τους, τὸσον εἰς τὰς ἐθνικὰς ἀνάγκας, ὅσον καὶ εἰς τὰς μερικὰς τῆς Νήσου μας, ὅπως ποτέ αὐταὶ εἶχον.

II. Η Έκθεση τοῦ Μανουήλ Δεκαβάλε

Πρός τόν Εὐγενέστατον Κύριον
ΙΑΚΩΒΑΚΗΝ ΡΙΖΟΝ
Ἐκτακτον Ἐπίτροπον τῶν Κεντρικῶν Κυκλάδων
Εἰς Σίφνον
1828 Ἰουνίου 16

Ἡ καθόλου ἰδέα περί τῆς Ν. Σίφνου

§ Αον ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Ἡ Νῆσος αὕτη ἔχει μίαν κωμόπολιν, τό Κάστρον, καί χωρία ἕξ, τόν Ἄρτεμῶνα, τό Σταυρί, τήν Καταβατήν, τά Ἐξάμπελα, τό ἐπάνω Πετάλι καί τό κάτω Πετάλι. Μοναστήρια ἕξ, ἀπό τά ὁποῖα τά τέσσερα εἶναι ἀνδρικά καί τά δύο γυναικεῖα· μίαν Ἑλληνικήν Σχολήν ἀνήκουσαν εἰς τήν κοινότητα, πλῆθος ἐκκλησιῶν καί μίαν ἐρημόνησον ὀνομαζομένην Κυτριάνην, παρακειμένην ἐγγύς τῶν ἀνατολικο-μεσημβρινῶν παραλίων τῆς.

Αὕτη εἶναι καί Ἑκκλησιαστική Μητρόπολις καί ὡς τοιαύτη καθεδρεύει εἰς αὐτήν ὁ Ἀρχιερεὺς φέρων τίτλον, «ὁ Μητροπολίτης Σίφνου», ὅστις ἔχει ὑπό τήν διεύθυνσίν του ἄλλας δέκα Νήσους ἐκ τῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

Ἡ Κοινότης ὅλη τῆς Σίφνου θεωρεῖται ὡς τέσσαρα κοινά ὡς πρὸς τὰς φορολογίας καί κοινά χρέη των, διαιρεθεῖσα οὕτως ἀπὸ τό 1810 ἔτος· πρὸς δέ τά λοιπά ἐνωμένη.

§ Βον. ΚΟΙΝΩΝΙΑΙ, ΚΑΤΟΙΚΟΙ, ΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Κοινωνία	Ένορξαι	Οικονομείαι	Κτηματάραι	Γεωργοί	Έργατάραι	Ναύται	Έμποροί	Ποιμένες	Χήραι	άν. ά. τέκ.	Τερείς	Μοναχοί	Μοναχάραι	Άρρενα	Θήλαα	Ψυχάραι
Ή Κομμόπολις	7	124	18	6	67	29	16	-	57	7	-	-	-	196	137	623
Κάστρον	2	35	-	7	18	1	-	1	14	1	-	-	-	56	48	169
Χωρ. Πετάλι	10	310	6	34	144	38	29	5	124	12	-	-	-	423	430	1470
Χωρ. Άρτεμίωνας	10	195	6	24	99	18	18	2	92	10	-	-	-	286	239	898
Χωρ. Στταυρί	8	120	1	31	49	17	4	5	43	8	-	-	-	143	140	529
Χωρ. Καταβατή	6	118	1	19	74	5	5	1	57	6	-	-	-	154	146	461
Χωρ. Έξαμπελα	43	902	32	121	451	110	72	14	387	44	-	-	-	1258	1140	4150
Μοναστήρια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ή Βρύση	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	3	-	-	-	-	18
Ή Πρόφ. Ήλίας	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	7
Τό του Βουου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
Άγιος Άρτέμιος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
Μουγγός	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70	-	-	30
Φυτεία	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-	-	30
Πάρουκοι	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	27	92*
	43	902	32	121	451	110	72	14	387	73	4	100	1284	1167	4375	

* Άθροισμα έσφαλαμένο τό όρθό 53, του δέ συνόλου 4305.

§ Γον Περί κτηματιών

Οί τεταγμένοι εις τήν κλάσιν των κτηματιών δέν πρέπει, μοί φαίνε-
ται, νά όνομάζωνται ούτως, διότι ό μεγαλύτερος τούτων μόλις έχει κατ'
έτος χιλίων πεντακοσίων γροσίων εισόδημα και ό ελάχιστος πεντακόσια,
άπό τό όποϊον οί Γεωργοί (κολληγοί) λαμβάνουσι σχεδόν τό τριτημόριον
διά τήν γεωπονίαν των και διά τήν διατήρησιν των αύτων κτημάτων, και
συγκομιδήν των καρπών, καθώς και οί δημόσιοι φόροι άφαιροϋσι τό πε-
μπτημόριον, ώστε δέν άπομένει εις τούτους οϋτε τό ήμισυ.

§ Δον Περί έμπορών.

Οί Έμποροι μ' όλον ότι αριθμοϋνται 72, κανείς όμως άπ' αυτούς δέν
κατατάσσεται προσηκόντως εις τήν έμπορικήν κλάσιν, διότι ό καλλίτερος
τούτων έμπορεύεται μέ δύο χιλ (ιάδες) γρόσια και ό μικρότερος ήττον
των 100· ώστε τά έμπορευόμενα κεφάλαια όλων έν γενεί των λεγομένων
έμπορών Σιφνίων δέν φθάνουσιν εις εκατόν χιλ. πραγματικά γρόσια, άπό
τά όποια δέν δύνανται νά κερδίσωσιν περισσότερόν τι άπό των όσα ό έπι-
συναπτόμενος λογαριασμός των προσωρινών πόρων διαλαμβάνει.

§ Εον Περί Ποιμένων

Οί ποιμένες λέγονται καταχρηστικώς τοιοϋτοι, διότι δύο ή τρείς
έχουσιν ιδιά των έως εξήκοντα αίγοπρόβατα, τόσον δέ αύτοί, όσον και οί
λοιποί βόσκουσι τά των άλλων κατοίκων, τά όποια είναι του μέν 2, του
δέ 3, 4, 5 και καθεξής.

§ ΣΤον Περί των πρό τής Έπαναστάσεως
Πόρων των κατοίκων τής Ν. Σίφνου

- α.- Προϊόντα γής έξοδευόμενα έπιτοπίως
- 10.000 κοιλά κριθάρι
  - 700 όμ. σίτος
  - 200 « φασούλια
  - 7.000 πινακία σύκα· ήτοι όκάδες 35 χιλιάδες.
  - 70 καντάρια βαμβάκι
  - 2.500 βαρέλαις κρασί

10.000 όκάδες λάδι. Οϋτως άναλογεί εις τό καθ' έκαστον έτος
άπό τής μεταξύ τεσσάρων ή πέντε έτών άκολουθούσης εύφορίας του ελαί-
ου καθ' όσον εκ τής παρατηρήσεως έγνώρισα.

β.- Προϊόντα γῆς ἐξαγαγόμενα			
- ἀπό κάππαριν ὀκάδας 3500	γρόσια	2.000	
- ἀπό κρομμύδι καί σκορδέλλα	»	10.000	
γ.- Προϊόντα τεχνῶν καί ἐπαγγελμάτων			
- ἀπό ἐξαγωγήν κεραμίων	γρόσια	2.000	
- ἀπό ἐξαγωγήν σκιαδίων	»	5.000	
- ἀπό τοὺς ἔξω τῆς Σίφνου ἐργαζομένους κεραμεῖς	»	60.000	
- ἀπό τοὺς εἰς ξένους τόπους μαγεῖρους-ὑπηρέτας	»	50.000	
- ἀπό τοὺς ἔξω τῆς Σίφνου ἀρχιερατεύοντας καί ἱερουργοῦντας Σιφνίους	»	5.000	
		<u>122.000</u>	

δ.- Κέρδη Ἐμπορίου
- ἀπό βαμβάκι τεχνουργούμενον εἰς πανία, πετζέταις κλπ. γρ. 80.000

ε.- Τόκοι ἐτήσιοι			
- ἀπό θαλασσοδάνεια	κέφ. 75.000		
	γρόσ. 22.500		
- καί ἀπό ἀκίνδυνα δανεισμένα		40.500	
εἰς ξένους τόπους κεφάλαια	γρόσ. 18.000	γρόσ. 254.500	
ὑπὲρ τάς	150.000		

§ Ζον Χρεῖται τῶν ἐξόδων των

- εἰς 20.000 κοιλά γεννήματα διὰ νά ἐπαρκέσουν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔτους	γρόσ.	100.000
- εἰς 500 βαρέλλαις ρακί καί κρασί	«	10.000
- εἰς το ὅσον ἐλλείπει λάδι διὰ τὴν ἐτήσιον ἐξοικονόμησιν ὀκάδ. 20.000	«	30.000
- εἰς 300 καντάρια βαμβάκι δι' ἐνδύματα	«	15.000
- εἰς τυρί καί παστόψαρα	«	15.000
- εἰς ὑποδήματα, καπνόν, καφφέ, ζάχαριν, ἐνδύματα ἀπὸ ἀλλοδαπῆ εἶδη, κρέατα, ὀρύζιον, σίδηρον, χάλκωμα καί λοιπά	»	40.000
	γρόσ.	210.000
- Ἐπερίσσειον ἐξ ὧν ἐκέρδιζον	γρόσ.	44.000
	γρόσ.	<u>254.000</u>

§ Ηον Οἱ ἐν τῇ Ἐπαναστάσει καί μέχρι τοῦδε πόροι τῶν κατοίκων τῆς Σίφνου

- Προϊόντα γῆς ἐξοδευόμενα ἐπιτοπίως ὡς παρ. §ΣΤος, ἄρθρον α'.

Προϊόντα ἐξαγαγόμενα

- ἀπό κάππαριν	γρόσ.	3.000
- ἀπό κρομμύδια καί σκορδέλλα	«	12.000
	γρόσ.	<u>15.000</u>

Προϊόντα τεχνῶν καί ἐπαγγελμάτων

- ἀπό ἐξαγωγήν κεραμίων	γρόσ.	4.000
- ἀπό ἐξαγωγήν σκιαδίων	«	7.000
- ἀπό τοὺς ἔξωθεν τῆς Σίφνου κεραμεῖς	«	15.000
	γρόσ.	<u>26.000</u>

Κέρδη Ἐμπορίου

- ἀπὸ 500 καντάρια βαμβάκι τεχνουργούμενον εἰς πανία, πετζέταις κλπ.	γρόσ.	25.000
--	-------	--------

Τόκοι

- ἀπὸ 40.000 γρόσια θαλασσοδάνεια	γρόσ.	12.000
- ἐλλείπονται	γρόσ.	78.000
- ἐκ τῆς ἀπορίας	«	256.000
	γρόσ.	<u>334.000</u>

§ Θον Χρεῖται ἐξόδων ἐν τῇ Ἐπαναστάσει

- εἰς 15.000 κοιλά γεννήματα (τρώγοντες οἱ ἄνθρωποι ὀλιγότερον διὰ τὴν ἔνδειαν καί ἀπορίαν)	γρόσια	150.000
- εἰς κρασί καί ρακί	γρόσ.	20.000
- εἰς 20.000 ὀκάδες λάδι εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ οὔ κατ' ἔτος ἐλλείπεται ἀπὸ τὸ ἐπιτόπιον προϊόν	γρόσ.	40.000
- εἰς 300 καντάρια βαμβάκι διὰ ἐνδύματα	«	25.000
- εἰς τυρί 100 καντάρια	«	9.000
- εἰς παστόψαρα καί ἄλλα εἶδη	«	15.000
	γρόσια	<u>259.000</u>
- εἰς ὑποδήματα, καπνόν, καφφέ, ζάχαριν, ἐνδύματα ξένων εἰδῶν, κρέατα, ὀρύζιον, σίδηρον, χάλκωμα	γρόσ.	60.000
	γρόσ.	<u>319.000</u>
- εἰς δημοσίας συνεισφοράς, ἐράνους, δάνεια, μισθοὺς Πολιταρχειῶν καί ἔξοδα προφυλάξεως	γρόσ.	15.000
	γρόσ.	<u>334.000</u>

§ Ιον

Οἱ Σίφνιοι ἐπορίσθησαν ὅσα ἢ ἐπαναστάσεις ἀπό τούς ὁποίους εἶχον πόρους (τῆς) παρ. ΣΤ'. Τούς ἐστέρησε ἀπό τήν πώλησιν τῶν τιμιωτέρων κινήτων πραγμάτων, ἤτοι ἀπό μάλαγμα γυναικείων κόσμων, μαργαριτάρια καί ἄλλα τίμια εἶδη, ἀσήμια των, ἀσήμια ἀπό γαλώνια γυναικῶν των, χαλκόματα, πρόντζους καί φορέματα.

§ ΙΑον

Ἐκ τῶν κατοίκων τούτων πρό τῆς Ἐπαναστάσεως, ἄλλοι ἀπερχόμενοι εἰς ἀλλοδαπεῖς τόπους, ἐνασχολοῦντο εἰς διαφόρους τέχνας καί ἐπαγγέλματα, ἄλλοι ἐμπορεύοντο ἐπιτοπίως καθ' ὅλην τήν δυνατήν ἔκτασιν καί ἐπορίζοντο τα πρός τό ζην ἀναγκαῖα ἔξοδα· τώρα δέ ἐν τῇ Ἐπαναστάσει περιορισθέντες εἰς μόνην τήν Νῆσον των ἔνεκα τῶν περιστατικῶν της, ἐστερήθησαν τῶν πόρων τοῦ παρ. ΣΤου διὰ τῶν ὁποίων ἔζων τότε καί πωλήσαντες ὅλα τά τιμιώτερα εἶδη τῆς κινήτης περιουσίας των, ὡς § Ιος ἐξοικονόμησαν τά ἀναγκαῖα των ἔξοδα μέχρι τῆς σήμερον· ἀπό τοῦ νῦν ὅμως καί εἰς τό ἐξῆς μή ἔχοντες πλέον οὐδένα πόρον μένουσιν εἰς ἀμηχανίαν καί ἔνδειαν, ὡστε ἐάν ἡ Σ. Κυβέρνησις δέν προνοήσῃ τά πρός θεραπείαν των, χάνονται.

§ ΙΒον

Τά πρό τῆς ἐπαναστάσεως κοινά χρέη, ὅσα εἶναι καταγεγραμμένα, ἀριθμοῦνται ὑπέρ τὰς ἑκατόν πέντε χιλιάδας κεφάλαια· οἱ τόκοι τούτων χρεωστοῦνται ὅλοι ἀπό τήν ἐποχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως καί μέρος τι ἀκόμη πρό αὐτῆς. Ὅθεν ὅλον τό τῆς κοινότητος χρέος πρέπει νά ἦναι, ὡς ἔγγιστα, ἕως διακόσiai χιλιάδες. Ἡ παραμέλεια τῶν Σιφνίων εἰς τοῦτο τό χρέος θέλει τούς βλάψῃ μόνον μέ τήν ἀναδιπλασίασιν τῶν τόκων του, τῶν δέ δανειστῶν ἔφθειρε τὰς περιουσίας των σχεδόν, πωλήσαντες πολλοί ἐξ αὐτῶν πολλά εἶδη των ἢ καί ὅλα, διὰ νά ἐξοικονομήσουν τά ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς σήμερον ἀναγκαῖα τό ζῆν ἔξοδα.

Καί οἱ ὅποιοι διὰ τῆς τοιαύτης ἐλλείψεως τοῦ χρηματικοῦ των δέν ἐμπόρεσαν νά δείξουν τόν ἔνθερμον πρός τήν ἐλευθερίαν τοῦ Ἔθνους ζῆλον των, ὡς αὐτό ἐπροκαλοῦσε τούς ὁμογενεῖς ὅλους νά τό βοηθήσουν εἰς τὰς χρηματικὰς ἀνάγκας του.

§ ΙΓον Περί νέου χρέους

Τό ἐν τῇ Ἐπαναστάσει χρέος τῆς Κοινότητος Σίφνου συμποσοῦται καί αὐτό ἕως δέκα χιλιάδες γρόσια ἐξοδευθέντα τό παρελθόν ἔτος πρός τροφήν τῆς ἐκτελεστικῆς δυνάμεως· ἤτις ἦλθεν εἰς τήν νῆσον ταύτην καί ἀπε-

δίωξε τούς Σφακιανούς καί ἄλλους κακοποιούς καί ὀχληροτάτους ἀνθρώπους, ἢ ἔνδεια δέ καί ἀναρχία τῶν ἐντοπίων δέν ἐσυγχώρησε μέχρι τοῦδε τήν σύναξιν των.

§ ΙΔον Περί Σχολείου

Τό Ἑλληνικόν Σχολεῖον ἐσυστήθη ἀπό τόν παρελθόντα αἰῶνα ἀπό τούς τότε κατοίκους τῆς Σίφνου καί διετήρησε τό ἐπάγγελμά του μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, διδασθέντες εἰς αὐτό πολλοί τῶν ἐντοπίων καί ξένων τήν προπατορικὴν γλῶσσαν μας· ὁ πρῶτος πόρος διὰ τοῦ ὁποίου οἱ Σίφνιοι ἐπλήρωναν τούς μισθοὺς τῶν διδασκάλων μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἦτον αἱ κοινὰ κατ' ἔτος συνεισφοραὶ των· μετὰ τοῦτο δέ, ὀλίγα δηλ. ἔτη πρό τῆς Ἐπαναστάσεως, προικισθέν ἀπό τούς σημαντικότερους τῆς νήσου ταύτης, καθῶς καί ἀπό τόν ἀοίδιμον Βαρβάκην ἱκανὰ χρήματα, συνάξαντες δέ καί ἀπό τά πωληθέντα ὑποστατικά αὐτῆς τῆς Σχολῆς ποσότητα τινα χρημάτων καί συμποσθέντα ὅλα εἰς 18.000 γρόσια καί δανεισθέντα εἰς διάφορα μέρη, ἐλαμβάνοντο κατ' ἔτος οἱ τόκοι των καί ἐπληρώνετο ὁ τῶν διδασκάλων μισθός. Ἡ κακοθῆεια ὅμως τῶν χρεωστούντων ταῦτα τά χρήματα, κατακρατήσασα τούς ἀπό τήν ἀρχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦδε γενομένους τόκους, ἐστέρησε τοῦτον τόν σταθερόν πόρον καί ἔπαυσεν ἡ ἐνέργεια τῆς Σχολῆς. Οἱ Σίφνιοι μ' ὅλα ταῦτα, ἠδύνατο διὰ τήν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων των νά ἐφεύρουν ἄλλον, μικρόν μὲν, ἀνάλογον δέ, μέ τόν ὁποῖον ἀπῆλθον τότε μισθόν οἱ διδάσκαλοι διὰ τήν περίστασιν· ἀλλ' ἡ ἰδιοτέλεια ἔκαμιν αὐτούς νά ἀδιαφορήσουν τόσον, ὡστε ν' ἀμαυρωθῇ καί ἡ εὐκλεία, τήν ὁποῖαν ἔχαιρεν ἡ πατρίς των δι' αὐτήν τήν σχολήν, νά ἐξοδευθῇ εἰς μάτην καί τόσος πολῦτιμος καιρός τῶν τέκνων των καί νά καταδαφισθῇ καί αὐτό τό κοινοφελές κατάστημα.

Σκέψις. Ἐάν ἡ Σ. Κυβέρνησις δέν εἶναι πρός τό παρόν εἰς καιρόν διὰ νά προικήσει εἰς αὐτήν τήν Σχολήν σταθερόν τινα πόρον διὰ τήν διόρθωσιν καί ἐτησίους μισθοὺς τῶν διδασκάλων της, προβάλλω εἰς αὐτήν (ἂν ἐγκριθῶσιν) τούς ἐξῆς πόρους. Νά διατάξῃ τούς χρεωστές της νά πληρώσουν τούς χρεωστουμένους τόκους τῶν δανείων της ἢ τόν Ἀρχιερέα καί τά μοναστήρια νά συνεισφέρουν ἕν μέρος ἐκ τῶν εἰσοδημάτων των, ὅστις προσεχῶς θέλει συνάξεται διὰ λόγ(αριασμόν) τῆς Σ. Κ(υβερνήσεως) διὰ νά μὴν ἀργῇ ἡ σχολή καί ἐξοδεύῃ εἰς μάτην τόν καιρόν της ἢ ἐδῶ νεολαία.

§ ΙΕον Περί Ἐνοριακῶν Ἐκκλησιῶν

Αἱ ἐνοριακαὶ Ἐκκλησίαι ἀριθμοῦνται περίπου 43 καί εἰσὶν ἰδιοκτησίαι τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων κλάσεων, ἐκτός τῆς Μητροπόλεως· αἱ συνιστῶσαι δέ ἐκάστην ἐνορίαν οἰκογένεια εἶναι 10, 20, 30, 40 καί δύο μό-

ναι ἐξ αὐτῶν ὑπερβαίνουν διπλασίως τὸν ὕστερον ἀριθμὸν· τὸ κατ' ἔτος εἰσόδημα ἀπὸ κάθε ἐνορίτην διδόμενον εἰς διαφόρους προσφορᾶς, εἶναι πέντε ἕως ἑξῆ γρόσια τὸ ὅποτον δὲν ἐξαρκεῖ κἀν νά θρέψη τὸν ἐφημέριον διὰ τοῦτο καὶ εἶναι ἐλλειπεῖς κατὰ τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτάς εὐπρέπειαν καὶ κατὰ τὰ ἀπαιτούμενα μέσα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν τελετῶν.

§ ΙΣΤον Περί Παροίκων

Οἱ περισσότεροι τῶν εἰς τὴν νῆσον ταύτην παροικούντων ξένων εἰσὶ Κρήτες, οἱ λοιποὶ Χῖοι καὶ ὀλίγοι ἐκ διαφόρων ἄλλων μερῶν· τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν εἶναι ἐργάται καὶ 3 ἢ 4 ἐμπορεύονται μὲ μικρότατα κεφάλαια.

§ ΙΖον Περί Μοναστηρίων

Ἡ Σίφνος, ὡς εἴρηται, ἔχει Μοναστήρια ἑξ, 4 ἀνδρικά καὶ 2 γυναικεῖα.

Ἀνδρικά

Τὸ α', τὸ γεννέσιον τῆς Θεοτόκου, ἐπονομαζόμενον ἢ Βρύση, ἔχει ἱερεῖς 15, μοναχοὺς τρεῖς, προσόδους ἐκ τῶν κτημάτων του μὲ ὅσα οἱ καλόγεροι νέμονται γρόσια πέντε χιλιάδας καὶ πεντακόσια. Ἐχει καὶ ὀλίγον δάνειον ἐπάνω εἰς τὰ κοινὰ τῆς ἰδίας νήσου.

Τὸ β' τοῦ Προφήτου Ἡλίου ἔχει ἱερεῖς ἑπτὰ, ἐτησίας προσόδους γρ. 3500 καὶ ὀλίγον δάνειον ἐπάνω εἰς τὰς κοινότητας τῆς ἰδίας Νήσου· τούτου τοῦ μοναστηρίου οἱ πατέρες ἐκτός τῶν ὅσα κτήματά του νέμονται δι' ἐνοίκιον προσέλαβον καὶ ὅσα οἱ ἀποθανόντες συμμονασταὶ των εἶχον καὶ τὰ νέμονται αὐτοὶ ἀμισθί, τὰ ὅποια ἐμποροῦν νά ἐξοδεύωνται καὶ αὐτὰ εἰς τὸ κοινοφελές ἔργον τῆς Τοπικῆς Σχολῆς.

Τὸ γ' τοῦ Ἀγ. Ἀρτεμίου ἔχει ἱερεῖς ἑξ, ἐτησίας προσόδους γρὸς. 450 καὶ δάνειον ὀλίγων γροσίων ἐπάνω εἰς τοῦ Σταυρίου τὴν κοινότητα.

Τὸ δ' τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ἐπονομαζόμενον τοῦ Βουνοῦ εἶναι νεόκτιστον καὶ ἀτελές εἰσέτι, καὶ ἐνδεές ἀπὸ ὅλα· προσόδους δὲν ἔχει, εἰμὴ μόνως 50 γρόσια καὶ δάνειον ἐπάνω εἰς τὴν σχολὴν γρ. διακόσια πενήκοντα.

Γυναικεῖα

Τὸ ε' τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐπονομαζόμενον τοῦ Μουγκοῦ, εἶναι γυναικεῖον, ἔχει μοναχὰς καὶ δοκίμους (70), προσόδους ἐτησίους γρ. 2.500 ἐκ τῶν ὁποίων νέμεται τὸ κοινόβιον γρ. 650, τὰ δὲ λοιπά 1850 αἰ μοναχαί· ἀναπληροῦσιν δὲ αὐταὶ τὸ ἐλλεῖπον τῆς ἐτησίας

τροφῆς των ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τοῦ βαμβακίου, τεχνουργοῦσαι αὐτὸ εἰς πανία, πετζέταις καὶ ἄλλα εἶδη.

Τὸ στ' τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπονομαζόμενον ἢ Φυτεία, ἔχει μοναχὰς (30) καὶ δοκίμους· προσόδους ἐτησίους γρόσια 1000, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κοινόβιον νέμεται τὰ 550 καὶ τὰ 450 αἰ μοναχαί· ἀναπληροῦσι δὲ αὐταὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα των μὲ τὴν ἐργασίαν τοῦ βαμβακίου τεχνουργοῦσαι αὐτὸ ὡς καὶ αἰ τοῦ Μουγγοῦ.

Σημείωσις δὲ ὅτι ἐκ τῶν ἄνωθεν προσόδων τῶν Μοναστηρίων πρέπει νά ἀφαιρεθῶσιν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κτημάτων.

§ ΙΗον Περί Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως

Ἡ Νῆσος αὕτη ἔχει ἀρχιερέα μὲ τίτλον «ὁ Μητροπολίτης Σίφνου» ὡς καθέδρα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας συγκειμένης ἀπὸ τὰς ἐφεξῆς ἔνδεκα Νήσους, τὴν Σίφνον, Μῆλον, Κεῖμηλον, Σέριφον, Μύκωνον, Πολύκανδρον, Σύκινον, Ἴον, Ἀνάφην, Ἀμουργόν καὶ Ἀστυπαιαίαν· τὸ ἐτήσιον εἰσόδημά των ἦτον γρόσια ἕως 4.000. Κατὰ δὲ τὸ 1824 ἔτος ἡ Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος, διήρσεν αὐτὴν εἰς δύο καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν πρώην Δημητριάδος τὴν Μύκωνον, Ἴον, Ἀνάφην, Ἀμουργόν καὶ Ἀστυπαιαίαν· εἰς δὲ τὸν ἡδὴ εἰς τὴν Μητρόπολιν ταύτην ἀξιοπρεπῶς ἀρχιερατεύοντα πρώην Μοσχονησίων κύριον Βαρθολομαῖον ἄφησε τὴν καθεδρεύουσαν, τὴν Σέριφον, Μῆλον, Κεῖμηλον, Πολύκανδρον καὶ Σύκινον, τῶν ὁποίων τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα εἶναι σχεδὸν δύο χιλιάδες γρόσια· καὶ τὸ κτηματικόν (ἐπειδὴ ἔχει καὶ τινα κτήματα εἰς τὴν Νῆσον ταύτην) γρ. 225 ἔχει δὲ καὶ χρέος ἢ Μητρόπολις αὕτη εἰς τινὰς τῶν ἐδῶ κατοίκων (ἐκτός τῶν ὅσα ἀλλαχοῦ χρεωστεῖ) γρόσια 6000, τῶν ὁποίων καὶ τούτων οἱ τόκοι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως ποτέ δὲν ἐπληρώθησαν ἀπὸ τινὰ τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, μ' ὅλον ὅτι νέμονται τὰς προσόδους μὲ ὅλην τὴν πρό τῆς Ἐπαναστάσεως ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν.

§ ΙΘον Παρατήρησις

Οἱ κάτοικοι τῆς Σίφνου ἀριθμήσαντες τὰς οἰκογενεῖας των εἰς τὸ 1810 ἔτος, καθ' ὃν καιρὸν δηλαδὴ διηρέθησαν εἰς 4 κοινότητας, εὐρέθησαν 1000 οἰκογένειαι.

§ Κον

Οἱ Σίφνιοι, τελευταῖον, ἐσυνήθισαν πρό πολλῶν χρόνων τῆς βαρβαρότητος νά πανηγυρίζουν εἰς τινὰς ἑορτάς μὲ συμπόδια πολυέξοδα, ὡς πρὸς τὴν δύνάμιν των, χάριν ὡς λέγουσιν, εὐλαβείας. Αἱ προσφοραὶ αὐταὶ, μ' ὅλον ὅτι ὡς μοί φαίνεται, εἶναι ἀπρόσδεκτοι εἰς τὸν ἅγ. Θεόν κατὰ τὸ

πνεῦμα τῆς οὐρανόου ἡμῶν Πίστειος, εἶναι καί ὑπέρ τήν δύναμιν τῶν Παναγυριστῶν καί τά ὅποια αὐτοί εἰς αὐτάς κάμνουσιν ἔξοδα καί διά τοῦτο ἐμποροῦμεν νά ὀνομάσωμεν τήν τοιαύτην πράξιν κατάχρησιν.

Δύνανται νά ἦναι καί ἄλλα τινά ἀξιοσημεῖωτα ἴσως, ὄχι ἀναγκαῖα ὅμως, κατ' ἐμήν κρίσιν, εἰς τοὺς ὑπέρ τοῦ Κοινοῦ συμφέροντος ἀγαθοῦς σκοπούς τῆς Σ. Κυβερνήσεως, δι' ἣν αἰτίαν καί τά παρέδραμον.

Εἶμαι δέ εὐελπις ὁμοῦ μέ ὄλους τοὺς ἀδελφούς συγκατοίκους τῆς Νήσου ταύτης, ὅτι διά τῆς Φιλογενεστάτης προστασίας καί τοῦ ὑπέρ τῶν κοινῶν καλῶν ζήλου σας. Ἡ Σ. Κυβέρνησις πληροφορηθεῖσα ἀπό τήν παροῦσαν ἔκθεσιν τά περί τῆς Σίφνου καί κατ' ἐξοχήν τήν ἀθλιοτάτην θέσιν εἰς τήν ὁποίαν οἱ κάτοικοί της εὐρίσκονται, θέλει ἐπιχορηγήσει εἰς αὐτούς πόρον καί μέσα διά τῶν ὁποίων νά δύνανται καί τήν ἠθικὴν των διόρθωσιν νά ἐπιμελῶνται καί τὰς πρὸς τό ζῆν χρείας των νά ἀναπληρῶσι. Τά κυριώτερα δέ μέσα, διά τῶν ὁποίων οἱ Σίφνιοι δύνανται ταχύτερον νά μεταβῶσιν ἀπό ταύτην τήν δυστυχῆ των θέσιν εἰς εὐτυχῆ καί νά προοδεύσωσιν εἰς πᾶσαν ἐπιστήμην καί τέχνην, εἶναι τό νά ἐνασχοληθῶσιν κατὰ τήν φυσικὴν των ροπὴν, εἰς τήν παιδείαν, τέχνας τε καί ἐμπόριον, τό ὅποῖον διά νά κατορθωθῆ ἐν εὐκολίᾳ εἶναι τῆς πρώτης ἀνάγκης νά διατάξῃ ἡ Σ. Κυβέρνησις νά τοὺς ἀποδοθῶσιν ὅσα αἱ Κοινότητες τῶν διαφόρων νήσων τοὺς χρεωστοῦν, νά τοὺς χαρισθῆ καί μέρος τοῦ Τελωνείου καί Δασμοῦ, εἰ δυνατόν δέ νά τοὺς ἀφαιρέσῃ τό δεύτερον διά νά τά μεταχειρισθῶσιν ὄργανον τῆς ὑπέρ ἑαυτῶν ἀναγεννήσεως· ἄλλως δέ μοί φαίνεται χάνονται.

Δεχθῆτε, Κύριε! εὐμενῶς τήν παροῦσαν μου εὐτελεῖ προσφορὰν ὡς τεκμήριον τοῦ εἰς τό καλόν τῶν συγκατοίκων ὁμογενῶν μου ἐνθέρμου ζήλου μου καί τῶν πρὸς τήν εὐγενεῖαν σας ἀνηκόντων βαθέων σεβασμῶν μου.

Ἐν Σίφνω τῇ 15 Ἰουνίου 1828

Ὁ ὑποκλινέστατος
καί ἐλάχιστος τῶν Πολιτῶν
ΜΑΝΟΥΗΛ ΔΕΚΑΒΑΛΕΣ.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΙΦΝΟΥ ΥΠΟ LUIGI GUARCHI, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ CANTORINΗΣ [1723]

Μέ τήν παροῦσα πέμπτη καί τελευταία ἔκθεσις, ἔτους 1723, τοῦ Ἀρχείου μας ὀλοκληρώνεται ἡ δημοσίευσις τῶν κειμένων τούτων περί τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας Σίφνου. Σ' αὐτήν καταγράφονται οἱ διαπιστώσεις καί τά συμπεράσματα τοῦ ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτη Luigi Guarchi, Λατίνου ἐπισκόπου Σαντορίνης, ἀπό τήν ἐπιθεώρησις πού διενήργησε σ' αὐτήν μέ συντάκτη της τόν γραμματέα τῆς ἐπίσκεψης δόν Angelo Dargenta. Προέρχεται, ὅπως καί οἱ προηγούμενες τέσσερις, ἀπό τό Βατικανό, Ἀρχεῖο τῆς Sacra Congregazione de Propaganda Fide, τῆς Σειρᾶς Congregazioni Particolari, volume 66, ff. 277'-278' + 285' (ὅμοιο κείμενο καί στή Σειρά Sc. Arcipelago, vol. 10, ff. 173'-188').

Ἀπό τό κείμενο τῆς παρούσης καί τά ὅμοια τῶν προηγούμενων ἐκθέσεων (καί μιᾶς ἀκόμη, ἔτους 1700, τοῦ Λατίνου ἐπισκόπου Σύρου Antonio Justiniani, δημοσιευμένης ἀπό τόν Ἑμμαν. Ἰ. Καρπάθιο, «Ἡ Λατινική Προπαγάνδα καί αἱ Κυκλάδες κατὰ τόν ΙΗ' αἰῶνα», ἐν Ἀθῆναις 1936, σέλ. 18-27), ἔχουμε ἐνώπιόν μας τή συνοπτική Ἱστορία τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας Σίφνου μιᾶς 70χρονης περιόδου (1652-1723) καί πολύτιμα ἄλλα στοιχεῖα γιά τήν Ἱστορία τῆς Σίφνου, πολλὰ ἀπό τά ὅποια χρησιμοποίησαμε σέ διάφορες ἐργασίες μας. Θησαυρισμένες ἤδη στά «Σιφνιακά» οἱ ἀνωτέρω ἐκθέσεις, σύμφωνα μέ τήν ῥῆσιν «συναγάγετε τά περισσεύσαντα κλάσματα ἵνα μή τι ἀπόλλυται» τοῦ λογοτύπου τους, θά φανοῦν, ὅπως ἄλλοτε, χρήσιμες στοὺς ἱστορικούς γιά τήν ἀνάπτυξη μελετῶν τους. Ἡ ἔκθεσις Guarchi, ὅπως καί οἱ προηγούμενες, δημοσιεύεται ὅπως ἀκριβῶς ἔχει στό ἰταλικό κείμενο, τό ὅποιο, στή συνέχεια, ἀποδίδεται στά ἑλληνικά σέ ἐλεύθερη μετάφρασις, δεδομένης καί τῆς κακῆς γνώσεως τῆς ἰταλικῆς τοῦ συντάκτη της γραμματέα τῆς Ἀποστολικῆς Ἐπίσκεψης.

In nomine del Signore, Amen

Non essendo negotii d' importanza da discutersi nell' isola di Serfo, ne meno anime Latine che ricercano la presenza del Prelato, doppo essersi trattenuto una mezza giornata in detta isola, Monsignor Visitatore Apostolico passó a quella di Sifanto li quindecim di Luglio del 1723 s.n. et arrivó al porto con salvamento due hore prima della mezza notte e per la gran brama che haveva il vicario del luogo di vedere una volta il consolatore di queste poche anime Latine, privandosi del solito sonno secondo l' hora ch' era, si portó veloce al lido del mare, accompagnato al quanti signori Latini e Greci per ricevere la beneditione del suo commune Padre nel baccio della mano et a suo essemplio il rimanente della communita cesata abasso con gran devotione e riverenza domandarono dal tesoriere della santa sede Apostolica in quel punto la prima beneditione. Tanto fu l' allegrezza del popolo in vedere gionto Monsignor Visitatore che diedero occasione all' istesso Agá del luogo, benché infedele, di' salutarlo in quella sera con familiarita e cuor giolivo e ciò fu confermato la mattina quando Monsignor Visitatore andò a visitarlo accioche sunsignato dall' honore fattogli, non ricercasse d' impedire l' opera della Visita Apostolica, anzi si offeri pronto in tutto ciò, che sarebbe di bisogno per protetione in simile opera Apostolica, il suo allóggio fu nella piccola habitatione di detto Vicario.

La mattina seguente, che fu li 16 del detto mese et anno, congregate le anime e quantita de greci fece l' ingresso con le solite ceremonie nella chiesa di Sant' Antonio Abbate come quella ch' é la piú principale tra le altre due chiese Latine et ivi fa tutte le fontioni parochiali il vicario pro tempore e le solennità secondo la diversità de tempi et ordine della santa chiesa, celebri la santa messa, fece il sermonetto con piacere, frutto e consolatione delli ostanti passó alla visita della chiesa e secondo li defetti trovati ha lasciato li opportuni ordini.

Il Monsignor Vescovo Greco nomato papa Machario, ordinario del luogo Sifanto, Micone, Nio, Amurgo, Sichino e Serfo, per la generosita del suo animo finite le sudette fontioni, venne a visitare Monsignor Visitatore, congratulandosi della carica datagli del suo felice arrivo, lodó il procedere del vicario pro tempore d(on) Leonardo Privileggio, altrettanto si mostró cortese Monsignor Visitatore Apostolico rigratiandolo dell' omaggio fattogli, et offerendosi a corrispondere con ogni prestezza in tutto ciò che gli fosse grato commadarli infino appresso a questa Sacra Congragazione e Santa Sede Apostolica.

Giá che si é portato il nome del questo vescovo greco, si soggiunge per tramitá ch' é un huomo di gran politica, onde Monsignor Visitatore doppo esser partito la quest' isola di Sifanto e compita la uscita Apostolica si é portato alla sua diocesi di Santorini ha havuto ragionevole occasione di lamentarsi con esso lui per via di lettera, mentre é stato avvisato che questo vescovo habbi dato ordine assoluto, massime nell' isola di Nio, che il vicario Latino da li avanti non si trovasse presente a panegiri, a funerali et a certe altre solennità che si celebrano da greci distrugendo il costume antico dove regnava una vicerdevole corrispondenza, similmente, che neso una persona greca andasse alla chiesa Latina, e molto meno nel sollemnissimo giorno del corpus D(ivin)i, non ardesce di andare alcun prete greco per far la comitiva al vicario Latino si fece ben intendere Monsignor Visitatore et a punto ultimamente l' anno 1724 fu sta la processione solenne del corpus Domini nella sua diocesi, passó a Nio con due canonici per fare con tutta la pompa la domenica in tra annata questa solennità insieme col vicario pro tempore, quale é don Girolamo Bossi da Spinalonga, ma suddito di Santorini per parte de suoi parenti, quali doppo che fu preso da barbari dominante Napoli di Romania, et altre scale della Serenissima Republica di Venetia si ritirarono nella detta isola di Santorini quivi hanno determinato la loro habitatione usqí ad morte, a suo luogo si parlerá di questo soggetto nella relatione che formassi dell' isola di Nio. Non ha mancato quivi Monsignor Visitatore oltre la lettera mandata far intendere a li procuratori di questo vescovo greco et ad altre persone greche, che contro ogni prudenza di guistitia ha dato quest' ordine e gli scrisi posto, che tutte le cose si comporebbero a che la di loro intentione non era, che regnassero simili differenze, anzi soggiunse Monsignor Visitatore, che piú tosto dover abbassere e discacciati li greci della chiesa Latina, come quelli che sono in farinati divarii schifi che li latini dalle chiese greche, mentre la Romana chiesa e madre commune, quale abbraccia tutti per unico amore e per corettione de talli, che se commettono, acció che non ne dano le anime christiane.

Oltre la chiesa principale di s(ant') Antonio Abbate, quale non é stato spaciosa ma d' una longezza e largheza ordinaria, ne di fabrica particolare, solamente una chiesa commoda e di tante per quanto richiede la conditione del paese; vi sono altre due chiese opure dire meglio capelle, una intitolata s(an) Michele Archangelo fuori della porta del Castello, l' altra la Madona Annuntiata, situata nel luogo detto Chipos, lontano dal detto Castello un miglio e mezzo. questa

chiesa ha bisogno d' essere riparata, m' al presente essendo pochissime l' entrate che si raccolgono dalli beni della chiesa, non vi é la possibilita di adempire quest' opera assai necessaria e di obbligo tutta via se li futuri tempi saranno favorevoli potrà essere riparata dalla particolare entrata, che si cava da un terreno situato nel luogo detto Mungú quale godono li heredi di q(uodam) Giorgio Apostoli, con obbligo di dare ogn' anno dodeci pinachi d' orcio alla sudetta Madona Annuntiata, una libra di cera e mezza Dozza d' oglio. Quivi potrà..... tratsi al quanto liberale questa Sacra Congregazione de P(ropaganda) F(id)e somministrando al vicario pro tempore una vice tantu la somma di dieci scudi Romani, quali debbano impiegarsi per tale portione et in questo modo sara animato anch' esso tra le sue angustie di perfettimare l' opera giache molte volte ne ridonda vergogna al nostro rito Latino in vedere le chiese greche ben disposte dipinte e fabrigate con magnificenza, e le nostre abbantonate poco differenti da una cosa particolare.

Don Leonardo Rossi, vicario al presente Apostolico in questa isola di Sifanto e di età anni 65 in missione, che serve saranno anni 25 in particolare dal 1712 ha assistito di continuo dell' anime alli di lui vigilanza commesse e non ha fatto piú passaggio a Sira, si come faceva prima che fossero ricomprati e dispegnati da questa Sacra Congregazione alcuni terreni si trovavano in Argentaria secondo il voto di Monsignor Castelli già fu Visitatore Apostolico et in tempo la di lui mancanza da detta missione non era al piú d' una o piú settimane per fare un poco di provissione dalle povere sostanze patrimoniali.

La sua capacità di scienza e dottrina é tenue, ma l' esemplarita di vita e di buoni costumi é quella che ha grand' energia di fare frutto nell' animo.

Fa la scola a cinque - sei figlioli di rito greco giaché non vi sono di rito Latino a quali insegna la dottrina christiana ogni giorno in detta scola ogni qualvolta il vescovo greco permesse che vadino de suoi sudditi se volesse farla ogni Domenica in chiesa e per compiacer ad alcuni lascia che sequitino la scola appresso il presente vicario quelli pochi sudeti figlioli.

Ogni sabbato e domeniche et altre feste canta il vespero e nel giorno del corpus Divini fa la solennita con la sua processione et in tutta l' ottava fa qualche devotione, accioché questo picolissimo grege non resti privo dell' indulgenze solite a concedersi da sommi Pontefici in questi tempi. Il sabbato ante Domeniche palmarum si fa la

beneditione della croce portandosi dalla chesa Latina di Sant' Antonio, ad una chiesa greca a lei piú vicina in processione intervenendo li sacerdoti greci e popolo con gran devotione et ivi si lascia esposta per la devotione demadanti usque ad Dominica Risurrezione.

Si celebra la festa solenne nel giorno dedicato dalla chiesa alla gloria et honore di Sant' Antonio Abbate e nel giorno dedicato dalla chiesa alla gloria et honore di Sant' Antonio Abbate e nel giorno dedicato ad honore e gloria parimenti di Sant' Antonio de Padova con concorso donedemi greci.

Nell' istesso giorno, che fece l' ingresso Monsignor Visitatore Apostolico chiede ance la chresima a tré giovani di età avanzata della famiglia di mussú Carlo Ghyon di natione francese, persona veramente civile et esperta e di talento é questa e la sola famiglia che mantiene piú delli altri il rito Latino.

Giorno e notte si conserva l' Augustissimo sacramento nell' altare, ma per mancanza d' oglio e non essendo la possibilitá di tenere accesa la lampada di continuo si accende ogni sera e nel tempo che si celebra la santa messa e nelle principali solenita, per la qual causa si ricerca che habbi da questa Sacra Congregazione il speciale consenso.

Per li beni, che gode della chiesa, il vicario pro tempore non ha alcun obbligo di messe in numero determinate solamente ad dibitum.

L' entrate che si cavano da beni di quest' isola di Sifanto, quanto da quelli che si trovano in Argentiera tra vino et orzo e legumi saranno in circa la somma di Reali 50 moneta corente. Da questi si paga per tributo a barbari dominanti ogn' anno la somma di Reali 20 di piú si dá la semenza a coloni, onde il piú, che sia, vissano Reali 20 per il mantenimento del vicario pro tempore. In fine s' aggiunge per compimento delle notizie da darsi di questa chiesa di Sifanto che sarebbe di grande utilitá per l' anime mandare di quando in quando qualche religioso missionario, quale assendesse con zelo Apostolico ci levare dal tengo del peccato quantitá d' anime, quali dormono in esso per mancanza di confessore, gia che non vi é che uno per quelli del rito greco et il vicario nostro Latino.

Le persone Latine di Sifanto saranno in numero otto, oltre che cinque o sei altre persone, tra donne, et huomini vivono alla greca et il vicario non ha forza di fare che ritornino alla Latina e Monsignor VIsitatore non ha potuto operate affatto di guadagnare quest' anime per li tempi presenti assai pericolosi.

Noi Luigi Guarchi

Per non mancare al nostro debito Pastorale nella visita Apostolica

dell' isola di Sifanto per consolatione di queste poche anime Latine e maggiormente per animarlo a conservare il culto divino tra luoghi molto pericolosi secondo che vengono ammaestrate dalla chiesa Catholica lasciamo li seguenti ordini, quali debbano essere eseguiti havuta ne la notitia.

Primo, Ordiniamo al vicario pro tempore, che quanto prima facci fare un sacrario, si come é stato ordinato anche nella visita passata di Monsignor Castelli.

2o, Incarichiamo la coscienza di detto vicario pro tempore ch' invalidi con sue particolari essertazioni che questi pochi latini abitanti in quest' isola di Sifanto frequentino li santissimi sacramenti della cofessione e communionessercitandosi di piú in diversi atti de devotione, qual' essere officio spirituale sará mezzo efficace per allontanarli da qualsi voglia occasione di peccato.

3o, Raccomandiamo alla solita sua vigilanza che con tutto studio e prudenza si affati in far la scola et insegnar la dottrina christiana nelle Dominiche dell' anno accio di giorno in giorno vi é piú si accresca la fede catholica.

4o, Essertiamo queste poche anime latine che sano piú sollecite ad ubbidire a tutto questo che sará loro ordinato dal vicario pro tempore, quale ha da rendere strettissimo conto da loro anime.

5o, Per ultimo havendosi il vicario pro tempore significato, che sposandosi un huomo latino di rito latino con donna di rito greco hanno per consuetudine che si porti insieme con l' anello da benedirsi la corona da mettersi alla sposa e questo vicario si serviva d' attione prescritta per la beneditione di detto anello anche per la beneditione della corona mutando il none, proibiamo omminamente che da qui avanti non si pratici, solo commandiamo che si facci l' unica beneditione dell' anello presente la corona.

Nota delli beni stabili della chiesa

Primo, la casa contigua alla chiesa con una sola habitazione dalla parte destra.

Una sotto casetta lasciata dal quodam Battista Gozadino vicino alla chiesa dalla parte sinistra.

Li terreni di Chipo con la chiesa e olivieti con una cisterna con acqua corrente, la quale giovedì sera e lunedì mattina gode la chiesa.

- La possessione di Archiés con vigna e con due pozzi, gode ancora la metà della cisterna che trova nella vigna de signor Giorgachi Gripari, comprata dalla signora Moscú, moglie di papa Francesco Dolfi.

- Un terreno nel luogo detto Seraglia.
- Un terreno nel luogo detto Fitiá.
- Un terreno di S. Vittore nel luogo detto Artimona con un pozzo.
- Un terreno d' un altro S. Vittore verso il porto Faro nel luogo detto Placoto.
- Un terreno nel luogo detto Plati Gialo.
- Un terreno nel luogo detto San Constantino.
- Li terreni nel luogo detto Climáti
- Un terreno nel luogo detto Calambellá lasciato dal quodam Pe tráchi.
- Una vigna nel luogo detto Chipo del signor Michalachi Chairi per la permutatione d' Andro.
- Un terreno nel luogo detto Limnes del sudetto Chairi nominato Ambelurghiá.
- Una vigna posta nell' istesso luogo del sopracitato Chairi.
- Li terreni dell' isola d' Argentiera posseduti della chiesa di Sant' Antonio a Sifanto, cioé il terreno nel luogo detto Mazza.
- Un terreno nel luogo detto Prassa.
- Un terreno nel luogo detto Léfchies.
- Un terreno nel luogo detto Décha.
- Un terreno nel luogo detto Thérma.
- Il terreno posto nel luogo detto Mongú con obligo di darsi alla Madona Annuntiata a Chipo dalli heredi di quodam Giorgachi Apostoli ogni anno dodeci pinachi d' orzo, una libra di cera e mezza bozza d' oglio.

Nota delli paramenti et altra suppelletile della chiesa cathedrale di Sant' Antonio.

- Una pianeta bianca di damasco fornita di mezza nita.
- Una pianeta pavonazza di damasco fornita.
- Una pianeta bianca con fiorame di varri colori usata.
- Una pianeta di catalufo rigato di varii colori fornita.
- Una pianeta negra di seta.
- Una pianeta rossa di raso con arma di Papa Urbano.
- Un piviale usato di seta con fiori di varii colori.
- Un palioto di damasco rosso.
- Un palioto di veluto fiorito.
- Altri due palioti assai vecchii feriali.
- Tre tovaglie per l' altare.
- Quattro candilieri di legno indorato.
- Due Angeli di legno indorati.

- Uno missale vecchio.
- Due calici con le cupe e patene d' argento con piedi di rame indorato.
- Un ostensorio d' Argento col piede di rame idnorato.
- Due sopracalici usati bianchi et uno rosso et un altro negro di seta.
- Una borsa assai vechia et un corporale.
- Una lampada di ottone piccola.
- Due camiss con amittii e cingoli.

Si supplica questa Sacra Congregatione de P(ropaganda) F(ide) che si provveda la chiesa latina di Sifanto d' un piviale, d' un missale e d' un ferro d' ostie.

Luigi Guarchi Vescovo di Santorini e Visitatore Apostolico dell' Arcipelago.

D. Angelo Dargenta, cancelliere della
Visita Apostolica

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Εἰς τό ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἀμήν

Ἐπειδή δέν ὑπῆρχαν ἐνδιαφέροντα θέματα γιά ἐξέταση στό νησί τῆς Σερύφου, οὔτε ψυχές Λατίνων νά ἔχουν ἀνάγκη ἀπό τήν παρουσία ποιμένου, ὁ σεβασμιώτατος ἀποστολικός ἐπισκέπτης, ἀφοῦ παρέμεινε σ' αὐτό μισήν ἡμέρα, πέρασε σ' ἐκεῖνο τῆς Σίφνου στίς ἑνδεκα Ἰουλίου 1723 (νέο ἡμερ.) καί ἔφτασε αἰσίως στό λιμάνι τῆς δύο ὥρες πρὶν τά μεσάνυκτα. Ὁ βικάριος τοῦ τόπου, γεμάτος χαρά πού οἱ ἐκεῖ λίγες ψυχές τῶν Λατίνων θά ἔβλεπαν ἕναν παρηγορητή τους, πρᾶγμα πού στερήθηκαν ἐπειδή κοιμόντουσαν λόγω τῆς περασμένης ὥρας, ἔτρεξε στήν παραλία συνοδευόμενος ἀπό μερικούς Λατίνους καί Ἑλληνας γιά νά πάρει τήν εὐλογία τοῦ κοινοῦ πατέρα ἀσπαζόμενος τό χέρι του, πρᾶγμα πού ἔκαναν, κατὰ τό παράδειγμά του, καί οἱ λοιποὶ τῆς ἀκολουθίας του, οἱ ὅποιοι ὑποκλίθηκαν μέ μεγάλη εὐλάβεια καί σεβασμό καί ζήτησαν πρῶτοι ἀπό τόν θεματοφύλακα τῆς Ἁγίας Ἀποστολικῆς Ἐδρας τήν εὐλογία του. Στό λαό ὑπῆρξε μεγάλη εὐλάβεια καί σεβασμός καί ζήτησαν πρῶτοι ἀπό τόν θεματοφύλακα τῆς Ἁγίας Ἀποστολικῆς Ἐδρας τήν εὐλογία του. Στό λαό ὑπῆρξε μεγάλη χαρά πού ἔβλεπε ἐνώπιόν του τόν σεβασμιώτατο Ἐπισκέπτη, ἀφοῦ μέχρι καί αὐτός ὁ Ἁγᾶς τοῦ τόπου,¹ ἂν καί ἄπιστος (ἀλλόθρησκος), ἦλθε νά τόν χαιρετήσει ἐγκάρδια τό ἴδιο βράδυ μέ μεγάλη οικειότητα. Τό ἴδιο ἐπαναλήφθηκε καί τό πρωῖ, ὅταν ὁ σεβασμιώτατος Ἐπι-

1. Ἡ πληροφορία ὑπαρξης «Ἁγᾶ τοῦ τόπου» αὐτή τήν ἐποχή εἶναι σημαντική. Δέν γνωρίζουμε ἂν ὁ Τοῦρκος αὐτός διοικητικός ὑπάλληλος διέμενε συνεχῶς στό νησί ἢ τό ἐπισκέπτονταν κατὰ καιροὺς γιά τήν ἐπίλυση διαφόρων ζητημάτων καί διοικητικῶν ὑποθέσεων.

σκέπτης τόν ἐπισκέφθηκε σέ ἀνταπόδοση τῆς τιμῆς πού τοῦ ἔκανε καί δέν ἐπεχείρησε νά φέρει ἐμπόδια στό ἔργο τῆς Ἀποστολικῆς Ἐπίσκεψης· ἀντίθετα μάλιστα φάνηκε πρόθυμος σέ ὅλα τά ἀναγκαῖα γιά τή διεξαγωγή παρομοίου ἀποστολικοῦ ἔργου, μέ παραχώρηση τοῦ καταλύματός του στή μικρή κατοικία τοῦ εἰρημένου βικαρίου.²

Τό ἐπόμενο πρωῖ, δηλ. στίς 16 ἰδίου μηνός καί ἔτους, συγκεντρωθέντων τῶν πιστῶν καί ἀριθμοῦ Ἑλλήνων, πραγματοποίησε μέ τή συνήθη μεγαλοπρέπεια τήν εἴσοδό του στό ναό τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Ἀββᾶ, πού εἶναι ὁ πιό κεντρικός μεταξύ τῶν δύο ἄλλων λατινικῶν ναῶν. Σ' αὐτόν ὁ βικάριος πραγματοποιεῖ ὅλες τίς ἐνοριακές ἱεροτελεστίες καί πανηγύρεις κατὰ τίς διάφορες ἐποχές καί τάξη τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας· χοροστάτησε στή θεία λειτουργία, ἔκανε σύντομο κήρυγμα πού παρακολούθησαν μέ εὐχαρίστηση, κατανόηση καί ἱκανοποίηση οἱ παριστάμενοι καί ἀκολούθως προχώρησε στήν ἐπιθεώρηση τοῦ ναοῦ καί, ἀφοῦ ἐπεσήμανε τίς ἐλλείψεις πού διεπίστωσε, ἔδωσε τίς ἀπαραίτητες ὁδηγίες.

Μετά τό πέρασ τῶν ἀνωτέρω διαδικασιῶν, ἦλθε ἀπό εὐγένεια, νά ἐπισκεφθεῖ τόν σεβασμιώτατο Ἐπισκέπτη, ὁ σεβασμιώτατος Ἑλληνας ἐπίσκοπος, ὀνόματι παπα-Μακάριος, κανονικός προϊστάμενος Σίφνου, Μυκόνου, Ἴου, Ἀμοργοῦ, Σικίνου καί Σερύφου,³ συγγαίροντάς τον γιά τό λειτούργημα πού τοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ καί τήν καλή ἄφιξή του· ἐπαίνεσε ἀκολούθως τόν παρόντα βικάριο δόν Λεονάρδο Πριβιλέγιο, γεγονός πού ἱκανοποίησε τόν σεβασμ. ἀποστολ. Ἐπισκέπτη πού εὐχαρίστησε γιά τήν προσγενομένη τιμή καί τόν διαβεβαίωσε, ἀνταπαντώντας ἀμέσως, ὅτι μέ εὐχαρίστηση θά τά διαβιβάσει στήν Ἁγία Προπαγάνδα καί τήν Ἁγία Ἀποστολική Ἐδρα.

Μιά καί ἀναφέρθηκε τό ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνα ἐπισκόπου, ἀνθρώπου μέ πολιτική ὀξυδέρκεια, ὁ σεβασμ. Ἐπισκέπτης, ἀφοῦ ἀνεχώρησε ἀπό

2. Ἡ κατοικία τοῦ βικαρίου, ἐφαπτομένη δεξιᾷ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, μέ τόν ὅποιο μάλιστα ἐπικοινωνοῦσε μέ ἄνοιγμα πόρτας, δέν εἶναι δυνατόν νά ἦταν κατάλυμα τοῦ Ἁγᾶ. Θά πρόκειται, προφανῶς, γιά τόν, ἐφαπτόμενο, ἐπίσης, ἀπό ἀριστερά τοῦ ναοῦ, ἡμιυπόγειο οἰκίσκο, ἰδιοκτησίας τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, γιά τόν ὅποιο βλέπε στό κεφάλαιο «καταγραφή τῶν ἀκινήτων τῆς Ἐκκλησίας». Πρέπει, πιθανόν, νά θεωρήσουμε ὅτι ὁ Ἁγᾶς δέν διέμενε μόνιμα στή Σίφνο, διαφορετικά θά ἔπρεπε νά κατοικοδρεύει σέ καλύτερο κτίριο. Κατὰ τίς ὀλιγοήμερες ὅμως παραμονές του στό νησί, χρησιμοποίησε ὡς «ἔδρα» του τόν μικρό οἰκίσκο πλάι στόν Ἅγιο Ἀντώνιο. Ἡ χρησιμοποίησή του, ἄλλωστε, στό ἰταλικό κείμενο λέξη «alloggio» (ἀπό τό ρῆμα alloggiare, πού σημαίνει «παρέχω κατάλυμα», «ξενίζω», «φιλοξενῶ»), ἐνισχύει τήν ἄποψή μας αὐτή.

3. Βλ. γιά τόν ἀρχιεπίσκοπο Σίφνου καί λοιπῶν νήσων Μακάριο στά «Σιφνιακά» τόμ. Δ' /1994, σελ. 81-89 καί στόν παρόντα τόμ, σελ. 175 ἐπ.

τό νησί τῆς Σίφνου, συνέχισε τὴν ἀποστολ. Ἐπίσκεψη καὶ ἀκολούθως γύρισε στὴν ἐπισκοπὴ τοῦ τῆς Σαντορίνης, ἔκρινε ὅτι ἦταν κατάλληλη εὐκαιρία νὰ παραπονεθεῖ σ' αὐτόν ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ἐπίσκοπος εἶχε δώσει αὐστηρὴ ἐντολή, ἰδιαίτερα στό νησί τῆς Ἰου, νὰ μὴν παρίσταται, ὅπως ἀνέκαθεν, ὁ Λατῖνος βικάριος στό πανηγύρια, κηδεῖες καὶ ἄλλες τελετές πού φάλλονται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, καταλύοντας παλαιὰ συνήθεια ἀπὸταν βασίλευε ἀμοιβαία κατανόηση, πού ἕνας Ἕλληνας πήγαινε στὴ Λατινικὴ ἐκκλησία καὶ μάλιστα κατὰ τὴν πανηγυρικὴ ἡμέρα τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου, νὰ ἀπαγορευεταί πλέον σέ Ἕλληνα κληρικό νὰ συμπαρίσταται στὸν Λατῖνο ἐφημέριο. Μετὰ πολλὴ σκέψη καὶ μόλις ἔφτασε τὸ ἔτος 1724, κατὰ τὸ ὅποιο θὰ ἐορτάζονταν στὴν ἐπαρχία τοῦ ἡ ἱερά πανηγύρις τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου, ὁ σεβασμιώτατος Ἐπισκέπτης πέρασε στὴν Ἰο συνοδευόμενος ἀπὸ δύο κανόνικους (ιερεῖς) γιὰ νὰ τὴν τελέσει μὲ κάθε μεγαλοπρέπεια μαζί μὲ τὸν σημερινὸ βικάριο, ὁ ὁποῖος λέγεται δὸν Girolamo Bossi, ἀπὸ τὴ Σπιναλόγκα, μὰ μὲ καταγωγή ἀπὸ τὴ Σαντορίνη, ἀπὸ τὸ μέρος τῶν γονέων του· οἱ τελευταῖοι, μετὰ τὴν κατάληψη τοῦ Ναυπλίου ἀπὸ τοὺς βαρβάρους καὶ ἄλλων λιμένων (τῆς Πελοποννήσου), πού ἀνήκαν στὴ Βενετικὴ Δημοκρατία, ἐπέστρεψαν στὴ Σαντορίνη, ὅπου καὶ ὀριστικοποίησαν τὴ διαμονή τους μέχρι τοῦ θανάτου τους· γι' αὐτό τὸ θέμα θὰ γίνεῖ ἀναφορὰ στὸν οἰκεῖο τόπο τῆς Ἐκθεσης περὶ τῆς νήσου Ἰου. Δέν παρέλειψε ἀκόμη ὁ σεβασμ. Ἐπισκέπτης, ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀποσταλεῖσα ἐπιστολή, νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἀνωτέρω Ἕλληνα ἐπισκόπου καὶ στοὺς λοιπούς Ἕλληνες (τῆς Ἰου) ὅτι ἡ διαταγὴ τοῦ ἐπισκόπου τους ἐκδόθηκε κατὰ παράβαση κάθε ἐννοίας δικαίου καὶ τοὺς συνέστησε, μιά καὶ ἡ δική τους γνώμη ἦταν στὴν πραγματικότητά διαφορετικὴ καὶ δέν συνέτρεχαν παρόμοιες διαφορές, ὅτι ὀφείλουν νὰ τὴν ἀνατρέψουν· πρόσθεσε, ἐπίσης ὁ σεβασμ. Ἐπισκέπτης, ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ προσεγγίζουν ἀντὶ νὰ κατατρέχουν τὴ Λατινικὴ Ἐκκλησία, ὅπως κά- νουν κάποιοι διαδίδοντας διάφορες ρυπαρότητες, ὅπως λ.χ. ὅτι στοὺς Λατίνους προκαλοῦν ἀηδία οἱ ἐλληνικὲς Ἐκκλησίες, γιὰτὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ κοινὴ μητέρα πού ἀγκαλιάζει ὅλους γιὰ τὴν ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ ἔνωση πού ὀδηγοῦν στὴ σωτηρία τῶν Χριστιανικῶν ψυχῶν.

Ἐκτός ἀπὸ τὸν κεντρικὸ νὰὸ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγίου Ἀντωνίου, ὁ ὁποῖος δέν εἶναι εὐρύχωρος, μὰ ἐνὸς μήκους καὶ πλάτους συνηθισμένου, οὔτε ἰδιαίτερης ἀρχιτεκτονικῆς, παρὰ μιά ἐκκλησία μὲ κάποια ἄνεση κατὰ τίς ἀπαιτήσεις καὶ συνήθεια τοῦ τόπου, ὑπάρχουν ἄλλοι δύο ναοὶ ἢ καλύτερα ἐξωκκλήσια, τὸ ἕνα στό ὄνομα τοῦ Ἀγίου Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου, ἔξω ἀπὸ τὴν εἴσοδο τοῦ Κάστρου, καὶ τὸ ἄλλο τῆς Παναγίας Εὐαγγελιστρίας, στὴ θέση Κῆπος, σέ ἀπόσταση ἐνός καὶ μισοῦ μιλίου ἀπὸ τὸ Κάστρο, ἡ τελευταία ἔχει ἀνάγκη ἐπισκευῆς,⁴ ἐπειδὴ ὅμως τώρα τὰ εἰσοδήματα ἀπὸ τὰ

κτῆματα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀνεπαρκῆ, δέν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπιχείρηση παρομοίου ἔργου, μολοντί ἀναγκαίου· ἐάν προσεχῶς πᾶνε τὰ πράγματα καλά, μπορεῖ νὰ ἐπισκευαστεῖ ἀπὸ ἕνα ἰδιαίτερο ἔσοδο, προερχόμενο ἀπὸ ἕνα κτῆμα στὴ θέση Μουγκοῦ, τὸ ὅποιο ἐκμεταλλεύονται οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ἀποστόλη μὲ τὴν ὑποχρέωση νὰ δίνουν ἐτησίως ὑπὲρ τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, δώδεκα πινάκια σιτάρι, μιά λίβρα κερὶ καὶ μισὸ βαρέλι λάδι. Εἶναι δυνατόν ἀκόμη μὲ τὴ γνωστὴ γενναιοδωρία τῆς ἡ Ἀγία Προπαγάνδα νὰ ἐνισχύσει οἰκονομικά τὸν παρόντα βικάριο μὲ ἕνα ποσὸν δέκα σκούδων, τὰ ὅποια νὰ ἐπενδυθοῦν καταλλήλως καὶ μ' αὐτόν τὸν τρόπο θὰ ἐμφυχωθεῖ κι' αὐτός, μέσα στίς δυσχέρειές του, νὰ πραγματοποιήσει τὸ ἔργο, γιὰ τὸ ὅποιο πλεονάζει ἡ ντροπὴ του γιὰ τὸ δόγμα μας, ὅταν βλέπει τίς ὀρθόδοξες ἐκκλησίες καλοβαλμένες, ἀσπρισμένες καὶ μεγαλόπρεπα κατασκευασμένες καὶ τίς δικές μας νὰ ἔχουν περιπέσει σέ ἀπαράδεκτη κατάσταση.

Ὁ δὸν Λεονάρδος Rossi, σημερινὸς ἀποστολικὸς βικάριος στό νησί τῆς Σίφνου, ἐτῶν 65, θὰ εἶναι 25 χρόνια πού ὑπηρετεῖ, ἰδιαίτερα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1712 πού συμπαρίσταται συνεχῶς τίς ἐναποθεθεῖσες στὴν ἐπιβλεψὴ του ψυχῆς χωρὶς πλέον νὰ ταξιδεύει στὴ Σῦρο, ὅπως ἔκανε πρὶν, μέχρι πού ἀγοράστηκαν ἐκ νέου καὶ ἀπηλλάγησαν τοῦ ἐνεχύρου ἀπὸ τὴν Ἀγία Προπαγάνδα μερικὰ κτῆματα εὐρισκόμενα στὴν Κίμωλο, σύμφωνα μὲ πρόταση τοῦ σεβασμιωτάτου Καστέλλι, τότε Ἀποστολικοῦ Ἐπισκέπτη, προκειμένου νὰ μὴν ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴν ἐφημερία του γιὰ μίαν ἢ περισσότερες ἐβδομάδες (ἐννοεῖται στὴ Σῦρο) γιὰ νὰ κάνει προμήθειες ἀπὸ τὴν πατρογονικὴ του περιουσία.

Ἡ ἱκανότητά του σέ γνώσεις καὶ τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία εἶναι μετρίου βαθμοῦ, πλὴν ὅμως ἡ ἀπλότητα τοῦ βίου καὶ ἡ χρηστοθήειά του εἶναι τὰ προτερήματα πού τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ ἀποδίδει καρπούς. Κάνει σχολεῖο σέ πέντε - ἕξι παιδιὰ τοῦ ἐλληνικοῦ δόγματος, μιά καὶ δέν ὑπάρχουν τοῦ Λατινικοῦ, στό ὅποια διδάσκει κάθε ἡμέρα κατήχηση καὶ καμιά φορά ἐπιτρέπει στοὺς πιστοὺς του ὁ Ἕλληνας ἐπίσκοπος, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦν, νὰ παρακολουθοῦν τὴν Κυριακὴ στὴν Ἐκκλησία τὰ μαθήματα πού παραδίδει στοὺς λίγους μαθητές του.

Κάθε Σάββατο καὶ Κυριακὴ καὶ ἄλλες ἐορτάσιμες ἡμέρες φάλλει τὸν Ἐσπερινὸ καὶ στὴν ἐορτὴ τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου κάνει τὴν πανηγύρη μὲ τὴ λιτανεῖα τῆς καὶ ὄλο τὸ ὀκταήμερο κάποια παράκλησι, ὥστε τὸ μικρὸ αὐτὸ ποίμνιο νὰ μὴν στερεῖται τίς συνήθειες παρηγορίες καὶ νὰ τιμοῦν τοὺς ἀγιώτατους Πάπες. Τὸ Σάββατο τῶν Βαΐων τελεῖ τὴν εὐλογία τοῦ

4. Στίς προηγούμενες ἐκθέσεις ὁ ναὸς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἀναφέρεται ὡς ἐτοιμόρροπος καὶ ἐκεῖνος τῆς Παναγίας Εὐαγγελιστρίας καλοδιατηρημένος· ἐδῶ συμβαίνει τὸ ἀντίθετο.

Σταυροῦ μεταφέροντάς Τον ἀπό τήν Λατινική Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, σέ μία ἑλληνική ἐκκλησία, τήν πλησιέστερη, μέ πομπή καί συμμετοχή τῶν Ἑλλήνων κληρικῶν καί τοῦ λαοῦ μέ μεγάλην εὐσέβεια, ὅπου καί ἐκτίθεται σέ προσκύνηση, κατ' αἴτησή τους, μέχρι τήν Κυριακή τῆς Ἀνάστασης.⁵ Πραγματοποιεῖ τήν πανηγυρική λειτουργία κατά τήν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Ἀββᾶ, ὅπως καί τήν ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τῆς Πάδοβας μέ συρροή τῶν Ἑλλήνων.

Τήν ἡμέρα πού ὁ σεβασμιώτατος Ἐπισκέπτης ἄρχισε τήν ἐπιθεώρηση, ἔδωσε καί τό χρίσμα σέ τρία παιδιά κατάλληλης ἡλικίας τῆς οἰκογένειας τοῦ μουσιοῦ Καρόλου Γκιών, γαλλικῆς ἐθνικότητος, προσωπικότητος ἀληθινά εὐγενοῦς, πεπειραμένης καί μέ μόρφωση ἡ ἐν λόγω οἰκογένεια τηρεῖ περισσότερο ἀπό ὅλες τίς ἄλλες τό Λατινικό δόγμα.

Ἡμέρα καί νύκτα διατηρεῖ τή θεία μετάληψη στό Ἅγιο Βῆμα ἀλλά ἀπό ἔλλειψη ἐλαίου καί τῆς δυνατότητας νά διατηρεῖ συνεχῶς ἀναμένο τό κανδύλι, τό ἀνάβει μόνο βράδυ καί ὅταν τελεῖ τή θεία λειτουργία καί τίς μεγάλες ἑορτές, γι' αὐτό καί ἐπιζητᾶ ἀπό τήν Ἁγία Προπαγάνδα τή συναίνεσή της. Γιά τά ἀκίνητα, ἰδιοκτησίας τῆς Ἐκκλησίας, ὁ παρῶν βικάριος δέν ἔχει καμμία ὑποχρέωση τέλεσης λειτουργιῶν.

Τά εἰσοδήματα πού ἀποδίδουν τά κτήματα τοῦ νησιοῦ τῆς Σίφνου, ὅπως καί ἐκεῖνα τῆς Κιμώλου, ἀπό κρασί, σιτάρι καί κηπευτικά, ἀνέρχονται συνολικά σέ 50 ρεάλια περίπου. Ἀπό αὐτά πληρώνει φορολογία στούς βάρβαρους ἕνα ποσόν 20 ρεαλιῶν καί ἐπί πλέον γιά σπόρους καί κολληγιές, ὥστε ἀπομένουν γιά τή συντήρηση τοῦ βικαρίου 20 ρεάλια.

Τέλος, ἀναφέρεται πρός συμπλήρωση τῶν πληροφοριῶν γιά τήν ἐπικρατοῦσα κατάσταση σ' αὐτήν τήν Ἐκκλησία τῆς Σίφνου, ὅτι παρίσταται μεγάλη ἀνάγκη, χάριν τῶν ψυχῶν, νά ἀποστελλεῖται ἀπό καιροῦ σέ καιρό κανένας ἱκανός ἱεραπόστολος, ὁ ὅποιος μέ φρονιμάδα καί ἀποστολικό ζῆλο θά ἀπελευθερώσει ἀπό τήν ἁμαρτία ἀριθμό πιστῶν πού διαβιοῦν μ' αὐτήν ἑλλείψει ἐξομολόγου, ἀφοῦ δέν ὑπάρχει κανένας οὔτε μεταξύ ἐκείνων τοῦ ἑλληνικοῦ δόγματος, οὔτε καί ὁ δικός μας βικάριος ἐξομολογεῖ.

Οἱ πιστοί Λατινικοῦ δόγματος τῆς Σίφνου ἀνέρχονται σέ ὀκτώ, ἐκτός πέντε - ἕξι ἄλλων προσώπων, ἀνδρῶν - γυναικῶν, πού διαβιοῦν κατά τό ἑλληνικό δόγμα, τοῦς ὁποίους ὁ βικάριος δέν ἔχει τήν ἱκανότητα νά τοῦς κάνει νά ἐπιστρέψουν στό Λατινικό δόγμα καί ὁ σεβασμιώτατος ἐπισκέπτης δέν μπόρεσε νά ἐνεργήσει κάτι γιά τίς ψυχές αὐτές λόγω τῆς ἐπικινδυνότητος τοῦ παρόντος καιροῦ.

Ἐμεῖς, Λουίτζι Γκουάρκι

Γιά νά μήν παραλείψουμε, κατά τήν ποιμαντορική ὑποχρέωσή μας

5. Ἡ μαρτυρία δέν ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ ἀπό ἄλλη πηγή.

τῆς Ἀποστολικῆς Ἐπίσκεψης τῆς νήσου Σίφνου, τήν ἀνακούφιση τῶν λίγων αὐτῶν Λατινικῶν ψυχῶν καί, κυρίως, τίς ἐμψυχώσουμε νά διατηρῆσιν τό ἱερό δόγμα σέ τόπους ἄκρως ἐπικίνδυνους, ἀφοῦ εἶναι πιστές στήν Καθολική Ἐκκλησία, ἀφίνουμε τίς ἐπόμενες παραγγελίες, τίς ὁποῖες ὀφείλουν νά ἀκολουθοῦν:

Πρῶτο, παραγγέλλουμε στόν σημερινό βικάριο νά κατασκευάσει τό δυνατόν συντομότερα ἕνα ἱεροφυλάκειο, πρᾶγμα γιά τό ὅποιο ὑπῆρχε παρόμοια ἐντολή καί κατά τήν προηγηθεῖσα Ἐπίσκεψη τοῦ σεβασμιωτάτου Καστέλλι.

2ο. Ἀναθέτουμε στόν εἰρημένο βικάριο νά ἐπιδιώξει μέ ζῆλο ὥστε οἱ λίγοι αὐτοί Λατίνοι κάτοικοι τῆς Σίφνου νά ἀσκοῦν συχνά τίς ἱερές ὑποχρεώσεις τους στήν ἐξομολόγηση καί θεία μετάληψη καί νά ἐπιδίδονται σέ γυμνάσματα εὐσέβειας, τά ὁποῖα εἶναι ἔργα πνευματικά καί συντελοῦν στήν ἀπομάκρυνσή τους ἀπό κάθε ἁμαρτωλή ἐπιθυμία.

3ο. Ἐμπιστευόμαστε στήν ἄγρυπνη φροντίδα του τήν, μέ κάθε τρόπο καί φρόνηση, διατήρηση τοῦ σχολείου καί τῆ διδασκαλία τῆς χριστιανικῆς κατήχησης τίς Κυριακές, ὥστε μέρα μέ τήν ἡμέρα νά προάγεται ἡ Καθολική πίστη.

4ο. Παραγγέλλουμε στίς λίγες αὐτές λατινικές ψυχές νά εἶναι περισσότερο ἐπιμελεῖς καί ὑπάκουες σέ ὅλα ὅσα τοῦς ἀναθέτει ὁ βικαρίος τους, ὁ ὁποῖος ἔχει νά δώσει αὐστηρό λόγο γιά τή σωτηρία τους.

5ο. Τέλος, στήν ἀναφορά τοῦ παρόντος βικαρίου ὅτι, ὅταν ἕνας Λατῖνος νυμφεύεται γυναῖκα ὀρθοδόξου δόγματος, συνηθίζεται νά βάζουν γιά εὐλογία μαζί μέ τό δακτυλίδι καί κορῶνα στή γυναῖκα καί ὅτι κι αὐτός ἀκολουθεῖ τήν ἴδια πρακτική, γιά τήν εὐλογία δακτυλιδιοῦ καί κορῶνας ἀλλάζοντας ὄνομα, ἀπαγορεύουμε αὐστηρά ἀπ' ἐδῶ καί στό ἐξῆς τήν πρακτική αὐτή καί ἐντελλόμεθα νά γίνεται κοινή εὐλογία δακτυλιδιοῦ - κορῶνας.

Καταγραφή τῶν ἀκινήτων τῆς Ἐκκλησίας

- Πρῶτον, οἰκία ἐφαπτομένη στή δεξιά τῆς ἐκκλησίας ἐνός δωματίου.

- Ἄλλη, ἡμιὑπόγειος, ἐφαπτομένη τῆς ἐκκλησίας ἀπό ἀριστερά, δωρεά τοῦ μακαρίτη Μπατίστα Γοζαδίνου.

- Τά κτήματα στόν Κῆπο μέ τήν ἐκκλησία, ἐλαιόδενδρα καί στέρνα μέ τρεχούμενο νερό, τό ὅποιο ἐκμεταλλεύεται ἡ Ἐκκλησία κάθε Πέμπτη βράδυ καί πρῶτῃ Δευτέρας.

- Τό κτῆμα στίς Ἐρκιές μέ ἀμπέλι καί δύο πηγάδια ἑστὸς κτῆμα αὐτό ἀνήκει καί τό μισό νερό στέρνας πού βρίσκεται στό ἀμπέλι τοῦ κ. Γιωργάκη Γρυπάρη, τό ὅποιο ἀγόρασε ἡ κυρία Μοσχοῦ, σύζυγος τοῦ παπα-Φραντζέσκου Δολφῆ.

- Κτήμα στη θέση Σεράλια.
- Κτήμα στη θέση Φυτειά.
- Κτήμα στον Άγιο Νικήτα, στη θέση Άρτεμῶνας, με πηγάδι.
- Κτήμα στον άλλο Άγιο Νικήτα, προς τό λιμάνι του Φάρου στη θέση Πλακωτό.
- Κτήμα στη θέση Πλατύς Γιαλός.
- Τά κτήματα στη θέση Κλημάτι.
- Ένα κτήμα στοῦ Καλαμπελά ἀφισμένο ἀπό τόν ἀείμνηστο Πετράκι.
- Ένα ἀμπέλι στη θέση Κήπος του κ. Μιχαλάκη Καΐρη, ἀπό τήν ἀνταλλαγή τῆς Ἄνδρου.
- Ένα κτήμα στη θέση Λίμνες του εἰρημένου Καΐρη, ὀνομαζόμενο Ἄμπελουργιά.
- Ἀμπέλι κείμενο στήν ἴδια τοποθεσία του ἀνωτέρω Καΐρη.
- Τά κτήματα στό νησί τῆς Κιμῶλου ἀνήκοντα στήν ἐκκλησία του Ἁγίου Ἀντωνίου Σίφνου, δηλαδή
- Τό κτήμα στη θέση Μάτσα.
- Ένα κτήμα στη θέση Πράσα.
- Ένα κτήμα στη θέση Λεῦκες.
- Ένα κτήμα στη θέση Δέκα.
- Ένα κτήμα στη θέση Θέρμα.
- Τό κτήμα στήν τοποθεσία Μογκοῦ μέ ὑποχρέωση νά δίνουν στήν Παναγία Εὐαγγελίστρια του Κήπου οἱ κληρονόμοι του ἀποθανόντος Γιωργάκη Ἀποστόλη κάθε χρόνο δώδεκα πινάκια σιτάρι, μία λίβρα κερὶ καί μισό κουρούπι λάδι.
- Καταγραφή τῶν κινητῶν καί τῶν ἀντικειμένων διακόσμου του καθεδρικοῦ ναοῦ του Ἁγίου Ἀντωνίου.
- Ένα φελόνι λευκό ἀπό δαμάσκο μέτρια διακοσμημένο.
- Ένα φελόνι ἰόχρουν ἀπό δαμάσκο διακοσμημένο.
- Ένα φελόνι λευκό μέ χρωματιστά λουλούδια, μεταχειρισμένο.
- Ένα φελόνι ριγέ διακοσμημένο μέ διάφορα χρώματα.
- Ένα φελόνι μαῦρο μεταξωτό.
- Ένα φελόνι κόκκινο σατέν μέ τό ἔμβλημα του πάπα Οὐρβανοῦ.
- Ένα ράσο μεταξωτό, χρησιμοποιημένο, μέ χρωματιστά λουλούδια.
- Ένα ὠμοφόριο ἀπό δαμάσκο κόκκινο.
- Ένα ὠμοφόριο ἀπό βελούδο μέ λουλούδια.
- Ἄλλα δύο ὠμοφόρια παλαιά γιά τό καλοκαίρι.
- Τρία καλύμματα τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς.
- Τέσσερα καντηλιέρια ξύλινα ἐπίχρυσα.
- Δύο ἄγγελοι ξύλινοι ἐπίχρυσοι.
- Ένα λειτουργικό βιβλίο παλαιό.

- Δύο δισκοπότηρα μέ τίς κοῦπες καί τή βάση ἀσημένιες καί τά πόδια μπρούτζινα ἐπίχρυσωμένα.
  - Ένα ἀρτοφόριο ἀσημένιο μέ πόδι μπρούντζινο ἐπίχρυσο.
  - Δύο καλύμματα δισκοπότηρου λευκά - παλαιά, ἓνα κόκκινο καί ἄλλο ἓνα μαῦρο μεταξωτό.
  - Ένας σάκκος σχεδόν ἐφθαρμένος καί μιά ὀθόνη δισκοπότηρου.
  - Ένα μικρό κανδύλι μπρούτζινο.
  - Δύο ὑποκάμισα μέ... καί ζωστήρα.
- Παρακαλεῖται ἡ Ἁγία Προπαγάνδα νά προμηθεύσει τή Λατινική Ἐκκλησία Σίφνου μέ ἓνα ράσο, ἓνα λειτουργικό καί ἓνα σίδερο γιά τίς ὄστιες.

Λουίτζι Γκουάρκι, ἐπίσκοπος Σαντορίνης
καί Ἀποστολικός Ἐπισκέπτης Ἀρχιεπελάγου.
Δόν Ἄγγελος Δαρζέντας, καντζηλλιέρης
τῆς Ἀποστολικῆς Ἐπίσκεψης.

СΥΜΜΙΚΤΑ

ΟΙ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΕΣ ΔΥΟ ΘΥΓΑΤΕΡΩΝ ΤΟΥ ΝΙΚ. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΥ

Ὁ διδάσκαλος Σίφνου καί μετά Ὑπουργός τῆς Παιδείας ἐπὶ Ἴω. Καποδίστρια Νικ. Χρυσόγελος εἶχεν ἀποκτήσει ἀπὸ τὸν γάμο του μέ τὴν Κυριακῶ Ἴω. Μαρούλη τέσσερις θυγατέρες. Γιά τίς δύο ἀπ' αὐτές, τὴν Αἰκατερίνη (σύζυγο μετὰ Ἴω. Προβελεγγίου) καί τὴν Ἀσπασία (σύζυγο τοῦ διδασκάλου Γεωργίου Βιώνη), ἡ ἱστορική ἔρευνα ἔφερε στό φῶς τίς προσωπογραφίες τους. Τίς φιλοτέχνησε, στίς 29 Σεπτεμβρίου 1839, ὁ Benjamin Mary, καλλιτέχνης καί πρῶτος διπλωματικός ἀντιπρόσωπος τοῦ Βελγίου στά πρῶτα βήματα τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τόσο οἱ φυσιογνωμίες τῶν δύο γυναικῶν, ὅπως καί οἱ ἐνδυμασίες τους, προξενοῦν μεγάλην ἐντύπωση. Ἡ Αἰκατερίνη δείχνει μιάν ἀστραφτερή ὁμορφιά στό περίπου ἀκάλυπτο πρόσωπό της, ἐνῶ ἡ Ἀσπασία ταπεινότητα καί σεμνοπρέπεια, σέ ὀλιγώτερο ἐντυπωσιακή ἐνδυμασία. Καί οἱ δύο φορεσιές, δυτικότερες ὅπωςδήποτε, δέν θυμίζουν τόσο τὴ γνωστή παραδοσιακὴ ὁμοιὰ τῶν γυναικῶν τῆς Σίφνου. Φανερόνουν βέβαια, μέ τὴν ἰδιαιτερότητά τους, τὴ «μόδα» τῆς ἐποχῆς, τὴν ὁποία παρακολουθοῦσαν μέλη εὐπόρων καί διακεκριμένων οἰκογενειῶν τοῦ νεοσύστατου Κράτους καί τῆς κοινωνίας του, ἀναδεικνυόμενης τότε καί ἀγωνιζόμενης, κατὰ τὸ δυνατὸν, νά προσαρμοστεῖ σέ νέα τάξη πραγμάτων μετὰ τὴ μακραίωνη δουλεία της.

Τίς προσωπογραφίες φιλοδῶρησε στά «Σιφνιακά» ὁ φίλος κ. Γιώργος Λιζάρδος, ἀπὸ τὴ γειτονική μας Φολέγανδρο, ἀκαταπόνητος ἐρευνητὴς τῆς ἱστορίας τοῦ νησιοῦ του, τίς ὁποῖες ἀνεῦρε στό ἔργο *La Grèce Nouvelle, Portraits Grecs* (1840-1844), Ἀθήνα 1992, ἔκδοση Λούσης Μπρατζιώτη, πρὸς τὸν ὁποῖο ἐκφράζομε θερμὲς εὐχαριστίες καί ἀπὸ τὴ θέση αὐτῆ.

Κατερίνα, κόρη του Δημάρχου της Σίφνου Χρυσογέλου. (29 Νοεμβρίου 1839).

Ἀσπασία, κόρη του Δημάρχου της Σίφνου Χρυσογέλου. (29 Νοεμβρίου 1839).

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ
ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠ. ΜΗΛΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ

Ἡ κατάρτιση ἐπισκοπικῶν καταλόγων τῆς περιόδου τῆς τουρκοκρατίας δέν εἶναι εὐκόλη ἐργασία. Ἀντίθετα μάλιστα. Ἡ ἔλλειψη συνεχῶν, χρονικά, ιστορικῶν μαρτυριῶν, οἱ ἀλλεπάλληλες ἐναλλαγές ἐπισκόπων στούς ἀρχιερατικούς θρόνους γιά ποικίλες αἰτίες καί λόγους (οἰκονομικούς, κυρίως),¹ ὀδηγοῦν συχνά σέ περιπλοκή τῶν πραγμάτων, ἀκόμη καί σέ σφάλματα, ὅπως εἶναι λ.χ. οἱ παραναγνώσεις δυσκολοδιάβαστων ὑπογραφῶν τῶν ἀρχιερέων κ.ἄ. Ἡ, ἐκ τῶν ὑστέρων, διαπίστωση τῶν ἀνακριβειῶν, μέ τήν ἀνεύρεση νέων μαρτυριῶν καί εἰδήσεων ἀπό τήν ιστορική ἔρευνα, ἐπιβάλλει τήν ἐπισήμανσή τους καί τήν ἀποκατάσταση τῶν πραγμάτων μέ πρώτη εὐκαιρία.

Ἀπό καθήκον λοιπόν, ὅπως ἔχομε πράξει καί σέ ἄλλες περιπτώσεις ἀπό τῶν σελίδων τοῦ περιοδικοῦ, θά ἐπιχειρήσομε τίς κατωτέρω διορθώσεις τοῦ γνωστοῦ ἐπισκοπικοῦ καταλόγου τῆς ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Σίφνου.² Οἱ ἐν λόγω διορθώσεις ἀναφέρονται στίς ἀρχιερατεῖες δύο ἀρχιεπισκόπων, τοῦ Μακαρίου καί τοῦ Νεοφύτου Μυτιληναίου, ἀλλά καί στόν χρόνο θανάτου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μήλου Γαβριήλ Ταταράκη, δεδομένου ὅτι, σύμφωνα μέ τά νεώτερα στοιχεῖα (περί τοῦ Νεοφύτου), παρέχεται πρὸς τοῦτο ἡ κατάλληλη εὐκαιρία.

1. Τό ἔτος 1704 στόν θρόνο τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σίφνου ἀνῆλθεν ὁ

1. Βλ. σχετικῶς τίς ἐργασίες μας α) «Τό Ἀρχιελάγιον κατά τόν πόλεμο Τουρκίας - Βενετίας (1645-1669) καί οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στίς ὀρθόδοξες ἐπισκοπές», περιοδ. «Μηλιακά», τόμ. Γ'/1989, σελ. 17-136 καί β) «Οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στή Μητρόπολη Παροναξίας, 1632-1670 (Ἱστορικά στοιχεῖα πού ἀγνοήθηκαν)», περιοδ. «Ἀρχατός» τοῦ Ἐκπαιδ. Πολιτιστ. Ὁμίλου Νάξου, ἔτος Ι', τεύχος 4, Αὐγούστος - Ὀκτώβρης 1997, σελ. 5-32.

2. «Σιφνιακά», τόμ. Δ'/1994, σελ. 64-96.

ταγμένοι έορταί, αί όποιαί είναι τής Κοιμήσεως τής Παναγίας εις τήν Κυπριανήν και ή Σύναξις τών Άρχαγγέλων εις τάς όκτώ του Νοεμβρίου μηνός, έπονομαζομένων Βαθύ, και νά έχη τήν δεσποτειαν τών αυτών εκκλησιών ως κύριος και καθολικός νοικοκύρης, διά νά τάς καλλιεργή και ότι τι ήθελεν έχουν χρείαν και νά έχη έξουσίαν νά βάλλη επιτρόπους εις τάς αυτάς εκκλησίας όμου μέ τούς αδελφούς τών έορτών διά νά ύπουργούν τάς οίκοδομάς τών αυτών εκκλησιών...»⁸

Κατά τά άνωτέρω, αλλά και τά περιλαμβανόμενα σε δύο ακόμα πράξεις ανάδειξης οίκονόμων πού έχουμε υπόψη (τής ιδιωτικής Συλλογής Εύαγγ. Βάου), οι οίκονόμοι, δηλ. οι πρώτοι στη σειρά των άξιωματούχων τής τοπικής Έκκλησίας Σίφνου ιερείς, είχαν, από παλαιά συνήθεια και παράδοση, έξουσία και έποπτεία στους δύο αυτούς ναούς, τή φροντίδα συντήρησης τών οίκοδομών τους, τόν διορισμό επιτρόπων και άλλα δικαιώματα και ύποχρεώσεις σάν νά ήταν «καθολικοί νοικοκύρηδες».

3. Τό αντίγραφο του έγγραφου ή διορθωτικής πράξης τής 7ης Φεβρουαρίου 1733, φέρει ως επικεφαλίδα τήν ύπογραφή του άρχιεπισκόπου: «ό Σίφνου Μακάριος», όχι αυτόγραφο, αλλά μέ τό χέρι του αντιγραφέα, όπως συνάγεται από τό λοιπό κείμενο και τό διαπιστώνει οποιοσδήποτε από τό δημοσιευόμενο έδω πανομοιότυπό του. Πότε ακριβώς έγινε τό αντίγραφο τουτο, δέν προσδιορίζεται. Άν όμως κρίνουμε από τόν τύπο, «είδος» γραφής του όλου κειμένου, τουτο πρέπει νά έγινε πολύ άργότερα από τήν έποχή έκδοσης του πρωτοτύπου, στό όποιο βέβαια είχε θέσει αυτόγραφο τήν ύπογραφή του ό άρχιεπίσκοπος κατά τόν γνωστό περίπλοκο τρόπο (βλ. τή δημοσιευόμενη έδω ύπογραφή του άρχιεπισκόπου Νεοφύτου πού διαβάζεται: «ό ταπεινός άρχιεπίσκοπος Σίφνου Νεόφυτος»). Φαίνεται λοιπόν ότι ό αντιγραφέας τής πρωτότυπης πράξης, πι-

θανόν κάποιος μεταγενέστερος οίκονόμος, δέν απέδωσε σωστά τή δυσκολοδιάβαστη ύπογραφή του έκδότη της άρχιεπισκόπου, πού δέν πρέπει νά ήταν ό Μακάριος, άλλ' ό Νεόφυτος, ή άρχιερατεία του όποιου δέν διακόπηκε τό έτος 1732, όπως θεωρήσαμε (έξ αίτίας του αντιγράφου), αφού ήδη αποκαλύπτεται ότι διατελούσε άρχιεπίσκοπος Σίφνου και τόν Ιούνιο του 1733, πράγμα πού άγνοούσαμε.

Τήν είδηση έχουμε από τόν κ. Τάσο Άθ. Γριτσόπουλο, ό όποιος δημοσίευσε έγγραφο τής 1ης Ιουνίου του έτους τουτου, στό όποιο αναφέρεται

8. Αύτόθι, σελ. 51-52.

ό Νεόφυτος «θεοφιλέστατος άρχιεπίσκοπος Σίφνου» και επί τρία χρόνια (1730-1733) έπίτροπος, δηλ. έξουσιοδοτημένος από τόν Διδάσκαλο και Μεγάλο Έκκλησιάρχη Κριτία για τήν είσπραξη τών έξαρχικών δικαιωμάτων του από τή Μονή τής Παναγίας Τουρλιανής Μυκόνου.⁹ Συνεπώς, ή άρχιερατεία του Νεοφύτου δέν διακόπηκε τό έτος 1732, αλλά συνεχίστηκε άδιατάρακτη μέχρι και του θανάτου του τό 1750. Ό προκάτοχος του Μακάριος, μετά τήν παραίτηση ή απομάκρυνσή του από τόν θρόνο τό 1727, έφεσύχαζε, όπως έχουμε ιστορήσει, στη Σίφνο κατά επίσημη μαρτυρία τής 9ης Ιουλίου 1732, κατά τήν όποία έπήρε μέρος σε επίλυση διαφοράς μεταξύ τριών εφημερίων ένοριακών ναών, στην όποια αναγράφεται ότι προσκλήθηκε νά γνωματεύσει και «ό ποτέ άρχιερεύς μας κύρ Μακάριος»¹⁰.

Μετά τ' άνωτέρω ό επισκοπικός κατάλογος Σίφνου μιās περίπου 50ετίας άναθεωρείται ως εξής:

α) Μακάριος	1704-1714
β) Κοσμάς	1714-1715
γ) Μακάριος (τό β')	1716-1727
δ) Νεόφυτος	1727-1750

4. Περί του χρόνου θανάτου του Μήλου Γαβριήλ

Ό επισκοπικός κατάλογος Μήλου¹¹ πάσχει σε πολλά σημεία, τόσο για τά χρονικά κενά πού έμφανίζει, όσο και για τά σφάλματα πού περιέχει και τίς αυθαιρεσίες. Οι τελευταίες όφείλονται στον άείμνηστο Άνδρέα Λεντάκη, ό όποιος κατέταξε στον κατάλογο άρχιερέων τής όρθόδοξης άρχιεπισκοπής άκόμη και τόν καθολικό έπίσκοπο Μήλου Ιωάννη Άντώ-

9. Τάσου Άθ. Γριτσόπουλου, «Έγγραφα ΙΖ' και ΙΗ' αίωνων από τή Νάξο. Έκκλησιαστικές και άλλες είδήσεις», στην Έπετηρ. Έταιρ. Κυκλαδικών Μελετών, τόμ. ΙΕ'/1996, σελ. 389-390.

10. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ιστορικά κ.λπ., σελ. 53.

11. Βασιλ. Γ. Άτέση, μητροπ. πρώην Λήμνου, «Άρχιερείς Μήλου και Κιμώλου», περιόδ. «Κιμωλιακά», τ. Γ'/1973, σελ. 15-80. Του ίδιου, «Έπισκοπικοί Κατάλογοι τής Έκκλησίας τής Ελλάδος άπ' άρχής μέχρι σήμερα (ανατύπωση έκ του «Έκκλησιαστικού Φάρου», τ. ΝΣΤ' και ΝΖ' (1974-1975), Άθήνα 1975, σελ. 254-258 και Άνδρέα Λεντάκη, «Οί Ιερείς και άγιογράφοι Έμμανουήλ και Άντώνιος Σκορδίλης», περιόδ. «Κιμωλιακά», τόμ. Ζ', έν Άθήναις 1977, σελ. 344-346.

νιο (Καμίλλη) ως ὀρθόδοξον.¹² Τό θέμα τοῦτο ὅμως δέν εἶναι τῆς παρούσης σύντομης ἐργασίας. Ἐδῶ θά ἀναφερθοῦμε μόνο στόν χρόνο θανάτου τοῦ ἀρχιεπισκόπου - προέδρου Μήλου Γαβριήλ Ταταράκη πού τοποθετεῖται ἀπό τούς συντάκτες τοῦ ἐπισκοπικοῦ καταλόγου Μήλου τό ἔτος 1735¹³, ἐσφαλμένα, ὅπως συνάγεται ἀπό νεώτερα στοιχεῖα. Ἡ τοποθέτηση τοῦ χρόνου θανάτου του τό 1735 ἔγινε ἐπειδή ἡ διαθήκη του, συνταγμένη στίς 22 Νοεμβρίου 1731, κατατέθηκε στά ἀρχεῖα τοῦ νοταρίου Μήλου κατά τό ἔτος τοῦτο (1735),¹⁴ γεγονός πού παρέσυρε, ὄχι ἀδικαιολόγητα, τούς συντάκτες τοῦ καταλόγου νά θεωρήσουν ὅτι ἀπεβίωσε τότε. Παρέβλεψαν ὅμως τήν ὑποσημείωση τοῦ ἐκδότη τῆς διαθήκης Ἰωσήφ Χατζηδάκη, «*Ἡ Ἱστορία τῆς Νήσου Μήλου*», ἐν Ἀθήναις 1927, σελ. 305, κατά τήν ὁποία ὁ Γαβριήλ «*ἀρχιεράτευσε ἐἰς Μῆλον τά ἔτη 1725-1731*», ἡ ὁποία ἀποδίδει τήν πραγματικότητα, ἀφοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀπεβίωσε λίγο μετά τή σύνταξή της ἀπό ἀσθένεια. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό τόν Μεγάλο Ἐκκλησιάρχη Κριτία, ὁ ὁποῖος, σέ ἔγγραφο του τῆς 1ης Ἰουλίου 1733, ἀναφέρει ὅτι κατά τή διετία 1728-1730 διατέλουσε ἐπίτροπός του γιά τήν εἰσπραξή τῶν ἐξαρχικῶν δικαιωμάτων του ἀπό τή μονή τῆς Παναγίας Τουρλιανῆς «*ὁ μακαρίτης πρόεδρος Μήλου κύρ Γαβριήλ*».¹⁵ Συνεπῶς τοῦτος εἶχεν ἀποβιώσει ὅπωςδήποτε πρό τῆς 1ης Ἰουλίου 1733 καί κατά πᾶσαν πιθανότητα λίγο μετά τή σύνταξή τῆς διαθήκης του τόν Νοέμβριο τοῦ 1731, κατά τήν ἀποψη τοῦ Χατζηδάκη.¹⁶

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

12. Λεντάκη, ὁ.π.π., σελ. 345.

13. Βλ. ὑποσημ. 11.

14. Ἰωσήφ Χατζηδάκη, *Ἱστορία τῆς Νήσου Μήλου*, ἐν Ἀθήναις 1927, σελ. 303-305.

15. Γριτσόπουλου, ὁ.π.π., σελ. 390.

16. Χατζηδάκη, ὁ.π.π., σελ. 305.

* Μέ τον παρόντα τόμο τά «Σιφνιακά» συμπληρώνουν δέκα (10) χρόνια τῆς ἐκδοτικῆς πορείας τους. Ὅπως εἶναι φυσικό, αἰσθανόμαστε μεγάλην ἱκανοποίηση καί διακατεχόμαστε ἀπό χαράν ἄφατη γιά τό ἐπιτεύγμα, ἀφοῦ περί ἐπιτεύγματος πρόκειται. Στίς σελίδες τους ἀναδιπλώθηκε φωταυγῆς καί ἰσχυρά τεκμηριωμένη ἡ Ἱστορία τῆς Σίφνου, τόσο τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, ὅσο καί ἐκείνων τῶν κατὰ καί μετὰ τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ἡ συμπλήρωση τοῦ ἀριθμοῦ δέκα (10) τῶν τόμων τοῦ περιοδικοῦ δέν θά εἶχε πραγματοποιηθεῖ χωρίς τήν οἰκονομική συμπαράσταση τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν τῆς Σίφνου (τέως Κοινοτικῶν καί νῦν Δημοτικῶν Συμβουλίων), ἀφοῦ κατὰ τό ἔτος 1994, μέ τήν παράτολμη ἀπόφασή μας νά ἐκδώσουμε δύο τόμους, τοῦ τακτικοῦ Δ' καί τοῦ παραρτήματος Νο 1 γιά τίς «Βιβλιοθήκες τῆς Σίφνου», (ένός σπουδαίου ἔργου μέ μεγάλη σημασία γιά τή Σίφνο), περιήλθαμε σέ κατάσταση οἰκονομικῆς καταβράθρωσης μέ ἕνα χρέος μεγαλύτερο τοῦ 1,5 ἑκατομμυρίου δραχμῶν. Ἐτσι, ἡ ἀνάληψη τῶν δαπανῶν τῆς ἐκδοσης ἀπό τοῦ Ε' τόμου καί ἐξῆς ἀπό τήν Τοπική Ἀρχή μας, ὑπῆρξε σωστική γιά τήν ἀπρόσκοπτη συνέχισή της καί τῆς ὀφείλουμε εὐγνωμοσύνη.

Τό μέλλον τῶν «Σιφνιακῶν» εἶναι δυνατόν νά εἶναι μακρόβιο ἀκόμη καί ὅταν ἐμεῖς, ἀπό λόγους βιολογικούς, δέν θά ἤμαστε σέ θέση νά φροντίζουμε τήν ἐκδόσή τους ἤ θά ἔχουμε ἀναχωρήσει τοῦ κόσμου τούτου. Τοῦτο δέ ἐπειδή εἶναι «προικισμένα» μέ πλούσιο ἱστορικό ὕλικό, ἀπότοκο τῶν 45 χρόνων ἐπιδόσεων μας στίς ἱστορικές ἔρευνες καί ἐφόσον, τελικά, ἤθελε περιέλθει ἡ διεύθυνσή τους σέ ἰκανό πρόσωπο, πρόθυμο νά θυσιάσει πολλά καί ἀπ' αὐτήν τήν προσωπική ζωή του, τό ὅποιο ἐλπίζουμε νά ἀναδυθεῖ ἀπό τούς κόλπους τῶν νέων ἐπιστημόνων μας.

* Ἀπό τά ἄλλοτε εὐάριθμα, ἀνδρικά καί γυναικεῖα, μοναστήρια καί μονύδρια τῆς Σίφνου, ἕνα μόνο ἀπέμεινε σέ λειτουργία μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, τό μοναστήρι τῆς Παναγίας ἤ Κυρίας Βρυσιανῆς, τό ὅποιο φέτος συμπληρώνει **360** χρόνια τῆς ἱστορικῆς πορείας του (1642-2002). Πρόκειται ἀσφαλῶς γιά μιά σημαντική ἐπέτειο πού, κατὰ τήν ἀποψή μας, δέν ἔχει σκεφτεῖ κανεῖς, οὔτε καί αὐτοί οἱ ἐκκλησιαστικοί μας, ἀκόμη καί ὁ ἡγούμενός της. Τό ἀναφέρομε τοῦτο ἐπειδή διαπιστώσαμε, κατὰ τόν τελευταῖο πανηγυρικό ἔσπερινό τῆς ἑορτῆς τῆς Μονῆς, ὅτι ἔχει λησμονηθεῖ καί αὐτή ἡ μνημόνευση τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱδρυτῆ της Βασιλείου Λογοθέτη, ὅπως κανονικά πρέπει σέ κάθε τελετή.

Ὁ ἱδρυτής τῆς Μονῆς προῆλθε στήν ἀνέγερση καί καθιέρωσή της «μέ σκοπόν καλόν καί θεϊκόν ἔρωτα καί διά μνημόσυνον πάντων

των ὀρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ διὰ τινὰ βοήθειαν τῆς πατρίδος», ὅπως ὁ ἴδιος ἔγραψε στὴν κτητορικὴ διαθήκη του. Σκοπὸς του δηλαδὴ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν εὐλάβειά του πρὸς τὰ θεῖα («θεϊκὸν ἔρωτα»), ἦταν ἡ βοήθεια πρὸς τὴν Πατρίδα, ἡ πνευματικὴ ἐνίσχυση τῆς κοινωνίας μ' ἓνα μεγάλο Ὁρθόδοξο πνευματικὸ κέντρο, μέσα στὰ πλαίσια καὶ δυνατότητες τῆς ἐποχῆς του γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ποικίλων κινδύνων πού ἀπειλοῦσαν τὸ Γένος. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, τὰ μοναστήρια ἀποτελοῦσαν, ἀπὸ παλαιστάτους χρόνους, πνευματικὲς κυφὲλες πού διατηροῦσαν σχολεῖα, βιβλιοθῆκες καὶ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα καί, γενικά, ἀσκοῦσαν μεγάλο κοινωνικὸ ἔργο, ἡ ἀξία τοῦ ὁποῖου φάνηκε, ὅπως ἰδιαίτερα, κατὰ τὴ μακραίωνη δουλεία τοῦ Γένους.

Ἐχομε ἱστορήσει μὲ πολλές λεπτομέρειες ὅτι, ἐπιθυμία τοῦ Λογοθέτη ἦταν ἡ ἀνάδειξη τῆς Βρυσιανῆς σέ μοναστικὸ - πνευματικὸ Κέντρο τῶν Κυκλάδων κατὰ τὰ πρότυπα τῆς γεραρᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου τῆς Πάτμου. Γι' αὐτὸ τὴν ἀνήγειρε σέ χώρο τοῦ μετοχίου τῆς Πάτμου στὴ Σίφνο, τὴν ἐνίσχυσε οἰκονομικά, τὴν προίκισε μὲ σεβαστὴ κτηματικὴ περιουσία καὶ τὴν ἐπάνδρωσε μὲ διακεκριμένους μοναχοὺς (γνωστές ἀκόμη καὶ τῆς «ἱατρικῆς τέχνης»), ὥστε ν' ἀναδειχτεῖ στὸ μεγάλο πνευματικὸ κέντρο πού ἐπιθυμοῦσε, ὅπως καὶ ἔγινε σύντομα μὲ ἄπλωμα τῆς φήμης της σέ ὅλα τὰ νησιά. Ἀλλὰ καὶ ἡ, μετὰ θάνατον τοῦ Λογοθέτη (1657), πορεία της, δικαίωσε τοὺς στόχους καὶ τὸν σκοπὸ του, ἂν ἀναλογιστοῦμε καὶ μόνον ὅτι ἀπὸ τὴ Βρυσιανή (ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλη ἀνδρική μονή, τοῦ Προφήτ' Ἡλίου), προῆλθαν πολλοὶ Λόγιοι καὶ Διδάσκαλοι μοναχοί, ὅπως καὶ ἀρχιερεῖς πού κόσμησαν μὲ τὴ δράση τους πλειάδα ἐπισκοπικῶν θρόνων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸν ἐλληνικὸ καὶ βαλκανικὸν χώρο. Τὰ πνευματικὰ ἐκεῖνα ἀναστήματα τῆς Βρυσιανῆς, μὲ τὴν προσφορά σπουδαίου κοινωνικοῦ ἔργου στὸ ὑπόδουλο Γένος, τήρησαν μὲ ἀκρίβεια τὴν ἐπιθυμία τοῦ Λογοθέτη «διὰ τινὰ βοήθειαν πρὸς τὴν Πατρίδα» καὶ ἀνέδειξαν καὶ ἐπιβεβαίωσαν τὴ μεγάλη διορατικὴ τῆς μεγάλης ἐκείνης προσωπικότητος τοῦ νησιοῦ μας τοῦ 17ου αἰῶνα, πρὸς τὴν ὁποία δὲν ἀρμόζει λησμοσύνη, ἀλλ' εὐγνωμοσύνη καὶ κανονικὴ μνημόνευσή της κατὰ τίς ἱερὲς ἀκολουθίες πού τελοῦνται στὴ Μονή, ἀφοῦ ὑπῆρξε «κτίτωρ» καὶ «κτῆτωρ» της.

Ἡ συμπλήρωση λοιπὸν τῶν 360 χρόνων τῆς Κυρίας Βρυσιανῆς, εἶναι μιά μεγάλη εὐκαιρία πρόσθετου καὶ μεγαλοπρεποῦς πανηγυρικοῦ ἑορτασμοῦ της στὰ πλαίσια τῶν πραγματοποιούμενων κάθε χρόνο πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων, ἐπειδὴ πρόκειται πράγματι γιὰ σημαντικὴ ἐπέτειο τῆς Ἱστορίας τοῦ νησιοῦ μας.

* Στὴν κενὴ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως Σύρου καὶ Τήνου, μετὰ τὴν

ἐκδημία τὸν Αὐγούστο τοῦ 2001 τοῦ μητροπολίτου μας κυροῦ Δωροθέου Στέκα, ἀναδείχτηκε μητροπολίτης ὁ, ἐκ Μυκόνου, ἀρχιμανδρίτης κ. Δωροθέος Πολυκανδριώτης. Προσωπικότητα μὲ θεολογικὴ καὶ ἄλλη πανεπιστημιακὴ καὶ πνευματικὴ κατάρτιση καὶ ρητορικὴ δεινότητα, γνωστὴ καὶ πολυαγαπητὴ σέ ὅλο τὸ ποίμνιο τῆς πολυνήσου ἐπαρχίας τῆς μητροπόλεως ὑπὸ τὴν, ἐπὶ ὀλόκληρη 25ετία, ιδιότητα τοῦ ἱεροκλήρυκος καὶ ὄχι μόνον, ἔτυχε, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, τῆς κοινῆς ἀποδοχῆς τῶν χριστιανῶν. Ἡ ὑπόδειξη τοῦ προσώπου του καὶ στήριξη τῆς ἐκλογῆς του ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλο, ὁ ὁποῖος γνώριζε ἄριστα τὴν ποιότητα τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός, δημιουργεῖ βέβαια στὸν νεοεκλεγέντα πρόσθετο «βάρος» στὴν ἄσκηση τῶν ἀρχιερατικῶν πλέον καθηκόντων του, τὴν ὁποία εὐχόμεσθε πολυχρόνιο καὶ ἰδιαίτερα ἀποδοτικὴν, τόσο στὸν κυρίως ἐκκλησιαστικὸν χώρο (μὲ ἀνασυγκρότηση καὶ ἀνάδειξη τῆς Ἐκκλησίας του), ὅσο καὶ στὸν εὐρύτερο κοινωνικὸν περίγυρο μὲ ἔργα καὶ δραστηριότητες πνευματικῆς στήριξης τοῦ ποιμνίου καὶ τῆς ἱερῆς Παράδοσής του.

Τὸ πολύνησο τῆς ἐπαρχίας τῆς Μητροπόλεως, πού προσελκύει τοὺς θερινούς, ἰδιαίτερα, μῆνες τὸ ἐνδιαφέρον ποικιλώνυμου πλήθους ἐπισκεπτῶν μὲ ἀλλότροπες τάσεις καὶ παρακμιακὲς ἀντιλήψεις καὶ συμπεριφορὲς, οἱ ὁποῖες εἶναι δυνατόν νὰ ἀσκήσουν δυσμενεῖς ἐπιρροὲς στὸ ποίμνιο, παρίσταται πλέον, ἀπὸ φυσικὸς παραδείσιος χώρος, σέ πεδίο ἀγῶνος γιὰ τὴν περίσωση τῶν πραγμάτων. Ὁ νέος μητροπολίτης μας, γνώστης ἄριστος τῶν συντρεχόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπαρχίας του (ἀφανὲς στήριγμα ἐπὶ πολλὰ χρόνια τοῦ γηραιοῦ καὶ ἀσθενοῦς ἀοιδίμου Δωροθέου Α'), θά πράξει, ὅπως πιστεύουμε, ὅ,τι ΚΑΛΟΝ καὶ ἀναμένομε τίς ἀρχιερατικὲς πρωτοβουλίες καὶ ἐνέργειές του εὐχόμενοι τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα».

* Ἡ ὀνομασία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου εἶναι σύνθετη καὶ δηλωτικὴ τῶν περιελθουσῶν στοὺς κόλπους της ὁμωνύμων ἀρχιεπισκοπῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πού καταργήθηκαν. Ὁ ἀοιδίμος μητροπολίτης μας κυρὸς Δωροθέος Στέκας, ὁ Μυκόνιος, ἀπὸ ἀγάπη, προφανῶς, πρὸς τὴ γενέτειρά του, εἶχε προσθέσει στὸν τίτλο της καὶ τὴ φήμη του καὶ τὴ Μύκονο. Ὅμως ἡ Μύκονος δὲν ἀπετέλεσε ποτὲ ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς, ἀλλὰ τμημα, ἓνα νησί, τῆς πολυνήσου, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1646, ἀρχιεπισκοπῆς Σίφνου καὶ μετὰ (ἀπὸ τοῦ 1797) Μητροπόλεως Σίφνου καὶ Μήλου. Θεωροῦμε λοιπὸν ὅτι, γιὰ λόγους τυπικούς καὶ ἱστορικούς, στὴν ὀνομασία τῆς Μητροπόλεώς μας εἶναι πρέπον νὰ περιλαμβάνεται καὶ τὸ ὄνομα τῆς Σίφνου, πράγμα πού θά παρακαλέσουμε νὰ φροντίσει ἀρμοδίως ὁ νέος Μητροπολίτης μας.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΟΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ

ἀρχμ. = ἀρχιμανδρίτης
 ἀρχπ. = ἀρχιεπίσκοπος
 διδ. = διδάσκαλος
 ἐφημ. = ἐφημερίδα
 ιερ. = ιερέυς
 ιερμχ. = ιερομόναχος
 καθηγ. = καθηγητής

μαθ. = μαθητής
 μητρ. = μητροπολίτης
 μον. = μοναχός
 οίκον. = οίκονόμος
 περιοδ. = περιοδικό
 σακελλ. = σακελλάριος
 φοιτ. = φοιτητής

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Στό εύρετήριο δέν περιλαμβάνονται τά ὀνόματα τῆς «'Απογραφῆς πληθυσμοῦ» ἔτους 1828 τῶν σελίδων 111-140.

I. ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ἄβραῶς,
 - Ἄγγελος, διδ., 11
 - Ἀντώνιος Ἄγγ., διδ. 11
 - Ἰωάννης Ἄγγ., διδ. 12
 - Σωκράτης Ἄγγ., διδ. 12, 88
 Ἄγγελῆς Κωνσταντῖνος Δ., διδ., 12
 Ἄγγελίδης Κωνσταντῖνος, διδ., 13
 Ἄγία Προπαγάνδα, 163
 Ἄγιου Βλαδιμήρου, παράσημο, 43
 Ἄγιου Πέτρου Ἄνδρου, πύργος, 48
 «Ἄγών», ἐφημ. 15
 Ἄθηνάδης Θεόδωρος, διδ., 13
 Αἴγυπτος, 62, 71
 Αἰδηψός, 62
 Ἀλεξάνδρεια, 53, 89
 Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος, ἀρχιεπίσκοπος
 Σύρου-Τήνου, 41
 Ἀλιμπέρτη Σωτηρία, 14
 Ἀλιμπέρτης Γεώργιος, 13
 Ἀμουργός, 151, 161
 Ἄμφισσα, 55
 Ἀνάφη, 64, 151
 Ἀνδρίτσαινα, 55
 Ἀνδρόνικος Λουκάς, διδ., 14
 Ἄνδρος, 39, 55, 61, 66, 80, 166
 Ἀσέλμος Δ., διδ., 43
 Ἀντώνιος, ιερ.-ιερογράφος, 15
 Ἀντωνίου Δαυῖδ, ιστορικός, 9
 Ἀνώνυμος, ιερέυς, διδ., 15
 Ἀποστόλης Γεώργιος, 163, 166
 Ἀρβανιτάκης
 - Γεώργιος Λεανδρ., διδ. 15
 - Λεάνδρος, διδ., 16
 Ἀργολίδος, νομάρχης, 29
 Ἄργος, 90
 Ἀρμενία, 70
 Ἀστυπάλαια, 151
 Ἀφεντάκης
 - Ἀριστείδης, διδ. 16
 - Γεράσιμος, ιερμχ., διδ., 16

Βαλέττας
 - Ἰωάννης, διδ., 10, 18

- Νικόλαος, δημογέρων, 140
 Βαμβακερός Μιχαήλ Α., διδ. 18
 Βάμβας Νεόφυτος, διδ., 39
 Βάος
 - Ἀπόστολος Μαρίνου, διδ., 18
 - Ἀπόστολος Νικ., διδ., 19
 - Γεώργιος, διδ., 19
 - Γεώργιος Μαρίνου, φοιτ., 95
 - Κωνσταντῖνος Μαρίνου, μαθ., 95
 Βάου
 - Ἀνέτα, διδ., 96
 - Εὐαγγέλου, Συλλογή Ἐγγράφων,
 176
 Βαρούχας Νικόλ., μαθ., 96
 Βατῆς
 - Ἀπόστολος Νικ., μαθ. 92
 - Νικόλαος Γεωργ., 20
 Βαφεύς Μιχαήλ Ι., διδ., 77
 Βέλγιο, 171
 Βέλλης
 - Αἰμίλιος Ἄντ., διδ., 20
 - Ἀντώνιος Ἰω., 21
 - Δημήτριος Ἄντ., 21
 - Δημήτριος Ἰω., μαθ., 97
 Βενιέρης Νεόφυτος, ιερμχ., 103
 Βεντούρης Βασίλειος Ἰωσ., 21
 Βεντούρης Νικόλαος Α., 23
 Βερνίκος
 - παπα Νικόλαος, διδ., 23
 - Νικόλαος Κων., διδ., 23
 - Νικόλαος Σακ., 71
 Βερολίνο, 26
 Βιολάκης
 - Ἀνδρέας, διδ., 24
 - Α. συμβολαιογρ., 24
 Βιτσαρῆς Ἀντώνιος Κων., καθηγ.
 Παν/μίου, 24
 Βιώνη Ἀσπασία, 171
 Βιώνης Γεώργιος Ἄπ., διδ., 27
 Βλαστός Ἰωάννης, διδ., 82
 Βόθωνας Θήρας, 81
 Βόλος, 50
 Βουκάκης Ἄθαν., ιερμχ.-διδ., 28
 Βουκουρέστι, 14, 59, 61, 76
 Βουλγαρία, 70

- Βουρδουμπάκης Άνδρ., μαθ., 97
- Γαβριήλ Ταταράκης, άρχπ. Μήλου, 175, 179-180
- Γαϊτάνος
- Γεώργιος Θεοδ., διδ., 29, 80
  - Θεόδωρος Πέτρου, διδ., 29
  - Σταμάτιος Ν., 97
- Γαλατάς Κων/πόλεως, 40
- Γαλάτσι, 19
- Γαύριο Άνδρου, 75
- Γεδεών Μανουήλ, 49, 90
- Γεννάδιος Γεώργιος, διδ., 8, 24, 27, 44, 51, 55, 59, 61, 75
- Γεράσιμος, ιερμχ.-διδ., 29
- Γερμανία, 40
- Γεωργαλάς Κων/νος, διδ., 85
- Γεωργιάδης Πέτρος, διδ., 31
- Γεώργιος «μαστόρισσας», διδ., 31
- Γεώργιος Σίφνιος, διδ. 31
- Γκιών
- Άθανάσιος Άντ., διδ., 31, 32
  - Άντώνιος, διδ., 32
  - Ευτέρπη, διδ., 32
  - Κάρολος, 164
  - Κάρολος Ίω., διδ., 23, 34, 86
  - Όλυμπιάς, διδ., 35
- Γκουάρκι Λουΐτζι, λατ. έπισκ., 165, 167
- Γοζαδίνος
- Άντώνιος Νικ., 35
  - Γεώργιος, σακελλ.-οίκον., 176
  - Μπατίστας, 165
  - Τριαντάφυλλος, 37
- Γρηγόριος, άρχμ.-διδ., 38
- Γριτσόπουλος Τάσος Άθ., 178
- Γρόμμαν Αιμίλιος, 14
- Γρυπάρης
- Άριστόδημος, 12
  - Γεώργιος, 38
  - Γιωργάκης, 166
  - Ίωάννης Νικ., 38
  - Νικόλαος, φοιτ., 98
  - Νικόλαος, 12
  - Νικόλαος Ίω., 38
- Δάκκας, έλλην. κοινοτ., 72
- Δαλδάκης Γεώργιος, διδ., 47
- Δαρζέντας Άγγελος, 167
- Δεκαβάλλας
- Νικόλαος Ά., 39
  - Νικόλαος Άντ., 39
- Δεκαβάλες Μανουήλ, 109, 110, 152
- Δελφός Άνδρέας, μαθ., 99
- Δεπάστα Άφών, βιβλιοπωλεΐο, 90
- Δεπάστας
- Άντώνιος Τόμ., 40
  - Άπόστολος Γ., 40
  - Άπόστολος Ν., 40
  - Ευγένιος, διδ.-άρχπ. Χαλκίδος, 40
  - Ίωάννης Γεωργ., μαθ., 98
  - Ίωάννης Νικ., διδ., 43
  - Ίωάννης, διδ., 14
  - Νικόλαος Ίω., διδ., 44
  - Νικόλαος Τόμ., διδ., 44
- Δέρκων, έπαρχία, 92
- Δημητριάδης Ίω., ιατρός, 68, 98
- Διαλεισιμάς Ίωάννης, μαθ., 99
- Διαλησιμάς
- Άγγελέτος Άπ., διδ., 44
  - Κων/νος Άποστ., διδ., 45, 75
- Διδυμότειχο, 65
- Διολφή Μοσχουΐ, 166
- Δολφής
- Ίωάννης, ιερ.-διδ., 45
  - Φραζέσκος, παπάς, 16
- Δουλφής Δημήτριος Άντ., μαθ., 99
- Δραγάτζης Άντώνιος Ίακ., μαθ. 99
- Δραγάτση
- Ειρήνη Ν., διδ., 45
  - Μαρία (Δαλδάκη) διδ., 47
  - Μαργαρίτα Σπ., διδ., 47
  - Φράντζη Ίω., διδ., 47
- Δραγάτσης
- Ίάκωβος Άντ., 49
  - Ίάκωβος Ίω., διδ., 47
  - Ίάκωβος Χαριδ., διδ., 48
  - Ίωάννης Ίακ., διδ., 49
  - Ίωάννης, διδ., 49
  - Λέανδρος Ίω., διδ., 49
  - Σπυρίδων Ίω., διδ., 50
- Χαρίδημος Ίακ., διδ., 51
- Χαρίδημος Ίακ., 52
- Δωρόθεος Α΄ Στέκας, μητρ. Σύρου-Τήνου, 185
- Δωρόθεος Β΄ Πολυκανδριώτης, μητρ. Σύρου-Τήνου, 185
- Ένόπη (Γκιόζ Τεπέ), 80
- Έξιρζής Γεώργιος, μαθ., 99
- Έρέτρια, 74
- Έρμούπολη, 37, 82
- Έταιρεία
- Γεωργ. Καΐρου, 15
  - Φιλική, 19
- Εύβοιας, νομάρχης, 77
- Εύσταθίου Δημήτρ., διδ., 53
- Εύταξίας Άθαν., ύπουργός, 50
- Ζαγορίτσανη, 31
- Ζαμαρίας Άλ., γυμνασιάρχ., 62
- Ζαμπέλης Ίωάννης, διδ., 53
- Ζανουδάκης Ζαννης Γ., 100
- Ζάππας Κων/νος, 14
- Ζαφειρόπουλος Θεοδ., διδ., 47
- Ζανιέρης Ν., βλ. Τζινιέρης
- Ζηλήμων
- Άντώνιος Γ., 39, 53
  - Γεώργιος Άντ., 53
  - Ίωάννης Ζώρζη, 7, 8, 55
- Ζώτου Μαρία, διδ., 55
- Θέμελης Δημήτριος, 19
- Θεολάης Ίωάννης Γεωργ., μαθ., 100
- Θεολόγος Νικόλαος Ι., διδ., 56
- Θέρμιος, 110
- Θεσσαλονίκη, 12
- Θήβα, 55
- Θήρα, 65
- Θιακός, 110
- Θράκη, 13
- Ίάσιο, 19
- Ίγκλέσης Γαβριήλ, διδ., 56
- Ίένα, 40
- Ίεροσόλυμα, 15
- Ίθάκη, 12
- Ίος, 151, 161, 162
- Ίσμαηλία, 71
- Καζηλιέρη Φλώρα, διδ., 56
- Καΐρης Μιχαλάκης, 166
- Καλάβρυτα, 29
- Καλαμάτα, 55
- Καλαράκης Στυλιανός Άπ., διδ., 56
- Καλκούτας έλλην. κοιν., 72
- Καλλίνικος, μητρ. Σίφνου, 95
- Καλλίστη Θήρας, 81
- Καλλιφρονάς Δ., ύπουργός, 83
- Καμίλλης Ίωάν.-Άντών., λατιν. έπίσκ. Μήλου, 179
- Καμπάνης
- Άγγελος Ζαννη, διδ., 57
  - Άντώνιος Ζαννη, διδ., 57
  - Ίωάννης Γ., διδ., 57
- Κανδηλάκης Ίωάννης, διδ., 53, 58
- Καποδίστριας
- Βιάρος, 16
  - Ίωάννης, 6, 16, 19, 83, 98, 171
- Καραμηλιωτάκης Γεώργ., διδ. 58
- Καργιού Αικατερίνη, διδ., 58
- Κάριος Ίωάννης Νικ., μαθ., 100
- Καρπάθιος Έμμανουήλ Ί., 153
- Καρπενήσιο, 13
- Καρύδης Γεώργιος, διδ., 58
- Καστέλλι, λατ. έπίσκοπος, 163
- Κέα, 37, 79
- Κίμωλος, 12, 28, 75, 151, 163, 166
- «Κλειώ», περιοδ., 15
- Κλεόβουλος Γεώργιος, διδ., 19
- Κλεομένους, βλ. Άλιμπέρτη Σωτηρία
- Κλήμης, μον., διδ. Άνδρου, 59
- Κοδραής Γεώργιος, διδ., 59
- Κοζάνη, 12
- Κολονέλος Νικόλαος Άπ., μαθ. 100
- Κονταρίνης Ίωάννης, 61
- Κοραής Άδαμάντιος, 72
- Κόρθιο Άνδρου, 39
- Κόρινθος, 11, 85
- Κοσμάς Πάτριος, άρχπ. Σίφνου, 176

Κουζουρή
- 'Αριάδνη, διδ., 59
- Δέσποινα, διδ., 59
- Μαρία, διδ., 59
Κουλούρης
- Νικόλαος, διδ., 59, 61
- Νικόλαος Τιμοθ., διδ., 62
- Παρθένιος, διδ., 62
Κρήτη, 12, 19
Κριτίας, Μέγ. 'Εκκλησ., διδ., 179
Κυδωνιεύς, 110
Κυλίτης Παῦλος, διδ., 62
Κύμη, 55
Κωνσταντινούπολη, 12, 14, 16, 38,
39, 40, 44, 45, 53, 62, 69, 74,
77, 80
Λαγός Δημήτριος, διδ., 62
Λακωνία, 18
Λαμία, 55, 61
Λάτρης 'Ιωάννης Γ., 7
Λεβάδεια, 55, 61, 62, 73
Λειψία, 40
Λεντάκης 'Ανδρέας, 179
Λεωνίδιο, 75
Ληλαντίων, ἐπαρχία, 74
Λίβερπουλ, 41
Λιδωρίκι, 90
Λιζάρδος Γιώργος, 171
Λογοθέτης Βασίλειος, 183
Λοῖζος Φιλάρετος, ἱερμχ.-διδ., 62
Λουκάκης Μιχαήλ, 12
Λουκατάρης Γεώργιος 'Α., διδ., 62
Λυκοῦργος, βλ. 'Αλέξανδρος
Μακάριος, ἀρχπ. Σίφνου, 161, 175-
179
Μακεδονία, 12
Μακράκης
- 'Απόστολος Μαν., διδ., 64
- 'Ιωακείμ Μαν., ἱερμχ.-διδ., 64
Μανδελένης
- Κων/νος, διδ. 64
- Νικόλαος Κων., διδ., 65
- Πέτρος Κων., διδ., 65

Μαντελένης Κλήμης, διδ., 59
Μαριδάκης
- 'Εμμανουήλ, φοιτ., 101
- Γεώργιος Σοφ., καθηγ. Παν., 166
Μαρουδής
- 'Ιάκωβος, διδ., 66
- Κωνσταντῖνος, διδ., 67
Μαρούλη Κυριακῶ 'Ιω., 171
Μαροῦσι, 90
Μασαούτη Πηνελόπη, διδ., 49
Μάτσας
- Γεώργιος, διδ., 67
- Ζαφείριος, καθηγ., 67
- Ζωρζάκης, διδ., 67
- 'Ιωάννης Βικτ., διδ., 67, 68, 83
- 'Ιωάννης Α., καθηγ., 68
- Κων/νος Ζαφ., διδ. 68
- Κων/νος Πέτρου, διδ., 68
Μάτζας Κων., δημογέρον, 140
Μάτσης Νικ., διδ., 69
Μέγαρα, 55
Μελέτιος, μητρ. Λαρίσης, 100
Μελισσᾶς, διδ., 69
Μελισσός 'Ιωάννης 'Αντ., 69
Μεσολόγγι, 61
Μεσολογγίτης, 110
Μήλος, 26, 55, 61, 77, 85, 151
«Μνημοσύνη», περιοδ., 15
«Μουσεῖον», περιοδ., 15
Μοσχόπουλος Νικηφ., διδ., 69
Μπάος
- Γεννάδιος, ἱερμχ.-διδ., 70
- Γεώργιος, διδ. ἐκ Μήλου, 85
- Τζορτζάκης, διδ., 70
Μπελτράν 'Ελένη, διδ., 70
Μυτιληναῖος
- 'Αντώνιος Εὔστρ., φοιτ. 101
- Γεώργιος, διδ., 70
- Μαρίνος, 71
Μυσίας, ἐπαρχία, 31
Μύκονος, 74, 151, 161
Ναθαναήλ, ἱερμχ.-διδ., 72
Νάξος, 12, 29, 37, 55, 65, 79, 91
Ναύπλιο, 32, 91, 162

«Νεολόγος», ἐφημ., 69
Νεόφυτος, ἀρχπ. Σίφνου, 175-179
Νικητόπουλος Ν., διδ., 16
Νικόλαος
- Σίφνιος, διδ. Χίου, 72
- Σίφνιος, διδ. Σύρου, 72
Νοτιοσλαυία, 70
Ξανθός
- 'Εμμανουήλ Ν., 102
- Μαρίνος Ν., 102
- Μαρίνος 'Ιω., 102
Ξάνθου Μαρίνος Ι., 101
'Οδησσός, 70
'Οθων, βασιλέας, 96
'Οθωναῖος
- 'Ιγνάτιος, μητρ. 'Ελασσώνος-διδ.,
73
- 'Ιωάννης Γεωργ., διδ., 73
- Περικλῆς 'Ιω., διδ., 73
'Οράτιος, 18
«Παλιγγενεσία», ἐφημ. 75
Παλληκαράκης 'Ιωάννης Θ., διδ.,
74, 75
Πανεπιστήμιο
- 'Αθηνῶν 11, 14, 16, 18, 19, 29,
32, 39, 40, 44, 48, 52, 53, 76,
82, 90, 98, 100, 102
- Βερολίνου, 41
- Βόννης, 41
- Δρέσδης, 47
- Πίζας, 95
- Ρωσίας, 50
Πανώργιος
- Γεώργιος Κων., διδ., 75
- Σπυρίδων Κων., διδ., 75
Παπαγεωργίου Πελοπ., διδ. 80
Παπαδάκης 'Ιω. Γ., καθηγ., 101
Πάρος, 61, 91
Πάτρα, 55
Παυλάκη Μαρία Στ., 75
Πειραιᾶς, 90
Περδικάρης 'Ιω., πρόξενος, 85

Πετρούπολη, 71
«Πλειάς», περιοδ., 14-
Πόζου, κληροδοτήμα, 26
Πολυκάνδριος, 110, 151
Πόρος, 95
Πρεβέζης, νομάρχης, 29
Πρεζάνης
- 'Ανδρέας Γεωργ., διδ., 14, 26, 75
- Γεώργιος 'Α., μαθ., 102
- 'Ιωάννης Γ., διδ., 77
- Σταῦρος 'Αλ., διδ., 79
Πριβιλέγγιος Λεονάρδος, 161
Προβελέγγιος
- 'Αριστομένης, 79
- 'Ιωάννης, 90, 171
- Κων/νος Γεωργ., 79
Προβελέγγιου Αἰκατερ., 171
Προύσα, 13, 31, 85
Ράλλιο βραβεῖο, 75
Ρίζος 'Ιακωβάκης, 109, 143
Ρούζιος Γεώργιος, ἱατροφιλ., 12
Ρουμελιώτης, 110
Ρωμάνος
- 'Αντώνιος Κ., 79
- Γαβριήλ, ἀρχμ., 79
«Ρωσσεῖος συναγωνισμός», 76
Ρωσσεῖος Σ., κόμης, 76
Σαλαμίνα, 37
Σάμου, ἡγεμονία, 88
Σαντορίνη, 162
Σαραζίνου, μέθοδος, 83
Σέριφος, 12, 68, 151, 161
Σερούτιος Γ., διδ., 21, 88, 97, 100
Σιάτιστα, 12
Σιγή Βιθυνίας, 13
Σίκινος, 68, 151, 161
Συνασσός, 31
Σκίαθος, 79
Σκλαβενίτης Τριαντ., ἱστορικός, 9
Σκόπελος, 55, 61
Σμύρνη, 47, 49, 80, 82
Σουδιανός Μελέτιος, διδ., 80
«Spectateur d' Orient», 69
Σπεράντσα

- Ἐλένη (Παπαγεωργίου), διδ., 80
- Ὀλγα, διδ., 80
- Σπεράντσας
- Γεώργιος, διδ., 80
- Γεώργιος Α., 80
- Δημήτριος Ἀπ., μαθ., 102
- Θεοδόσης Κων., διδ., 80
- Ἰωάννης, καθηγ., 80
- Νικόλαος, διδ., 10, 82
- Νικόλαος διδ., 81
- Παναγιώτης, Ἰω. μαθ., 102
- Παναγιώτης, διδ., 82
- Στέλιος Γεωργ., 82
- Σπέτσες, 61
- Σπιναλόγκα, 162
- Σταυριανός
- Γεώργιος Ἀντ., 83
- Δημήτριος, 83
- Σταυροδρόμι, 47
- Στενῶν, ζήτημα, 70
- Στεφανάκος Παναγ., 20, 21
- Στρουμπούλης Νικ., διδ., 13
- Στυλιανοῦ-Ἰωάννης Ν., μαθ. 102
- Σύλλογος
- Φιλολογικός ΚΠόλεως, 40
- Φιλολογικός «Παρνασσός», 12
- Συργιάννης Κων/νος, διδ., 83
- Συριανός, 110
- Σύρος, 53, 61, 65, 75, 76, 77, 96, 163
- Σφακιανός, 110
- Σχολεῖα
- Ἁγίας Αἰκατερίνης Σμύρνης, 81
- Ἁγ. Ἰωάννου Προδρόμου Σμύρνης, 67
- Ἀθηνῶν, 7, 18, 27, 29, 35, 41, 43, 44, 51, 52, 53, 55, 62, 75, 82, 89, 96, 102, 103
- Αἴγινας, 7, 16, 17, 18, 19, 21, 83, 85, 86, 97, 98
- Ἀκαδημία Κανταβρυγίας, 41
- Ἀκαδημία Πετροπόλεως, 41
- Ἀμαρουσίου, 41
- Ἀμοργοῦ, 21, 86
- Ἄνδρου, 29, 76, 89
- Ἀπολλωνίας Παρθεναγωγεῖο, 56
- Ἀρνάδου Τήνου, 32
- Ἀρρεναγωγεῖο Ἀρτεμῶνος, 50
- Ἀρτεμῶνος, ιδιωτικό, 64
- Ἀρτεμῶνος Παρθεναγωγεῖο, 47, 55, 56
- Ἀρσάκειο, 40, 52, 70, 75
- Βαθυρρύακος, 16
- Βαμβακοῦς, 18, 19
- Βαρβάκειο, 27, 80, 90
- Βρασιῶν Κυνουρίας, 74
- Γαλατᾶ ΚΠόλεως, 38, 44
- Γάνου-Θράκης, 13
- Γερμανοελβετική Ἐμπορ. Σχολή, 48
- Δαλδάκειο Σμύρνης, 47, 49
- Δραγάτσειο Παρθεν. Σμύρνης, 47, 49
- Δραγάτσειο Πειραιῶς, 52
- Ἐμπορική Χάλκης, 15
- Ἐρμιόνης, 74
- Εὐαγγελική Σμύρνης, 67, 103
- Ζωγράφειος Πέραν, 47, 62, 91
- Θεολογική Ἱεροσολύμων, 15, 16
- Θεολογική Χάλκης, 15, 16, 39, 41, 64
- Θηβῶν, 35
- Ἡρακλείου Κρήτης, 19
- Ἰου, 14, 21
- Καλλιθέας Σμύρνης, 80
- Καλλίπολης Θράκης, 13
- Καλλίστης Θήρας, 21
- Κανδήλας Ὁρχομενοῦ, 20
- Κάτω Πεταλίου Σίφνου, 20
- Κέας, 29, 83
- Κερκύρας, 18
- Κιμῶλου, 44, 53, 85
- Κίου Βιθυνίας, 85
- Κορθίου Ἄνδρου, 20
- Κορίνθου, 18, 48
- Κτηνάδου Τήνου, 32, 85
- Κύθνου, 73, 74, 76
- Λαμίας, 27, 29, 50
- Λευκῶν Πάρου, 20, 86
- Λεωνιδίου, 29

- Ληξουρίου, 40
- Λιδωρικίου, 29
- Λύκειο Πειραιῶς, 47, 48
- Μακρυχωρίου Θράκης, 92, 93
- Μαρπίσσης Πάρου, 20, 86
- Μεγ. Χωρίου Καλλίστης, 65
- Μεσσαριαῖς Ἄνδρου, 20
- Μήλου, 17, 21, 29, 34, 67, 73, 86
- «Μιστρά» 18, 19
- Μιχαλιτζίου, 31
- Μονεμβασιάς, 53
- Μουχλίου ΚΠόλεως, 49
- Μυκόνου, 21, 29, 73, 74
- Μυριοφύτου Θράκης, 13
- Νάξου, 21, 29
- Ναυπλίου, 7, 18, 50, 73
- Ὀμήρειο Παρθεναγωγεῖο Σμύρνης, 47, 80
- Ὀδησοῦ, 69
- Παναγίου Τάφου Σίφνου, 16, 19, 28, 32, 45, 59, 67, 70, 83, 89
- Παπαμάρκειος Θεσσαλονίκης, 47
- Πάρου, 29, 73
- Πατμίου Σπυρ. Ἐκ/ριο, 40
- Πατρῶν, 18, 40
- Πειραιῶς, 18, 27, 48, 51, 52, 62
- Περιστασης Θράκης, 13
- Πόρου, 7, 29, 49, 95
- Πριγκηπωνήσων, 91
- Πύργου Καλλίστης, 14
- Ρεθύμνου, 19
- Ριζάρειος, 19, 52
- Ρυσίου, 22, 44, 49
- Σεριφου, 14, 40, 44, 67, 83
- Σιατίστης, 40
- Σιγῆς Βιθυνίας, 13
- Σινασσοῦ, 31
- Σίφνου, 29, 41, 44, κ.ἄ.
- Σκιάθου, 77
- Σκοπέλου, 39
- Σουρμελῆ ἔκπ/ριο, 52
- Σύρου, 7, 16, 18, 21, 29, 32, 39, 40, 41, 44, 51, 52, 55, 56, 67, 68, 73, 81, 82, 88, 102
- «Σωτῆρος» ἔκπ/ριο, 81
- Τήνου, 29, 44
- Τρικκάλων, 50
- Τριπόλεως, 50
- Τριποτάμου Τήνου, 85
- Ὑδρας, 29, 43
- Ὑστερινῶν Τήνου, 86
- Φαναρίου ΚΠόλεως, 73
- Φιλεκαίδ. Ἐταιρείας, 28, 96
- Φλαγγίνειος Βενετίας, 70
- Φολεγάνδρου, 56
- Χαλκίδος, 29, 73
- Χώρας Θράκης, 13
- Ψαχνῶν Εὐβοίας, 44
- Τεργέστη, 96
- Τζινιέρης Νικόλαος, διδ., 85
- Τηνιακός, 110
- Τήνος, 31, 34, 35, 66, 79, 85
- Τουσόπουλος Κωνστ., διδ., 62
- Τριαντάφυλλος
- Αὐγερινός Γεωργ., διδ., 85
- Αὐγερινός, διδ., 86
- Ἰωάννης Νικ., διδ., 87
- Κλεάνθης Ν. «Ραμπαγᾶς», διδ., 87
- Νικόλαος Ἰω., διδ., 87
- Τριανταφύλλου
- Μαρία, διδ., 88
- Ἰωάννης, μαθ., 103
- Νικόλαος, διδ., 88
- Τρίπολη Λιβύης, 34
- Τσαρίτσανη, 75
- Τσήκος Κων/νος Ἀπ., μαθ., 103
- Τσοτύλι, 12
- Τσοφλιάς Ἀπόστολ., διδ., 89
- Τσοχάκης Ἰωάννης, διδ., 89
- Τσόχος Γεώργιος Ἰω., καθηγ., 89
- Τωμαδάκης Νικολ. Β., καθηγ., 15
- Ὑδρα, 74, 76
- Ἰρία-Πάρου, 67
- Φαρδούλης Ν., καθηγ., 65
- Φαρμάκης Γ., διδ., 20
- Φιλικός Δημήτριος Ἰω., καθηγ., 89

Φιλιπιάδα, 57
Φολέγανδρος, 68
Φόρος Δημήτριος, πρόξενος, 34
Φόρου Ἀνθίππη, 34
Φωτιάδης Νικόλαος, διδ., 90

Χαλκίδα, 55, 68, 74
Χατζηδάκης Ἰωσήφ, 180
Χίος, ὁ, 110
Χριστόδουλος, ἀρχπ. Ἀθηνῶν, 185
Χρυσόγελος Νικόλαος, διδ., 21, 32,
45, 49, 56, 59, 65, 77, 79, 82,
103, 171
Χρυσογέλου Καλλιόπη Ν., 39
Χωματιανός Ἰ., διδ., 37

Ψαράυτης
- Ἀντώνιος Γεωργ., διδ., 90, 91
- Γεώργιος, διδ., 10, 18, 90
- Ἰωάννης Ἀντ., διδ., 91
- Νικόλαος, διδ., 91
Ψυχούλης
- Ἀλέξανδρος, διδ., 92
- Ἀπόστολος, διδ., 92
- Γεώργιος, διδ., 93
- Μαρίνος, διδ., 93

II. ΜΟΝΩΝ - ΝΑΩΝ

Ἅγιοι Ἀνάργυροι Καστοριάς, 31
Ἅγιος Ἀντώνιος, λατιν., 161-163,
166
Ἅγιος Ἀρτέμιος, μονή, 68, 144,
150
Ἅγιος Γεώργιος Ἀπελαΐτης, 28
Ἅγιος Γεώργιος Βενετίας, 70
Ἅγιος Ἰωάννης
- Θεολόγος Πάτμου, 184
- Θεολόγος Μουγκοῦ, 150
- Χρυσόστομος, Φυτεία, 151
Ἅγιος Μιχαήλ, λατιν., 162, 163
Βουνοῦ, μονή, βλ. Εἰσόδια Θεοτόκου
Βρυσιανή, μονή, 6, 56, 64, 97, 144,
150, 183, 184
Εἰσόδια Θεοτόκου, μονή Βουνοῦ, 144

Μουγγός βλ. Ἅγ. Ἰωάννης Θεολόγος
Οὐρανοφόρα, 45
Παναγία
- Εὐαγγελίστρια, λατιν., 162, 166
- εἰς τὴν Κυτριάνην, 178
- Τουρλιανή, Μυκόνου, 179, 180
Προφήτης Ἡλίας, μονή, 184
Σύναξις Ἀρχαγγέλων, Βαθύ, 178
Φυτεία, βλ. Ἅγ. Ἰω. Χρυσόστομος

III. ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

Ἅγιος Νικήτας, 166
Ἄμπελουργιά, 166
Ἄρτεμῶνας, 166
Βαθύ, 178
Δέκα, στοῦς, 166
Ἐρκιές, στίς, 165
Θέρμα, στά, 166
Καλαμπελά, στοῦ, 166
Κάστρο, 163
Κῆπος, 163, 165, 166
Κλημάτι, 166
Λεῦκες, 166
Λίμνες, 166
Μάτσα, στοῦ, 166
Μουγκοῦ, στοῦ, 163, 166
Πλατύς Γιαλός, 166
Πράσα, στά, 166
Σεράλια, 166
Φάρος, 166
Φυτεία, 166

IV. ΞΕΝΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ- ΤΟΠΙΩΝ

Ambelurghia, 159
Amurgo, 154
Andro, 159
Apostoli Giorgio, 156, 159
Archies, 158
Argentiera, 157, 159
Artimona, 159
Bossi Girolamo, 155, 162
Calambela, 159

Castelli, monsignor, 156, 158
Castello, 156
Chairi Michalachi, 159
Chipos, 156, 158, 159
Climati, 159
Dargenta Angelo, 153, 160
Decha, 159
Dolfi Francesco, 159
Dolfi Moscu, 159
Faro, porto, 159
Fitia, 159
Ghyon Carlo, 157
Gozzadino Battista, 158
Gripari Giorgachi, 158
Guarchi Luigi, vesc., 153, 157, 160
Justiniani Antonio, vesc., 153
Lefchies, 159
Limnes, 159
Macario, vesc., 154
Madona Annuntiata, 155, 156, 159
Mary Benjamin, 171

Mazza, 159
Michele Archangelo, 155
Micone, 154
Mungu, 156, 159
Napoli di Romania, 155
Nio, 154, 155
Placoto, 159
Plati Gialo, 159
Prassa, 159
Privilegio Leonardo, 154
Rossi Leonardo, 156
San Constantino, 159
San Vittore, 159
Sant' Antonio, 154, 155, 157, 159
Santorini, 155
Seralia, 159
Serfo, 154
Sichino, 154
Sifanto, 154, 157, 158
Spinalonga, 155
Therma, 159